

TOMPA VÁROS TELEPÜLÉSTERVE 2024

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK LEÍRÁSA VIZSGÁLATOKKAL

Javított, kiegészített, hiánypótoló dokumentáció

JÓVÁHAGYÁSI SZAKASZ
2024. május hó

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK LEÍRÁSA VIZSGÁLATOKKAL

Megrendelő: Tompa Város Önkormányzata
6422 Tompa, Szabadság tér 3. Tel. 06/77/551-500
Polgármester: *Véh László*
Jegyző: *Jezsekné Kovács Szilvia*
Főépítész: *Szilberhorn Erzsébet*

Tervező: Új-Lépték Tervező Iroda Bt.
Szeged, Pécskai u. 15. Tel.: 06/62/421-256
balogh.miczi@ujleptekbt.hu
Felelős tervező: *Balogh Tünde okl. építészmérnök*
(Magyar Építész Kamara TT 06-0006) Mobil: 06/20/429-07-02

Településfejlesztési szakközigazdász: *Dr. Gaborjákné Dr. Vydareny Klára*

Táj- és kertépítész: *Rácz Mária okl. táj- és kertépítészmérnök*
(Magyar Építész Kamara TK 06-0102)

Közlekedés: *Szombati Csaba okl. építőmérnök*
(Magyar Mérnöki Kamara Tkö 06-01176)

Víziközművek: *Kiss István okl. építőmérnök*
(Magyar Mérnöki Kamara VZ-TEL 06-0383, 06-60662)

Energetikus, hírközlés tervező: *Somogyi János villamosmérnök*
(Magyar Mérnöki Kamara 06/0467, TE/H-2764, TH/H-2763)

Régészet: *Sóskuti Kornél régész*

Zaj- és rezgésvédelmi szakértő: *Dr. Szanka Károly fizikus*

Környezetvédelem: *Novai György*
okl. környezetvédő, környezetvédelmi szakértő
Magyar Mérnöki Kamara KB-T/06-0171, 06-1684

TARTALOM

Megalapozó vizsgálatok, alátámasztó javaslatok (szöveges)	oldalszám
1. Előzmények	4
2. Fejlesztési és rendezési javaslat összefoglalója	6
3. Társadalom, közszolgáltatások, gazdaság helyzete	9
4. Földrajzi, természeti, táji adottságok és javaslatok	22
5. Környezeti elemek állapota, környezetvédelem	29
6. Katasztrófavédelem	49
7. Problémák, korlátok, értékek összefoglalása	54
8. Területfejlesztési összefüggések	57
9. Beavatkozások, változások	61
10. Településrendezési javaslat	91
11. Építési törvény egyes előírásai teljesülésének igazolása	114
12. Közlekedési hálózatok helyzete, fejlesztési javaslata	117
13. Zöldinfrastruktúra helyzete, fejlesztési javaslata	129
14. Területrendezési követelmények és összhang	139
15. Vízgazdálkodás helyzete és fejlesztése	175
16. Víziközművek helyzete és fejlesztése	181
17. Földgáz- és villamosenergia-ellátás, energiagazdálkodás	184

Jóváhagyása kerülő tervanyag

1. Településfejlesztési terv (leírás)
2. Településfejlesztési tervlap M=1:14000
3. Helyi Építési Szabályzat
 1. melléklet: Szabályozási terv M=1:10000
 2. melléklet: Az építési övezetek, övezetek telekalakítási és beépítési szabályait tartalmazó táblázat
 3. melléklet: Az építési övezetekben és az övezetekben elhelyezhető és tiltott rendeltetéseket tartalmazó táblázat
 4. melléklet: A biológiai aktivitásérték (BIA érték) fenntartásához igénybe vett területek adatait tartalmazó táblázat
 5. melléklet: Az állattartó építmények védőtávolságait tartalmazó táblázat
 6. melléklet: Az alkalmazott sajátos jogintézményeket tartalmazó táblázat
 7. melléklet: Tervezett útmintakeresztelvények

Külön munkarészek

Környezeti értékelés (419/2021. Korm. és 2/2005. Korm. rendelet szerint)

Régészeti örökségvédelmi hatástanulmány

Fotódokumentáció

Rajzi vizsgálatok és tervi javaslatokat alátámasztó rajzi munkarészek

V-1 Település domborzata – közigazgatási terület A3	M=1:41500
V-2 Területfelhasználás módja (földhivatali nyilvántartás szerint) A3	M=1:41500
V-3 Termőterületek osztályozása A3	M=1:41500
V-4 Telekméret kategóriák közigazgatási területen A3	M=1:41500
V-5 Telekméret kategóriák belterületen A3	M=1:10000
V-6 Közigazgatási terület tulajdonlási vizsgálata A3	
M=1:44000	
V-7 Belterület tulajdonlási vizsgálata A3	M=1:10000
V-8 Kialakult beépítés funkció- és állagvizsgálata A3	M=1:10000
Fotóhelyek térképe	
T-1 Probléma- és értéktérkép A2	M=1:14000
T-2 Külterületi közműhálózatok A1	M=1:20000
T-3 Belterület és környéke zöldinfrastruktúra-hálózat A3	M=1:13000
T-4 Belterület vízgazdálkodása A3	M=1:10000
T-5 Belterület ivóvízellátó hálózat A3	M=1:10000
T-6 Belterület szennyvízcsatorna-hálózat A3	M=1:10000
T-7.1 Közlekedési hálózat - külterület A2	M=1:32000
T-7.2 Közlekedési hálózat - belterület A3	M=1:7000
T-7.3.1. Közutak terheltsége – 2023 A3	M=1:45000
T-7.3.2. Közutak terheltsége – 2048 A3	M=1:45000
T-7.4. Tervezett út-mintakeresztelvények 4 db A3	M=1:200
T-8 Belterület földgázellátó hálózat A3	M=1:10000
T-9 Külterület villamosenergia-ellátó hálózat A2	M=1:14000
T-10 Külterület elektronikus hírközlési hálózat A2	M=1:14000
T-11 Belterület villamosenergia-ellátó hálózat A3	M=1:10000
T-12 Belterület elektronikus hírközlési hálózat M-Telekom A3	M=1:10000
T-13 Belterület elektronikus hírközlési hálózat DIGI A3	M=1:10000
T-14 Belterület elektronikus hírközlési hálózat NetTV A3	M=1:10000

1. ELŐZMÉNYEK

Tervi előzmények

Tompára a várossá válás évében, 2004-ben készült rendezési terv, melyet 2011-2012-ben újabb átfogó településtervezés követett (felelős tervező: Szilberhorn Erzsébet). A terv a 2010. évi Településfejlesztési koncepción alapult. A koncepció megállapítja: *„A gazdasági változások indokolják a településrendezési terv ártértékelését és felülvizsgálatát, mely eredményeként - a megváltozott viszonyokat figyelembe vevő - új rendezési terv készítése szükséges”*. A végül 2013-ban elfogadott tervanyag jelentős gazdaságfejlesztési területeket jelölt ki és az 53 számú főút újabb elkerülő szakaszát irányozta elő.

A jelenleg (2023. decemberben) érvényes Településrendezési eszközök az *országos településrendezési és építési követelmények* (OTÉK) 2012. augusztus 6-i jogállapotával vannak összhangban.

A **Településszerkezeti tervet** (tervlapot és leírást) a Képviselő-testület a 93/2013.(V.16.) önkormányzati határozattal hagyta jóvá. Módosításokat állapított meg a Testület a 244/2014. (XI.06.), a 151/2016.(IX.30.), az 56/2017.(IV.18.), a 145/2017.(XII.19.), a 17/2022.(II.10.) és a 64/2023.(VI.8.) határozatával. A 2014. évi módosítás a kereskedelmi szolgáltató területek bővülését hozta. 2016-ben két kisebb terület felhasználása változott meg (lakóterület és különleges major kijelölés). A 2017 évi módosítás a településközpontot növelte meg lakóterületből. Az utóbbi két évben kisebb beavatkozásokkal kereskedelmi szolgáltató terület, illetve napelempark-terület lett kijelölve máscélú építési övezetek rovására.

A **Helyi Építési Szabályzatot** (továbbiakban: HÉSZ) a 22/2011. (XI.8.) önkormányzati rendelet állapította meg, melynek melléklet az Sz-1 jelű Külterületi szabályozási terv és az Sz-2 jelű Belterület szabályozási terv, utóbbi 64 db szelvényből áll. A rendelet eddig 7 alkalommal módosult a szerkezeti tervi változásokkal összhangban, vagy önállóan (szerkezeti tervi változás nélkül): 19/2016.(X.10.), 8/2017.(IV.19.), 18/2017.(XII.20.), 5/2018.(II.27.), 1/2022.(II.11.), 7/2022.(IX.20.), 12/2023.(VI.9.).

Vizsgálat a 2011. évi településtervezés során készült, elsősorban a településtervezési szakági javaslatok megalapozására. Teljeskörű megalapozó vizsgálat *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet országos tartalmi követelményei szerint nem történt.

Településfejlesztési koncepció került elfogadásra a 73/2010. számú Képviselő-testületi határozattal (készítette: Építészműhely Kft.) a 2011. évi településtervezés feladatainak kijelölése céljából. Ma is érvényes néhány megállapítása, egyebek között a talajvízszint süllyedés miatti vízháztartási problémák felvetése, a határmentiség gazdaságfejlesztő erejének hangsúlyozása, a mezőgazdaság eltartóképességének gyengeségére adandó válaszok keresése, az idegenforgalom, az intézményhálózat és az infrastruktúrák fejlesztésének szorgalmazása.

Az elmúlt 12 évben azonban alaposan *megváltoztak a fejlesztés külső körülményei*, különösen a közelmúlt globális egészségügyi-, energia-, klíma- és háborús válsághelyzetei miatt. Biztató elmozdulás is tapasztalható: a szerbiai kapcsolatok a megtorpanás után újból lendületet vettek, és a Budapest-Belgrád-Thesszaloniki vasútvonal-fejlesztés várható hatásai is ígéretesek. „Újrahangolást” igényel tehát a helyi célok kijelölése és a megvalósítás módja is: a negatív hatások miatt előtérbe kerül a lét alapvető feltételeinek fontossága, a pozitív fejlemények pedig Tompa határvárosi szerepének kiteljesülését vetítik előre.

A 2010. évi koncepció kiinduló adatokat közölt a további tervezési feladatokhoz. A népességszámot távlatban 5000 fővel feltételezte, optimistábban, mint ahogy a tényleges demográfiai folyamatok alakultak.

A dokumentum alapján a szerkezeti terv új gazdasági és városközponti fejlesztési területeket irányzott elő, melyek a célok eléréséhez ma is elegendőnek ítéltetők. A tervezett új lakóterületek viszont a szükséges mértéket többszörösen meghaladták.

Tompa Város **Településképi Arculati Kézikönyv** (TAK) 2017-ben készült el (Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.). A helyi építészeti értékek tekintetében azokat az épületeket mutatja be elsősorban, amelyeket a 2011. évi rendezési terv védelem alá vont. A TAK vizsgálataira és javaslataira alapozva Tompa Város Önkormányzat Képviselő-testülete meghozta a **Tompa Város településképeinek védelméről** szóló 19/2017. (XII. 20.) önkormányzati rendeletet, amely sem területi, sem egyedi védelmet nem állapít meg, de szabályozza a védelem alá vonás menetét.

Új terv készítésének indoka

Az építésügy és településrendezés országos jogszabályainak átalakulása, különösen a 2012-ben, majd 2021-ben bekövetkezett gyökeres változások következtében Tompa jelenleg hatályos rendezési terve már nem illeszkedik jól az országos jogkörnyezetbe, valamint alkalmazhatóságát időben korlátozza is *az épített környezet alakításáról és védelméről* szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: **Étv.**). Jelen pillanatban a 2023. év végére időzített határidőt *az épített környezet alakításáról és védelméről* szóló 1997. évi LXXVIII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 525/2022. (XII. 16.) Korm. rendelet az Ukrajnában kialakult háború veszélyhelyzete miatt elodázta, azonban a jövőre nézve az építés helyi rendjének biztosításához a szabályozás teljes megújítása szükséges. A városfejlesztés megfelelő jogi keretei is hiányoznak, 2011 óta sem hosszútávlatú (koncepcionális, 10-12 évre kitekintő), sem stratégiai (3-7 évre készülő) dokumentum nem lett összeállítva, elfogadva. A most készülő új terv ezt a hiányt is pótolja,

Új terv tartalma

A Településterv két részből áll, egyik a Településfejlesztési terv, amely a korábbi Településfejlesztési koncepció, stratégiát, valamint a Településszerkezeti tervet foglalja magában, a másik rész a Településrendezési terv, amely a HÉSZ-t és mellékleteit tartalmazza.

Ez a gyökeresen új tartalmú **Településterv a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről** szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet (továbbiakban: **R.**) szerinti legfrissebb követelményeknek tesz eleget. Figyelembe veszi a tervezés az **R.** 2. § 23. pontja, 4. § (4) bekezdés b) pontja, 18. § (2) bekezdése és 58. § (1) bekezdése alapján a Miniszterelnökség által közzétett, *Településtervezési Szabályzat* című tervezési segédlet (továbbiakban: TSZ) előírásait is, beleértve a **térinformatikai feldolgozást** és adatrögzítést.

Az **OTÉK** tekintetében a 2021. július 16-tól életbe lépett jelentős módosulások és a 2023. március 30-tól érvényes, tanyával kapcsolatos **legfrissebb változások** beépülhetnek Tompa Településtervébe

Eljárásrend

Az új Településterv készítésének eljárása az E-TÉR-ben 2023. augusztus 28-án kezdődött meg. A terv egyeztetése a helyi partnerségi egyeztetéssel 2023. novemberben indult.

Partnerségi előzmények

Tompa Város Önkormányzata Képviselő-testületének a településfejlesztési koncepciójával integrált településfejlesztési stratégiájával és a településrendezési eszközök, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet készítésével módosításával kapcsolatos partnerségi egyeztetés szabályiról szóló 10/2017.(VI.29.) önkormányzati rendelet hatályon kívül helyezéséről az önkormányzat 2023. májusában döntött.

A **partnerségi egyeztetés** az E-TÉR-ben együtt zajlik az államigazgatási szervek véleményezésével, azonban Tompa Polgármestere 2023. júliusban előzetes észrevételeket is kért a lakosságtól a készülő tervhez, jelezve a következőket: „A településterv akkor tölti be szerepét, ha felöleli és támogatja városunk gazdasági szereplőinek jó irányú törekvéseit, helyesen méri föl és válaszolja meg a helyi társadalom igényeit, és gondoskodik a természeti környezet védelméről. Kérjük, hogy vegyenek részt a tervezésben saját fejlesztési elképzeléseik közlésével, a felsorolt témákhoz kapcsolódó gondolataik megosztásával.” Az észrevételeket írásban és elektronikus levélben lehetett közölni. Az elkészült tervről lakossági közmeghallgatást tartott az önkormányzat 2023. november 6-án, amelyről jegyzőkönyv készült.

2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI JAVASLAT ÖSSZEFOGLALÓJA

Tompa Város a Dél-alföldi régióban, Bács-Kiskun Vármegyének a Szerb Köztársasággal határos szakasza mentén, a Kiskunhalasi Járásban található. Történetileg már régóta folytonosságot mutat ezen a területen az átmenő áruforgalom, de a jelenlegi európai É-D-i korridor helyett a római korban a Pannónia D-i részét Dáciával összekötő Ny-K-i útvonal haladt itt el (Lugio-Partiscum).

Tompa, mint egykori kun szállásterület a hódoltság után Szabadka királyi város számos pusztájának egyikre volt. Faluként alig több, mint **100 éve, 1922-ben önállósult**. A határmentiség fontos tényező a település életében azóta, hogy Trianon leválasztotta az anyavárosról és a Délvidékről, de a jövőbeni lehetőségek is nagyban függenek Európa határainak és az államközi kapcsolatoknak az alakulásától. A fejlesztési beavatkozásoknak reflektálniuk kell a település sajátos helyzetére és az elválasztottságot lehetőleg az összekapcsolás felé transzformálva, ezzel a hátrányból előnyt kovácsolva a **Délvidéki kapu** szerepkört kell kiteljesíteniük (itt „Délvidék” alatt a Vajdaságot értve). Tompán ennek megfelelően nyitott és élénk gondolkodású társadalmat szükséges építeni, amely képes továbbléptetni a várost a jelenlegi szimpla átkelőhely és áruforgalmi tranzitállomás státuszából. Fiatalos szemléletet és gondolkodásmódbeli váltást elősegítő eszközpalettát kell bevetni és erre alapozni a jövő alakítását.

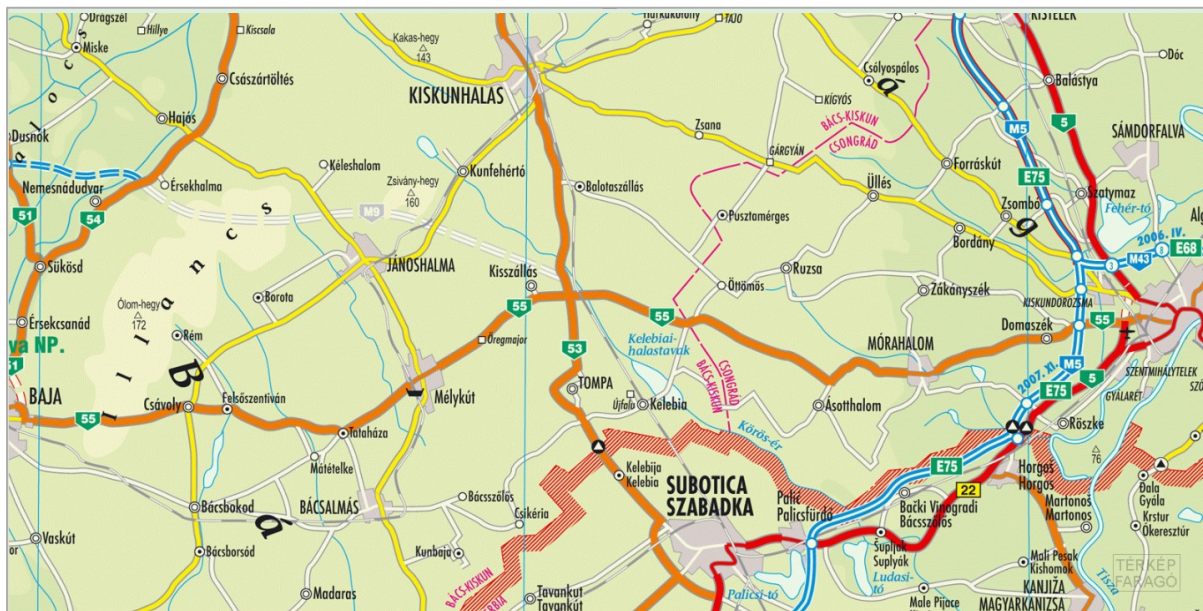
Az utóbbi 10 évben 10 %-ot csökkenő népességszám figyelmeztet arra, hogy sok a teendő a lakosság és a vállalkozások települési kötődésének terén. A helyi identitás természetszerűleg gyenge, mivel Tompa kiszakadt az eredeti településhálózathoz, és csökkentett kapcsolatrendszerrel kellett újraindulnia rögtön az önálló településsé válásakor. A lakosság a szocialista rendszerben sem szerzett sok pozitív tapasztalatot a határmenti helyzetről, mivel ahhoz többnyire a közbiztonságot rontó és a szürke gazdaságban gyökerező jelenségek kapcsolódtak. Az utóbbi évek migrációs jelenségei is inkább a bezárkózás felé vitték a helybeliek gondolkodását, ugyanakkor rámutattak a helyi közösség összetartásában rejlő erőkre, amely a nagy népességszámú településeken kevésbé működik. A migrációs vándorlás egyelőre ugyanazt a logikát követi, mint az általános demográfiai vándorlási trendek: a gazdaságilag fejlettebb és nagyobb lélekszámú városokat célozza meg. Hosszú távon elképzelhető a visszaáramlás a falvakba, kisvárosokra, melyeket a migráció egyre zavaróbb jelenségei elkerülnek, és ahol még működik a helyi közösség védőereje.

A kisvárosokban, mint Tompa, különösen nehéz a teljeskörű **intézményi funkciók** folyamatos, jó színvonalú fenntartása. Belátható, hogy minél kisebb a lélekszám, annál leleményesebb forrásbeosztást és szervezést igénylő feladat az egészségügyi, közművelődési, oktatás-nevelési és szociális intézményi alapellátás közmegelégedéssel való biztosítása. A más településekkel való kölcsönösen előnyös együttműködés nélkül el sem képzelhetők a fenntartható megoldások. A kis lélekszám mindemellett javára is válhat a rendszernek: személyre szabottabb lehet az ellátás annál az egyszerű oknál fogva, hogy többnyire elég közelről ismerik egymás helyzetét és állapotát az emberek. E szűkebb és szorosabb társadalmi közegben viszont előtérbe kerül az egymás iránti tisztelet és bizalom fontossága, az átláthatóság és az azonos bánásmód.

Az önkormányzat a saját intézményeiben a teljeskörű és figyelmes intézményi ellátással sokat tehet azért, hogy lakosait megtartsa és nem árt, ha nyomon követi az állami intézményekben kialakuló „közérzetet” is, interaktívan együttműködve azok vezetésével. A város a jövőben még nagyobb kihívások elé néz a fenntartás növekvő nehézségei miatt. Az épületek energetikájának javítása és a takarékos, összehangolt működtetés elengedhetetlen.

Tompa ezer szálon függ Kiskunhalastól, fejlődési lehetőségeit nagyban befolyásolja a járásközpontozóhoz való viszonya. Lényeges, hogy a középszintű városi funkciók minél jobban **elérhetőek** legyenek a tompaiak számára, becsatornázott legyen az ottani intézmények, szolgáltatások igénybe vételi lehetősége. Érdemes viszont fordított irányban is bővíteni és kiteljesíteni a kapcsolatokat: Tompa adottságai révén sajátos kínálattal fordulhat a középváros felé a határállomáshoz kötődő üzleti és szolgáltatási szektorban, valamint a kiránduló-turizmus terén a Redl kastély és környéke műemléki-természeti értékeire támaszkodva (őspark, Szent Anna kápolna).

Tompa helye a Dél-Alföld közlekedési hálózatában (Magyarország autóstérképe)

Forrás: lazarus.elte.hu/

A környékbeli kisvárosokkal, Jánoshalmával, Bácsalmással és Mélykúttal szorosabb kapcsolatot alakíthat ki Tompa, a „Négyek” város csoport együtt lobbizva eredményesebben felléphet a fejlődésben elmaradt déli határmenti térség fejlesztése érdekében.

Az **anyaváros Szabadka** ugyan az államhatár túloldalán van, de olyan közelségben, amely szinte agglomerációs viszonylatot jelenthet Tompa számára Szerbia jövőbeni uniós csatlakozása esetén. A százezer fős nagyvároshoz történeti kapocs fűzi Tompát. Az elszakított infrastruktúrák fokozatos visszaépülésével (Szeged-Baja transzverzális vasútvonal, M9 – Szabadka elkerülő főút – E75 korridor között tervezett új főúti, vagy gyorsforgalmi kapcsolat) várhatóan felelevenedik a gazdaságföldrajzi kötődés is.

Az 53-as útnak a közigazgatási területen való áthaladása, a Kelebia – Bácsalmás 5501 jelű országos összekötőút országhatár mentén futó nyomvonala, valamint a Tompa K-i oldalán lévő Budapest-Belgrád vasúti fővonal 160 km/h sebességre fejlesztése **gazdaságföldrajzi előnyt** jelent a város számára, elsősorban az áruforgalom terén. E stratégiai vonalak erősítik a város logisztikai potenciálját, mivel itt keresztezik egymást. A gazdaságfejlesztési lehetőségeket úgy kell kiaknázni, hogy közben ne sérüljenek az életterület helyi feltételei.

A kerékpáros turisztikai és hivatás-forgalom, valamint a gyalogos mozgások számára egyelőre csak korlátozott hálózat van kiépítve, további fejlesztések szükségesek az összekötő utak mentén és terepkerékpározás-túraút céljára. A városközpont közelében a gyalogos térfelületeket és parkoló-pihenő funkciókat magába ötvöző vegyes forgalmú utcákat célszerű kialakítani.

Tájföldrajzi szempontból Tompa a klímaváltozásnak kiszolgáltatott Duna-Tisza közti hátság problémáival szembesül: jelentős **vízhiánynak van kitéve**, egyre gyakrabban fordulnak elő szélsőség időjárási jelenségek is (viharok, rövid idő alatt hulló nagy mennyiségű csapadék, jégesők). A mezőgazdasági termésátlagok csökkenhetnek, a gazdálkodók és az itt élők megélhetése kiszámíthatatlanná válhat, ezért társadalmi problémára is fel kell készülni. A kevés visszamaradt értékes gyepek **törékeny ökológiai egyensúlya** is könnyen megbomolhat. Legalább az itt lehulló csapadékok helyben tartását, talajba való visszaszívargását el kell érni e Településtervezési megvalósítási időszakában.

Tompa **mezőgazdasága** egyelőre keveseknek nyújt megélhetést, és a kialakult tulajdonosi-művelési viszonyok mellett alig van kölcsönhatásban a város életével, viszont a globális népesedési folyamat növeli stratégiai jelentőségét. A térség gazdálkodói, különösen a családi és kisgazdaságok számára a piaci verseny nehézségeit tetézik az említett időjárási szélsőségek és vízhiány. A kormányzati vízutánpótlási stratégia megvalósítása nélkül a talajvízszint tovább csökkenhet, és e kedvezőtlen forgatókönyv az ágazat egyensúlyának elvesztéséhez vezethet. Tompa meglehetősen távol esik a folyókhoz, a megoldás még hosszú ideig várható magára. A helyben hagyományos kultúrák egyre kevésbé állnak ellent a körülményeknek, ezért termékszerkezet-váltás elébe kell néznie a gazdáknak. A további erdősítés a kis csapadékmennyiség miatt nem jelent fenntartható folyamatot.

Az ÉK-i határrészen a táj természetes jellegének megfelelő **gyepek megtartása** élvez prioritást, mivel jobban megőrzik a talajnedvességet és fajban gazdag az élőviláguk.

A működő **majorokban** főleg a baromfi- és víziszárnyas tartásra épülő vállalkozások vannak jelen, de egyéb ipari funkciók is betelepültek e kedvező infrastrukturális adottságú külterületi helyszínekre, mivel a trafóállomásaik, saját fűtővízútjaik és jó megközelíthetőségük miatt alkalmasak a vállalkozásfejlesztésre. A rendezési tervben minden helyszín különleges építési övezetben, vagy (tanyasori) falusias lakóterületben szerepel.

A zömmel a XX. században kialakult sortanyás határrészek legtöbbje **lakhatás és jövedelemkiegészítő kertgazdálkodás** céljára szolgál. Önfenntartó, hagyományokon alapuló életformát őriznek, a fenntartható mezőgazdaság szempontjából is értéket képviselnek. A meglévő tanyákat az OTÉK 2023. márciusi jogszabályváltozása végre helyükön kezeli, ezért

a tompai tanyákat, a szabályos telekszerkezetű, falusias lakóterületként viselkedő sorokat kivéve Má mezőgazdasági területbe teszi a Településtervezési terv.

A helyi élelmiszeripar bővítésére, nagyobb hozzáadott értéket termelő átalakítására, a kézműves termékek, saját gyártmányok fejlesztésére érdemes törekedni. A gazdák között alig tapasztalható együttműködés bővülése nélkül eléggé kilátástalan lehet a kisgazdaságok jövője.

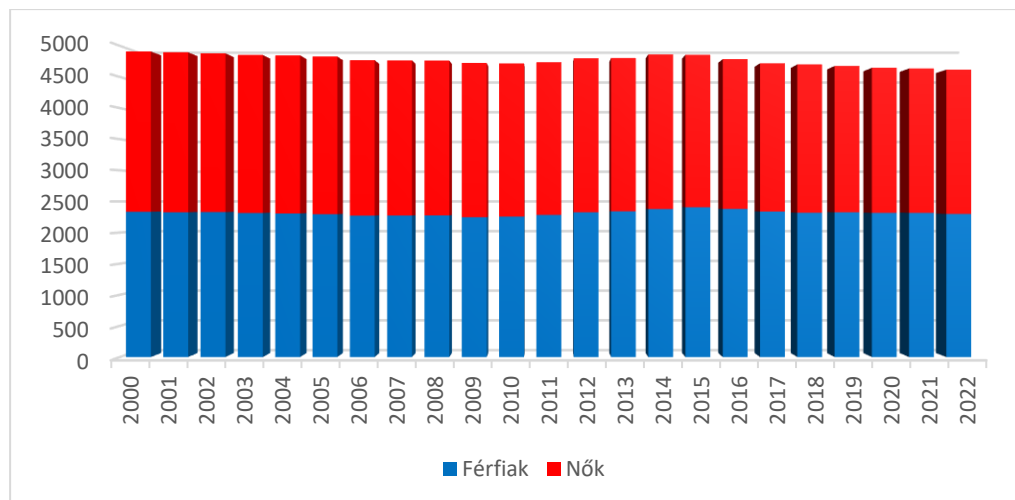
Az erdőkkel való felelős gazdálkodást nagyrészt az állami erdészet végzi Tompán. A szakmai alapok biztosítékot jelentenek arra nézve, hogy megfelelő fenntartás, állomány-alkotás, tájvédelem valósul meg, a jóléti célokat is figyelembe véve („Báró-erdő” megőrzése, megnyitása a látogatók felé) és a szervezet továbbra is vállal természetmegőrző ismeretterjesztési, nevelési szerepet (fiatalok számára meghirdetett programok).

3. TÁRSADALOM, KÖZSZOLGÁLTATÁSOK, GAZDASÁG HELYZETE

Tompa demográfiai helyzete

Tompán 2022. év végén 4617 állandó lakos élt, számuk az utóbbi évtizedekben lassan csökkent – 2000-ben 4909 fő, 2010-ben 4717 fő lakott itt. A nemek aránya tekintetében minimális nőtöbbletről beszélhetünk, ez a többlet azonban folyamatosan mérséklődött, 2000-ben még 241 fővel többen voltak, mint a férfiak, ez 2020-ra 19 főre csökkent. A népsűrűség rurális térségre utal, hiszen mindössze 57 fő lakott itt négyzetméterenként (az országos átlag 2022-ben 104,2 fő/km² volt), a népesség csökkenése miatt a népsűrűség is kisebb lett. Tompának a külterületére összerületének (81,57 km²) 96,3 %-a tartozik, a lakosság egy jelentős hányada, 28 %-a él ott. Kiterjedt mezőgazdasági területeket, erdőket, ipartelepeket, szolgáltató egységeket foglal magában.

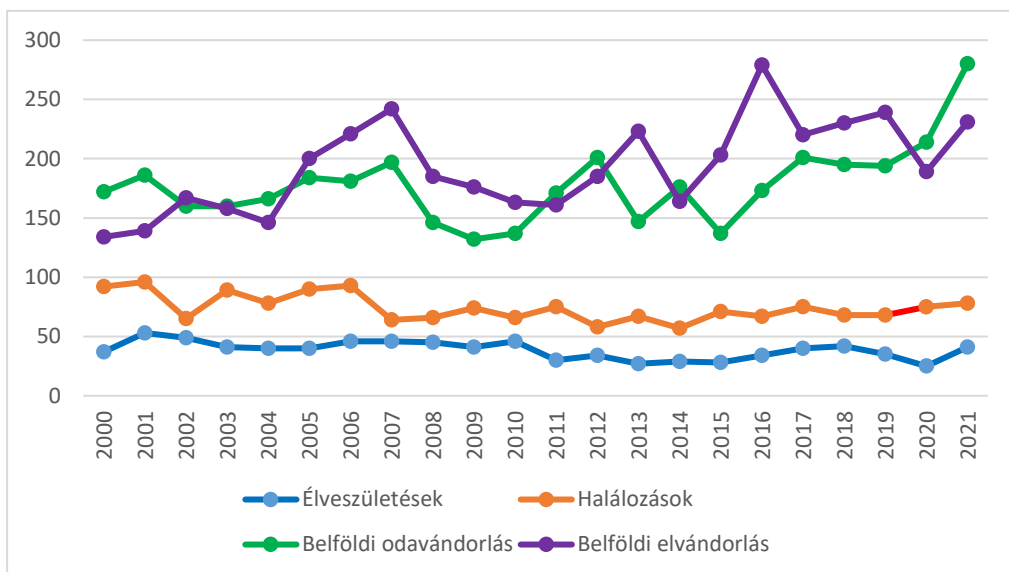
Tompa lakónépességének alakulása nemek szerint

Forrás: KSH T-Star

A népesség alakulásában két tényező játszik szerepet: a természetes szaporodás/fogyás és a vándorlási egyenleg. Tompa esetében erőteljes természetes fogyás mutatkozik, a halálozások száma másfélszerese, olykor több mint kétszerese volt a születéseknek. A vándorlási különbözet változatosan alakult, hol az odaköltözés, hol az elvándorlás volt nagyobb számú. Az ide-oda költözési készletet több tényező befolyásolhatja – lehetnek családi döntések (házasságkötés, válás, öröklés, rokoni kapcsolatok), fontos a munkahelyi lehetőség és a jövedelem, az életkörülmények, azok minősége, stb. Összességében a természetes fogyás okozza a lakosság csökkenését.

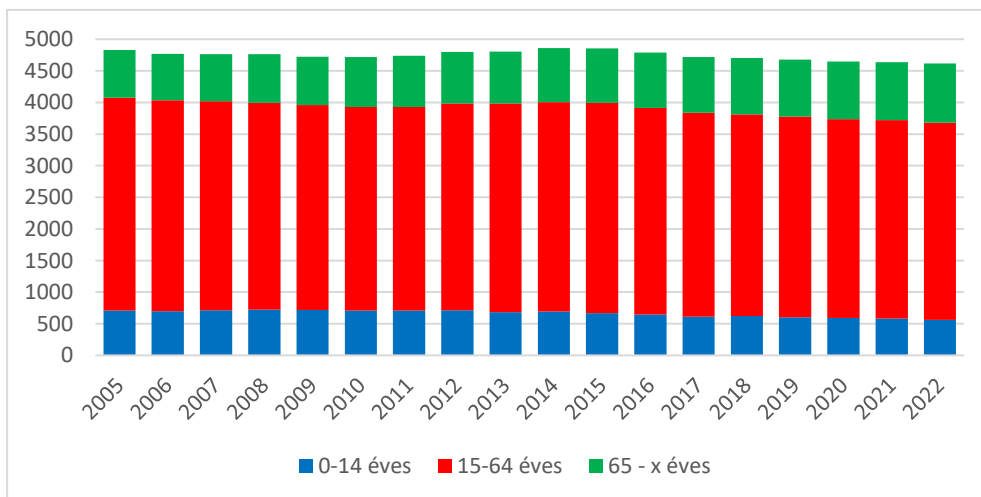
Tompa népmozgalmának alakulása

Forrás: KSH T-Star

Fontos figyelemmel kísérni a lakosság korösszetételének alakulását, ez ugyanis az intézményrendszer iránti igényeket is változtatja: egy idősödő településen kevesebb gyermek bölcsődei, óvodai, iskolai elhelyezéséről kell gondoskodni, ugyanakkor az idősek ellátását szélesebb körben kell megoldani – a házi gondozás, a nappali, vagy bentlakásos otthon, az egészségügyi és szociális gondoskodás fontos feladattá válik. Tompa esetében is – az országos tendenciához hasonlóan – az öregedés jelei mutatkoznak, csökken a gyermekek és nő az idősebbek száma és aránya.

Tompa állandó népességének korösszetétele

Forrás: KSH T-Star

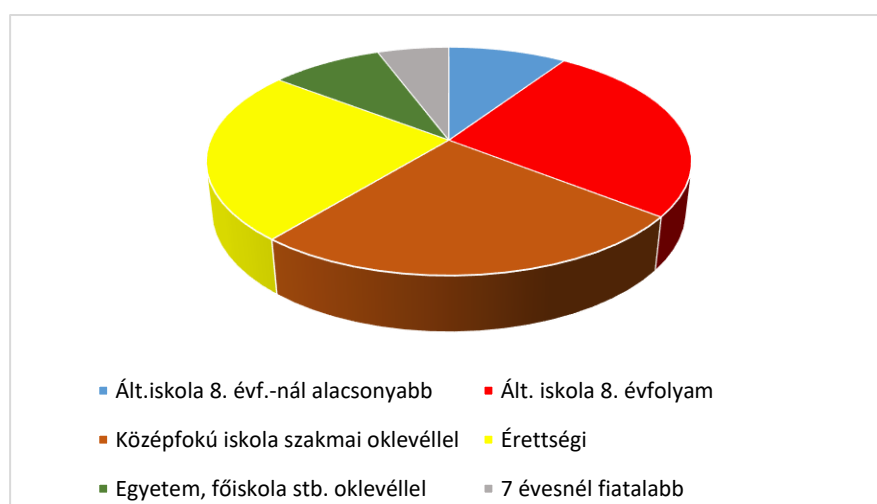
A gyermekek aránya folyamatosan csökkent, a 2005-ös 14,7 %-ról 2022-ben 12,2 %-ra, eközben az idősebbek részesedése 15,5 %-ról 20,3 %-ra emelkedett. Az aktív korúnak tekintett 15-64 éves népesség súlya mérséklődött a 2005-ös közel 70 %-ról 67,5 %-ra. Néhány mutató még jobban alátámasztja a folyamatokat: az öregedési index, amely a 65 éven felüliek és a 14 év alattiak hányadosa – amennyiben ez 100 fölötti értéket ad, akkor öregedő társadalomról beszélhetünk. Ez a mutató Tompa esetében igen magas, 2005-ben 106 volt, 2022-ben viszont már 166 – miközben az országos mutató 141 volt.

A másik számítással azt lehet jelezni, hogy a gyermekek, illetve az idősek ellátása milyen mértékű terhet ró az aktív korúakra: a gyermekek ellátottsági rátája a 14 éven alúkat veti össze a 15-64 évesekkel, az idősek ellátottsági rátája pedig a 65 éven felülieket és az aktív korúakat egyezteti. Tompa adatai szerint a csökkenő gyermeklétszám miatt az ő ellátottsági rátájuk 21-ről (2005) 18-ra (2022) mérséklődött, országosan ez a mutató 22 volt. Az idősek tekintetében viszont egyre növekvő az aktív korúak gondja, 2005-ben még 22 fő 65 éven felüli jutott 100 aktív korúra, 2022-ben már 30 fő. A tendencia azt jelzi, hogy egyre inkább fel kell készülni az idősebbek ellátására, segítésére.

A népesség nemzetiségi és vallási hovatartozásáról – önbevallás alapján – a népszámlálások alkalmáról kapunk képet. A 2022-es összeírás adatai alapján a válaszolók 99 %-a magyar nemzetiségűnek vallotta magát, 21 cigány, 33 horvát, 4 román és 11 német nemzetiségűt írtak össze (mindegyik nemzetiség létszáma jelentősen csökkent az előző népszámláláshoz képest), csak a szerbeknél volt növekedés, 2022-ben 35 fő tartozott ide. Meg kell jegyezni, hogy számottevően nőtt a nem válaszolók száma és aránya, 2022-ben már az összeírtak 16 %-át tették ki. A vallási elköteleződésükről nyilatkozók 65 %-a a katolikus hitet (döntően a római katolikus vallást) jelölte meg, számuk és arányuk erősen csökkent az előző összeíráshoz képest; 27 %-a vallási közösséghez nem tartozónak, vagy ateistának mondta magát (ebben a körben erős emelkedés tapasztalható); csökkent a reformátusok és evangélikusok száma. A vallási kérdésre nem válaszolók aránya lényegesen emelkedett, 2022-ben az összeírtak 39 %-a nem töltötte ki ezeket a rubrikákat.

Ugyancsak a népszámlálások alkalmával ismerhetjük meg a lakosság iskolai végzettségét. Ez azért is fontos, mert a képzettség emelkedésével olyan vállalkozások munkaerő-igényeit is ki lehet elégíteni, amelyek magasan kvalifikált, a változásokhoz, a legkorszerűbb technikák használatához rugalmasabban, gyorsabban alkalmazkodó embereket keresnek – egy ilyen kedvező helyzet vonzóvá teheti a települést. Tompán is tapasztalható az országos tendencia, jelentősen csökkent az iskolázatlanok száma és aránya (9 %-ra), egyre többen rendelkeznek középfokú végzettséggel (50 %) és nő a diplomával rendelkezők köre is (9%).

Tompa népességének iskolai végzettsége, 2022

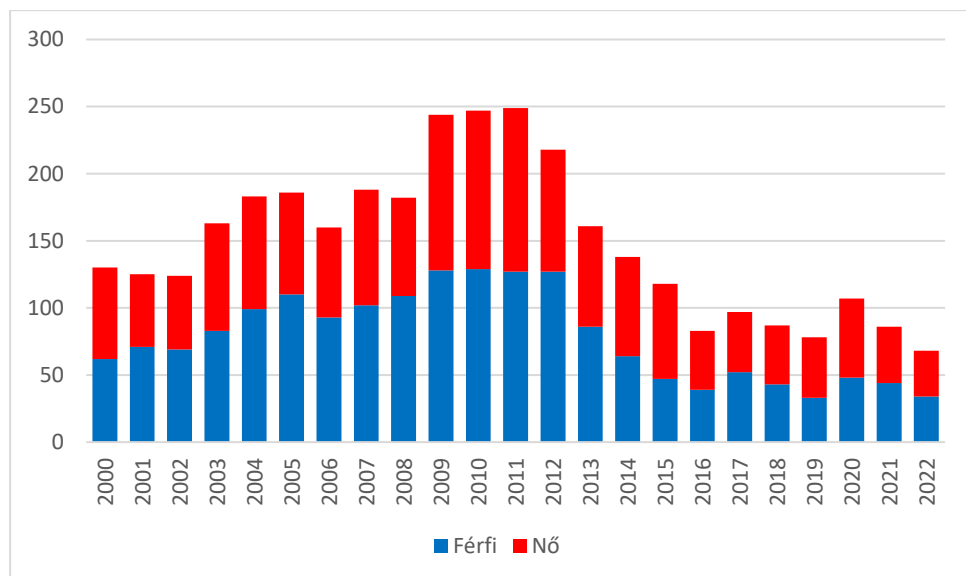
Forrás: KSH Népszámlálás 2022

A foglalkoztatottságról szintén a népszámlálások alkalmával kapunk képet. A 2022-es összeírás alapján az ott élők 44 %-ának volt állása, ez jóval magasabb az előző népszámlálási adatnál. A munkanélküliség a lakosság 2,4 %-át érintette, ezen a téren mérséklődés tapasztalható. Az inaktív keresők (a nyugdíjasok, ellátásban részesülő kismamák, más

forrásból – pl. vagyonból, bérbeadásból – jövedelemhez jutók) 28 %-ot képviseltek, ez a mutató is csökkenő tendenciát jelez. Az eltartottak száma és aránya viszont emelkedett 13 %-ra, a 15 évesnél fiatalabbak részesedése mérséklődött.

Ennél frissebb adatokat a munkanélküliségi kimutatásokban találhatunk. Ezek szerint a nyilvántartott álláskeresők száma a 2008-as világválság után jelentősen emelkedett, 2011-ben érte el a csúcsát, de néhány év eltelte után egyre kevesebben szerepelnek a nyilvántartásban, amiben szerepet játszott pl. a közmunkaprogram, illetve az, hogy a nyilvántartás kilenc hónapról háromra csökkent. A nemek szerinti helyzetet nézve többnyire kicsit több a férfi munkanélküliek száma, mint a nőké.

A nyilvántartott álláskeresők számának nemek szerinti alakulása Tompán

Forrás: KSH TStar

2002-ben a regisztráltak 38 %-a nyolc osztályt, vagy kevesebbet végzett, több mint fele középfokú iskolába járt (szakmunkás, szakiskola, gimnázium, technikum), előfordulnak főiskolai, még ritkábban egyetemi diplomával rendelkezők is. Az álláskeresők 87 %-a fizikai munkás volt, a többiek szellemi munkakörből kerültek ki. A legnehezebb helyzetben azok vannak, akik több mint 180 nap elteltével sem jutottak munkához – a tapasztalatok szerint minél hosszabb a munkából kimaradás ideje, annál nehezebb munkát találni és visszaállni a munkarendbe. Tompán többnyire 50 % körüli volt a tartósan munka nélkül maradtak aránya, 2022-ben ez 57 %-ot jelentett. Még súlyosabb, hogy ezek közel háromnegyede már több mint egy éve szerepel a regisztrációban! A tartós állástalanság mellett komoly probléma, hogy már az iskolából kikerülő fiatalok között is vannak, akik munkanélküliséggel kezdik felnőtt életüket. Legnehezebb időszak a világválság utáni években volt, akkor 20-40 fiatalnak nem jutott munka, 2022-ben nyolc pályakezdő szerepelt a nyilvántartásban.

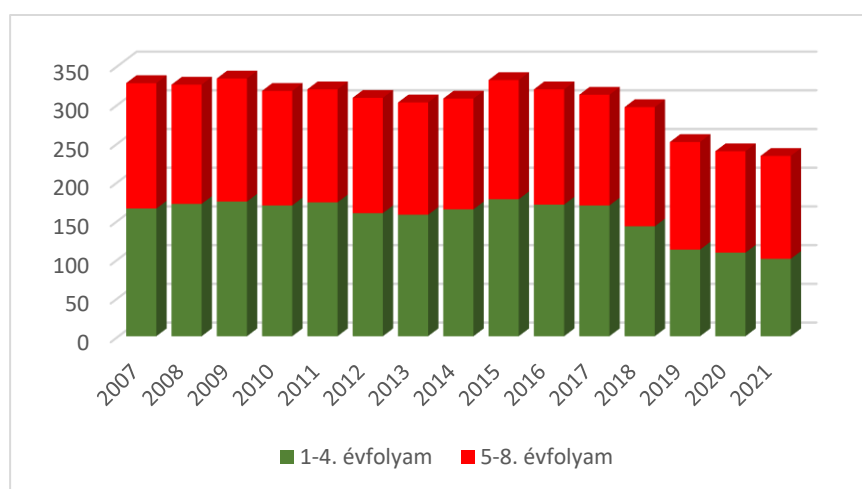
Tompa humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Egy települést akkor érezhetünk élhetőnek, ha a munkalehetőség mellett megfelelő oktatási, egészségügyi ellátás is elérhető, a szabadidőnket pedig sokoldalúan tölthetjük el. Tompán a kisgyermek gondoskodásával a Bokréta Önkormányzati Óvoda és Bölcsőde foglalkozik. A bölcsőde új épületét 2020. augusztusában adták át, itt először 20, majd 2022-ben már 24 férőhelyen fogadták a kicsiket, teljes a kihasználtság. Az óvodában 2007 óta 170 gyermek elhelyezésére van lehetőség – voltak évek (2010 – 2013 között), amikor ezt teljesen ki is használták, akkor hét csoportot alakítottak ki, a csoportok 20-24 fősek voltak. Azóta viszont

csökkent a gyereklétszám, 2021-ben pl. 114 fő volt, így már jó ideje elegendő a hat csoport is, amelyek 20 főnél kisebbek. A kicsikkel a 2010-es évek környékén 15-17 óvodapedagógus foglalkozott, számuk azonban 2013 óta folyamatosan csökken, 2021-ben 11 képzett óvónő dolgozott ott.

A Tompai Szabó Dénes Általános Iskola nyolc osztályos képzést nyújt a 9 tanteremben. A gyermekek létszámához igazodva 2007-ben még 17 osztályt alakítottak ki, ez azóta folyamatosan csökkent, így 2021-ben 12 osztályban tanultak a gyerekek. Az alsó- és felsőtagozatosok aránya változó, 2017-ig az 1-4. osztályosok voltak többen, utána viszont a felsősök létszáma lett nagyobb. Összességében a tanulói létszám erősen csökkenő tendenciát mutat.

Az általános iskolai tanulók száma az alsó- és felsőtagozatban

Forrás: KSH TStar

A szülőknek a tanév előtt nyilatkozniuk kell, hogy gyermeküknek kérik-e napközis ellátást. Ez nagyon változóan alakult, voltak évek (pl. 2013, 2014), amikor a tanulók 47 %-a volt napközis, máskor (2018) ez az arány 33 %-os volt, 2021-ben pedig 42 %-os. Más településről is érkeznek - változó számban - a gyerekek az iskolába, bár számuk elenyésző, pl. 2006-ban 1 fő, 2015-ben 17 fő, 2021-ben 8 fő volt. A gyermekekkel foglalkozó főállású pedagógusok száma hullámzóan alakult, 26 fő (2007) és 34 fő (2016 és 2018 években) között, 2018 óta folyamatosan csökkent a létszámuk, 2021-ben 27 pedagógus dolgozott ott.

Az iskola 2016-ban ökoiskola lett, ami azt jelenti, hogy kiemelten foglalkoznak a környezeti kérdésekkel, a fenntarthatósági témákkal, pl. közös hulladékgyűjtést, virágültetést, folyosók, tantermek díszítését, madárodúk gondozását szervezik, több sportágban házibajnokságokat rendeznek, máshol lebonyolított versenyeken vesznek részt.

Tompán 2009 óta két felnőtt és egy gyermek házi orvos látja el a betegeket. A rendelőben ellátott felnőttek száma hullámzóan alakult, évente 20-30 ezer esetet regisztráltak, egy-egy nagyobb influenza-járvány idején többen keresik fel a házi orvosukat. A Covid járvány miatt is megemelkedett az esetszám, oltottak is, a megbetegedetteket is kezelni kellett. Drasztikusan visszaesett viszont a lakáson történő ellátás, a 2000-es évtized elején még 2-3 ezer látogatásra került sor, manapság csak pár száz (2021-ben 322) esetben mennek ki a beteg lakására. Az ellátás új módja a telefonon történő intézkedés, a rendszeres receptek felírása, a leletek megbeszélése miatt nem kell a személyes találkozás – 2021-ben pl. több mint hatezer esetben fordult elő ez a módszer. Hasonló a kép a gyermekorvosnál is, évente 5-6 ezer gyermek fordul meg a rendelőben, a lakáson történő konzultáció 120-180 esetről 2021-ben

50-re esett vissza, 162 alkalommal pedig telefonos intézkedésre került sor. A városban fogorvosi rendelőt is el tudnak érni. Két védőnő segíti a kismamákat, a gyermekorvossal együttműködve a gyermekekkel szoros kapcsolatot tudnak tartani. Két tanyagondnok a kiterjedt külterületen élőket segíti, figyelemmel kísérik sorsukat, ha szükséges, betegszállítással, ételszállítással, ügyintézással, beszerzésekkel, ház körüli feladatok ellátásával enyhítik nehézségeiket. A járóbeteg szakellátást és a kórházi kezelést a tompai lakosok más városokban vehetik igénybe – a betegségtől függően Kiskunhalasra, Szegedre, Kecskemétre, Bajára, esetleg Budapestre kell utazni.

A Család és Gyermejköltségi Szolgálat a családok, a krízishelyzetben lévők, az anyagi nehézségekkel küzdők, a pszichiátriai betegek, a fogyatékosok, a hajléktalanok számára nyújt segítséget adománygyűjtéssel, felvilágosító előadásokkal, akár előadásokra kirándulások szervezésével. Nagy szükség van a munkájukra, hiszen sok hátrányos helyzetben, vagy veszélyhelyzetben lévő gyermekről kell gondoskodniuk.

A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek számának alakulása

	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma</i>	66	69	56	50	56
<i>Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma</i>	13	11	10	10	11
<i>Veszélyeztetett kiskorúak száma</i>	15	17	20	12	7
<i>Védelemben vett gyermekek száma</i>	8	16	8	13	14

Forrás: KSH T-Star

A magukról nem, vagy mérsékelten gondoskodókat, az időseket nappali és bentlakásos intézményben tudják ellátni: a Halasi Többcélú Kistérségi Társulás Napsugár Gondozási Központjában. Itt a férőhelyek száma lassan csökkent, 2000-ben 254, 2010 óta pedig 172 hely áll rendelkezésre, ezt többnyire be is töltik, egy-két szabad hely akad. Az önkormányzat kezelésében lévő Idősek Otthona 35 férőhellyel teljeskörű ápolást, gondozást nyújtó szociális otthon, lényegében teljes kihasználtsággal működik. A Napsugár Idősek Klubja napközben nyújt ellátást, az étkeztetésen és orvosi ellátáson kívül a szabadidő kulturált, tartalmas eltöltését célozza, társas kapcsolatok kialakítására nyújt lehetőséget – a rendelkezésre álló 40 férőhelyet általában igénybe is veszik.

A Rozmaring Nyugdíjas Klub 1983-ban jött létre, azóta hagyományörző énekkart alakítottak, kezdetben maguk örömeire énekeltek, később már helyi és környékbeli rendezvényeken is szerepeltek.

Tompán van két olyan intézmény, amelyeket más székhelyű szervezet üzemeltet: az állami tulajdonban lévő Redl-Nyéki-Podmaniczky kastélyban működő Pszichiátriai Betegek Otthona a (Rózsakert Otthon), amely 137 férőhelyen pszichiátriai betegeknek, fogyatékosokkal élőknek nyújt bentlakásos ellátást; a másik a kiskunhalasi székhelyű Halasi Többcélú Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltató Központ tompai telephelyén működő 35 férőhelyes bentlakásos otthon (Napsugár Gondozási Központ, Szabadság tér 4.).

A tompai és környékbeli lakosok kulturális igényeit elsősorban a könyvtár és a művelődési ház elégíti ki. A Könyvtár, Információs és Közösségi Hely – a Katona József Könyvtár segítségével – a helyi olvasók elvárásaihoz igazítja az olvasnivalókat. Állományuk változóan alakult, 2021-ben 11 és félezer könyvet, dokumentumot, folyóiratot, újságot olvashattak a betérők. A kölcsönzés drasztikusan visszaesett: 2000-ben még 37 ezer egységet vittek haza, 2021-ben

már csak 2252-t – ebben szerepet játszik az, hogy napjainkban már nagyon sok könyvet, folyóiratot, újságot az interneten is elolvashatunk. A beiratkozott olvasók száma nem sokat változott, 500-700 főre tehető, 2021-ben számuk 433 fő volt. A könyvtár a „hagyományos” könyvtári szolgáltatásokon kívül rendszeresen szervez előadásokat, ismertetéseket, baba-mama foglalkozásokat, on-line játékokra hívják fel a figyelmet, a könyvtármoziban régi filmeket vetítenek, a városnapon könyvsátorban várják az érdeklődőket könyvvásárral, játékokkal.

A Művelődési Ház sokféle programmal, eseménnyel vonzza az embereket. Színházi előadásokat, hangversenyeket szerveznek, kiállításokat lehet látogatni, ünnepi megemlékezéseket tartanak, nyáron a robotikáttáborban fogadják a gyerekeket, Ifjúsági Klubot nyitottak az alagsorban, ahol különböző játékokat vehetnek igénybe. Helyet adnak veradalásnak, látásvizsgálatnak, banki tájékoztatásnak, vetélkedőknek. Itt működik a Tompai Információs Csatorna, amely a helyi híreket osztja meg a nézőkkel, itt készül a Tompai Élet helyi újság. A bunyevác hagyományokat őrző Kolo Tánccsoport és a *hungarikumok* közé tartozó Barkóca Néptánccsoport is a művelődési házban gyakorol. Rendszeresen a Művelődési Házban és a környékén tartott Tompai Napok, ahol kiállítás, hangverseny, a tánccsoportok hagyományőrző fellépése, utcabál, légvár és játékok szórakoztatják az oda látogatókat.

Tompa gazdasága

2022-ben 870 tompai székhelyű vállalkozás szerepelt a regisztrációban, számuk emelkedő tendenciát mutatott az elmúlt években. A társas vállalkozások (részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság, betéti társaság, szövetkezet) száma folyamatos bővülés után 2022-ben 149 darabot jelentett. Ezek 85 %-a korlátolt felelősségű társaságként működik, rendkívül dinamikusán bővült ez a forma: 2000-ben még csak 31, míg 2022-ben 126 db volt. Ezzel szemben a betéti társaságok köre szűkült 45 db-ról 19 db-ra. Két szövetkezet volt 2022-ben (egyikük végelszámolás alatt áll), egy nonprofit gazdasági társaság (Aranyorsó Kft) és egy részvénytársaság (Kele-Feder Zrt) volt a nyilvántartásban.

A vállalkozások döntő többsége (83 %-a – 721 db) azonban önálló vállalkozó (egyéni vállalkozó, őstermelő), ami azért okozhat gondot, mert ezek sérülékenyebbek, kevés embernek adnak jövedelem-szerzési lehetőséget. Az önállók – miközben számuk folyamatosan nőtt - gyenge gazdasági súlyát az is jelzi, hogy mindössze 30 %-uk végzi a munkáját főfoglalkozásuként, 43 %-uk valamilyen főállás mellett tevékenykedik, több mint egynegyedük pedig nyugdíjasként. Az önálló vállalkozók 45 %-a őstermelő, számuk lassan csökken, 2022-ben 321 fő volt.

Az egyéni vállalkozók nagyon sokféle terméket állítanak elő, változatos szolgáltatásokat nyújtanak: pl. gabona- és szőlőtermesztés, sertésenyésztés, növénytermesztési szolgáltatás, fakitermelés, textilszövés. Az építkezésekhez szakipari munkát vállalnak, pl. villanszerelést, központi fűtés szerelést, festést, mázolás, tetőfedést, nyílászárók beszerelését, kőműves munkákat. Gépkocsi szerelőket és gépkocsi mosót is találunk közöttük, néhányan nagykereskedelemmel foglalkoznak. Több üzletet, boltot üzemeltetnek – pl. zöldség, gyümölcs, élelmiszer, vasáru, virág, tüzelőanyag, ruházat, a csomagküldő, internetes kiskereskedelem is megjelent. Van taxis és közúti teherszállítást vállaló, mások parkolási szolgáltatást nyújtanak. Egyén vállalkozók üzemeltetnek büfét, italboltot, van, aki étel házhozszállítását bonyolítja. Vannak szoftverfejlesztők, biztosítási ügynökök, könyvelők, tanácsadók, fényképészek, fordítók, kertgondozást vállalók. Több férfi, női és gyermekfodrász, kozmetikus, műkörmös, masször várja a vendégeket, van szolárium, fitness-terem, kutyakozmetika.

A vállalkozások 99 %-a 10 főnél kevesebb embernek ad munkát, még a társas vállalkozásoknál is 93 %-os ez az arány. Alig néhányan vannak, ahol 10 főnél nagyobb a létszám. A legnagyobb helyi székhelyű foglalkoztató a Határ Diszkont Kft (65 fővel), Kel-Feder Zrt-nél 53 fő, a Sümegi és Társa Kft-nél és a Tompai Városfejlesztési Kft-nél 27-27, a KreaTherm Kft-nél 19, a Ker-Ex 94 Kft-nél 17 foglalkoztatottról számoltak be.

A vállalkozások ágazati összetétele elég színes, szinte minden területen működik egyéni, vagy társas cég. A legtöbb vállalkozás a mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat ágazatban tevékenykedett, 98 %-uk azonban egyéni vállalkozó, őstermelő.

A tompai székhelyű regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági áganként, 2022

Nemzetgazdasági ág	Regisztrált	Ebből: társas
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	538	7
Feldolgozóipar	21	16
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás	3	2
Építőipar	51	24
Kereskedelem, gépjárműjavítás	79	52
Szállítás, raktározás	21	13
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	16	5
Információ, kommunikáció	4	2
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	5	1
Ingatlanügyletek	47	4
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	33	10
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	11	3
Oktatás	8	2
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	9	7
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	6	0
Egyéb szolgáltatás	18	1

Forrás: KSH T-Star

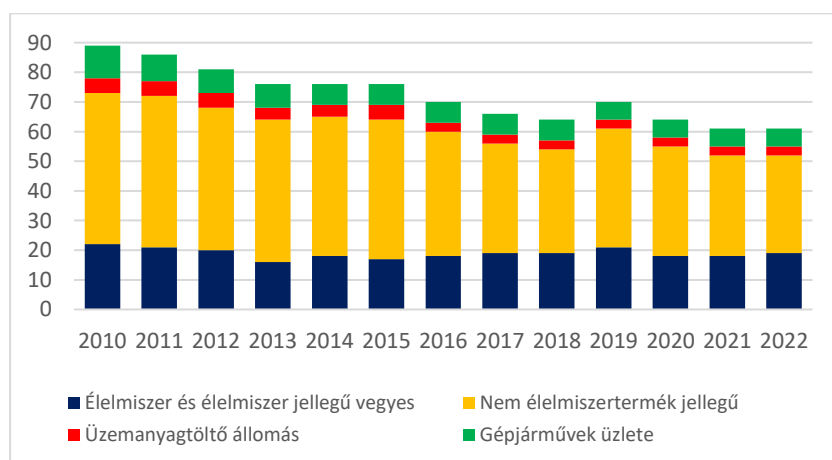
A mezőgazdasági cégek közül kiemelkedik a Tompai Földművelő Kft, amely gabonatermesztéssel, kereskedéssel 2022-ben 223 millió Ft nettó árbevételt ért el, hasonló tevékenységgel a Kuluncsics Mezőgazdasági Kft 76 millió Ft-ot jelentett be. A helybéli sertésstenyésztő (Behringer Mangalica Bió Kft) és baromfitenyésztő (Kel-Csirke Kft, Kel-Kacsa Kft) mellett más székhelyű vállalkozásoknak is vannak Tompán mezőgazdasági telepeik: a mélykúti Bács-Tak Kft törzskacsa és keltető üzeme; a Bugyi központú Hunland cégcsoport szarvasmarha telepe. Az élelmiszeripart két cég képviseli, a Zvertyel-Hús Kft töltött (pl. kolbász, szalámi) és füstölt áruk készítésével 2022-ben 480 millió Ft nettó árbevételt realizált; a másik a Ducker Kft. Többen foglalkoznak felsőruházati termékek gyártásával, pl. az Andrea Kötő-, Textilruházati és Vegyesipari KFT-nek baba- és gyermekruhák készítésével 2022-ben 882 millió Ft nettó árbevétele volt a mérlegében; a Tompai Elegant Kft-nek pedig 95 millió Ft. Az Aranyorsó Nonprofit Kft 12 hátrányos helyzetű munkavállalót foglalkoztat, női blúzok, férfiingek, lányka ruhák varrásával 30 millió Ft nettó árbevételt ért el. A Kel-Ferm és a Kel-Pell Kft-k nitrogén műtrágya előállításával értek el eredményeket, a Sümegi és Társa Kft ajtókba készít műanyag betéteket, a 27 fős cég 2022-ben 890 millió nettó árbevételt realizált. A Kreatherm Kft 19 fővel acélszerkezeteket gyárt és acélszerkezetes épületeket állít össze, egyedi megrendeléseket is fogadnak, a 2022-es nettó árbevételük 553 millió Ft volt.

Építkezésekkel több társas és egyéni vállalkozás foglalkozik. A legnagyobb a KER-EX 94 Kft, amely állványépítést, útépítést, aszfaltozást végez, egy építőanyag-kereskedésük is van, 17 fővel 2022-ben 652 millió Ft nettó árbevételt mutattak ki. Ezt követi a Lehoczki 2007 Kft (131 millió Ft, 6 fő), a Wesper Bau Kft (126 millió Ft, 7 fő). A Gentile Bt földmunkákkal építési területek előkészítését vállalja, ezzel 65 millió Ft nettó árbevételhez jutott. Villanszereléssel a két kft-n kívül inkább egyéni vállalkozók foglalatoskodnak, az egyéniek terepe az ácsmunka, a tetőfedés, a festés, mázolás, a nyílászáró beszerelés, a kőművesmunka, a központi fűtés szerelés. A Vankó Kft ivóvíz, csapadékvíz, szennyvíz vezeték építésére és rekonstrukciójára szakosodott (61 millió Ft, 5 fő), az Oxygen System Kft vízgépészeti, épületgépészeti uszoda technikai, technológiai szellőztetési munkákkal 66 millió Ft nettó árbevételt produkált.

Gépjármű kereskedelemmel alapvetően kft-k tevékenykednek, a legnagyobb a Huexpo Trade Kft, amely 3 milliárd forintot meghaladó nettó árbevételről számolt be. Tompa több nagykereskedelmi cég székhelye, ezek közül kiemelkedik a Kel-Feder Zrt, amely pecsenye kacsza tenyésztéséről, törzskacsza állományáról és ezek kereskedelméről lett nevezetes, van keltető üzemük, takarmánykeverő részlegük - a hozzájuk köthető cégcsoporttal, az integrátorként bevont kistermelőkkkel a magyar kacsatenyésztés 30-35 %-át adják. 2022-ben 53 főt foglalkoztattak és 7,8 milliárd Ft nettó árbevételt realizáltak. A Sellax Kft higiéniai termékek, háztartási vegyiárak, kozmetikumok értékesítésével és webshop-jával közel kétmilliárd forint nettó árbevételhez jutott. A Megafon Hungary Kft elektronikus, híradástechnikai berendezések és alkatrészeik forgalmazásával közel nyolcszáz millió forintos nettó árbevételről számolt be. A Jamans Kft hat fős csapata zöldségek, gyümölcsök forgalmazásával 464 millió Ft-ot mutatott ki; a Rosaelis Kft kávé, tea, kakaó, fűszer nagykereskedelmét végzi (413 millió Ft-ot ért el). A nagykereskedők termékei között vannak pl. ruhák, lábbelik, bútor, szőnyeg, szerb pálinkafőző berendezés, vegyi áruk. A budapesti székhelyű Bentlee Kft-nek Tompán van egy nagy raktára, ahol sokféle terméket készítenek elő a szállításra.

A kiskereskedelem széleskörű kínálatot nyújt, számos társas és egyéni vállalkozás boltjait lehet felkeresni. Az utóbbi időkben azonban csökkent az üzletek száma, a költségek emelkedése, 2019 után a Covid járvány miatt sokan zártak be. Majdnem felére esett vissza a gépjárművek kereskedésével foglalkozó egység; a 2010-es öt helyett már csak három üzemanyagtöltő üzemel; egyharmadára csökkent a textil, ruha, lábbeli boltok száma.

A kiskereskedelmi üzletek számának alakulása év végén

Forrás: KSH TStar

A kiskereskedők közül kiemelkedő forgalmat bonyolít le a Határ Diszkont Kft szupermarketje, amely a határ közelében látja el az utazókat, 2022-ben 65 fő alkalmazásával több mint 9 milliárd Ft nettó árbevételt ért el. A nagyobbak között említhető a "SENIOR" Kft – illatszereket árul (784 millió Ft), a Bácspetrol Kft, amely az OMV benzinkutat üzemelteti (646 millió Ft). A boltokban lehet vásárolni zöldséget, gyümölcsöt, húsárut, takarmányt, állati eledelt, italokat, gyógynövényeket, virágot, ajándékokat, bútort, játékot, gyermek és felnőtt ruhákat, cipőket, használt ruhákat, kozmetikai cikkeket, barkács-termékeket, vasárut, építőanyagot, festéket, dohányárut, háztartási készülékeket, kerékpár alkatrészt, szerszámokat, tüzelőanyagot, stb. Van Goods Market, a kecskeméti székhelyű Univer Coop üzlete is kiszolgálja a vásárlókat. Két gyógyszertár (Rubin Patika, Hóvirág Gyógyszertár) szolgálja ki a betegeket. Különösen a Covid járvány idején élénkült meg az érdeklődés a csomagküldő kereskedők munkája iránt, Tompán vannak cégek és egyéni vállalkozók is, akik ezen a területen dolgoznak.

Közúti áruszállítást is többen végeznek, cégek és magánszemélyek egyaránt. A nagyobbak közé sorolható pl. a Kozla-Rent Kft (96 millió Ft, 4 fő), az M&M Trans Kft (72 millió Ft, 5 fő). A jelentős határforgalom miatt a határhoz vezető út mentén többen kínálnak parkolási lehetőséget a kamionok, teherautók számára.

Noha a határátkelő miatt sokan érintik Tompát, igen kevesen maradnak ott akár pár napig. Kereskedelmi szálláshely nincs a városban, egy egyéni vállalkozó kínálja Bodza apartmanját, egy két fő elszállásolására alkalmas egy szobás házat. A KEFAG kezelésében van a Sáskalaposi Vadászház, ahol öt kétágyas, fürdőszobás szobában tudnak megpihenni a vadászok, esetleg más látogatók. A vendéglátóhelyek száma erősen csökkent, étterem, büfé 2010-ben 17 db volt, 2020-ban 12; 2010-ben 13 italbolt volt nyitva, 2022-ben már csak hét, a munkahelyi és közétkeztetést végző helyek száma viszont emelkedett. A vendéglátóhelyek között említhető pl. a Dado-Trade Bt által üzemeltetett Határcsárda Étterem, a New Colorado Pub Étterem, a Jimmy's Vendéglő, a Döner-Gyros gyorsétterem, a Casper Pizzéria, a Restoran Malo Uzice kifőzde, a Hársfa Söröző, az Ámor Söröző, a Pálma Presszó, a Horgász Büfé, a Sport Presszó, a Suli Büfé.

A szolgáltatások széles körét lehet megtalálni Tompán. Vannak számítógépes programozók, biztosítási ügynökök, ingatlanok bérbeadásával foglalkozók. Könyvelést, könyvvizsgálatot végző társas és egyéni vállalkozást is találhatunk, van, aki fordítást vállal (a Gyors-Fordító Kft ezzel pl. 102 millió Ft nettó árbevételt realizált). Különböző témakörökben szakmai tanácsadók is rendelkezésre állhatnak, zöldterület, kert gondozására is akad vállalkozó. Oktatás terén járművezetői, illetve nyelvi képzésre számíthatunk, egészségügyi ellátást magánorvosi körökben is kereshetünk. A fodrászatok, kozmetikusok, masszörök, műkörmösök szinte mindegyike egyéni vállalkozó, van szolárium, fitnessklub, átlakozmetika.

Sajátos helyzetként kell megemlíteni, hogy Tompa határváros, így az ehhez kapcsolódó tevékenységek is megtalálhatók – főleg a határ mentén. Vámügynökségi segítséget nyújt a budapesti székhelyű Royal Sped Zrt, az Eurosped Zrt, az Ibusz Utazási Irodák Kft, a szegedi székhelyű Zoll-Platz Kft. A Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt az útdíjas matricáit Tompán három helyen kínálja.

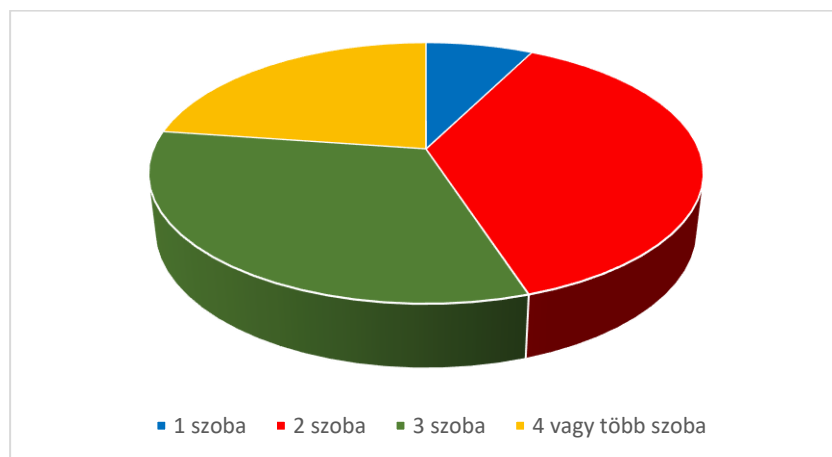
A vállalkozásokon kívül 13 civil szervezet is megtalálható Tompán. Nagyon színes ezen alapítványok és egyesületek tevékenysége. Például az óvoda, az általános iskola alapítványai, a Gyermekünkért Ifjúsági Alapítvány; a Nagycsaládosok Tompai Egyesülete, a Tompai Sportegyesület; a polgárőrök, az önkéntes tűzoltók, a mozgáskorlátozottak egyesületei. A Tompai Kék Szivárvány Egyesület a hagyományok megőrzése érdekében több civil szervezetet fog össze: a Barkóca Néptánccsoportot, a Dalos Pacsirtákat, A Dugovics Titusz Cserkészcsapatot, a Gyűjtemények Házát, a Kolo Tánccsoportot, a Lelkes Csapatot, a

Rozmaring Nyugdíjas Klubot, a Százszorszép Gyermekek Néptáncsoportot – rendszeresen tartanak összejöveleteket, rendezvényeken vesznek részt, ünnepeket tartanak

Tompa lakásállománya, közmű-ellátottsága

Tompán 2022-ben 1943 lakást tartottak nyilván, ebből közel háromszázban – a népszámlálás szerint – nem laktak. Az állomány 2010 óta folyamatosan csökkent, alig épültek újak, miközben évente 2-5 lakás szűnt meg. A lakások kétharmada 2-3 szobából áll, vannak azonban ennél nagyobbak is.

A tompai lakásállomány megoszlása szobaszám szerint, 2021

Forrás: KSH TStar

A lakások alapterülete igen változatos a 30 m²-nél kisebbektől a 120 m²-nél nagyobbakig: a népszámlálások szerint a 40 m²-nél kisebb hajlékok száma és aránya csökkent (2022-ben még 11 db 30 m² alatti volt), a 100 m²-eseké viszont emelkedett, 2022-ben már 30 %-ot tettek ki. A lakásállomány elég idősnek mondható, a hajlékok 80 %-a 1980 előtt épült, 107 db pl. 1919 előtt! 2000 és 2010 között 44 lakás készült el, 2010 óta pedig csak 5. A falazat tekintetében a vályog, sár falazat vezet (55 %), ez összefüggésben lehet a régi építkezésekkel, az öreg épületekkel; 34 %-ot képviselt a tégl, kő építőanyag.

A népszámlálások adatai azt mutatják, hogy jelentősen több az összkomfortos, komfortos lakás (2022-ben 84 % volt), ugyanakkor mérséklődött komfort nélküli (173 db) és a szükséglakások (11 db) mértéke és súlya. A hajlékok szinte mindegyikében van főzőhelyiség, 80 %-ában van fürdőszoba, 90 %-ában van vízöblítéses WC, 92 %-ában van vezetékes víz és ettől alig marad el a szennyelvezetéssel rendelkezők száma – ezek a mutatók mind javultak a korábbi népszámlálások óta. A fűtést is egyre korszerűbben oldják meg: az otthonok 55 %-át még szobánkénti konvektorral, kályhával melegítik, terjed viszont a központi fűtés; csökkent a fával és nőtt a vezetékes gázzal fűtők részesedése. A legkorszerűbb eszközök még nem nagyon terjedtek el, pl. hőszivattyús fűtőberendezés 2022-ben 21 helyen volt, napelemmel 63, napkollektorral 8 lakás rendelkezett. A vezetékes internetet az otthonok 52 %-ában használhatták, a meleg nyarak miatt egyre többen szereltetnek fel légkondicionálót.

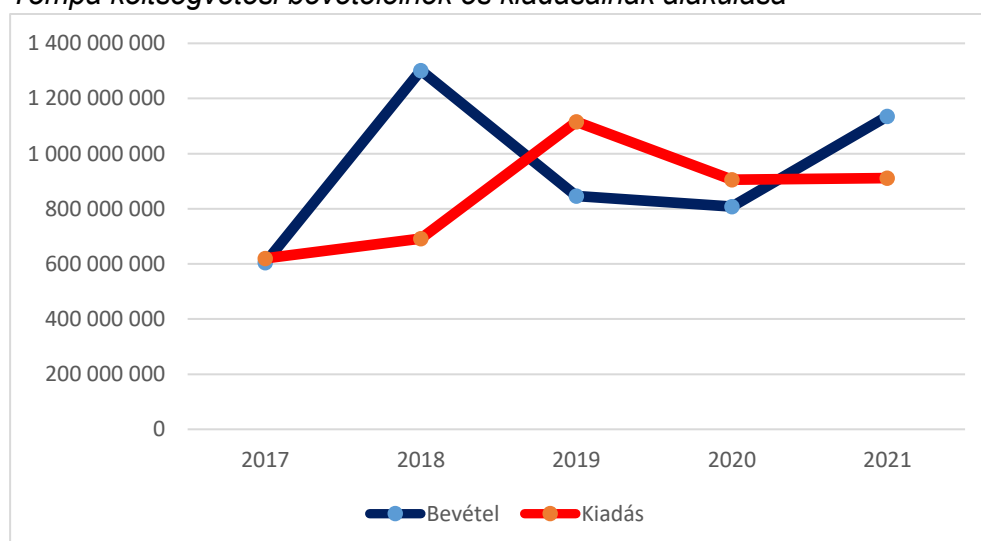
A közüzemi szolgáltatások terén jelentős fejlesztések történtek, a közüzemi ivóvíz-hálózat négy kilométerrel hosszabb lett (2021-ben 57,7 km). Ennél viszont sokkal lényegesebb, hogy 2015-ben elkészült a szennyvíz-tisztító telep és a 24 km hosszú szennyvíz-csatorna, azóta még bővült a kiépítettség. A közüzemi víz-hálózatba majdnem minden lakás be van kötve, a csatornahálózatot már 2016-ban az otthonok több mint fele vette igénybe, 2021-re ez az arány 64 %-os lett. A háztartások vízfogyasztása az emelkedő árak miatt takarékosra ösztönzött,

mérséklődő vízmennyiség tapasztalható. A csatornahálózatra bekötések bővülése következtében az elvezetett szennyvíz mennyisége viszont jelentősen nőtt. Villamosenergiával elég jól ellátott a város, a fogyasztók száma meg is haladja a lakásokét, ugyanis néhány helyen több villanyóra is lehet. A villanyfogyasztás hullámzóan alakult, noha egyre több villanyal működő gépet, eszközt használunk, a takarékos használat miatt nem lett magasabb a mennyiség. A háztartási gázfogyasztók aránya húsz év alatt 49 %-ról 60 %-ra (2021) nőtt, ezeken a helyeken ma már mindenhol gázzal fűtenek. Emiatt a gázfogyasztás inkább az időjárást követi, keményebb hideg teleken többet, enyhébb időszakban kevesebbet használnak a háztartások.

Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

Az önkormányzatnak a különböző forrásból származó bevételeivel úgy kell gazdálkodnia, hogy azokból a kötelező és az önként vállalt feladatait el tudja látni. A sűrűn változó jogszabályi, hatásköri, finanszírozási környezetben ez nem könnyű, az utóbbi bő évtizedben változtak a normatívák, egyes feladatokat (pl. általános iskola) központosítottak, szűkítették a helyi adóbevételi lehetőségeket (pl. gépjárműadó), a fejlesztési forrásokat központi döntések alapján kaphatják meg. A kötelező feladatok körét az önkormányzati törvény szabja meg, ezekhez különböző képletekkel kiszámított összegeket ad az állam. Ezen kívül is bevételhez juthat a város, fejlesztésre, beruházásra kaphat támogatást az államháztartáson keresztül – ezek között előfordulnak EU-s pályázati források; lehetnek felhalmozási bevételek, e célra átvett pénzeszközök, vannak működési bevételek. A helyi adók is forrásnak tekinthetők, bár ez az összeg jelentősen csökkent az elvonások miatt: az építményadó 500 Ft/m² a nem lakás célú ingatlanok után; a magánszemélyek kommunális adója eltérő összegű, 17 ezer Ft a belterületi részen, 8500 Ft a tanyasi térségben, a komfortnélküli lakásokra 5600 Ft, telkekre 6 ezer Ft, de vannak mentességek, kedvezmények is. Az idegenforgalmi adót 595 Ft/vendégéjszaka összegben, a helyi iparüzési adót 2 %-ban állapították meg. A költségvetési bevételeken kívül az előző évi maradványt, az intézményfinanszírozást is felhasználhatják a kiadások fedezetére – hitel felvételére nem került sor.

Tompa költségvetési bevételeinek és kiadásainak alakulása

Forrás: Önkormányzati rendeletek

Az önként vállalt feladatok között szerepel pl. a testvérvárosi kapcsolatok szervezése (testvérvárosa Gyergyóújfalu, a szerb Kelebija), programok, rendezvények, látogatások előkészítése, lebonyolítása; az idegenforgalom helyi fejlesztéseinek összehangolása.

Részt vesz az Önkormányzat a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerben. Vállalja továbbá a

- helyi sportszövetség működésének segítését;
- lakossági önerős út- és járdaépítések támogatását;
- környezetvédelmi alap működtetését;
- helyi lakás-felújítás, vagy vásárlás támogatását;
- ifjúságvédelmi és bűnmegelőzési feladatok ellátását;
- piac működtetését;
- városi kitüntetések, elismerő címek, díszoklevelek adományozását;
- helyi adók szabályozását és beszedését.

A költségvetési bevételek általában fedezik a kiadásokat, 2019-ben azonban – a szokásos kisebb-nagyobb eszközbeszerzéseken kívül – jelentős beruházás volt az iparterület kialakítása, valamint a külterületi utak fejlesztése, ez megemelte az összeget. 2020-ban a bölcsőde kialakítása növelte nagyobb mértékben a kiadásokat. A költségvetési és a finanszírozási bevételek és kiadások egyenlege azonban jelentős többletet mutat, így biztonságosan gazdálkodhat a város. A költségvetés alakulását a Képviselő-testületen kívül a Pénzügyi Bizottság is nyomon követi és véleményezi.

Az elszámolásokban szerepelnek a különböző intézmények adatai is, az Önkormányzat, a Polgármesteri Hivatal, a Tompai Művelődési Ház és a Bokréta Önkormányzati Bölcsőde és Óvoda bevételei és kiadásai.

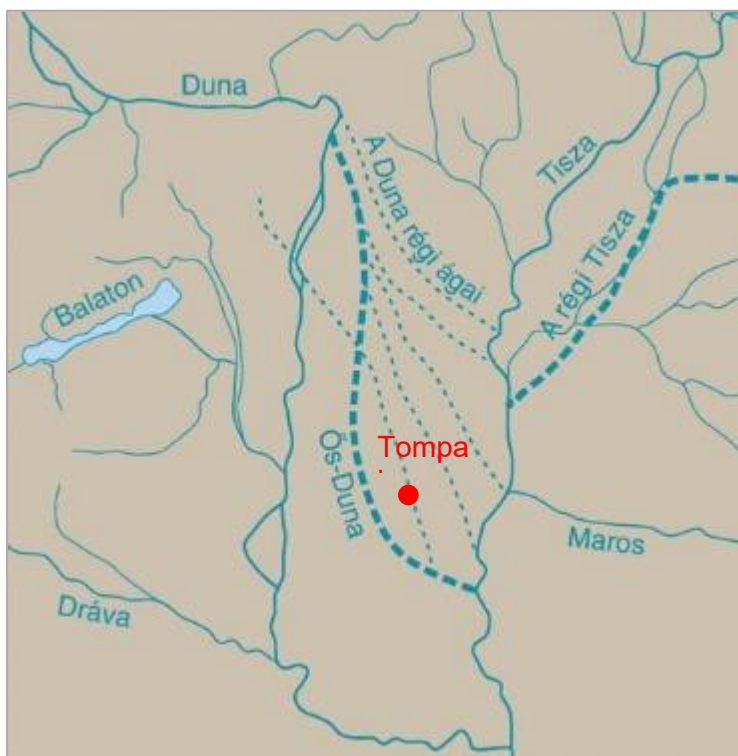
Az önkormányzat különböző ingatlanokkal is rendelkezik, ezek helyzetét és kezelését a vagyongazdálkodásról szóló rendelet tartalmazza. Vannak forgalomképtelen ingatlanok: a helyi közutak (31,6 km kiépített út és köztér, 286 km kiépítetlen út és köztér, a piaccsarnok), terek, parkok, közterületek. Van két játszótér, melyek területe jelentősen bővült (2008-ban 225 m², 2021-ben már 1525 m²), a zöldterület – park, vásártér, legelő, rét – viszont jelentősen kisebb lett (2008-ban 75407 m², 2021-ben 23455m²). Ide tartoznak még a közművek, a ravatalozó. Korlátozottan forgalomképesek az intézmények, a középületek (orvosi rendelő, szociális intézmény, óvoda, művelődési ház, polgármesteri hivatal, Gyűjtemények Háza, kormányablak), az önkormányzat tulajdonában vannak pl. telkek, lakóházak, lakások, szántók, erdő, garázsok, raktárak, állatvásártér, tűzoltószertár, kamionparkoló, üzlet, üvegház, műfüves pálya – ezek fejlesztése, fenntartása, karbantartása is folyamatos feladat.

A Tompai Városfejlesztési Kft 100 %-ban önkormányzati tulajdonban lévő vállalkozás, amelynek feladata többértű, pl. gondoskodik a közétkeztetésről, az iskolabüférről, ellátja az iskola karbantartási munkálatait, fenntartja a temetőt, gondozza az utcákat, parkokat, az önkormányzat földjeit.

4. FÖLDRAJZI, TERMÉSZETI, TÁJI ADOTTSÁGOK, JAVASLATOK

Földtani adottságok (Tomba Város Környezetvédelmi Programja alapján)

Tomba területe az Alföld része, amely szerkezetileg töréses peremű, katlansüllyedésekre tagozódó, a negyedidőszakban (az elmúlt kb. két és fél millió évben) kialakult, tengeri, tavi, folyóvízi üledékekkel feltöltődött medence. Az üledék képződése a területen egykor kanyargó Ős-Duna építő tevékenységéhez köthető. A hordalékkúp nagyobb részét folyami homok, homokos iszap és agyag építi fel, a szélfújta (eolikus) üledéket pedig átalakult lösz kőzetek és futóhomok jellemzi. A földtörténeti jelenkorban (más néven a holocén időszakban, hozzávetőleg 12 ezer éve) a folyóvízi hordalékot a szél jelentős mértékben elmozgatta a területéről, így a jelenlegi alapkőzetnek a felszínhez közel álló rétege laza törmelékes kőzet, azaz homok.

A felszín 0,5-0,7 m, a déli határrészen 2,5-3,0 m vastagságban borítja a holocénkori humuszos iszapos homokliszt, amely szikkasztásra ideális.

A felszín alatt 4,0-6,0 m vastagságban homogén szerkezetű, szintén eolikus eredetű finom homokliszt rakódott le a megelőző időszakban (pleisztocén). Kb. 200 m mélységig vékony agyagos rétegeket tartalmazó, víztartóként viselkedő üledéksor következik. Az alaphegységet 600-650 m közötti mélységben érték el a feltárások.

Ősduna-ágak

Forrás: www.szolnoknaplo.hu

Domborzat, tájbesorolás

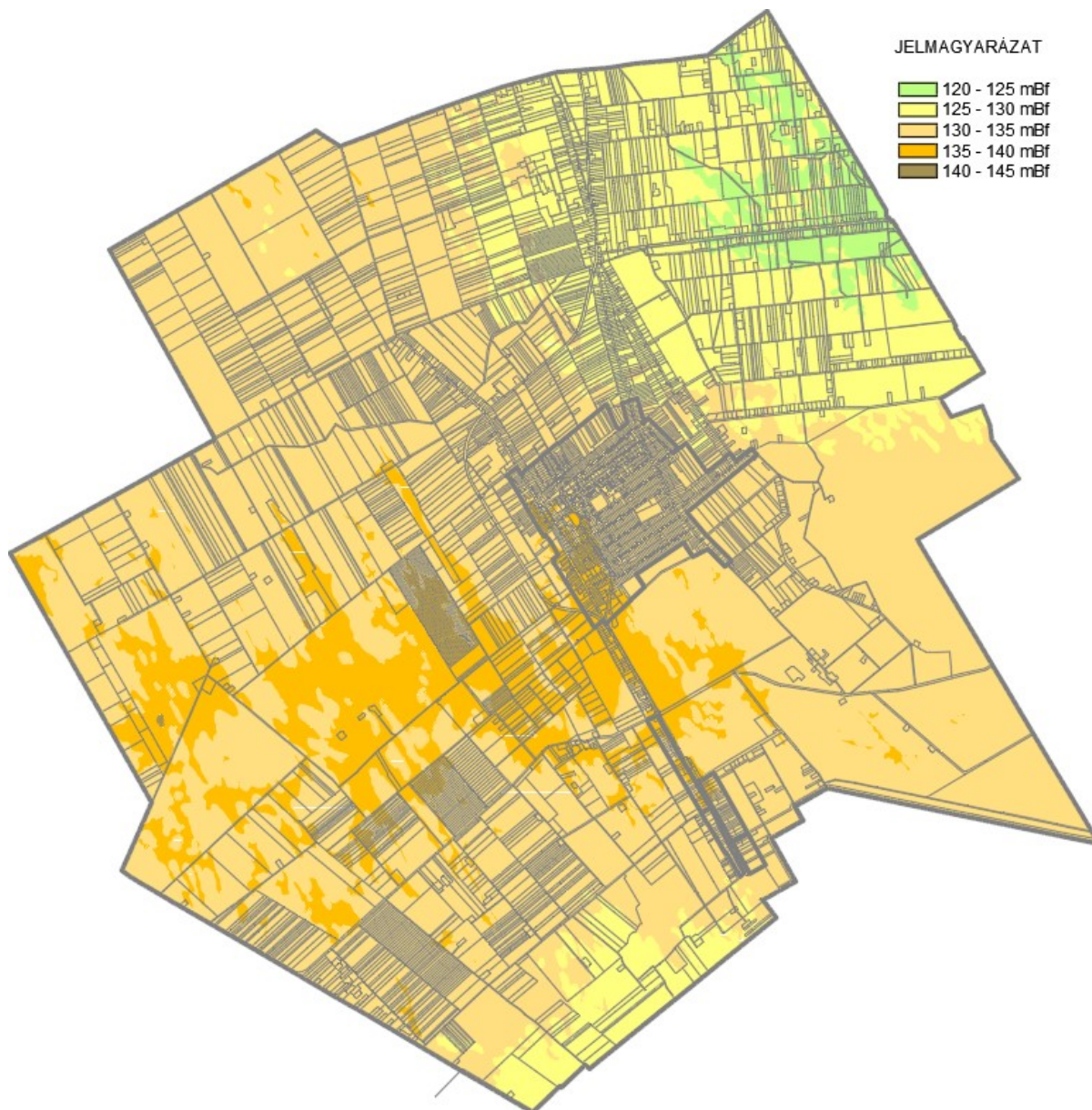
Magyarország kistájainak katasztere alapján (szerk.: Dövényi Zoltán, 2010.) Tomba Város az Alföld nagytáj, Bácskai-síkvidék középtáj, Bácskai löszös síkság kistájba sorolható.

Növényföldrajzi szempontból: Pannonicum flóratartomány – Eupannonicum flóraidék – Praematricum flórajárás.

Állatföldrajzi szempontból: Közép-dunai faunakerület – Pannonicum faunakörzet – Eupannonicum faunajárás.

A település domborzatát a 130-133 m Balti tengerszint feletti átlagos magasságok jellemzik. Az ÉK-i részen a legalacsonyabb (120 m) és a belterülettől D-re lévő Ny-K-i sávban a legmagasabb (140 m). A súlyponti elhelyezkedésű belterület a 130-135 mBf. terepen alakult ki. Összevetésképpen a Duna mértékadó árvízszintje Bajánál 91 mBf, a Tiszaé Szegeden 84-85 mBf, középvizeik ennél néhány méterrel alacsonyabbak. A domborzat változása egyenletes, a terep mindenütt nagyjából sík, nincsenek benne jelentősebb kiemelkedések, mélyedések.

Tompa Város közigazgatási területének domborzata (saját szerkesztés)

Táj- és természetvédelem

A kistáj a kitűnő talaj miatt javarészt beszántott, a főként peremhelyzetű homokvidékeken nagy területeket borítanak a felhagyott szőlők helyén kialakult fajszegény parlagok és a telepített, főleg tájidegen fajokból álló erdők. A növényzetet alapvetően a lösz és homok különböző arányú átmenetei határozzák meg. A szikes tavakat gyakran lecsapolták, medrüket ma általában szikes rét tölti ki. Az inváziós fertőzöttség különösen a homokvidékeken jelentős, regenerációs képesség a vízi, sziki élőhelyeket leszámítva gyenge.

A korábban meghatározó löszpusztarétek mára egy-két megmaradt legelőn kívül, egykori szikes tavak partfalaira, mezsgyékre szorultak vissza (jellegzetes fajaik: szennyes ínfű – *Ajuga laxmannii*, tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, pécsvidéki aszat – *Cirsium boujartii*, buglyos zanót – *Chamaecytisus austriacus*, vöröslő buvákfű – *Bupleurum affine*, karcsú orbáncfű – *Hypericum elegans*, selymes boglárka – *Ranunculus illyricus*, a gyapjas gyűszűvirág – *Digitalis lanata* – őshonossága vitatott, eltűnt: kónya zsálya – *Salvia nutans*). Az erdőssztyepprétek (magyar kutyatej – *Euphorbia glareosa*) és a löszfálnövényzet jelenléte

jellegzetes, de állományaik viszonylag fajszegények, a sztyeppcserjések (törpemandula – *Prunus tenella*) szinte teljesen eltűntek. Az eredeti homoki vegetáció csaknem teljesen megsemmisült (érdes csüdfű – *Astragalus asper*, tarka sáfrány – *Crocus reticulatus*, egyhajúvirág *Bulbocodium vernum*). A szikesek gyakran jó állapotúak (kiszáradt aszat – *Cirsium brachycephalum*, csátés sás – *Carex divisa*, sokvirágú habszegfű – *Silene multiflora*, kisvirágú pozdor – *Scorzonera parviflora*, fogas somkóró – *Melilotus dentatus*, sziki pitypang – *Taraxacum bessarabicum*). Kevés a kékperjés láprét (mocsári nőszőfű – *Epipactis palustris*). Az erek növényzete (keskenylevelű békakorsó – *Berula erecta*) és az azokat kísérő mocsárrétek jó állapotúak. A ritkább gyomok közül jellegzetes a légyfogyó (*Myagrum perfoliatum*) és az olasz atracél (*Anchusa italica*).

Gyakori élőhelyek: OC, RB, F2, B1a, D34;

Közepesen gyakori élőhelyek: BA, B5, B6, G1, OB, H5b, RC, F4, H5a, P2a, RA;

Ritka élőhelyek: D6, F5, OA, P2b, B2, H4, D2, M4, J1a, A1, B3, I2, I1, J6, A5, M6.

Fajsza: 800-1000; védett fajok száma: 20-40; özőnfajok: zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster* spp.), amerikai kőrös (*Fraxinus pennsylvanica*), amerikai alköröm (*Phytolacca americana*), japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.), akác (*Robinia pseudoacacia*), aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.).

Védett természeti területek

A település közigazgatási területén egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított országos jelentőségű védett természeti terület nem található.

A legközelebbi védett természeti terület a többek között Kelebia Község közigazgatási területét is érintő Körös-éri Tájvédelmi Körzet.

A védett terület legközelebbi pontja Tompa közigazgatási határától kb. 2600 méterre található.

Ex lege védett területek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) hatálybalépése óta (1997. január 1.) *ex lege* – azaz a törvény erejénél fogva – védett természeti területnek minősül (többek között) valamennyi szikes tó és láp, valamint kunhalom, amelyek kiemelt természetvédelmi oltalmáról a Tvt. 23. § (2) bekezdése rendelkezik. Tompa Város közigazgatási területén lévő ingatlan nem található a **Vidékfejlesztési Értesítő LXII. évf. 1. számában** megjelent, az *ex lege* lápi és szikes tavi védelemmel érintett területekről szóló vidékfejlesztési miniszeri közleményben.

Ex lege védett kunhalom és földvár nem található a település közigazgatási területén.

Két kunhalom található a település határán, a Mélykúthoz tartozó Pásztor-dűlő-halom és a Kisszálláshoz tartozó Tönteli-tanyai-halom.

Natura 2000 területek

2004-ben hazánk Európai Unió csatlakozásával természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű területeket és élőhelyeket adtunk az EU-nak. Az Európai Unió által elfogadott madárvédelmi (Bird directive) és élőhelyvédelmi irányelvek (Habitat directive) közös hálózata a Natura 2000 hálózat.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet alapján meghatározott Natura 2000 területek nem érintik a település közigazgatási területét.

A település közigazgatási területéhez legközelebbi Natura 2000 terület a 2600 méterre lévő Dél-Homokhátság (HUKN20008) elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek közé tartozó Natura 2000 terület.

Természeti területek

A település az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet mellékleteiben nem szerepel.

A természeti területek fogalmát a Tvt. 4. § b) pontja határozza meg: „valamennyi olyan földterület, melyet elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek.”

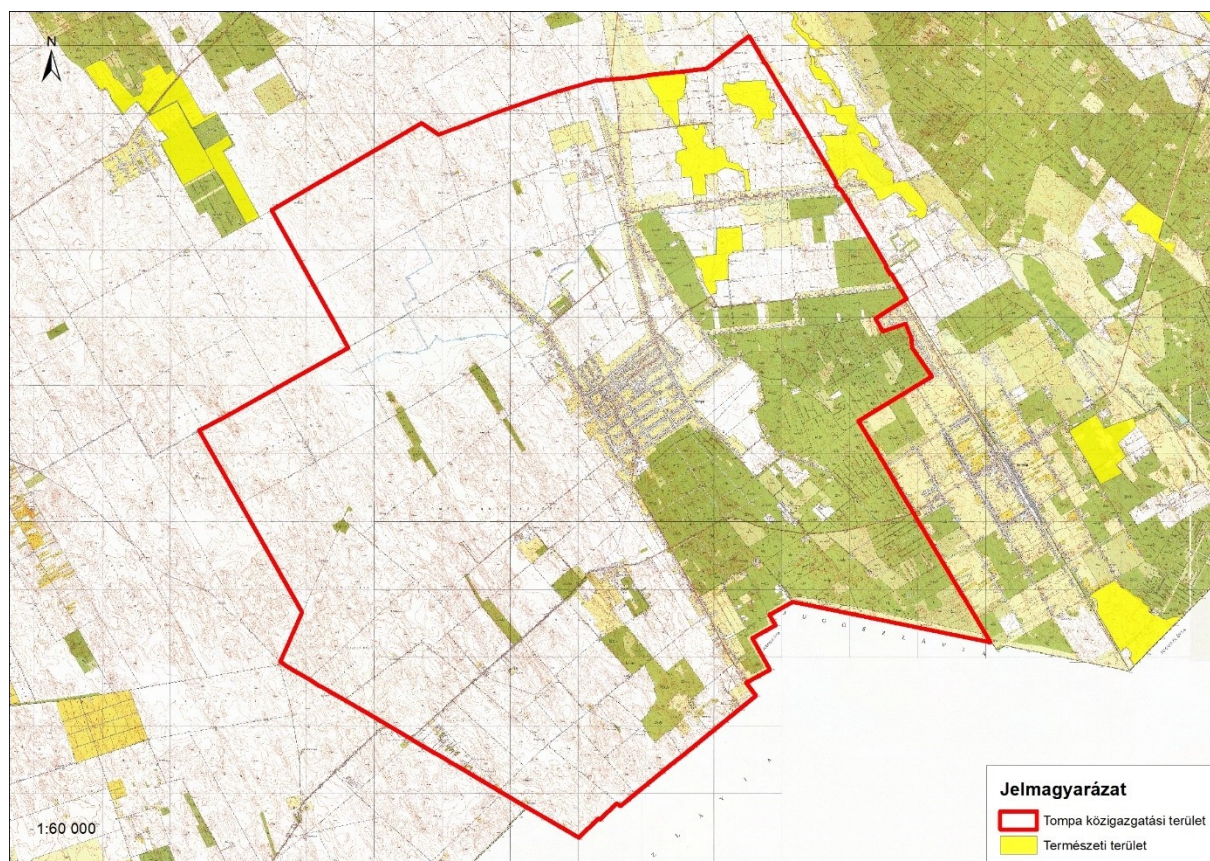
A KNPI természeti terület adatbázisában számos ilyen terület található, melyek művelési águkat tekintve elsősorban gyepterületek, de nádasok, erdők is találhatók közöttük, Tompán jellemzően legelők kerültek ebbe a kategóriába.

Településrendezési szempontból a törvény legfontosabb előírásai a természeti területekkel kapcsolatosan az alábbiak:

„7. § (3) Külterületi ingatlan, különösen természeti terület belterületté, illetve beépítésre szánt területté minősítésére akkor kerülhet sor, ha annak következtében a táj jellege, esztétikai és természeti értéke nem károsodik helyreállíthatatlanul.”

„18. § (3) Természeti területen - a jogszerűen beépített területek, valamint vízjogi engedéllyel rendelkező építmények kivételével - tilos a természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren, tavak partjától számított 100 méteren belül, valamint a vízfolyások hullámterében új építmények elhelyezése.”

Természeti területek Tompa Város közigazgatási területén (Forrás: KNPI)

Helyi jelentőségű védett természeti emlékek, területek

Helyi jelentőségű védett természeti terület, emlék a település közigazgatási területén nem található.

Országos Ökológiai Hálózat

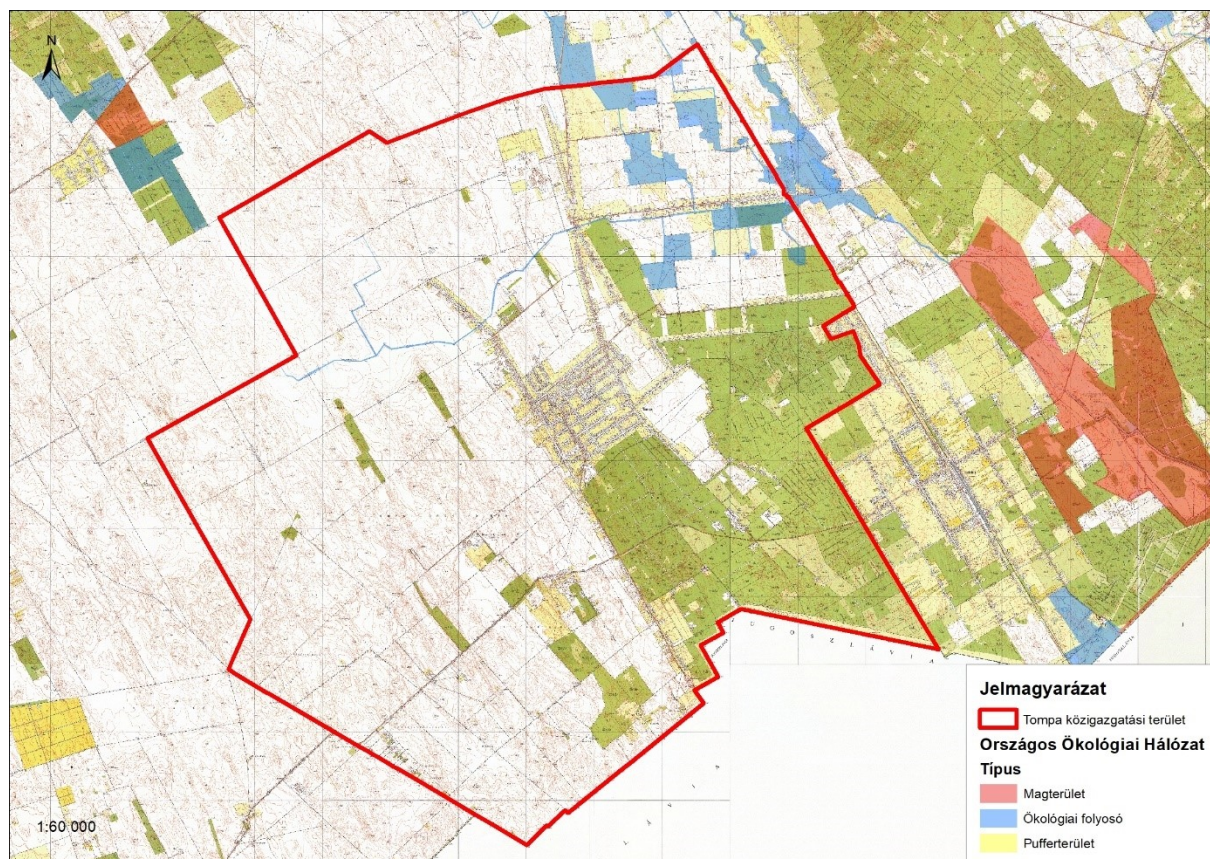
Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 19.§ (1) bekezdése az országos térségi övezetek közé sorolja a következőket:

1. ökológiai hálózat magterületének övezete,
2. ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete,
3. ökológiai hálózat pufferterületének övezete

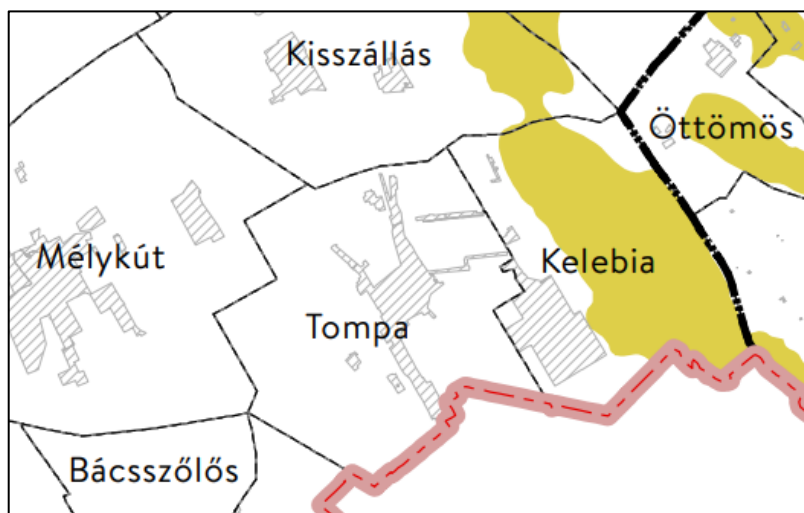
Az országos ökológiai hálózaton belüli előírásokat a törvény 25-27. §-ai részletezik. Az övezetek területi lehatárolását a területileg illetékes nemzeti park igazgatóság végzi.

A KNPI jelen tervhez megküldte az adatait, melyek a tervlapokra átvezetésre kerültek.

Az országos ökológiai hálózat elemei Tompa város környezetében.

*A tájképvédelmi terület
övezete a 9/2019. (VI. 14.)
MvM rendelet alapján*

Tájképvédelmi övezet

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 19.§ (1) bekezdése az országos térségi övezetek közé sorolja a következőket:

8. tájképvédelmi terület övezete

Tompa Város közigazgatási területén nem található olyan terület, amely a tájképvédelmi terület övezetébe tartozna.

Egyedi tájérték-kataszter

A település közigazgatási területére az egyedi tájérték-kataszter felmérését a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság még nem végezte el.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény főbb előírásai az egyedi tájértékekkel kapcsolatosan az alábbi:

„6.§ (3) Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

(4) Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv (a továbbiakban: igazgatóság) feladata.

(5) A településrendezési terv tartalmazza a tervezési területen található egyedi tájértékek felsorolását.”

Művelési módok, táj jellemzők

A talajok termőképessége közepes, a művelési ágankénti átlagértékek a következők

Az egyes művelési ágak 1 hektárra vetített aranykorona értéke és az átlagos érték minőségi osztályba sorolása Tompa területén:

Művelési ág	Átlagos AK/ha	Átlagosnál jobb/rosszabb minőségi osztályok	Művelési ág	Átlagos AK/ha	Átlagosnál jobb/rosszabb minőségi osztályok
Szántó	28,44	1-3 / 4-8	Rét	16,51	1-2 / 3-5
Legelő	11,97	1-3 / 4-7	Kert	11,76	1-4 / 5
Gyümölcsös	31,51	1-2 / 3-5	Szőlő	34,54	1-3 / 4-5
Fásított terület	6,56	1-2 / 3-6	Erdő	5,14	1-2 / 3-6

Tompa teljes igazgatási területe: 8157,29 hektár, ebből a belterület mindössze 304,48 hektár. A zártkertek 40,14 hektáron lettek kialakítva, külterületi fekvésben 7812,67 hektár van nyilvántartva. A művelési ágak területi megoszlása a következő:

Művelési módok területi adatai Tompán (Takarnet 2023) (hektár):

Szántó	5219,82	Rét	12,01
Legelő	314,49	Kert	1,18
Gyümölcsös	33,93	Szőlő	34,46
Nádas	2,27	Erdő, fásított ter.	1778,65

A művelésből 760,48 hektárt vontak ki. A művelt terület összesen 7396,81 hektár, melyen belül a legnagyobb arányban a szántó van jelen (70,57 %). Az erdőgazdálkodás (a fásított területekkel együtt) 24,05 %-ban részesül. Gyepművelés (rét és legelő) mindössze a művelt terület 4,25 %-án folyik. Csekély a szőlő- és gyümölcsstermesztés (együtt összesen 0,92 %), elenyésző a kertművelés.

Tompai **tanyás táj**, a külterületen jelenleg is megközelítőleg a lakosság 28 %-a él: a Ny-i határrész kivételével mindenütt találhatók tanyák nagy többségük dűlőutak mentén sorakozik utca jelleggel (pl. Attila utca, Damjanich utca, Hunyadi utca). Ezek az utcák a belterülethez közvetlenül csatlakoznak, beépített nyúlványokat képezve.

A 49/2009 (V.27.) országgyűlési határozat értelmében a tanya, a tanyás településrendszer és gazdálkodási forma a magyar nemzeti örökség része, amelynek fennmaradása, új életre keltése és fejlesztése nemzeti érdek. A mezőgazdasági termeléshez kötődő, a termőterületre kitelepült életvitel sajátos és igen jellegzetes mozaikos tájszerkezetet eredményez. A vármegyei terv 2019. évi vizsgálata megállapítja: „A mezőgazdasági termelés átrendeződésével, a tanyai élet egyre nehezebben fenntartható. A megélhetési problémák, a romló körülmények, illetve az alapvető szolgáltatások és infrastruktúra alacsony színvonala miatt nagy arányú az elköltözés. A tanyás területek értékőrző, mezőgazdasági és turisztikai célú fejlesztése, az infrastruktúra felújítása fontos célként szerepel a vármegye fejlesztési koncepciójában is. Ezt a célt tűzte ki a területrendezési terv is”. A vármegyei dokumentum ugyanakkor elismeri, hogy a vármegyei önkormányzatoknak kevés eszközük van e cél eléréséhez.

Fordulatot hozhat a tanyák építésjogi helyzetében az OTÉK 2023. március 31-én hatályba lépett módosítása, mely szerint a tanya 30 %-ig beépíthető és a gazdasági-lakó vegyes használaton túl a vendéglátás is megengedett tevékenység.

A tanya fogalma rögzítve van: „Tanya a település külterületén, mezőgazdasági területen fekvő, legalább **1500 m²**, **legfeljebb 10 000 m²** nagyságú olyan földrészlet, amelyhez a föld mellett növénytermesztés és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és terméktárolás célját szolgáló **lakó- és gazdasági épület**, illetve ilyen épületcsoport is tartozik.” (OTÉK 29. § 10. bekezdés.) Az OTÉK 29. § (13) bekezdés b) pontja alapján a tanya területének minimum 60%-ának mezőgazdasági művelésben lévő nyilvántartásban kell lennie. Új tanya kijelölésére is van lehetőség, ilyen jellegű kérelem a tervezés során nem érkezett be. Tompán a lakóépületet is tartalmazó külterületi földrészletek száma a térképi legyűjtés alapján (az új Településterv mezőgazdasági övezeteiben) **225 db**.

A szabályos telekszerkezetű, teljes utcaoldalt képező tanyasorok építésjogilag nem tanyaként viselkednek, hanem Lf falusias lakóterületbe tartoznak a jelenlegi és az új tervben egyaránt, amely besorolás a tanya-hoz hasonló 30 % beépítettségre ad módot, és bővebb az ott elhelyezhető funkciók köre. A tanyák a Településfejlesztési tervlapon ábrázolva vannak, a Településrendezési tervben (szabályozásban) viszont nincsenek megjelenítve, mivel az idézett országos előírások az ingatlan-nyilvántartási állapot szerint különböztetik meg őket.

Tanyák a Településfejlesztési tervben

5. KÖRNYEZETI ELEMELK ÁLLAPOTA, KÖRNYEZETVÉDELEM

Talajadottságok, talajvédelem

Tompa a Bácskai-síkvidék középtájban, azon belül a Bácskai löszös síkság kistáj területén helyezkedik el. A térség átlagosan 40-50m-rel magasabban helyezkedik el a Duna és a Tisza árterénél.

Talajképződés

A Bácskai síkvidék az őS-Sárvíz és a mecseki vízfolyások hordalékkúpja. A törésvonalak mentén a térség süllyedt. Az egyes felszínrészek váltakozó intenzitással töltődtek fel és süllyedtek le a harmadidőszak végétől. A süllyedés megszűnése után beindul a futóhomokmozgás, közepes és nagyméretű futóhomokformák keletkeznek. A felső pleisztocénban különültek el az Északbácskai Hátságot ma alkotó tájegységek. A negyedidőszakban a szárazzá vált térszín szintkülönbségeit a folyók hordalékai egyenlítették ki. Elsősorban löszfelhalmozódás ment végbe. Több futóhomok mozgási periódus után a homok mozgása leállt, majd a XVIII-XIX. században antropogén hatásra újraindult. A felszínfejlődés a jelenben is folyik, amit a társadalmi fejlődés (emberi beavatkozás) is befolyásol.

A löszhátság többnyire lösszel fedett futóhomokvidék. Jellemző domborzati formája a tagolt löszös síkság és a vízfolyások mentén az alacsony ártéri síkság. A felszíni földtani képződmények közül leginkább a mozgalmass felszínt kialakító szélbarázdák határozzák meg a tájat, amelyeket vastag lösztakaró borít, kiváló termőképességű talajt biztosítva. A lankás buckákon az erózió nem jelentős.

A felszín nagy részét egységesen 1,5-2,5 m-es lösztakaró fedi, ami lefelé gyakran futóhomokba, löszös homokba megy át. A homokanyag részben az északabbi homokvidékről, részben helyből származhatott. Még a kisebb területű felszíni, félig kötött, szélhordta homokbuckák környezetében és a vékony, 1-3 m-es köpeny alatt is mindenütt löszös homok, futóhomok található 5-10 m mélységig. A felszíni üledékek harmadik csoportjába a Kőrös-ér, Kígyós-ér helyenként kiszélesedő völgytalpain, szikesedésre hajlamos kis medencékben települt homokos iszapok, réti agyagok - alapzatukban helyenként réti mészkővel és mészsizzappal - tartoznak.

A felszíni üledékeket ábrázoló térképek hasonló mintázatot mutatnak. A táj geológiai képződményei a felső pleisztocén és holocén futóhomok, amely gyakran elfedheti a szélbarázdák mélyedéseiben lévő pleisztocén édesvízi mészkő és mészsizzap üledékeket, amelyek felszínen lévő foltjai behálózzák a tájat.

Tompa és térségének legnagyobb része megművelt, szántó művelési ágú mezőgazdasági terület melyen a szántóföldi növénykultúrák termesztése a jellemző.

Talajvédelem

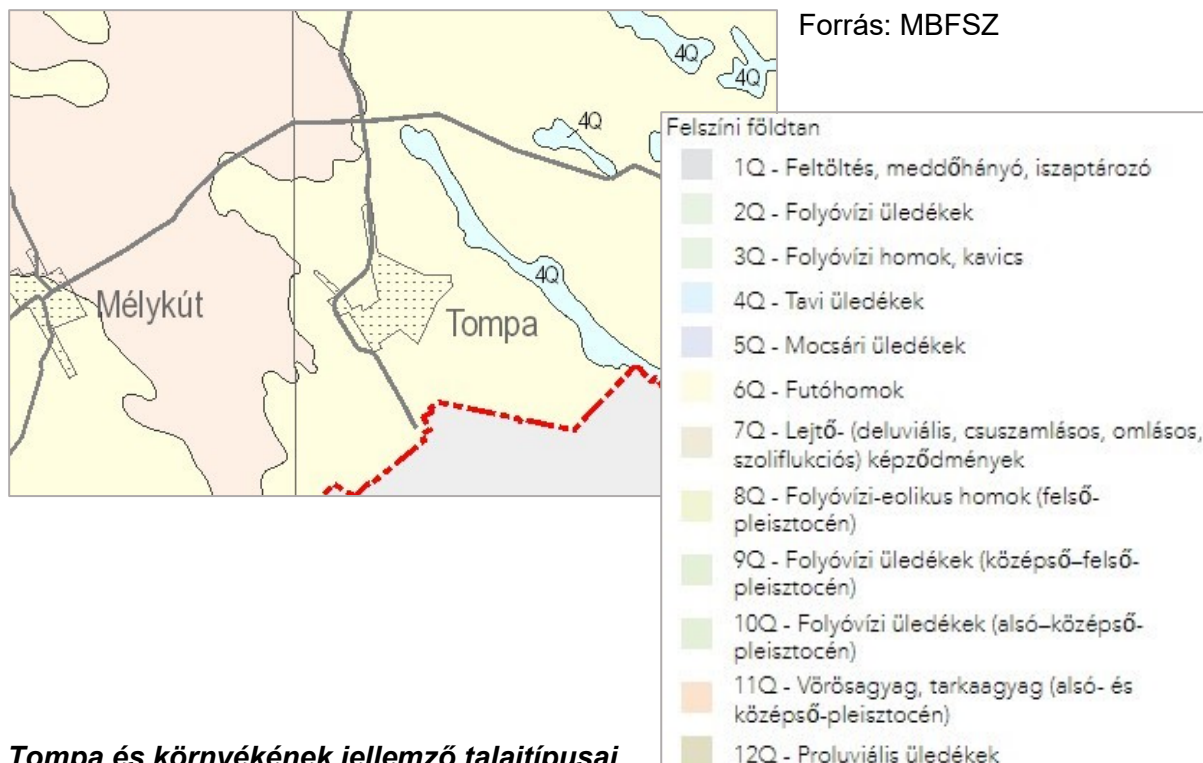
Talajvédelem szempontjából fontos a védelmet biztosító növénytakaró megléte, a széleróziót csökkentő mezsgyehatárokon történő fásítás. A defláció főleg a jobb minőségű talajok humuszos rétegét károsítja. A területen az erdőborítottság aránya átlagos (művelt területek 24 %-a). Az erdősítés és a parlagföldek gyepesítése segíti a talajvédelmet. A felszínen történő beavatkozások (építkezések, útéptés, stb.) utáni humusztérteg-visszatelepítés, és a homokbányászatból felhagyott területek helyreállítása is fontos talaj- és termőréteg védelmi feladat.

A terület taljai részben igen nagy víznyelésű és vízelvezető képességgel, részben igen gyenge víznyelésű és vízelvezető képességgel rendelkeznek.

A talajok kémiai tulajdonságait tekintve a területen döntően a felszíntől karbonátos talajok fordulnak elő.

A földtani közegre vonatkozó szennyezettségi határértékek tekintetében a 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendeletben rögzítettek értékek az irányadók.

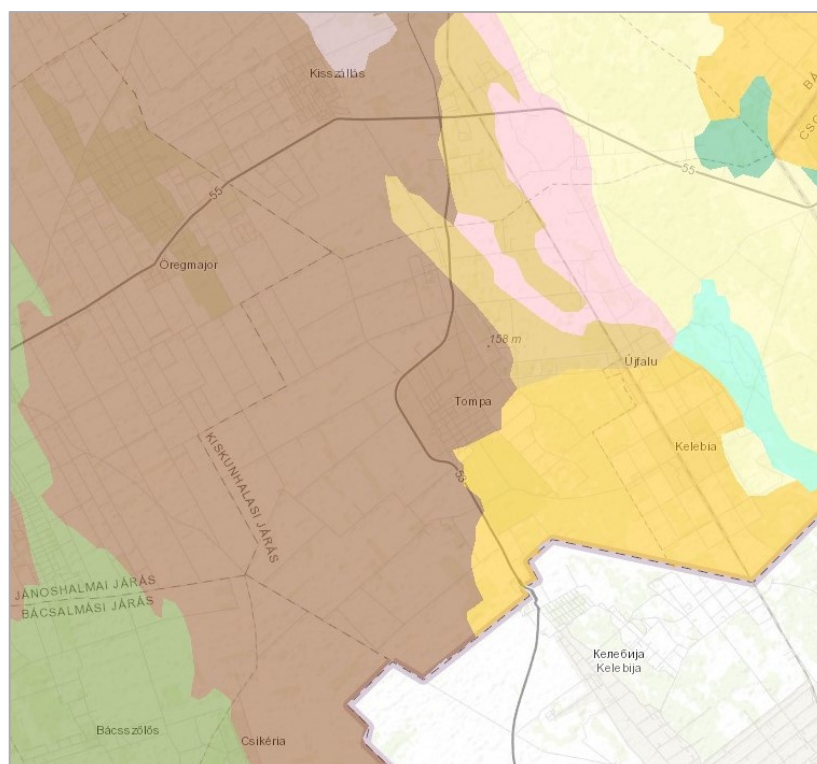
Tompa és környékének felszíni földtana

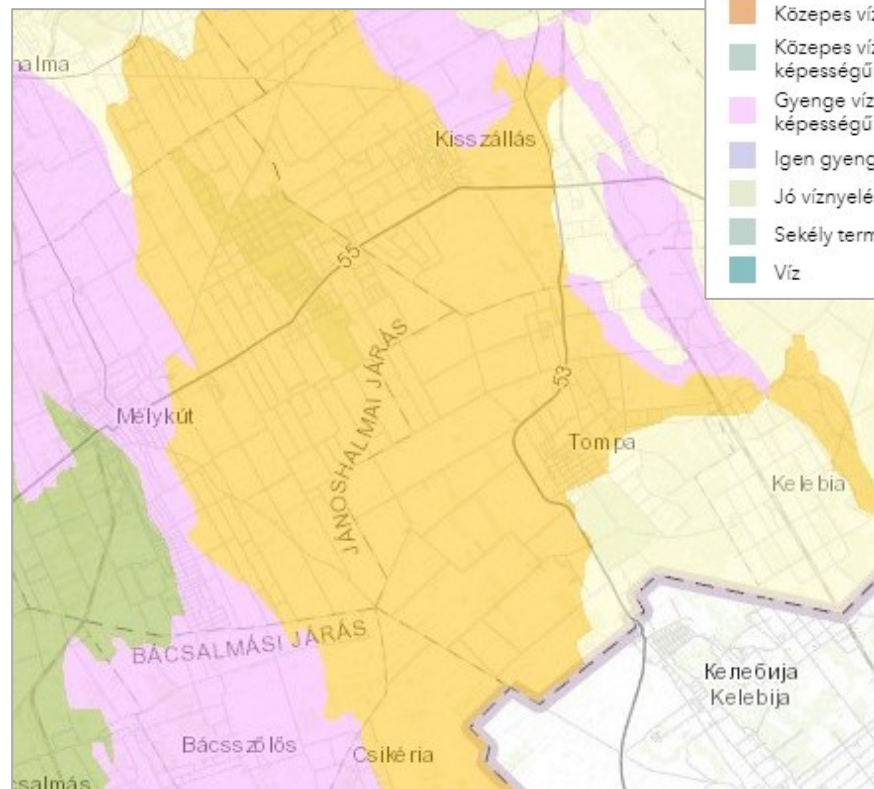
Tompa és környékének jellemző talajtípusai

Forrás: AGROTOPO

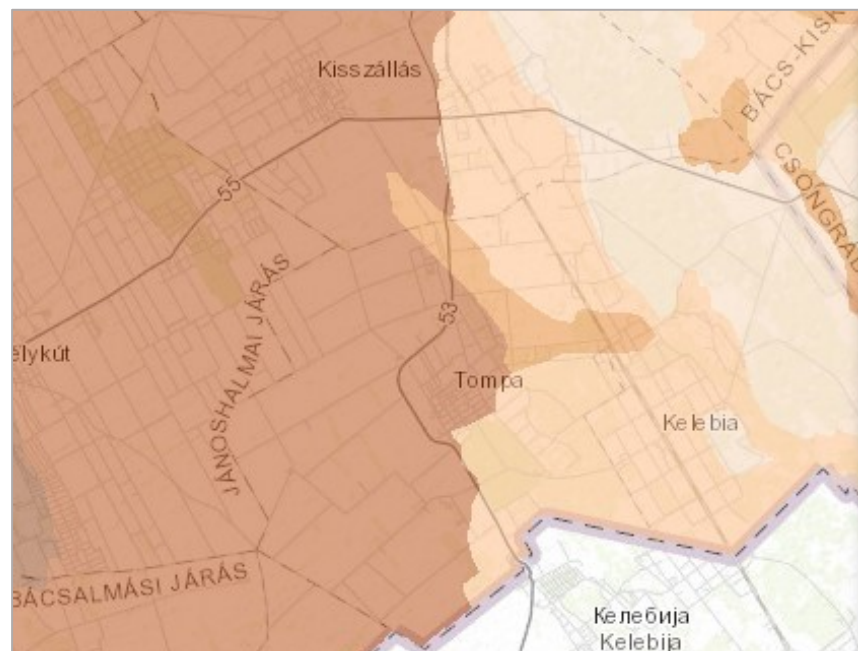
Tompa és környéke - talajok vízgazdálkodása

- AGROTOPO: Vízgazdálkodási talajtulajdonságok
- Igen nagy víznyelésű és vízvezető-képességű vízgazdálkodású talajok
 - Nagy víznyelésű és vízvezető-képességű,
 - Jó víznyelésű és vízvezető-képességű,
 - Közepes víznyelésű és vízvezető-képességű,
 - Közepes víznyelésű és gyenge vízvezető-képességű
 - Gyenge víznyelésű, igen gyenge vízvezető-képességű
 - Igen gyenge víznyelésű, szélsőségesen gyenge
 - Jó víznyelésű és vízvezető-képességű, igen
 - Sékely termőrétegűség miatt szélsőséges
 - Víz

Forrás: AGROTOPO

Tompa és környéke talajainak talajértékszám

- AGROTOPO: Talajértékszám
- 91 - 100
 - 81 - 90
 - 71 - 80
 - 61 - 70
 - 51 - 60
 - 41 - 50
 - 31 - 40
 - 21 - 30
 - 11 - 20
 - 1 - 10
 - víz vagy nincs adat

Forrás: AGROTOPO

Erősségek	Gyengeségek
• alacsony a beépítésre szánt területek aránya • vízerózióval nem kell számolni	• szélrózió • szikesedés • alacsony talajértékszámú talajok

Felszíni vizek

Tompa területe természetes felszíni vízfolyásokban szegény. Ez azzal magyarázható, hogy a homokhátra hulló csapadék a homok nagy vízáteresztő képessége miatt azonnal beszívárog. Így a lehullott csapadék nem felszíni erek, patakok formájában szállítódik, hanem a felszín alatt áramlik.

A terület síksági jellegből és vízháztartási tulajdonságaiból adódik, hogy a felszíni vízerózió mértéke csekély, csupán a nagycsapadékok lemosó hatása figyelhető meg, azonban ez május – július között jellemző, amikor a növényzet csillapítja ezt a hatást.

Tompa nem tartozik az *érzékeny felszíni vizek minősített vízgyűjtő területén* (240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet) található települések közé.

A felszíni vízrendszer *vízutánpótlása* döntő részben a csapadékvízből, illetve a felszín alatti vizekből származik. A csatornák hóolvadáskor és belvizes időszakokban vezetnek jelentősebb mennyiségű vizet.

Tompa nyugati határán a Duna-Tisza-közi hátság *vízválasztója* található. Az ettől a ponttól nyugatra lévő területek a Duna vízgyűjtőjéhez, míg a Tompát is magába foglaló keleti oldal a Tisza folyó vízgyűjtő területéhez tartozik.

A csatornák funkciójukat tekintve szinte kivétel nélkül a homokhátságon megjelenő belvizek elvezetése céljából létesültek. A belvíz-elvezetési funkcióval rendelkező vízfolyások alapvető társadalmi érdekeket szolgálnak, ezért az erősen módosított állapotba történő besorolásuk indokolt. A csatornák mentén történő vízpótlást nem megoldott, így a belvízmentesítéssel párhuzamosan megjelent a területen a vízhiány problémája.

A csatornák medre a természetes állapotokhoz képest erősen módosult.

A település belterületi csapadékvíz- elvezető rendszerének befogadói a Tompai főcsatorna vízgyűjtőjét érintően az alábbi:

A Hunyadi János utcai csapadékvíz-elvezető árok befogadója a Tompai főcsatorna jobb parti, 4+010 km szelvénye. A város belterületének többi részét szikkasztó jellegű lefolyástalan árkok alkotják.

A Tompai főcsatorna adatai:

Tompa várost érintő szakasz: 0+641 – 9+516 km

Csatorna teljes hossza: 9 515 m (érintett még alvíz felől: Kelebia)

Befogadó: Körös- éri- főcsatorna 23+865 km (jobb part)

A külterületi csatornahálózat a Magyar Állam tulajdonában, valamint az Alsó- Tisza- vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIVIZIG) vagyonkezelésében és üzemeltetésében van

A városban egy mesterségesen kialakított horgásztó található.

Belvíz

A települést érintő vízgyűjtők, egyben belvíz öblözetek a külterületi részt két részegységre bontják:

Tompai főcsatorna vízgyűjtő területe (40/2 Tompai öblözet)

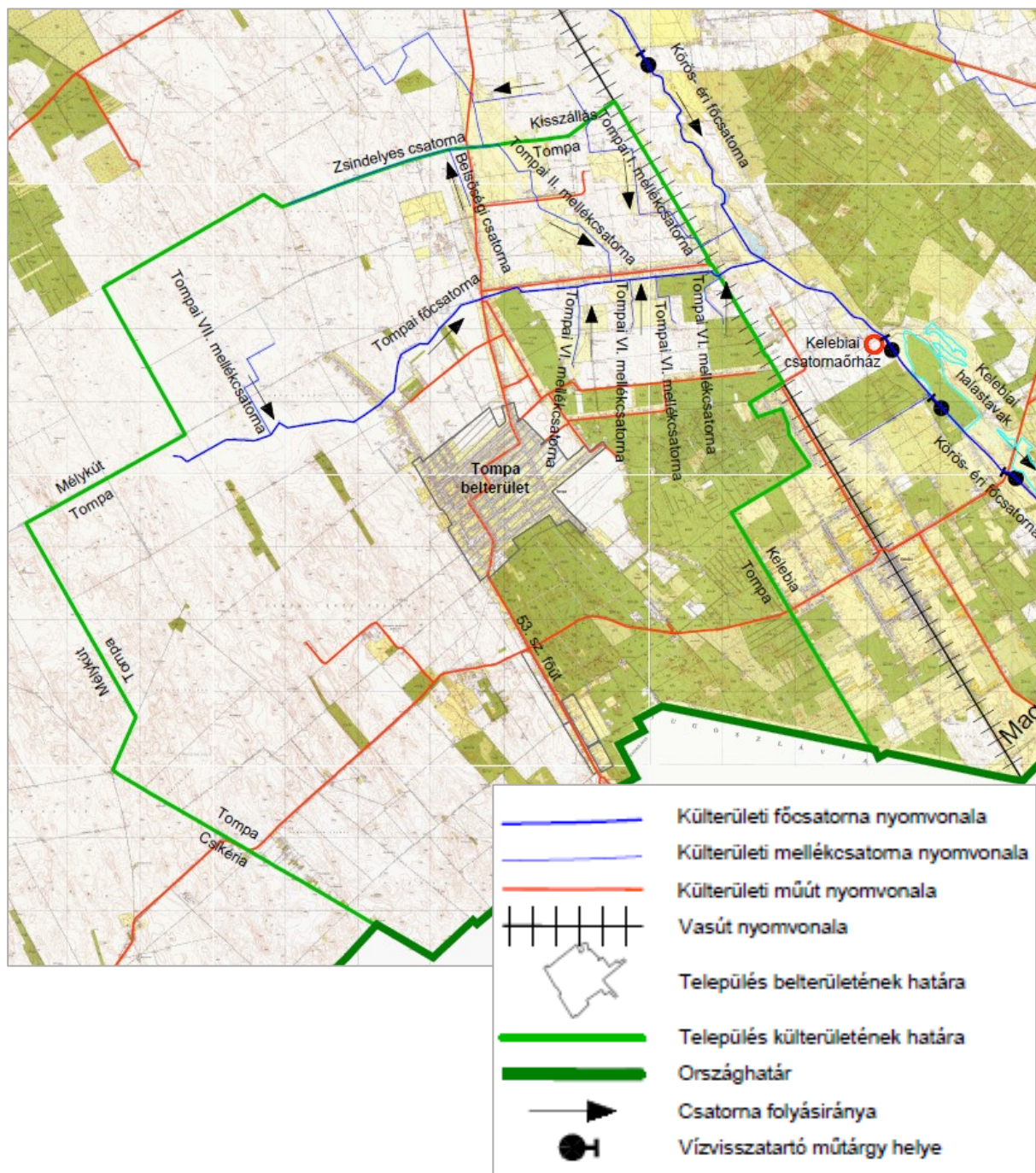
Körös-éri-főcsatorna vízgyűjtő területe (40/1 Köröséri öblözet)

A Tompai főcsatorna befogadója a Körös-éri-főcsatorna, ezért az is a Körös-éri-főcsatorna rész-vízgyűjtőjéhez tartozik. A Tompai főcsatorna torkolata Kelebia külterületén van. Tompát érintően közvetlenül a Körös-éri-főcsatornába torkolló vízfolyás továbbá a Tompai I. mellécsatorna.

A fennsíki homokos területekre jellemző, hogy Tompától a déli országhatárig nem volt szükség a felszíni csatornahálózat kialakítására. Ezen területen a csapadék a területen képes elszikkadni, felszíni lefolyásra nem kerül.

A csapadék mennyisége évenként átlagosan **520-570 mm**. Az év során lehullott csapadék mennyisége alatta marad a meleg nyár okozta intenzív párologtató-képességnek, s „hiányzik” kb. 130 mm csapadék, azaz még ennyi legalább el tudna párologni.

Tompa Vízkárelhárítási terv (2018) részlet (Tervező: Szendrei János)

A területek beépítése során figyelembe kell venni a helyszín jellemző maximális talajvízszintjének biztonsági tényezővel megnövelt magasságát. A beépítés során biztosítani kell a területen és környezetében összegyülekező csapadékvizek, belvizek károkozásmentes tározását, levezetésének lehetőségét.

Felszín alatti vizek

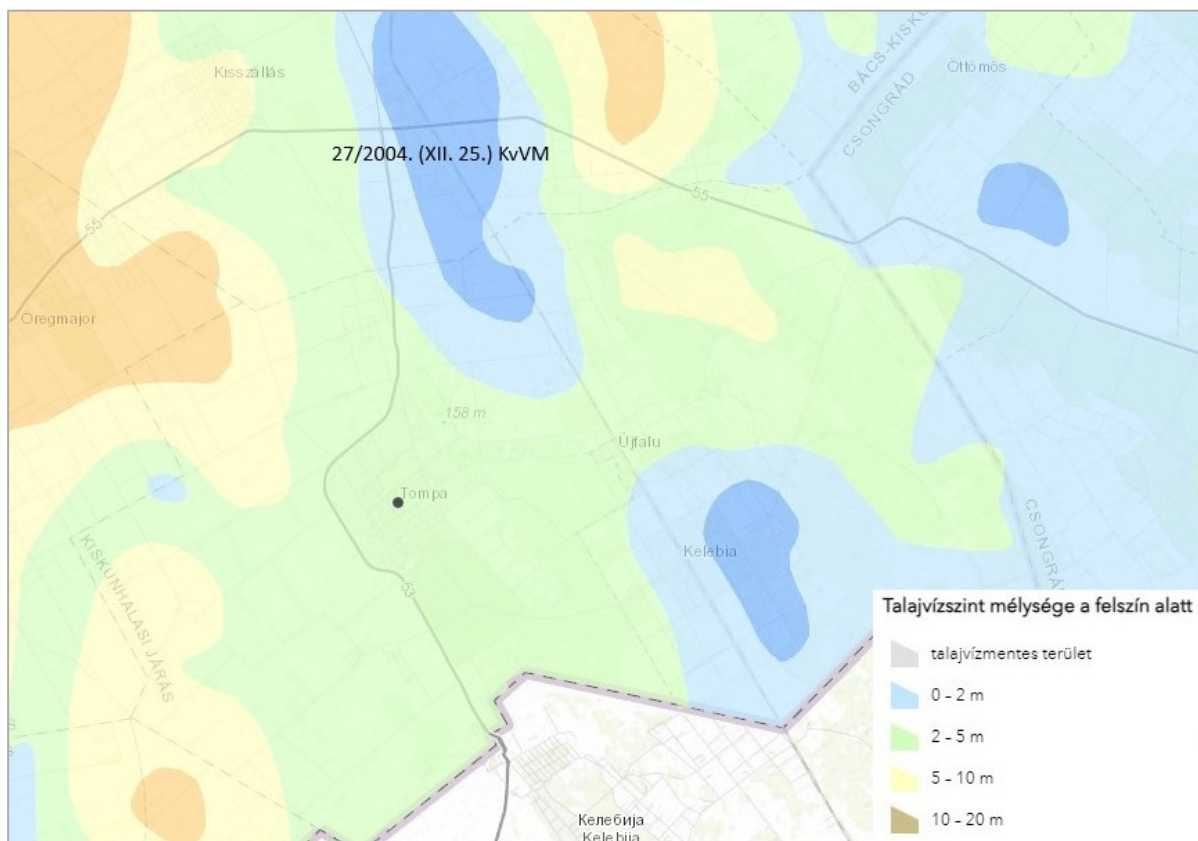
Tompa területét a felszín alatti vizek állapota szempontjából a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet, figyelembe véve a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait, az „érzékeny” területek közé sorolja. A szennyezettségi határértékek tekintetében a 6/2009 (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet az irányadó.

Tompa területének a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelme megítélése szempontjából a MePAR rendszer tematikus fedvényeként a 43/2007. (VI. 1.) FVM rendeletben a blokkok szintjén, blokkazonosítók által meghatározottakat kell irányadónak tekinteni. Mezőgazdasági tevékenységet nitrát érzékeny területen a vonatkozó 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerinti cselekvési program, valamint a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak a cselekvési programban meghatározott kötelező előírásai szerint kell végezni.

Talajvíz

A felszín alatti vizek közül a felszínhez legközelebb találhatjuk a talajvizet. A homokvidék talajvíze részben az elmúlt évtizedek szárazabb időjárása, részben a területhasznosítási változások és vízrendezések hatására drasztikusan csökkent. A talajvíz korábban kb. 2 m mélyen helyezkedett el, mára ez 2-4 méterrel csökkent. Az utóbbi csapadékos évek csak megállítani tudták ezt a csökkenést. A talajvízsüllyedést tovább gyorsítják az illegálisan létesített „öntöző” tavak, amelyek nyári intenzív párolgása és a fokozott vízkitermelés a környék talajvízgazdálkodását tovább rontja.

A talajvíz nyugalmi szintje a felszín alatt (Forrás: <https://map.mbfisz.gov.hu/tvz/>)

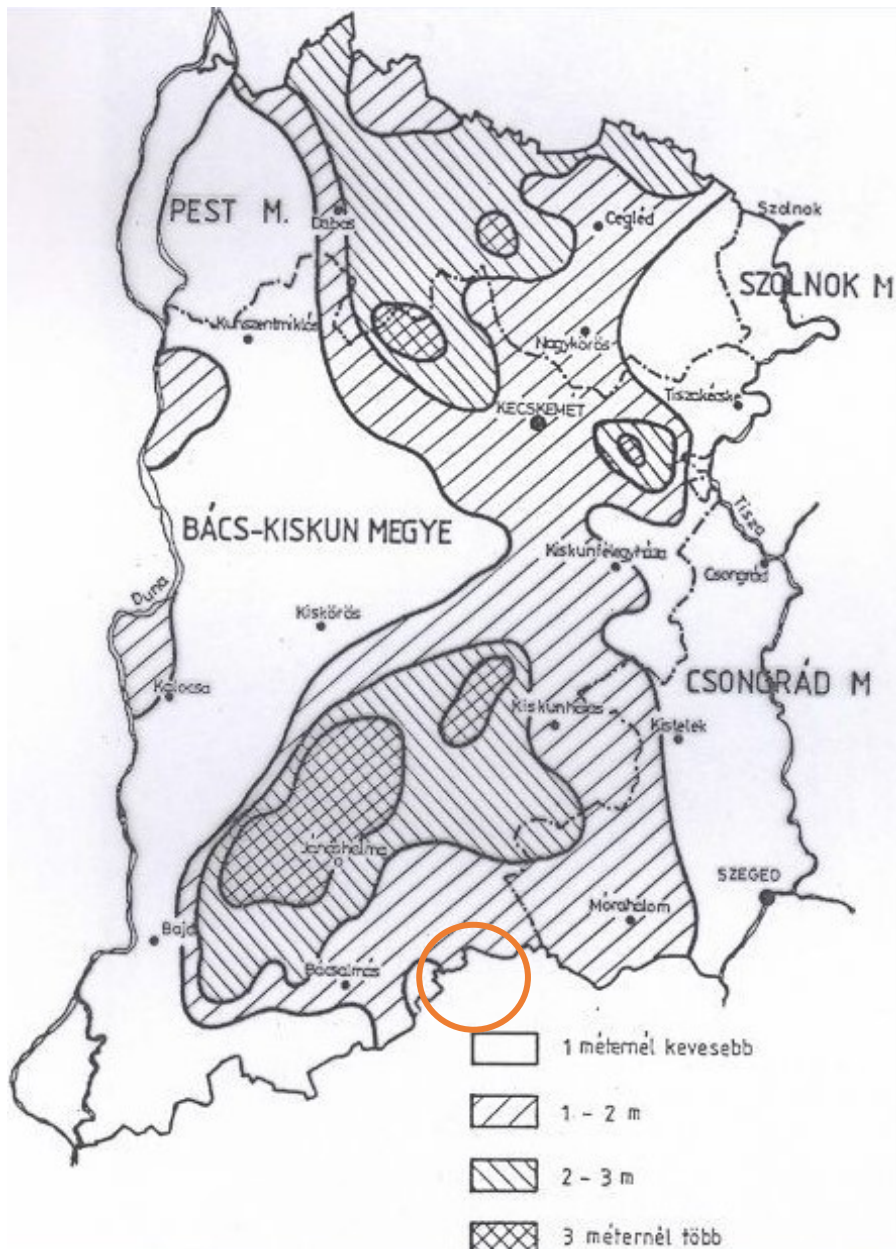

A Duna-Tisza közén az 1990-es évek (az 1956-1975 közötti húszéves időszakhoz képest) bekövetkező talajvízszint csökkenés elérte a 2-6 métert. Okaként a közvetlenül, illetve közvetve ható klimatikus változásokat és a területhasználattal kapcsolatos emberi beavatkozásokat jelölték meg. A süllyedést a csapadékos 1990-es évek lelassították ugyan, de a csökkenő tendencia napjainkban is tart.

A területen talajvízállási maximumot tavasszal (április-március) talajvízállási minimumot ősszel (október) észlelhetünk. A talajvíz nagyarányú csökkenése főleg a nyári félévben játszódik le. E félév során a talajvíz pótlódása a felszíni párolgás következtében nem számottevő. A helyi csapadéknak nyáron kevés, illetve nincsen szerepe a talajvíz közvetlen pótlódásában. A szárazabb nyarakon a nagyfokú párolgás a talajvízkészlet jelentős fogyasztója. A téli félévben a talajvízszint növekszik. Így a talajvíz időszakos ingadozása jelentős lehet, hóolvadáskor és nagyobb csapadékkal járó periódusokban belvíz-problémákat is okoz.

Tompa környezete aszályveszélyeztetettség szempontjából igen sérülékeny, ezért várhatóan a talajvízszint további csökkenésével kell számolni

Talajvízszint süllyedés mértéke a Duna-Tisza közén (Ativízig 2010)

A város belterületén a közcsonahálózat kiépítésre került. A közcsonahával összegyűjtött szennyvizeket az új korszerű SBR rendszerű szennyvíztisztító telepre vezetik. A tisztított szennyvíz befogadója a Tompai-főcsatorna. A telep kapacitása: 380 m³/d

A kibocsátott tisztított szennyvíz mennyisége és minősége:

Kibocsátott mennyiség (m ³ /év)	Kibocsátás BOI ₅ terhelés (mg/l)	Kibocsátás KOI terhelés (mg/l)	Kibocsátás lebegőanyag terhelés (mg/l)	Kibocsátás nitrogén terhelés (mg/l)	Kibocsátás foszfor terhelés (mg/l)
67481	13.0	45.9	18.6	18.4	1.0

A felhagyott, rekultivált települési szilárdhulladék lerakó már nem fogja tovább szennyezni a felszín alatti vizeket. A rekultivált hulladéklerakó környezetében a rekultivációs terv szerint – mivel a tervezett rekultiváció után is potenciális szennyezőforrás maradt – talajvízminőség monitoring rendszer került kiépítésre.

A nagy létszámú állattartó telepek növelik a felszín alatti víz terhelését.

Továbbra is gondot fog jelenteni a külterületi ingatlanok szennyvízelhelyezése melyeknél egyedi szennyvízkezelési eszközöket kell alkalmazni. A 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet által meghatározott **egyedi szennyvízkezelési eszközök:**

- **egyedi szennyvízkezelés:** olyan egyedi szennyvízkezelő létesítmények alkalmazása, amelyek legalább 1, legfeljebb 50 lakosegyenérték szennyvízterhelésnek megfelelő települési szennyvíz tisztítását, végső elhelyezését, illetve átmeneti gyűjtését, tárolását szolgálják,
- **egyedi szennyvízkezelő berendezés:** olyan vízelétesítmény, amely a települési szennyvizek nem közműves, biológiai tisztítását energiabevitel segítségével végzi,
- **tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítmény:** olyan oldómedencéből és tisztítómezőből álló vízelétesítmény, amely a települési szennyvizek nem közműves elvezetésére és elhelyezésére szolgál, és amely a szennyezőanyagok anaerob lebontását energiabevitel nélkül végzi,
- **egyedi szennyvízkezelő létesítmény:** az egyedi szennyvízkezelő berendezés és a tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítmény együttesen.

A jogszabály tartalmazza, hogy a vízgazdálkodási tevékenység műszaki megoldásának kialakításánál, a vízimunka és vízelétesítmény műszaki tervezésnél milyen terveket és szabályzatokat, továbbá helyszíni adottságokat kell figyelembe venni.

A felszín alatti vízbe és a földtani közegbe közvetve vagy közvetlenül bevezetett előtisztított szennyezett vizek nem okozhatják a felszín alatti víz, illetve a földtani közeg hatályos jogszabályban és hatósági határozatban előírt szennyezettségi küszöbértékének túllépését.

A talajra és talajvízre továbbra is terhelést jelentenek a *légtérből kimosódó* és lehulló szennyezőanyagok.

Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv

2009-ben elkészült Magyarország első Vízyűjtő-gazdálkodási Terve (VGT1) amely a 6 éves tervezési ciklusnak megfelelően felülvizsgálatra került és Magyarország második Vízyűjtő-gazdálkodási Terve (VGT2) amelyet a Kormány a 1155/2016. (II. 31.) határozatával elfogadott, és a 2016. április 7-én a Hivatalos Értesítőben közzétett. A VGT2 felülvizsgálatával elkészült Magyarország harmadik Vízyűjtő-gazdálkodási Terve (VGT3) amit a Kormány 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozatával 2022-ben elfogadott. A VGT3 tartalmazza a vízyűjtők általános bemutatása mellett azon problémákat, melyek a felszíni és felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi állapotára valamilyen módon hatással vannak és mértékükből adódóan valóban

fontosnak, jelentősnek tekinthetők. A Vízyűjtő-gazdálkodási tervben (VGT3) Tompa közigazgatási területe a Alsó-Tisza jobb part vízgyűjtő-tervezési (2-20) alegységben érintett.

Felszín alatti vízbázis

A város vízellátását 3 db mélyfúrású kút biztosítja. A kutak által termelt víz tisztítására vas és mangántalanító, arzén- és ammóniummentesítő technológia létesült. A termelt víz a tisztítást követően ivóvíz tározó medencébe kerül, majd a települési elosztóhálózatba, illetve a településen elhelyezett víztornyba. A településen kiépített vízhálózat körvezeték rendszerű, jellemzően KM-PVC, KPE és AC anyagú csővezetékekből áll, melyek átmérője 80-200 mm között változik.

A vízszolgáltatást a Kiskunsági Víziközmű-Szolgáltató Kft. végzi. A szolgáltatott ivóvíz minősége minden paraméter tekintetében megfelel a jelenleg hatályos előírásoknak.

Tompa területén vízkészletvédelmi szempontból kockázatos terület található.

*Vízkészletvédelmi szempontból **kockázatos területek:** (Forrás: Vízvédelmi országtérkép)*

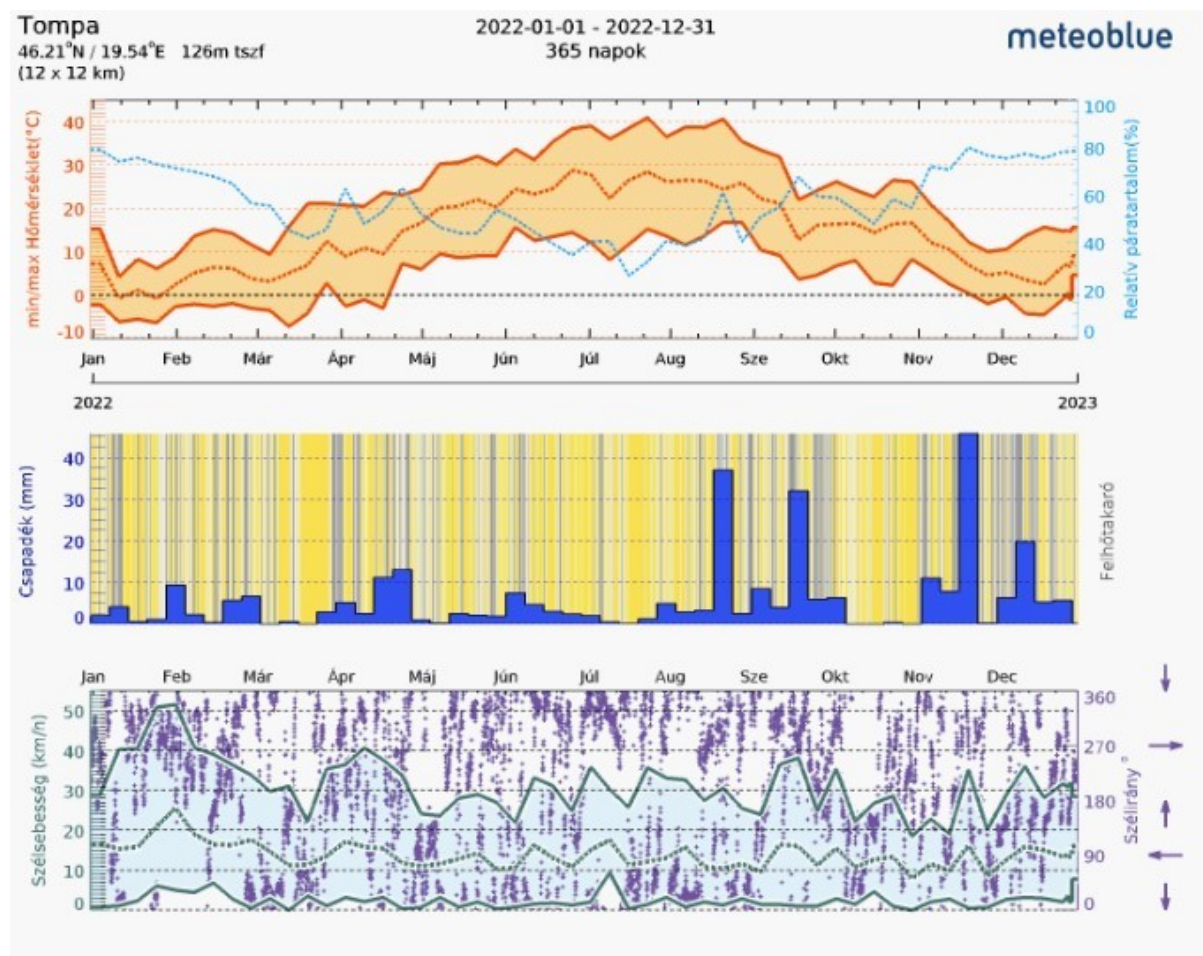
Erősségek	Gyengeségek
• árvízzel nem veszélyeztetett terület • rekultivált hulladéklerakó • belterületen kiépített szennyvízcsatorna hálózat	• csapadékszegény, vízhiányos terület • vízvisszatartó létesítmények hiánya • diffúz mezőgazdasági eredetű kemikáliák bemosódása • állattartó telepek talajvízszennyező hatása

Levegőtisztaság és védelme

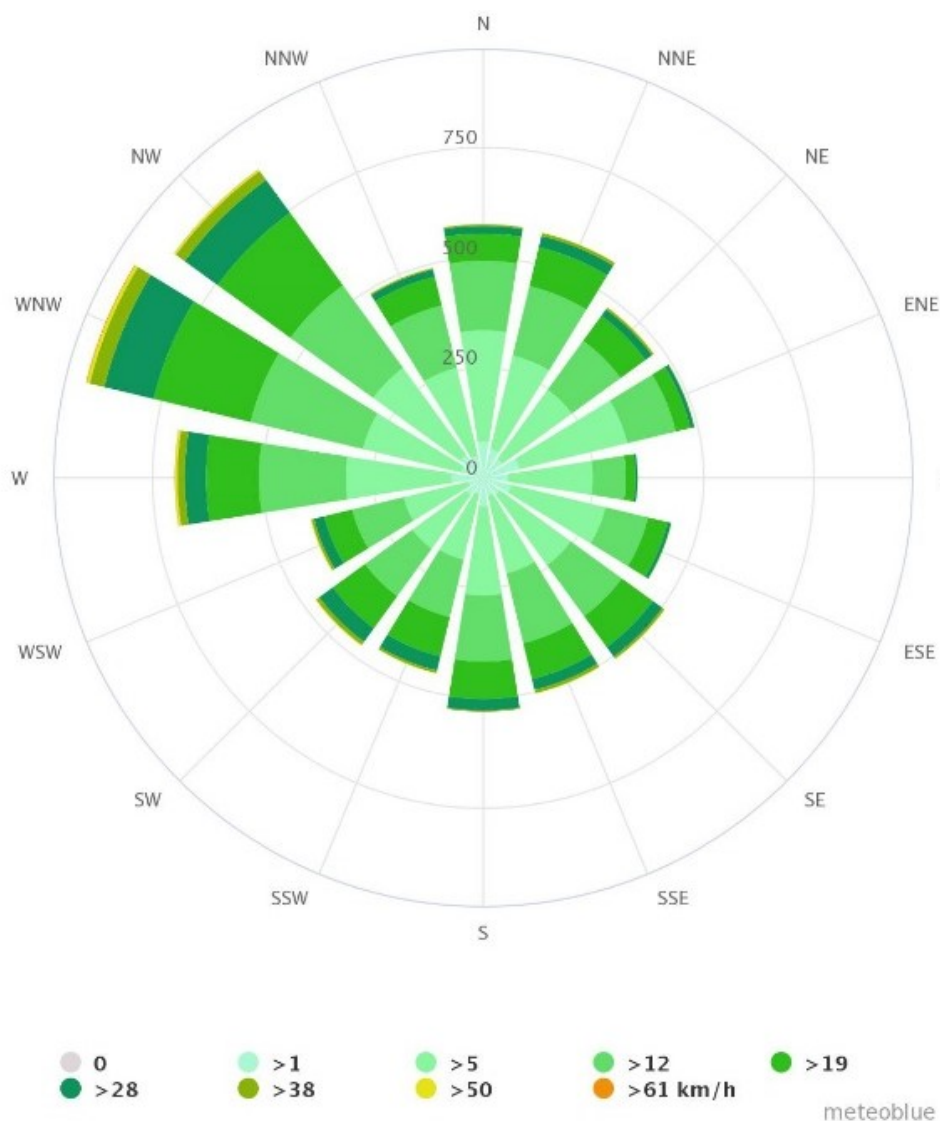
Tompa város az ország egyik legmelegebb tájegységén helyezkedik el. Az erős kontinentális hatás miatt a telek hidegek, a nyarak forrók, szárazak. Itt a legerősebb a hőmérsékletingadozás. Nagy a valószínűsége a késő tavaszi és a kora őszi fagyoknak. Igen magas a napfényes órák száma – évi 2000-2080 óra. Az évi középhőmérséklet 10,7°C, a vegetációs időszaké 17,5°C. A fény- és hőmérsékleti viszonyok igen kedvezőek, de a csapadékviszonyok nem. Környezetéhez viszonyítottan száraz terület. Magas az aszály előfordulás valószínűsége. Alacsony a páratartalom. A relatív légnedvesség (58-60%) gyakori csökkenése miatt az országos átlagot meghaladó itt a légaszály. A lehetséges párolgás jelentősen meghaladja a csapadék mennyiségét.

Az éves csapadék mennyisége 520 – 540 mm környékén alakul.

Tompa város 2022. évi meteorológiai adatai:

(Forrás: meteoblue)

*Szélirányok és sebességek statisztikai évi átlagos gyakorisága Tompa térségében
(Forrás: meteoblue)*

Levegőminőségi adatok

A településen sem RIV sem pedig PHARE hálózati mérőállomás nem működik.

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 10. §-a, a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet, valamint a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet alapján Tompa levegőminősége az alábbi két táblázatban bemutatott légszennyezettséggel (10. zóna, az ország többi területe, kivéve a kijelölt városokat) jellemezhető.

A település levegője gyakorlatilag minden légszennyező anyagra nézve még terhelhető.

A levegő szennyezettségét döntően a hőtermelésből és a közlekedésből adódó emissziók határozzák meg. Az ipari eredetű légszennyező anyagok mennyisége nem számottevő. A deflációs külterület miatt számottevő hatással van a levegő minőségére a külterületről transzmisszió útján bekerülő por is.

Szennyező anyag	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol
Zóna kategóriák	F	F	F	E	F
Koncentráció (µg/m ³)	50	40 - 60	3000	40	5

Szennyező anyag	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)- pirén (BaP)
Zóna kategóriák	O-I	F	F	F	F	D
Koncentráció (µg/m ³)	*	0,01	0,005	0,025	0,3	0,00012

Levegőminőségi követelmények (4/2011. (I. 14.) VM rendeletet)

Légszennyező anyag	Levegőterheltségi szint egészségügyi határértékei (µg/m ³)			Veszélyességi fokozat
	órás	24 órás	éves	
Szén-monoxid	10.000	5.000*	3.000	II.
Nitrogén-dioxid	100	85	40	II.
Szálló por (PM10)	-	50	40	III.
Kén-dioxid	250	125	50	III.
Ózon	-	120*	-	I.
Benzol	-	-	5	I.

* napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma

A 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint az elsőfokú környezetvédelmi hatóságnak bejelentett engedélyköteles légszennyező pontforrások légszennyezőanyag kibocsátásai (Forrás: OKIR).

ANYAGNÉV	ANYAGKÓD	ÉVES KIBOCSÁTÁS (kg)
Heptán	109	5
Szilárd anyag	7	390
Etilén-glikol-monobutil-éter (2-butoxi-etanol;butil-glikol)	360	6
Szén-monoxid	2	161
Butil-acetát (ecetsav-butil-észter)	323	33
Aceton	312	67
Formaldehid	310	0
Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃), mint SO ₂	1	0
Nitrogén oxidok (NO és NO ₂), mint NO ₂	3	284
Etil-benzol	157	121
Toluol	151	19
Kén-dioxid (SPECIFIKUS)	13	0
Etil-acetát (ecetészter; ecetsav-etil-észter)	321	114
SZÉN-DIOXID	999	677624
Xilolok	152	222

Az ipari eredetű légszennyező mennyisége nem jelentős.

A levegő minőségét pozitívan befolyásolja, hogy a településen hőtermelésre primer energiahordozóként jelentős hányadban földgázt használnak. A háztartások éves földgázfelhasználása a földgáz árának emelkedésével párhuzamosan, folyamatosan csökkent. A földgáz felhasználás csökkenése részben az energiatakarékos szemléletnek, de döntően a szilárd tüzelőanyagok részarányának a növekedésével magyarázható. A szilárd tüzelőanyagok használata a földház tüzeléshez viszonyítva levegőtisztasági szempontból kedvezőtlenebb mivel a levegőterheltségi szintet a földgáztüzeléshez viszonyítva nagyobb mértékben növeli. A városban, bár a lakóingatlanok földgázzal történő ellátottság gyakorlatilag 100 %-os, a földgáz árának növekedése miatt egyre több háztartás áll át részben vagy egészen az egyéb tüzelőanyagok (szén, és minden éghető anyag) használatára, ami levegővédelmi szempontból kedvezőtlen.

A biomassza tüzelés viszont klímapolitikai szempontból kedvező. A klímapolitikai szempontok figyelembevétele Tompa szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a Duna-Tisza közti Homokhátságon helyezkedik el és az EU felmérése szerint Magyarországon ez a terület lehet a klímaváltozás egyik első áldozata. A *Homokhátságot az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) is félsivatagi területnek nyilvánította.*

Az ülepedő porterhelést elsősorban a deflációs külterületről transzmisszió útján bekerülő por okozza. A szálló porterhelés jelentős részét a hőtermelő berendezések (beleértve az ipari technológiai hőtermelő berendezéseket is) valamint közlekedés kibocsátásai okozzák.

A hulladéklerakó rekultivációja befejeződött, ami kedvező hatással van a levegő minőségére.

Az állattartó telepek helytelen, gondatlan, az érvényes engedélyétől eltérő üzemeltetése lakosságot zavaró bűzhatással járhat. Az engedélyezésnél következetesen érvényesíteni kell a levegőtisztaságvédelmi előírásokat és azok betartásának ellenőrzésével megelőzhetőek a környezet bűzzel való terhelése.

A területen a pollen „szennyezettség” szempontjából három pollenszezon különíthető el:

- *A tavaszi szezon ("fa-szezon"):*
a február 1-től április 30-ig terjedő időszakban termelődött pollenszemek megjelenési időszaka. A virágzás kezdési időpontja igen változó, többnyire március eleje!
- *A kora nyári szezon ("fű-szezon"):*
a május 1. és július 31. közötti periódus, amelyet főként lágyszárú növények (vadon élő fűvek, gabonafélék, kora nyári gyomok) és néhány fa virágpora jellemez.
- *A nyár végi-ősz szezon ("gyom-szezon"):*
a július 16-tól október elejéig termelődött pollenszemek - döntően a lágyszárú gyomok pollenjei - jellemzik.

A pollenterhelés csökkentése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a parlagfű mentesítésre.

Erősségek	Gyengeségek
• a település levegőminősége jó • a település levegője minden légszennyező anyagra nézve még terhelhető • hőtermelésre döntően földgázt használnak • laza beépítettség, jó átszellőzés • jelentős erdőterületek	• deflációs külterületi részek • védőfasorok hiánya • a megújuló energiaforrások kihasználatlansága • a pollen szezonban magas a pollenszennyezettség

Zaj- és rezgésterhelés

Települések részletes fejlesztési tervének zajvédelmi feladatainak elkészítése során a jelenleg érvényes rendeleteket kell alkalmazni.

Jelenleg érvényes zajvédelmi rendeletek:

- 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól
- 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról
- 27/2008. (XII. 3.) KvVM együttes rendelet a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról

Zajvédelmi állapot

Tompa város kialakult beépítése kertés lakóházas jellegű a teljes belterületen. Zárt sorú beépítés nem jellemző. A külterületen tanyák, tanyasorok vannak.

A belterület zajvédelmi szempontból a jelenleg érvényes 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet mellékleteinek 2. sorszámú sorában megadott „*Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület*” zajvédelmi kategóriába tartozik. A külterületen levő tanyák, mint védendő épületek zajvédelmi besorolása nincs jogszabályban rögzítve, besorolásukról eltérő vélemények vannak.

Üzemi és szabadidős létesítményektől eredő zajok

Tompa településen jelentős zajforrásként működő telephelyek nincsenek. A gazdasági létesítmények a környezetüket nem zavarják többnyire a település szélénél vannak:

- Tompai Faipari Kft.
- Andrea Kft. Bébi- és gyermekruhágyártás.
- Elegant Kft..Női- és lánykaruha gyártás
- Márki Kálmán szikvízüzem
- Zvetyel-Hús Kft.. Egyedi, speciális készítmények, – száraz- és töltelékáru.
- Péics Kereskedelmi Kft. pékség és bolt.
- TÉSZ 99 Kft, építőipari tevékenység
- KER-EX 94 Kft, építőipari tevékenység
- Tompai Termelők Termékértékesítő Szövetkezete paprika- és almatermesztés.
- Agráripari Rt. szarvasmarha-tartás.
- KEL-FEDER Kft. víziszárnyas-tartás, keltetése, nevelése, takarmánygyártás és értékesítés.
- Bács-Tak Kft. víziszárnyas-keltetés, nevelés és törzskacsatartás.

A külterületi mezőgazdasági telephelyek elegendően távol vannak ahhoz, hogy zajkibocsátásuk ne zavarja a lakóterületet.

A lakóterület ellátását biztosító üzletek hűtőrendszereinek zajkibocsátása nem zavaró, vagy zajcsökkentésük megoldott, illetve műszakilag megoldható.

A környezetét zajjal szennyező, szabadidős zajforrás a művelődési házban rendezett diszkó idején van. Zajcsökkentése nehezen megoldható.

Közlekedési eredetű zajok

A városon haladt át az 53. sz. II. rendű főút az országhatáron keresztül Szabadka felé. Szerencsére az út város elkerülő szakaszát megépítették és a nemzetközi forgalom elkerüli a belterületi lakóterületet.

A település és az országhatár között mintegy fél távolságban található az 5501 sz. összekötő út Kelebia és Bácsalmás felé.

A 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklete szerint számított 7,5 m-es közlekedési zajszintek:

Út száma	Vizsgált szakasz	$L_{pA,7,5\text{ m}}$ [dBA] nappal	$L_{pA,7,5\text{ m}}$ [dBA] éjjel
53. sz. II főút elkerülő szakaszon	Külterület 90 km/h	70,8	62,5
5501. sz. összekötő út Kelebia felé	Külterület 90 km/h	67,3	58,7

A megengedett zajterhelés összekötő utak mentén a zajtól védendő területeken a 27/2008. (XII.03.) KvVM-EüM rendelet 3. sz. melléklete szerint az országos közút hálózatba tartozó másodrendű főutaktól nappal 65, éjjel 55 dBA, mellékutaktól kisvárosias, kertvárosias, falusias lakóterületen nappal 60, éjjel 50 dBA. A vizsgált útszakaszok a belterületi lakóterületek védendő épületeitől távol vannak. A lakóházak környezetében a közlekedési eredetű zajterhelés megengedett mértékű.

A vasúti közlekedés a település szélétől mintegy 3 km távolságban halad Kelebiánál.

A településen vízi út nem halad át. A légi folyosók nagy magasságban találhatók.

A város belterületi közlekedésének zajterhelése eddig nem okozott zajtúlterhelést.

Építési eredetű zajok

Az építkezések környezetében jelentkező zajok időszakosak és zajterhelésük kisebb területre terjed ki, mint az üzemi és közlekedési eredetűek. Az építési zajokat településrendezési eszközökkel alig lehet befolyásolni. Hatásidejük átmeneti.

Rezgésvédelmi állapot

A tervezési területen rezgésforrást nem találtunk. A közút mellett kátyús, gödrös útfelület esetén lehetségesek rezgések, de ezek általában jóval az épület és egészség károsító határértékek alatt maradnak.

Erősségek	Gyengeségek
- A tranzitforgalmat a lakóterülettől távol vezeti el az 53-as számú főút elkerülő szakasza. - A jelentősebb üzemek a település külterületi határa mentén levő gazdasági területeken helyezkedik el.	- A város művelődési házában időnként diszkó működik, ami a környezetét zavarja az éjszakai órákban. - A Dózsa Gy. utca – Kölcsey utca – Attila utca – Malom utca tömb lakóterületek közötti Gksz terület, amiben lakóházak is vannak. A gazdasági tevékenység és annak bővítése fokozott zajvédelmi figyelmet igényel

Sugárzásvédelem

Az embereket természetes és mesterséges eredetű ionizáló sugárzások érik. A természetes sugárterhelés fele-kétharmada abból adódik, hogy a zárt helyiségekben az építőanyagból és a talajból *radon* kerül a levegőbe, így az innen származó sugárterhelés a szabad levegőhöz képest több nagyságrenddel is megnövekedhet. Ezért a *radon* az egyetlen természetes sugárterhelés, ami ellen védekezünk a Földön.

A mesterséges eredetű sugárterhelés 95%-a az orvosi diagnosztikai- és terápiás eljárások következménye. A maradék 5%-ot elsősorban a légköri kísérleti atomrobbantások máig ható következményei okozzák. Ezután következik csak a nukleáris technológiákból adódó sugárterhelés.

Tompa nukleáris létesítmény által közvetlenül nem veszélyeztetett. A város tekintetében elsősorban a Paksi Atomerőmű, másodsorban a szlovákiai Jablonské Bohunice-i és a Mochovce és a szlovéniai Krško atomerőmű veszélyeztetettségével kell számolni.

Tompa Pakstól 67 km-re található, így az atomerőmű 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik. Az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ 30-300 km) az a terület, amelyen belül szükségessé válhat a lakosság élelmiszer-fogyasztásának korlátozása, a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer feldolgozóipar ellenőrzése, tevékenységük szükség szerinti, szigorú rendeleti szabályozása, illetve korlátozása.

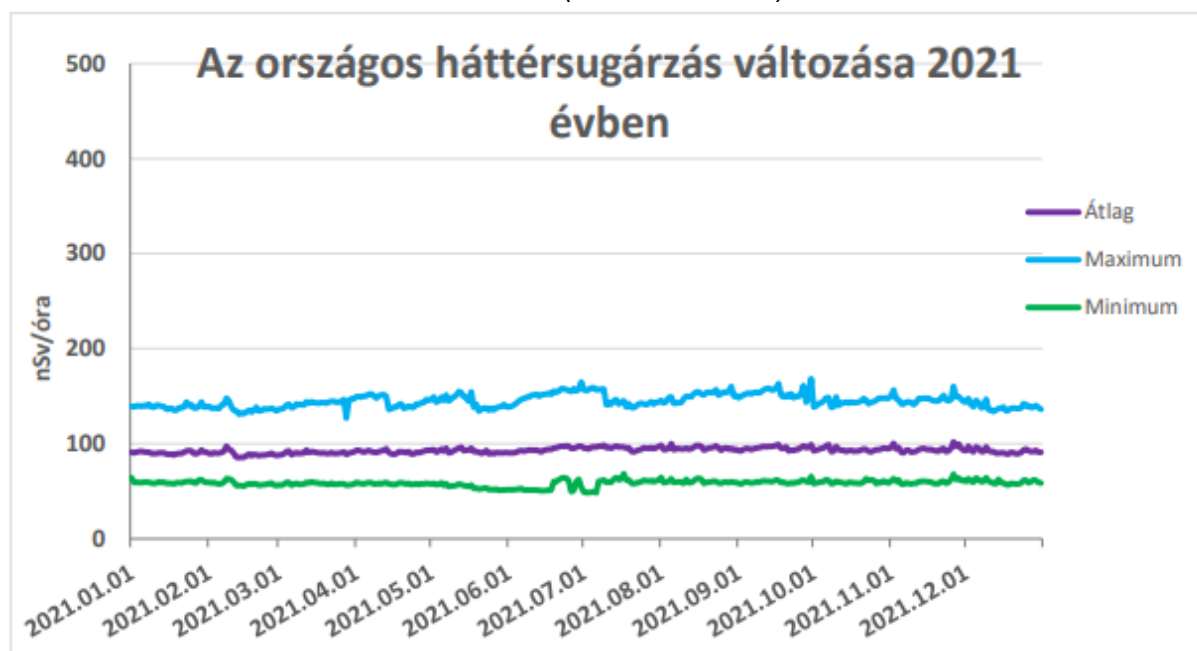
A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

A lakosság természetes és mesterséges eredetű sugárterhelését meghatározó környezeti sugárzási viszonyok és a környezetben mérhető radioaktív anyagkoncentrációk országos ellenőrzési eredményeinek gyűjtését az Országos Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer (a továbbiakban: OKSER) végzi. A rendszer működését a 275/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet szabályozza.

A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzást: az óránkénti dózist, azaz a dózisteljesítmény értékét.

Tompa területén sugármérő pont nem található. A legközelebbi mérőpont Kelebián található.

A napi dózisteljesítmények országos átlagainak, maximális és minimális értékeinek változása 2019-ben (Forrás: OKSER)

Országos dózisteljesítmény eredmények napi átlagainak jellemzői 2021-ben (N az üzemelő napok számát jelöli) (Forrás: OKSER)

Állomás-kód	Település neve	Átlag nSv/h	Maximum nSv/h	Minimum nSv/h	Szórás nSv/h	N
HU0421	Kelebia	74	71	85	2	275

A háttérsugárzásnál a normálszint: 0-250 nSv/h

A város területén található nagyfeszültségű villamos távvezeték és mobil telefon bázis állomások is, amelyek elektromágneses sugárzást bocsátanak ki.

A bázisállomásokból érkező sugárzás nagysága a bázisállomástól számított távolságtól függ elsősorban, a sugárzás ugyanis a távolság négyzetével arányosan csökken. A Magyarország területén elvégzett 6.000 mérés alapján a sugárzási értékek

20 m-re az antennától kisebb mint $0.2 \mu\text{W}/\text{cm}^2$,

30 m-re az antennától kisebb mint $0.05 \mu\text{W}/\text{cm}^2$

50 m-re az antennától kisebb mint $0.01 \mu\text{W}/\text{cm}^2$

A hazai egészségügyi határérték megegyezik a WHO egészségügyi határértékével, azaz 450 és $900 \mu\text{W}/\text{cm}^2$.

A bázisállomások teljesítménye néhányszor 10 Watt, így a sugárzás szintje az antennától már néhány méterre is olyan alacsony, hogy nem éri el az egészségügyi határértéket.

Az elektromágneses sugárzás emberre gyakorolt hatásának áttekintésekor nem feledkezhetünk meg a kozmikus térség felől érkező sugárzásról sem. Ennek csak egy része jut le a földfelszínre. Az élő szervezetekre nézve kedvező, hogy éppen a legnagyobb energiájú komponensei nem érik el a felszínt.

Hulladékkezelés

A települési szilárdhulladék lerakó a város külterületén került kialakításra műszaki védelem nélkül. A létesítményt be kellett zárni, mert nem felelt meg a hatályos környezetvédelmi előírásoknak. hulladéklerakó végleges lezárással történő rekultivációja megtörtént. Az utógondozás befejeződött. A talajvízminőség rendszert jelenleg is üzemeltetik.

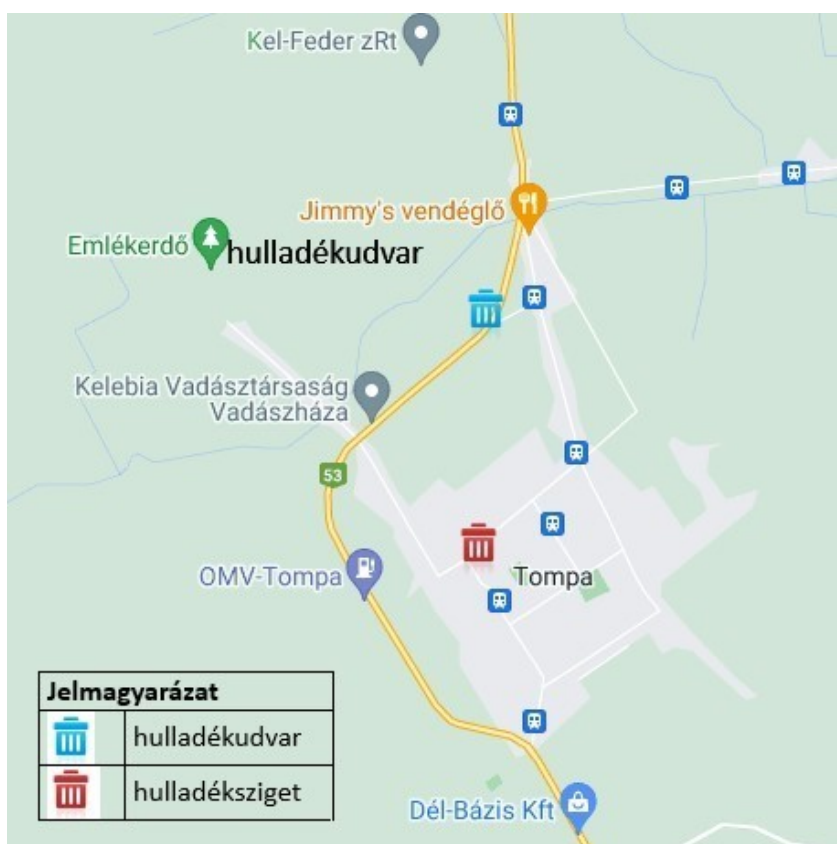
A hulladéklerakó 2004-ben

A rekultivált hulladéklerakó és egy új hulladékudvar 2021-ben

A régi hulladéklerakó rekultivációja jelentősen megváltoztatta a lerakó korábbi környezetét. Csökkent a környezeti kockázat és a felszín alatti és feletti vizek szennyeződésének a veszélye. Tompán 1 db hulladékudvar és 1 db hulladéksziget van kialakítva.

Forrás: Szegedi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft

A 2022 július 1-jétől indult új hulladékgazdálkodási rendszerben a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. A cég koncessziós társaságként végzi a háztartások és a gazdálkodó szervezetek települési és kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer hatálya alá tartozó termékekből képződő hulladékának átvételét, gyűjtését, elszállítását, előkezelését, kereskedelmét és a kezelésre történő átadását, valamint működteti az új kiterjesztett gyártói felelősségi rendszert.

Tompán a települési szilárdhulladék begyűjtését, szállítását a hulladékudvar és hulladéksziget üzemeltetését a Szegedi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. mint a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. szerződött partnere végzi. A hulladékok a korszerű Szegedi Regionális Hulladékkezelő Központba kerülnek beszállításra.

A szelektív gyűjtés heti egy alkalommal történik. Lomtalanítást évente 2 alkalommal lehet kérni. A zöld hulladék begyűjtését is elvégzi a szolgáltató.

Az állati hullák és az állati eredetű hulladékok elszállítását, ártalmatlanítását az önkormányzat az ATEV Zrt.-vel kötött keretszerződése biztosítja.

A gazdasági társaságok az általuk termelt hulladékok szakszerű és jogszerű kezeléséről gondoskodnak.

Erősségek	Gyengeségek
• rekultivált hulladéklerakó • települési szilárdhulladékok rendszeres elszállítása településtisztasági szolgáltatás keretében • a keletkező hulladékok a településről elszállításra kerülnek • házhoz menő szelektív hulladék begyűjtés • zöldhulladék begyűjtése megoldott	• illegális hulladéklerakások előfordulása • a zöldhulladékok helyben történő komposztálása nem megoldott

Vizuális környezetterhelés

A környezetszennyezés fontosabb fajtái a levegőszennyezés, a vizek (felszíni és felszín alatti) szennyezése, ártalom, a földtani közeg szennyezése, zajkibocsátás, és a vizuális környezetkárosítás.

Vizuális környezetszennyezés, esztétikai természetű környezetszennyezés az ember szépezzékét zavarja, mértéke nehezen mérhető és meghatározható.

A vizuális környezetszennyezések körébe sorolhatjuk az illegális hulladéklerakókat, a szemetelést, a fényszennyezést, a plakátokat, graffitiket, ipari objektumokat, felhagyott létesítményeket (rozsdasíntvázakat), villamos légvezetéseket, tájsebeket.

Egyre kevesebb körülöttünk a reklámmentes tér, az olyan hely, ahol éppen senki sem akar semmit eladni nekünk, miközben ránk kényszeríti ízlését és világlátását.

A hulladékok településhatárokon, árokparton, erdőszélen, bekerítetlen magánterületeken való illegális elhelyezése nemcsak környezetszennyezést, környezetegészségügyi, talaj-, és vízvédelmi problémákat okoz, hanem rontja a tájképet és az életminőséget is. Az illegális hulladéklerakásokon túl vizuális környezetterhelést okoznak az utak mentén, esetleg az épületeken elhelyezett nagyméretű reklámfelületek, hirdetőtáblák, valamint a romos, elhanyagolt állapotú, illetve tájba nem illeszkedő építmények. Elhanyagolt állapotú építményekből a településen kevés található, de a településkép javításához ezeknek megszüntetése vagy fejlesztése elengedhetetlen.

A szomszédos épületek karakterétől, anyaghasználatától bántó módon elütő megjelenésű, újabb keletű építések vizuális környezetterhelést okoznak.

Az épületek közterület felőli homlokzatán rendezetlenül megjelenő épületgépészeti készülékek bántó hatásúak.

A **fényszennyezés** definíciója: „Fényszennyezés: olyan mesterséges zavaró fény, ami a horizont fölé vagy nem kizárólag a megvilágítandó felületre és annak irányába, illetve nem a megfelelő időszakban világít, ezzel káprázást, az égbolt mesterséges fénylését vagy káros élettani és környezeti hatást okoz, beleértve az élővilágra gyakorolt negatív hatásokat is.” A definíció magában rejtje azt az egyszerű hármasszabályt, hogy csak ott, oda és akkor világítsunk, amikor arra szükség van. Ha ezek a feltételek nem teljesülnek, akkor fényszennyezést okozunk.

A külterületen felhagyott romos épületek és a körülöttük egyre szaporodó hulladékok a tájképet rontják és potenciális szennyező források.

Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Fontos a szippantott szennyvizek sorsának nyomon követése, a tiltott elhelyezések szankcionálása.

A mezővédő tájfasítás elemei, az utak és csatornák menti zöldsávok, fasorok hiányosak, kialakítatlanok.

Vízviszatarató létesítmények hiányoznak.

Tájdíjeken fajok jelenléte az ökológiai egységre kedvezőtlen hatású.

A nagytáblás szántók ökológiai szempontból nem tekinthetők megfelelőnek.

A defláció növeli a város porterhelését.

A levegőben az allergén pollenmennyiség növekszik.

Az állatok nem megfelelő tartásából származó bűzhatások zavaróak.

Az elöregedett, korszerűtlen közlekedési eszközök magas aránya növeli a levegőterheltséget.

A talajvíz készletek elszennyeződnek (illegális szikkasztások, nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlat, túlzott műtrágya-használat, növényvédő szerek).

Az engedély nélkül és/vagy nem szakszerűen létesített „kerti kutak” potenciális szennyező források.

Lakóövezetekben konfliktust okoz a szórakozóhelyek zajterhelése.

Ásványi nyersanyag lelőhely

Tompa közigazgatási területén az alábbi szénhidrogén koncessziós terület érinti:

- Pusztaszer-szénhidrogén (Pusztaszer Koncessziós Kft)

Városi klíma

Egy település klímáját a földrajzi adottságain kívül számos összetevő együttesen alkotja és alakítja. Befolyásolja egyrészt az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenléte, vagyis az összetett beépítési struktúra. Befolyásolja továbbá a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton, stb.) miatt megváltozott lefolyási viszonyok, az alacsony növényborítottság, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátás: hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb. E sok tényező együttesen jelentősen módosítja a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínekéhez képest.

Az urbanizált területek beépített felületei jobban felmelegszenek; főként az intenzív közlekedés miatt koncentráltan jelentkezik az üvegházhatású gázok emissziója. Mindehhez az infrastruktúrák, a fűtés, a közlekedés és a termelés közvetlen hőhatása – úgynevezett hőszennyezés – is hozzájárul, miközben a beépítések zártsága miatt kisebb a légmozgás és az átszellőzés lehetősége. A beépített területeken a felmelegedésen túl természetesen számos egyéb ökológiai feltétel módosulása is felerősödik, mint például a levegő páratartalmának változása, a vízháztartás felborulása. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai, például: a városok légterében kialakult hőtöbblet (*városi hősziget*), a megváltozott átszellőzési viszonyok, a levegőminőségi problémák.

Az urbanizált területeken sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki, a klímaváltozás, azon belül is főként a felmelegedés okai a városokban koncentrálnak, csakúgy, mint a hatások (amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek) és a megoldandó problémák. A városok felelősek a globális energiafelhasználás és a kibocsátások 60-80%-áért. Európában az üvegházhatású gáz kibocsátásának 69 %-a városokból származik.

Tompa egy falusias jellegű, laza beépítésű, jó átszellőzésű település, ahol a városokra jellemző mikroklima változásokat előidéző tényezők nincsenek jelen, a városokra jellemző mikroklima változások nem érzékelhetők.

6. KATASZTRÓFAVÉDELEM

Építésföldtani korlátok

Alábányászott területek, barlangok, pincék területei

A városban nem található olyan természetes vagy mesterséges üreg, amely befolyásolná a területhasználatot. Alábányászottsággal érintett terület sem található Tompán. Földtani veszélyforrás a település területén nem ismert és Tompára vonatkozóan a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal nyilvántartásában sem szerepel.

Csúszás, süllyedésveszélyes területek

A városban nincs csúszás-, vagy süllyedésveszélyes terület.

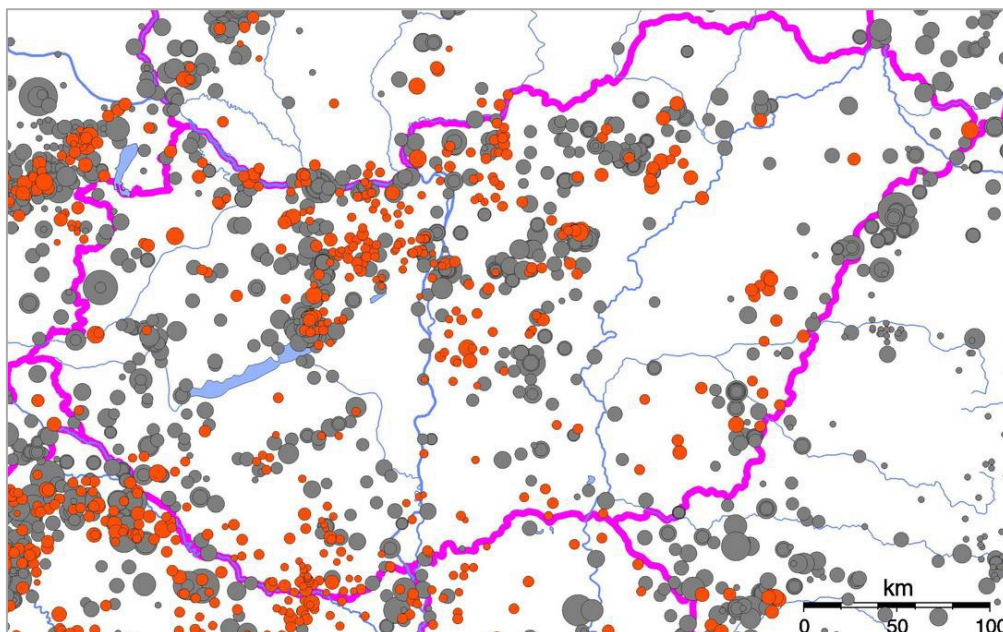
Földrengéssel veszélyeztetett területek

Magyarországon évente mintegy 100-200 egészen kicsi, 2,5 magnitúdónál nem erősebb, emberek által nem észlelhető rengés következik be, és további 4-5 gyengébb, de már érezhető rengést is feljegyeznek. Az országban, amióta feljegyzik a rengéseket, körülbelül 3 tucatnyi olyan erősségű földrengés következett be, ami komolyabb károkat okozott. A legerősebb rengés Komáromban 1763-ban történt, és 63 ember halálát okozta.

Magyarország szeizmikus zónatérképén (következő oldalon közölt ábra) látható, hogy Tompa a 2-es zónában helyezkedik el. A kettes zónában a horizontális gyorsulás érték PGA(g) jelzőszáma 0,10. Ez a gyakorlatban nem jelent fejlesztési kockázatot. Az épületek és építmények földrengés-biztos tervezését az Eurocode 8 (MSZ EN 1998-1) szabvány szabályozza.

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elkészítette az Országos Felszínmozgás Kataszter digitális változatát. A digitális térkép célja, hogy Magyarország felszínmozgásos területeit feltérképezze. Különböző felszínmozgásokat rögzítettek (pl. rétegcsúszást, suvadást, omlást). A felvitt és rögzített adatok alapján az Országos Felszínmozgás Kataszter nem tartalmaz adatot a településre. Tompa térsége földrengésnek kevésbé kitett térségek közé tartozik.

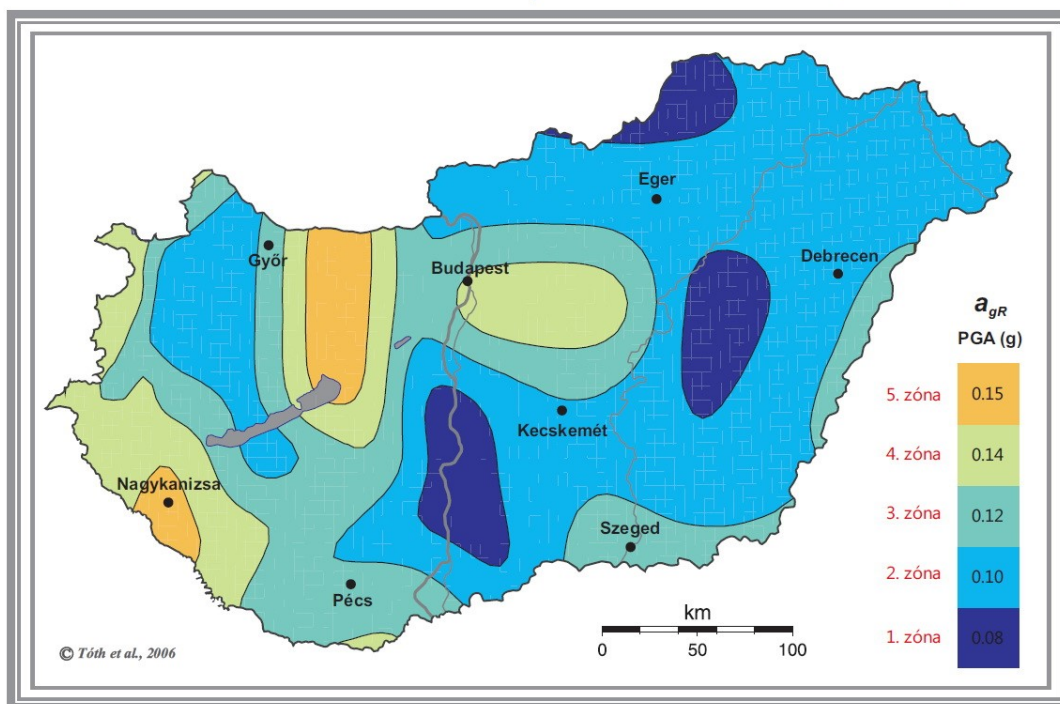
A földrengések területi eloszlása Magyarországon. (Forrás: foldrenges.hu): a szürke körök a historikus rengéseket (456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják.

MSZ EN 1998-1 (EUROCODE 8) NEMZETI MELLÉKLET

Szeizmikus zónatérkép

Horizontális gyorsulás értékek 50 évre,
10% meghaladási valószínűség mellett
(1/475 év gyakoriság) az alapközveten, g egységben

Vízrajzi veszélyeztetettség

Árvízveszély

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Tompa nem szerepel, a város árvízzel nem veszélyeztetett.

Belvízveszély

Tompa csapadékvíz-elvezetés szempontjából az ATIVIZIG működési területén lévő 1.01 számú Algyő-Tápé-Gyála-Körös-éri belvízvédelmi szakaszon belül a 40/2 Tompai öblözethez és a 40/1 Köröséri öblözethez tartozik.

A Tompai főcsatorna és a Körös-éri-főcsatorna illetve a hozzá kapcsolódó mellékcsatornák fogadják a területen keletkező és a város csapadékcatorna rendszere által levezetett csapadék vizeket.

Mély fekvésű, belvízveszélyes terület csak a külterület ÉK-i részén található, ezeket feltünteti a szabályozási terv.

I. fokú készülséget kell elrendelni:

- ha a belvizek összegyülekezése miatt intézkedéseket kell tenni arra, hogy a belvízvédelmi szakaszon lévő társulati kezelésű csatornák képesek legyenek a területről érkező vizek befogadására,
- ha a várható belvizek befogadása és levezetése érdekében a társulatkezelésében lévő csatornák előürítését, jégtelenítését, vagy a hóval betemetett szakaszok tisztítását kell elvégezni,
- ha a belvizek gravitációs levezetésének lehetősége megszűnt.

I. fokú készülség elrendelését követő intézkedések:

A készülség elrendelése után a védelemvezető megvizsgálja a társulati kezelésű csatornát, műtárgyakat, szivattyúk állapotát. Gondoskodni kell a szabad vízfolyást gátló akadályok kézi és gépi eltávolításáról a csatornákból, a szükséges vízkormányzásról, a tiltós műtárgyak megfelelő kezeléséről, az esetleges szükség szerinti szivattyúzásról az állandó szivattyútelepeken. A készülség ideje alatt – szükség szerint– nappali figyelő és őrszolgálatot kell tartani.

II. fokú készülséget kell elrendelni, amennyiben I. fokú készülségre előírtakon túlmenően:

- az odavezetett belvizek következtében a szivattyútelepeket kétműszakos üzemben kell működtetni,
- gondoskodni kell a telepíthető mobil szivattyúk szállításáról, készenlétbe, illetve üzembe helyezéséről,
- a csatornák és vízkormányzó műtárgyak ügyeletét és működtetését kétműszakos üzemben kell megszervezni,
- az állandó belvíztározók töltését, vízkormányzó műtárgyainak nyitását kell elvégezni.

II. fokú készülség elrendelését követő intézkedések:

I. fokú készülségi előírtakon túlmenően gondoskodni a szállítható szivattyúk védelemvezető által meghatározott helyre történő kiszállításáról, készenlétbe helyezéséről, üzembe állításáról és igény szerinti üzemeltetéséről, a belvíznek az állandó jellegű belvíztározókba való kormányzásáról vagy a szükség szerinti beemeléséről. Megszervezni a kétműszakos ügyeletet és műszakot a védelemvezető által meghatározott csatornákon és területeken.

III. fokú készülséget kell elrendelni, amennyiben I. és II. fokú készülségre előírtakon túlmenően:

- a társulat védelmi területén vagy annak egy védekezésileg összefüggőrészén a szivattyútelepek névleges összteljesítményük legalább 75%-ával folyamatosan üzemelnek,
- a kapacitás elégtelensége miatt a belvizek visszatartását, illetőleg szükségtározását kell elrendelni.

III. fokú készütség elrendelését követő intézkedések:

A védelemvezető az I. és II. fokú készülségre előírtakon túlmenően szükség szerint elrendelheti a belvizek elvezetésének korlátozását a szakasz-védelemvezetőjével történt előzetes egyeztetés után, illetőleg a szakaszos vízlevezetést, és igénybe veheti a kiépített, belvíztározásra kijelölt területeket.

A védekezés területét II. és III. fokú készütség esetén a társulati védekezésre beosztottak csak a védelemvezető engedélyével hagyhatják el.

Rendkívüli készütséget kell elrendelni: Ha a VIZIG működési területén a belvízi elöntés olyan méreteket ölt, hogy a belvíz lakott területeket, ipartelepeket, fő közlekedési utakat, vasutakat veszélyeztet és további elöntések várhatók, a vízügyi igazgató – a védelmi bizottság elnökének egyidejű tájékoztatásával – köteles a Törzs vezetője útján a miniszternek javaslatot tenni a rendkívüli készütség elrendelésének kezdeményezésére.” Amennyiben a rendkívüli készütség elrendelése megtörtén „A belvizek szükségtározására igénybe veendő területeket elő kell készíteni.” Megnyitásuk csak kormánybiztosi engedéllyel megengedett.

Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Tompa területén nem fordul elő.

Mélységi, magassági korlátozások és tevékenységből eredő korlátozások

Tompa területén mélységi, magassági korlátozások nincsenek.

Ipari veszélyforrások

Az uniós normákat (Seveso III. Irányelv) rögzítő veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéstről szóló katasztrófavédelmi törvény (2011. évi CXXVIII. törvény) a súlyos ipari balesetek megelőzését és a balesetek káros következményeinek csökkentését célzó intézkedéseket vezetett be hazánkban.

A 234/2011. (IX.10.) számú Kormányrendelet határozza meg *a települések katasztrófavédelmi besorolásának szabályait és a védelmi követelményeket.*

A katasztrófavédelmi törvény az ipari üzemek vezetői kötelességévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző intézkedések megtételét. Ezen információt a veszélyes üzem biztonsági jelentése tartalmazza. A veszélyes üzem biztonsági jelentése nyilvános, a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető. A felső küszöbértékű üzemekkel rendelkező települések önkormányzatai tehát külső védelmi terv készítésére kötelezettek.

A kialakult helyzet irányítását az I. (veszélyhelyzet) és a II. (súlyos veszélyhelyzet) fokozatban az üzem helyi szakemberei- belső védelmi tervük alapján, míg a III. (katasztrófa-helyzet) fokozatban a külső védelmi terv szerint a helyi védelmi bizottság elnökének irányításával, a társ- és közreműködő szervezeti egységek végzik. A veszélyhelyzet elhárítását az üzemi szervezetek és a hivatásos önkormányzati tűzoltóság együttműködve hajtják végre. Tompa a Baja székhelyű katasztrófavédelmi kirendeltséghez tartozik.

Tompán veszélyes anyag előállító üzem nincs és felső küszöbértékű üzem sem működik.

Tompa jelenlegi katasztrófavédelmi besorolási osztálya a 44/2021. (XII. 16.) BM rendelet szerint III.

Az elégséges védelmi szint követelményei:

Riasztás	a lakosság riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatása feltételeinek biztosítása
Lakosságvédelmi módszer	a kockázatbecslésben megállapítottaknak megfelelően, elsősorban elzárkózás
Felkészítés	a) a lakosság 3 évente történő aktív tájékoztatása, b) a lakosság passzív tájékoztatása nyomtatott és elektronikusan elérhető információs anyagok biztosításával, c) a lakosság felkészítése a riasztás módszerének és jelének felismerésére, valamint az annak megfelelő magatartási szabályokra
Védekezés	a) különleges felszerelések és kiképzett szakértők (önkéntes mentőszervezetek) bevonásának tervezése és begyakoroltatása, b) a kockázatbecslésnek megfelelően egyes polgári védelmi szakalegységek megalakítása, c) a karitatív és más önkéntes, humanitárius feladatot ellátó szervek bevonásának tervezése
Induló katasztrófavédelmi készlet	teljes induló katasztrófavédelmi készlet megléte

7. PROBLÉMÁK, KORLÁTOK ÉS ÉRTÉKEK BEAZONOSÍTÁSA

A településfejlesztés és -rendezés korlátaival és problémáival érdemes tisztában lenni, hogy előre számítani lehessen a megvalósítás útjában álló akadályokkal, költségnövelő tényezőkkel, jogszabályi feltételekkel. A helyi értékeket is ismerni kell, mert a település a meglévő értékekre tud építkezni, amikor a célok elérése előtt tornyosuló problémákat a korlátok közepette leküzdi.

A helyzetértékelés (a *T-2 jelű* rajzzal is illusztrálva) az alábbi körülményeket tárta fel.

Korlátok a fejlesztési és rendezési folyamat során:

1. Honvédelmi érdekű terület a határsáv. Szerbiával 9,4 km-es schengeni határszakaszon érintkezik a város. A határsávban csak a honvédelemmel összeegyeztethető, a honvédelmi hatóság által is engedélyezett funkciók helyezhetők el. A határforgalomhoz ugyan hozzászórtak a helybéliek, és az elkerülő útszakasz átadása óta a belterület viszonylag védett a tranzit forgalomtól, de a csúcsidőszakokban (ünnepek, hétvége) még mindig gyakoriak a rendkívüli események, forgalom-elterelés, várakozó kocsisorok, kamionok. Az elkerülőút D-i szakaszának a kialakítása és a tervezett M9-E75(Szabadka) közvetlen gyorsforgalmi kapcsolat kiépítése csökkentheti a lakott terület közlekedési anomáliáit és környezeti terheit.
2. Országos közutak mentén közútkezelői egyeztetésre kötelezettek egyes beavatkozások a *Közlekedési törvény* (1988. évi I. törvény) értelmében. Tompa esetében a kötelezés az 53-es számú főút (Solt-Tompa/Szerbia) meglévő és tervezett külterületi szakaszai mentén az úttengelytől mért 100-100 m-en belül, valamint a három alábbi mellékút külterületi szakasza mentén az úttengelytől mért 50-50 m-en belül érvényes:
 - 5501 jelű Kelebia (55-ös számú főút)-Baja összekötőút
 - 5502 jelű Mélykút-Tompa összekötőút
 - 55301 jelű Újföld utca vasúti megállóhely bekötőút
3. Gyorsforgalmi út épül az Építési és Közlekedési Minisztérium tájékoztatása szerint az M9 (Kisszállási szakasz)-Tompa (új határátkelőhely) nyomvonalon, melynek pontos helye még nem ismeretes. Az úttengelytől mért 100-100 m-en belül közútkezelői egyeztetésre kötelezettek lesznek egyes beavatkozások a *Közlekedési törvény* (1988. évi I. törvény) értelmében.
4. Az országos településrendezési követelmények (253/1997. Korm. rendelet) értelmében a vasútvonal mellett a szélső vágányától számított 50-50 m távolságon belül építmény csak a vonatkozó feltételek szerint helyezhető el. Vasútbiztonsági okból a szélső pálya tengelyvonalától számított 9 m-en belül semmilyen építmény (kerítés sem) állhat, új épületet többnyire csak 25 m-re lehet telepíteni a vasút kezelőjével egyeztetve. A Budapest-Belgrád /-Athén/ MÁV 150-es számú törzshálózati vasúti fővonal (nemzetközi törzshálózat X. számú páneurópai vasúti korridor) Tompa K-i közigazgatási határának Kelebia felőli oldalán halad, de védősávja érinti a város területét, ezért figyelembe kell venni a kapcsolatos előírásokat.
5. A nagy-középnymású földgázvezeték (MVM Égáz-Dégáz Földgázhálózati Zrt.) mentén a vezeték tulajdonosnak szolgálmi joga van és a védőtávolságon belül korlátozottak a beavatkozások és kötött a művelés módja.
6. A régészeti lelőhelyeken a kulturális örökségvédelemről szóló törvény és a végrehajtását szolgáló kormányrendeletek szerinti korlátok, feladatok és költségek merülnek fel. Tompára a Településtervhez 2023 novemberében készült teljeskörű régészeti hatástanulmány, amely bemutatja az ismert lelőhelyeket.

7. A természetvédelmi érdekű területek használatát korlátozhatja az érvényes kezelési terv, és az élővilág kialakult, változó értékeinek védelmi követelménye. A település közigazgatási területén egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított országos jelentőségű védett természeti terület, vagy Natura 2000 közösségi védelem alá vont terület nem található. A *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) hatálybalépése óta (1997. január 1.) ex lege – azaz a törvény erejénél fogva – védett természeti területnek minősülnek a kunhalmok. Tompa közigazgatási területén nincs kunhalom, viszont a település határán kettő is található (Mélykúthoz tartozó Pásztor-dűlői-halom és a Kisszálláshoz tartozó Tönteli-tanyai-halom).
Az országos ökológiai hálózat folyosó területe húzódik a közigazgatási terület ÉK-i részén, melynek feltjait a Szabályozási terv is jelöli, itt új beépítésre szánt terület a jövőben sem jelölhető ki.
8. Az üzemi állattartó telepek (K-Mű jelű építési övezet) környezetében bizonyos funkciók (pl. egy másik tenyésztelő, vagy bűzre, fertőzésre érzékeny létesítmény) elhelyezése korlátozott lehet az országos állategészségügyi szabályok miatt. Bizonyos állatlétszám felett védőtávolság kijelölésére is sor kerülhet a hatósági engedélyezések során.
9. A városi vízműutak vízbázisára vonatkozó hidrogeológiai „B” védőidomnak felszíni metszete nincs, védőterület kijelölése nem vált szükségessé. A védőidom felszíni vetületét a szabályozási terv feltünteti.
10. Országos vízminőségvédelmi területen – amely Tompa közigazgatási területét csaknem teljesen lefedi – különös gondot kell fordítani arra, hogy szennyező komponensek ne rontsák a felszíni és a felszín alatti víz aktuális állapotát.
11. A megszűnt rekultivált, nem veszélyes hulladék-lerakó terület monitorozás alatt áll, talajvíz megfigyelő kutak vannak rajta elhelyezve.

Problémák a fejlesztési és rendezési célok elérésének útjában:

1. Belvízjárta terület található az ÉK-i határrészen, a közigazgatási határvonal keletiből oldalán húzódó Kígyós-főcsatorna közelében. A belterület mentes a belvízveszélytől. Gondoskodni kell a víz kártételének megelőzéséről és a fölös vizek visszatartásáról a csapadékos, nedves időszakokban.
2. A belvízjárta terület környékén, a helyi szóhasználatban „101-es”-nek nevezett dűlőben egykor vízállások tarkították a tájat. A terep ma is mélyedésekkel tagolt, építésre kevésbé alkalmas. A meglévő kevés tanya a kisebb kiemelkedő terepfoltokon települt.
3. Az erdőborítottság további növekedése a mezőgazdasági művelés visszaszorulását (szántók) és az ökológiai szempontból értékes területek (gyepek) területvesztését okozhatja.
4. A gazdasági területhasználat és a lakókörnyezet közvetlen szomszédságát nehéz mindkét fél megelégedésére kezelni, mind városképi esztétikai szempontból, mind a környezeti hatások tekintetében. Tompán eddig nem fordult elő súlyos konfliktus. A belterületen és környékén főleg kereskedelmi jellegű gazdasági területhasználat alakult ki, ipari jelleg kevésbé jellemző.
5. A nagylétszámú állattartás próbára teheti a lakosság türelmét. Tompán ugyan nem jelentkeztek panaszok ezen a téren, azonban az utóbbi időben kezd visszagyarapodni az állatállomány a majorokban. Más településeken előforduló tapasztalat szerint ugyancsak adódhatnak nézeteltérések a mezőgazdálkodók és a telküket fásítással, vagy erdőként hasznosító gazdák között.
6. Örökségvédelmi probléma lehet az épített értékek állapotromlása, mivel a folyamat megállítása költséges. Tompa település viszonylag fiatal kora miatt kevés a régi épület, ezért az értékek sem bőségesek, viszont ezek többnyire köztulajdonban vannak, ami segíti

megőrzésüket. Helyi támogatási formákkal segíteni lehet az értékmegőrző felújítást, amely néha költségigényesebb lehet, mint az új építés. Problémaként jelentkezik a nem optimális használati mód (Redl kastély szociális intézményként való működése).

Értékek melyekre a fejlesztési és rendezési célok megvalósításában támaszkodni lehet:

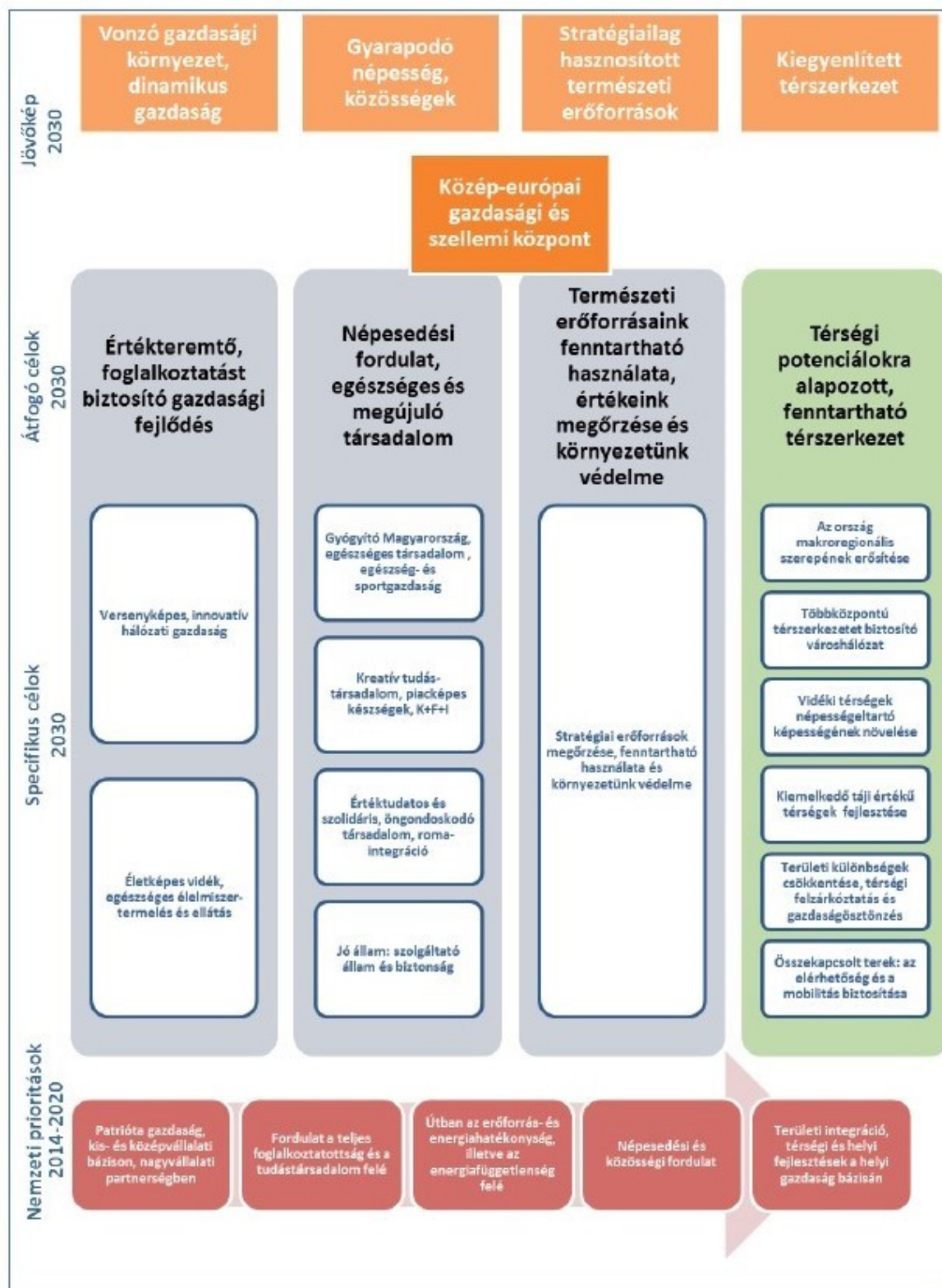
1. A műemléki védelem alatt álló egykori Redl kastély és őspark a Szent Anna kápolnával és a környéken lévő, erősen pusztuló egykori cselédszállásokkal együtt potenciális turisztikai látványossággá tehető. Megfelelő fejlesztésekkel és felújításokkal helyi szabadidős kiránduló- és találkozópontra alakítható ki, amely erősíti a város imázsát.
2. A belterület déli szomszédságában húzódó állami erdők és az erdészeti épületcsoport hozzátartozik Tompa települési arculatához.
3. Beépítésre alkalmas a belterülethez É felől csatlakozó szabályosan kialakított telekcsoport, ahol rendezett új lakókörnyezet valósítható meg.
4. Gazdasági potenciált képviselnek a jó infrastruktúrával rendelkező (burkolt útról megközelíthető, energiával ellátott, egyéb közművekkel rendelkező) kialakult üzemi és gazdasági területek (egykori tsz-majorok, jelentős gazdálkodó tanyák). Hatékonyabb hasznosításuk erősítheti a település gazdaságát.
5. Helyi jelentőségű védett épületek a város történeti jellegét őrzik, identitást adnak.
6. Egyedi tájértékek (feszületek, gólyafészkek, rétek, koros fák) sajátos tompai hangulatot hordoznak.
7. A meglévő és tervezett horgász- és záportavak és a többnyire fás-bokros növényzettel kísért belvív-csatornák az éltető víz jelenlétét biztosítják.

8. TERÜLETFEJLESZTÉSI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Országos Területfejlesztési Konceptió Tompa városra értelmezhető vonatkozásai

Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával elfogadott „Nemzeti Fejlesztés 2030” Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) időben 2030-ig tekint előre.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió célrendszere

Az **OFTK célrendszere** megszólítja a társadalom és a gazdaság egészét, minden ágazatot, térségi és helyi szereplőt. A szerteágazó célterületek közül Tompa szempontjából leszűrhetők a város adottságaihoz és helyzetéhez leginkább illeszkedő elhatározások, egyebek között a következők:

Életképes vidék: Az ország peremén, történeti településhálózati kapcsolataitól megfosztott kisvárosként Tompa gazdasága sajátos helyzetben van: erősen ki van téve a külső feltételeknek, egyebek között az uniós bővítési politika és az államközi kapcsolatok alakulásának, a nagytérségi infrastruktúrák (páneurópai közút- és vasúthálózat, energetika) fejlődésének. A lehető legnagyobb mértékben élnie kell a városnak a kínálkozó lehetőségekkel és törekednie kell a folyamat során felmerülő problémák hatékony kezelésére.

Értéktudatos, öngondoskodó társadalom: Tompa már 100 éve létezik településként és 20 éve városként, mégis fiatalnak mondható a társadalma, ezért értéktudata, belső szolidaritása, közös célért való együttműködése még kialakulóban van. A népességfogyás megállításához „csapatépítés”, elsősorban a fiatalok szemszögéből vonzó városi közösségi élet megteremtése szükséges. A közszolgáltatások terén a „barátságos város” kép kialakítása segítheti a cél elérését.

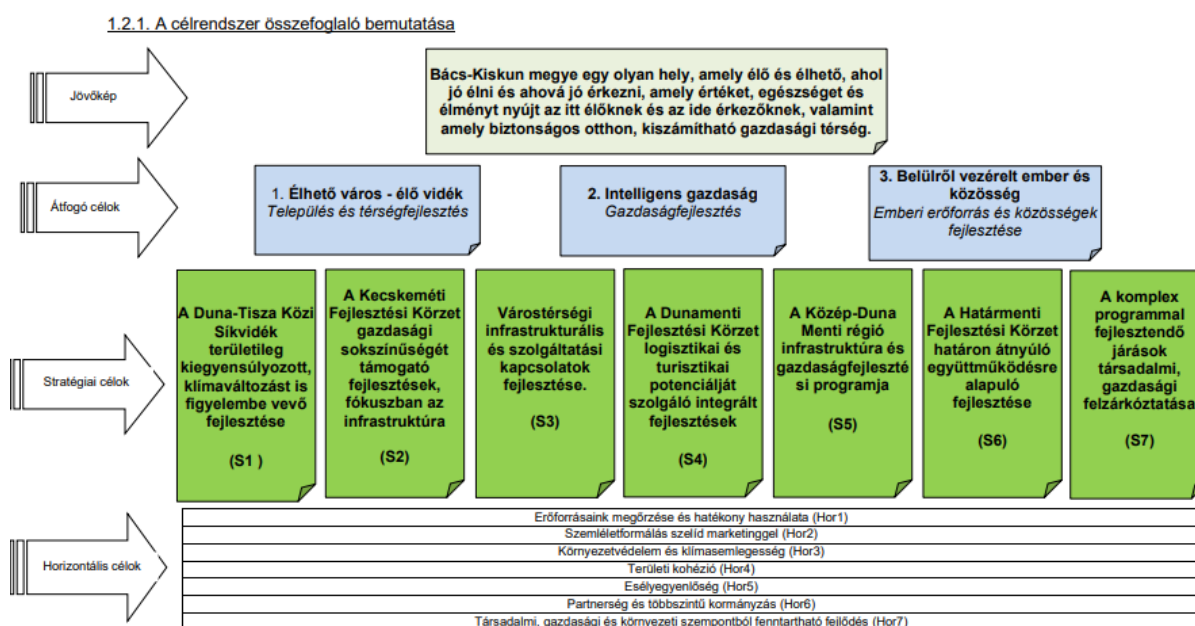
Természeti erőforrásainkkal való fenntartható bánásmód és a táj védelme: a köztudatba jól beépíthetők ezek az elvek a jó példákon keresztül. A középületekben és közszolgáltatásokban megmutatkozó helyes szemlélet és gyakorlat révén a fenntartható fejlődésben való gondolkodás és cselekvés a társadalmi értékrend részévé válhat. A tájvédelem akkor sikeres, ha a lakosok ismerik ezeket az értékeket. A körültekintően végrehajtott turisztikai célú fejlesztések egyszerre szolgálhatják a gazdasági ágazat erősödését, a lakosság egészségét és a táj védelmét.

Térségi potenciál: a népességmegtartó képesség növelése többlet-figyelmet követel meg az ország és a vármegye részéről a fejlődésben leszakadó déli határvidéken, amelyhez Tompa is hozzáértendő, akkor is, ha nem a hátrányosabb helyzetű Bácsalmási, vagy Jánoshalmi Járáshoz, hanem a fejlettebb Kiskunhalasi Járáshoz tartozik. Az elvándorlás mértéke (10 év alatt 10 %) is azt mutatja, hogy a város osztozik az országhatár menti települések nehéz helyzetében, és nem tudja megőrizni népességét az ország fenntartható térszerkezetét célzó komplex, kiegyenlítő hatású beavatkozások nélkül.

Bács-Kiskun vármegye Területfejlesztési koncepciójának és ágazati terveinek Tompa városi vonatkozásai

Bács-Kiskun **Vármegyén belül** meghatározó Tompa jövőjére nézve az országhatár menti fekvés: a megyeszékhelytől legtávolabb fekvő kisvárosként kell betöltenie térszervező szerepkörét. Fejlődése a Bácsalmási és Jánoshalmi Járás déli településeihez hasonló pályán fut, de Tompa a Kiskunhalasi Járáshoz tartozik, ezért a vármegyei koncepció felzárkóztató programjaiban nem részesül. A Bácsalmás-Mélykút-Tompa kisváros csoport a jövőben képezhetne egy sajátos fejlesztési zónát, mert helyzetük és kihívásaik nagyon hasonlóak. E települések a Trianoni határok megállapítása előtt minden téren Szabadkához kötődtek, így a drasztikus döntést követően nagyvárosi szervező központjukat elvesztették. Tompa a közigazgatási területen áthaladó 53-es út révén kötődik a járásszékhelyhez és az országos főúthálózathoz. A város igazgatási területét Ny-K irányban átszelő Kelebia-Baja összekötőút az országhatár menti településeket fűzi össze meglehetősen kanyargós nyomvonallal. Ezzel a részben előnyös, részben hiányos földrajzi-gazdasági pozícióval helyezkedik bele a város a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 23/2021. (IV.13.) határozatával elfogadott **vármegyei területfejlesztési koncepcióba**.

A vármegye célrendszere (Területfejlesztési koncepció 2030)

A találóan megfogalmazott, a fenntarthatóságra utaló „Élhető város - élő vidék” szlogenhez a vármegye **település- és térségfejlesztési** átfogó céljai kapcsolódnak. A vízvisszatartást és az erdőket érintő, a zöld-infrastruktúrát támogató, valamint a szemléletváltást segítő programokhoz Tompa jó eséllyel csatlakozhat.

Az „Intelligens gazdaság” címen tervezett **gazdaságfejlesztés** átfogó célkitűzéseinek sikere túlnyomórészt a gazdasági szereplők kompetenciája, azonban a települések, így Tompa is sokat tehet a helyi gazdaságért, főként az államközi infrastrukturális és kapcsolatépítő beavatkozásokban vállalt kezdeményező szerepkörben. Elősegítheti továbbá, hogy a helyi munkaerő képzettebb, mobilisabb, egészségesebb legyen, a nemzetközi árumozgásokhoz kapcsolódó helyi vállalkozások pedig megfelelően előkészített, jól elérhető helyszíneken működhessenek. A turisztika sajátos gazdasági ág, pozitív hatásait az élet más területein is kifejti, ezért a Redl kastély műemléki környezetének fejlesztésével Tompa becsatlakozhat a vármegye látványosságaira épülő idegenforgalomba.

Összefüggésben van szinte minden életterülettel a „Belülről vezérelt ember és közösség” átfogó cél alá tartozó **emberi erőforrás- és közösség-fejlesztés**. A szociális, gyermekjóléti, oktatási, egészségügyi, kulturális és sport ellátórendszer helyes működtetésétől kezdve a közösségi önszerveződés támogatásán át a városi marketingig számos eszközt kell latba vetni, hogy a város társadalma készen álljon a következő évek és évtizedek kihívásaira.

Bács-Kiskun Vármegye **stratégiai céljai** jellemzően területspecifikusak. Tompa Város fejlesztési elképzeléseivel reagálhat a következő irányokra:

A **Duna-Tisza közti síkvidék** területileg kiegyensúlyozott, klímaváltozást is figyelembe vevő fejlesztése kapcsán energiahatékonysági, megújuló energia hasznosítási programok, csapadékvíz megtartási, öntözésfejlesztési, vízvédelmi, természetvédelmi beavatkozások számíthatnak pályázati támogatásra. Tájbeosztás szerint ugyan Tompa nem a Duna-Tisza-közi síkvidékhez, hanem a Bácskai síkvidékhez tartozik, azonban az S1 jelű stratégiai cél Kiskunhalas Járás területén is értelmezve van a dokumentum szerint. A felsorolt témákra számos ponton reagál Tompa Fejlesztési terve.

A **Várostérségi infrastrukturális és szolgáltatási kapcsolatok** fejlesztése keretében a vármegye (S3) stratégiai célja az, hogy megerősítse a „hatékony közszolgáltatásra és funkcionális központ szerepre alkalmas településeit, figyelemmel mindazokra a feltételekre (szervezési, közlekedési, kommunikációs), melyek a szolgáltatások igénybe vevői szempontjából a megfelelő elérést és szolgáltatási minőséget garantálják a város-vidék kapcsolat harmonizálása érdekében”. A stratégia cél hívószavai: *esélyteremtés, sokoldalú szolgáltató- és intézményrendszer (design, egészségipar, rekreáció, interaktív élményközpontok), helyi közösségekre építő térségi programok*.

A **Határmenti fejlesztési körzet** fejlesztésére szolgáló (S6) stratégiai célcsoport a déli országhatárral érintkező négy járásban, így a Kiskunhalasi Járásban is előírányoz tennivalókat. A Konceptió kifejti a körzet sajátos helyzetét és lehetőségeit:

„Bács-Kiskun megyének hagyományosan jó társadalmi, gazdasági és kulturális kapcsolatrendszere alakult ki a Vajdasággal. Ezen kapcsolatok ápolásának illetve fejlesztésének fontos gátja volt a dél-szláv háború. A gazdasági kapcsolatok egyes területeken teljesen megszűntek. A háború befejeződésével és Szerbia EU-hoz való közeledésével számos területen támogatás is kapható a korábbi együttműködések újraélesztéséhez. Ezt a folyamatot segíti az is, hogy 2021-2027 közötti időszakban a határon átnyúló együttműködések prioritást kapnak. A megye déli térségeinek nagyon szoros a kulturális, történelmi és gazdasági kapcsolatrendszere a Vajdasággal. A határ mindkét oldalán jobbra olyan térségek vannak, melyek gazdasági és foglalkoztatási problémákkal küzdenek.” A vármegyei stratégia a határmenti fejlesztések keretében a Kiskunhalas-Szabadka gazdasági tengely erősítését tervezi (befektetési térkép, szerb-magyar üzleti szolgáltató központ, infrastruktúra-bővítés). Turisztika tekintetében a határon átnyúló lovastúra útvonalak, a gasztronómiai együttműködések, kampányrendezvények fejlesztését célozta meg. Mezőgazdasági termelés-feldolgozás terén a korábbi együttműködések visszaállítása, a versenyképesség kooperatív fejlesztése, a jövedelemszerzés segítése szerepel majd a programokban.

Bács-Kiskun Vármegye **Kerékpáros** stratégiája szerint a Dél-Alföldön a településen belüli és a szomszéd települések közötti közlekedésben minden harmadik kerékpáron történik, annak ellenére, hogy a hálózat hiányos és kevésbé biztonságos. A forgalom jellemzően a napi munkába járást, ügyintézészt teszi ki, a sport és turisztikai kerékpározás nem jelentős (kb. 4 %). Tompa biztonságos kerékpáros kapcsolata a járásszékhely felé és az országhatár mentén nincs megoldva, a hiány mind a hivatásforgalomban, mind a turisztikában érzékelhető. A stratégiai cél az, hogy ez a közlekedési mód megőrizze kiemelkedő népszerűségét és hasonlóan kedvelt legyen a szabadidő, rekreáció, turisztika és sport területén is. Ennek érdekében összefüggő kerékpárforgalmi hálózat, túraútvonalak kijelölése, kerékpárosbarát szolgáltatási rendszer (kölcsonzés, szerviz, szállás- és vendéglátóhely), megfelelő információs és marketing háttér, továbbá szemléletformálás is szükséges.

Bács-Kiskun Vármegye Fenntartható **Energia és Klíma** akcióterve 2018-2030 (SECAP) című dokumentum kijelöli azokat a fő fejlesztési, cselekvési irányokat, amelyeket lekövetve, megvalósítva a vármegye CO₂ kibocsátása csökkenne, és a módosuló éghajlati feltételek nem eredményeznének aránytalanul nagy terhet az élet különböző területein, a vállalkozások esetében főként az agráriumban tevékenykedők számára. Az akcióterv célkitűzési közül Tompára nézve is lényeges elem az aszály okozta mezőgazdasági károk mérséklése, a csapadékvízviisszatartás, a nyári hőhullámok közegészségügyi kockázatainak csökkentése, a biológiai sokféleség megőrzése és felkészülés az erdőtüzekre. A megvalósításhoz 63 db intézkedést irányoz elő az akcióterv. Hangsúlyozza az önkormányzati tulajdonban lévő

középületek komplex energetikai korszerűsítésének fontosságát, mivel az üzemeltetéshez szükséges energiaigény csökkenésén kívül mérsékli a szén-dioxid emissziót, továbbá jó példával jár elől a lakosság számára.

Bács-Kiskun Vármegye **Felzárkóztatási Stratégia** és terv 2020-2027 megfogalmazza a hátrányos helyzetű csoportok (cigányság, nők, gyermekek, idősek, fogyatékkal élők, tanyán élők) felzárkózását célzó feladatokat. Az esélyegyenlőség javításának fő beavatkozási területei: képzettség és foglalkoztatási esélyek javítása, lakhatási hátrányok csökkentése, egészségi állapot javítása, szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése, társadalmi környezet javítása. Tompa esetében is releváns lehet a felzárkózási programokban való részvétel, a Helyi Esélyegyenlőségi Tervhez illeszkedve. Meg kell jegyezni, hogy utóbbi dokumentum aktualizálása időszerű. Cél egy olyan társadalom kialakulása, amelyben „alapvetőek és elfogadottak azok az értékek, amelyek ... a hátrányos helyzetűekkel szemben tanúsított szolidaritásban, az önszerveződő és önmagukért tenni akaró és tenni képes közösségek erejébe vetett hitben, a célok érdekében tett közös erőfeszítés és együttműködés erejében, valamint a problémákkal proaktív és kreatív módon való megküzdésben testesülnek meg”.

9. BEAVATKOZÁSOK, VÁLTOZÁSOK

Tartalomjegyzék:

oldalszám

I. Jelenleg hatályos településszerkezeti terv és szabályozási terv tartalmának átalakulása az új Fejlesztési tervben és Rendezési tervben a jogszabályi változások miatt, a területrendezési terveknek való megfelelés érdekében, a város jövőképeivel összhangban

1. Építési jogkörnyezet változásai	62.
2. Fejlesztési tervezés változásai	62.
3. Területfelhasználási kategóriák változásai	62.
4. Országos Erdőállomány Adattár szerinti meglévő erdők kezelése	64.
5. Mt jelű tájgazdálkodási mezőgazdasági terület kijelölés	66.
6. Tk jelű természetközeli terület létrehozása	66.
7. V jelű vízgazdálkodási terület szabályozása	67.
8. Természetvédelmi területek	67.
9. Örökségvédelem	68.
10. Belvízveszély kezelése	72.
11. Akcióterületek a Fejlesztési tervben	73.

II. Helyi önkormányzati fejlesztési szándékok, valamint lakossági, vállalkozói igények kezelése az új Településtervben

12. Új beépítésre szánt területek kijelölése meglévő létesítmények fejlesztése céljából	76.
13. Gazdaságfejlesztési területek változásai	80.
14. Különleges terület kijelölések Gip iparterület helyett	82.
15. Lakóterület kijelölés csökkentése	84.
16. Kisvárosias lakóterület bevezetése	85.
17. Településközponti vegyes terület bővítése	85.
18. Redl Kastély környékének rendezése	86.
19. Vízgazdálkodási terület bővítése vízviszatarató tavak kialakítása érdekében	87.
20. Úthálózat fejlesztés	88.
21. Szabályozás alapelvei	88.

I. Jelenleg hatályos településszerkezeti terv és szabályozási terv tartalmának átalakulása az új Fejlesztési tervben és Rendezési tervben a jogszabályi változások miatt, a területrendezési terveknek való megfelelés érdekében, a város jövőképevel összhangban

1. Tompa Város jelenlegi településrendezési eszközei 2011-ben készültek, az eltelt 12 év alatt az **építésügyi jogkörnyezet** jelentősen átalakult. A 2021. évi jogalkotás során az országos követelmények tekintetében teljesen új időszak vette kezdetét. Az összevontan „Településtervezési terv” néven bevezetett tervtípus két részből áll. A **Fejlesztési terv** ötvözi a korábbi településfejlesztési koncepciót és stratégiát a településszerkezeti tervvel. A **Rendezési terv** a Helyi Építési Szabályzatot és mellékleteit foglalja magában, ezen belül térinformatikai alapú tervi munkarésszé lépett elő a legfontosabb melléklet, a szabályozási terv. A részletes tervezési **követelményeket a településtervezési terv tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről** szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: **R.**), valamint az **R. 2. § 23. pontja, 4. § (4) bekezdés b) pontja, 18. § (2) bekezdése és 58. § (1) bekezdése** alapján a Miniszterelnökség által közzétett, **Településtervezési Szabályzat** című tervezési segédlet (továbbiakban: **TSZ**) tartalmazza. A jóváhagyás során a Fejlesztési tervről határozathozatal történik, a Helyi Építési Szabályzat pedig rendelet formájában állapítja meg az előírásokat. A készülő terv mindazon tartalmat magában foglalja, amelyeket az **R.** és a **TSZ.** a Tompa nagyságrendű települések esetében kötelezően előír. A terv előzetes egyeztetése **az E-TÉR digitális felületen 2023 júliusában indult**, eljárásrendje az **R.** általános szabályait követi.
2. Tompa Város **Településfejlesztési koncepciója** utoljára 2010-ben frissült, a dokumentum a 73/2010.(V.31.) számú képviselő-testületi határozattal lett elfogadva. Az újonnan készülő **Fejlesztési terv** tartalmi követelményei eltérnek az akkori elvárásoktól, és az elmúlt 12 évben átalakultak a városfejlesztés feltételei is. Új kihívást hozott a Covid-világjárvány, valamint a háborús helyzet és a nyomában járó energiaválság. Előtérbe került a **fenntarthatóság** elve. Időközben a fejlesztések forrásoldalát érintő új dokumentumok születtek (Magyarország 2021-2027 közötti uniós fejlesztési terve, Operatív Programok, Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve, Bács-Kiskun Megye fejlesztési koncepciója és stratégiája), melyekkel érdemes összhangolni a helyi elképzeléseket.
3. A **területfelhasználási kategóriák** az **TSZ.** szerint változnak. Az egyes területfelhasználási kategóriák országos szabályait az **országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet** (továbbiakban: OTÉK) tartalmazza, melynek majd az új Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ) jóváhagyásakor aktuális időállapota lesz érvényben Tompán.
Tompá várossá válása óta küllemében és beépítettségi intenzitását tekintve is városiasodott, ezért időszerű bevezetni az **Lk** kisvárosias lakó kategóriát a központhoz közeli utcákban. A **Vi** jelű intézményi vegyes kategória alkalmazására is javaslatot ad a terv (Szent Anna templom telke).
A **gazdasági** célú beépítésre szánt területek új eleme az OTÉK-ban a **Gá** általános gazdasági terület, amely kereskedelmi-szolgáltató és ipari funkciók vegyes elhelyezését teszi lehetővé, ezért néhány **Gksz** jelű terület átkerül e kategóriába. A **Gipe** jelű iparterület kijelölés **a szennyvíztisztító esetén megszűnik, a funkciót helyesebb különleges kategóriában kezelni. A város ipari park-fejlesztési területe viszont átkerül egyé ipari építési övezetbe, tekintettel arra, hogy pályázati támogatást e funkcióra kapott.**
Rendet teremt az új terv a **különleges területek** között: az országosan megállapított különleges kategóriák és a helyben meghatározott egyéb helyi sajátosságot hordozó különleges kategóriák szétválasztása egyértelművé válik, és az országos kategóriák megnevezése pontosításra kerül. Néhány eddigi építési övezet, amely csak egy-egy telket foglalt magában egymással hasonló funkció-megjelöléssel (turisztika, zarándoklat, szálláshely) egybe lesz vonva a **K-Tu** turisztikai terület kategória alá. Továbbra is

megmaradnak viszont a **K-Mű** jelű különleges beépítésre szánt **mezőgazdasági üzemi területek**, közkeletű szóval a majorok, melyek a külterületi gazdálkodás szervező központjai, és adottságaik, szeparált elhelyezkedésük folytán szerteágazó tevékenységek befogadására alkalmasak (pl. gazdasági, hulladékkezelési, szolgáltató, kereskedelmi és lakófunkciót, hitéleti építményeket).

A **mezőgazdasági** kategórián belül az **Mk** jelű *kertes* övezet helyi kijelölése összhangban van a friss országos szabályokkal, mely szerint lakóépület itt nem helyezhető el (Hunyadi és Damjanich utcák közötti belső, művelt területek), ezért nem vált szükségessé változtatás. A gyepek viszont az **Mt** jelű tájgazdálkodási területben lesznek szabályozva, amely egy viszonylag új kategória.

A nádasok és mocsarak **Tk** jelű természetközeli területbe kerülnek, ahol egyáltalán nem lehet épületet elhelyezni. A többi mezőgazdasági terület az **Má** általános mezőgazdasági besorolását megtartja.

A **beépítésre nem szánt különleges** övezetek egységesen a **Kb-** betűjelzéssel kezdődnek. A napelemparkok, a temető, a városi sportterület tartozik ide.

Az OTÉK bevezette a **tanya** fogalmát (29. § 10. bekezdés): „*Tanya a település külterületén, mezőgazdasági területen fekvő, legalább 1500 m², legfeljebb 10 000 m² nagyságú olyan földrészlet, amelyhez a föld mellett növénytermesztés és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és terméktárolás célját szolgáló lakó- és gazdasági épület, illetve ilyen épületcsoport is tartozik. A tanya területén vendéglátást szolgáló épület is elhelyezhető.*” További megkötés (OTÉK 29. § 13. bek. /b pont), hogy a „*tanya területe legalább 60 %-ának az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló miniszteri rendelet szerinti művelési ágban kell nyilvántartásban lennie, vagy - ennek hiányában - azon többszintes növényállományból álló zöldfelületeket kell kialakítani*”. A kedvező előírások alkalmazása tehát a mezőgazdasági területhez kötődik, ezért a **tanyákat** **Má** vagy **Mt** területben érdemes szerepeltetni a szabályozásban, kivéve a korábban már lakóterületté nyilvánított tanyasorokat, melyek megőrzik építési övezeti státuszukat.

Az **erdőterületek** túlnyomórészt a nyilvántartott erdőállományokat foglalják majd magukban. Az erdők alaprendeltetése átalakult az elmúlt években, háromféle kategória kerül rögzítésre: védelmi célú, rekreációs és egyéb (jellemzően gazdasági) erdő.

A rendeltetési kategóriák listája a következő:

Beépítésre szánt területek:

Lakóterület

Lk jelű (jelenlegi tervben nem szereplő) kisvárosias lakóterület

Lke jelű kertvárosias lakóterület

Lf jelű falusias lakóterület

Vegyes terület

Vt jelű településközponti vegyes terület

Vi jelű (jelenlegi tervben nem szereplő) intézményi vegyes terület

Gazdasági terület

Gks jelű kereskedelmi szolgáltató terület

Gipe jelű egyéb ipari terület

Gá jelű (jelenlegi tervben nem szereplő) általános terület

Különleges terület

OTÉK-ban rögzített különleges kategóriák

K-Hull (jelenlegi tervben Kh) jelű hulladékkezelő, -lerakó

K-Mű (jelenlegi tervben Km) jelű mezőgazdasági üzemi terület

Sajátos helyi különleges kategóriák

K-Ha (jelenlegi tervben Kha) jelű határátkelőhely

K-P (jelenlegi tervben Kp) jelű piacterület

K-Se (jelenlegi tervben Gip városüzem) jelű szennyvíztisztító telep

K-Sz (jelenlegi tervben Ksz) jelű szociális intézmény

K-Tu (jelenlegi tervben Kszá szálláshely, Ktu turisztikai, Kz zárandokszállás) jelű turisztikai terület

K-Vm (jelenlegi tervben Gip) jelű vízműtelep

Beépítésre nem szánt területek:

Közlekedési terület

Köu (jelenlegi tervben Kp) jelű közúti közlekedési terület

Zöldterület

Zkp jelenlegi tervben Z) jelű közpark zöldterület

Erdőterület

Ev jelű (jelenlegi tervben nem szereplő) védelmi célú erdőterület

Er jelű (jelenlegi tervben nem szereplő) rekreációs célú erdőterület

Ee (jelenlegi tervben Eg) jelű egyéb erdőterület

Mezőgazdasági terület

Mk jelű kertes mezőgazdasági terület

Má jelű általános mezőgazdasági terület

Mt jelű (jelenlegi tervben nem szereplő) tájgazdálkodási mezőgazdasági terület

V jelű vízgazdálkodási terület (állóvizek és nyílt csatornák medre és parti sávja)

Tk jelű (jelenlegi tervben nem szereplő) természetközeli terület (mocsár, nádas)

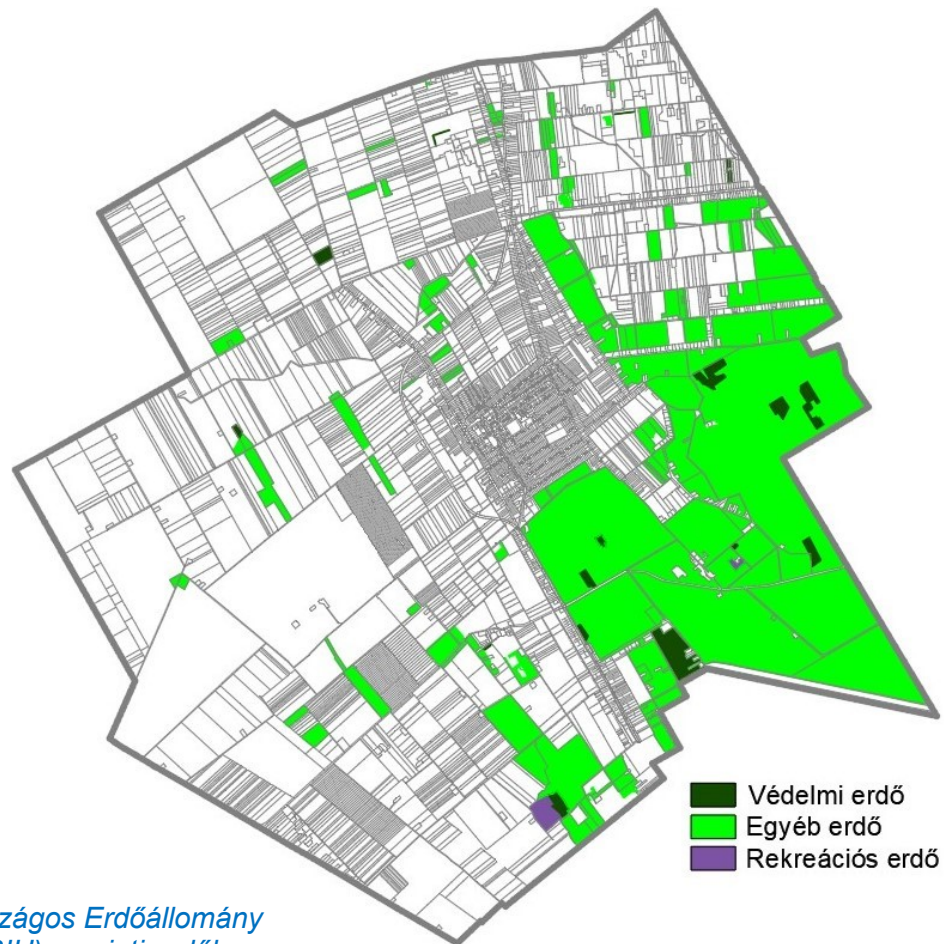
Különleges terület - OTÉK-ban rögzített különleges (beépítésre nem szánt) kategóriák

K-Sp (jelenlegi tervben Ksp) jelű nagyterjedésű sportolási célú terület

Kb-En jelű a kutatás-fejlesztés, a megújuló energiaforrás hasznosításának céljára szolgáló terület

K-T (jelenlegi tervben Kt) jelű temető terület

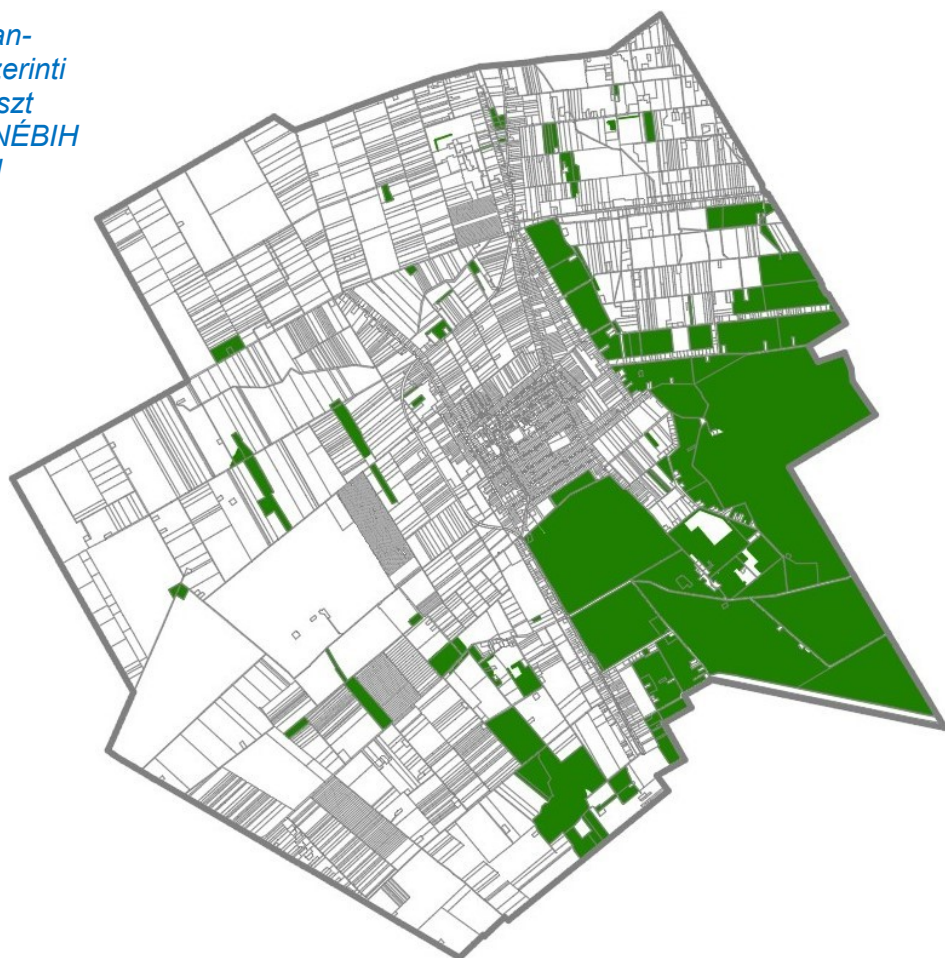
**4. Erdőterületek
kijelölése**

2023 évi Országos Erdőállomány
Adattár (NÉBIH) szerinti erdők

Az **Országos Erdőállomány Adattár** szerinti meglévő erdőket (ld. előző oldali ábrát), továbbá a földhivatali nyilvántartásban erdőműveléssel szereplő területeket az új terv a megfelelő alaprendeltetés szerinti erdőterületben szerepelteti (Ev védelmi célú erdő, Er rekreációs célú erdő, Ee egyéb erdő).

*2023 évi ingatlan-
nyilvántartás szerinti
erdők – nagyrészt
megegyezik a NÉBIH
nyilvántartással*

Az erdők háromféle általános használatba tartoznak az OTÉK szerint: „védelmi” erdő „rekreációs”, és a gazdasági jellegű „egyéb” erdő van megkülönböztetve.

A védelmi erdőben csak erdő- és vadgazdálkodási, természetvédelmi, honvédelmi vagy katonai rendeltetésű épületet lehet elhelyezni, legfeljebb a telek területének 0,2 %-án.

Rekreációs erdőterületbe jellemzően a közjóléti célt szolgáló, pihenést és szabadidős tevékenységet biztosító erdőterületek vannak besorolva, ahol erdő- és vadgazdálkodási, rekreációs, vendéglátást, pihenést, testedzést szolgáló sport-, továbbá kulturális, hitéleti rendeltetésű épületet lehet elhelyezni, oly módon, hogy a megengedett legnagyobb beépítettség legfeljebb 5 % lehet.

Egyéb erdőterületbe jellemzően az erdőről szóló törvény szerinti honvédelmi rendeltetésű erdők, a védelmi rendeltetésű erdőnek nem minősülő erdők, a vízgazdálkodási célú erdők és az egyéb feladatok megvalósítását szolgáló erdők vannak besorolva. A telek megengedett beépítettsége 0,5 %.

A jelenleg hatályos településrendezési eszközök a korábbi állapotok, előírások alapján 1702,8 hektár erdőt tartalmaznak, minden erdőfolt Eg gazdasági erdő elsődleges rendeltetéssel van besorolva. A Fejlesztési terv kevés kivétellel az országos erdőnyilvántartásban és az ingatlannyilvántartásban szereplő összes erdőt tartalmazza. Ezek nagyrészt állami tulajdonban vannak a KEFAG Zrt. kezelésében. A kijelölt **1822,0 hektár** erdőből **56,7 hektár** védelmi, **1741,0 hektár** egyéb, **24,3 hektár** rekreációs rendeltetésű. Utóbbiból 10,46 hektár parkerdő a KEFAG Zrt. javaslatára jön létre a Redl Kastélyhoz tartozó parkból.

5. **Mt jelű tájgazdálkodási mezőgazdasági terület kijelölés:** a természet sokszínűségének megőrzése érdekében a gazdag élőhelyet biztosító **legelők és rétek (együttesen „gyep”)** külön mezőgazdasági kategóriaként szerepelnek a Fejlesztési tervben, **összesen 469,8 hektáron**. Az OTÉK 2. melléklet 2. pontja rögzíti a beépítésre nem szánt területek építési használatának megengedett felső határértékét, amely Mt területen 3 %. Összehasonlításként az Má általános mezőgazdasági területen, amely alapvetően az árutermelő célt szolgáló telkekből áll, a megengedett beépítettség 6 %.

*Fejlesztési terv Mt jelű
tájgazdálkodási
mezőgazdasági
területei*

Kivételes helyzetet jelentenek a **mezőgazdasági birtokközpontok**, melyeket mind az Mt, mind az Má kategóriában létre lehet hozni (minimum 1 hektár területtel), amennyiben ahhoz birtoktest rendelkezésre áll. A birtoktest esetében az OTÉK értelmében (29. § 5. bekezdés) a 10 %-os (illetve övezettől függően 6 % vagy 3 %) beépíthetőség „a birtoktesthez tartozó összes telek területe után számítva csak az egyik telken is kihasználható (birtokközpont), ha a telek területe legalább a 10 000 m²-t eléri, és a beépítés a szomszédos telkek rendeltetésszerű használatára nincs korlátozó hatással, vagy azt nem veszélyezteti. Ebben az esetben a birtokközpont beépítettségének meghatározásakor beszámításra került telkeken épületet elhelyezni nem lehet.

A birtokközpont telkén a beépítettség a 45%-ot nem haladhatja meg.” Előnyös lehetőség, hogy a gazdasági és a lakóépületen túl a mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó szállás jellegű épület, vendéglátó épület is elhelyezhető a birtokközpontban.

6. Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997.(XII.20.) Korm. rendelet (továbbiakban: OTÉK) szerinti **Tk jelű természetközeli terület**be az igazgatási terület „mocsár” és „nádas” földrészletei tartoznak, összesített területük csekély, **2,0 hektár**.

*Tk jelű
Természet-
közeli területek*

7. A **V jelű vízgazdálkodási terület**be az OTÉK szerint a város tavainak és közcélú nyílt csatornáinak medre, valamint parti sávja tartozik, azonban a partvonalat az állami térkép nem tünteti fel, ezért a csatornák esetében a nyomvonalat jelöli a terv. A parti sáv méretéről országos előírás rendelkezik, a kizárólagos állami tulajdonú vízfolyások, tavak, tározók mentén 6 méter, egyéb vizek és közcélú létesítmények esetében 3 méter.

Vízgazdálkodási területek a város ÉK-i határrészén

8. Tompa **természetvédelmi értékeit** a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság (KNPI) 2023. évi adatai és a Településtervhez készült „Táj- és természetvédelmi vizsgálat” alapján tüntetik fel a tervlapok.
A település közigazgatási területén egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított országos jelentőségű védett természeti terület nem található. A legközelebbi védett természeti terület a többek között Kelebia Község közigazgatási területét is érintő Körös-éri Tájvédelmi Körzet.

Ex lege védett kunhalom és földvár nem található a település közigazgatási területén. A település határának közelében két kunhalmot tartanak nyilván: Mélykúthoz tartozik a Pásztor-dűlői-halom és Kisszálláshoz tartozik a Tönteli-tanyai-halom.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet alapján meghatározott Natura 2000 területek nem érintik a település közigazgatási területét.

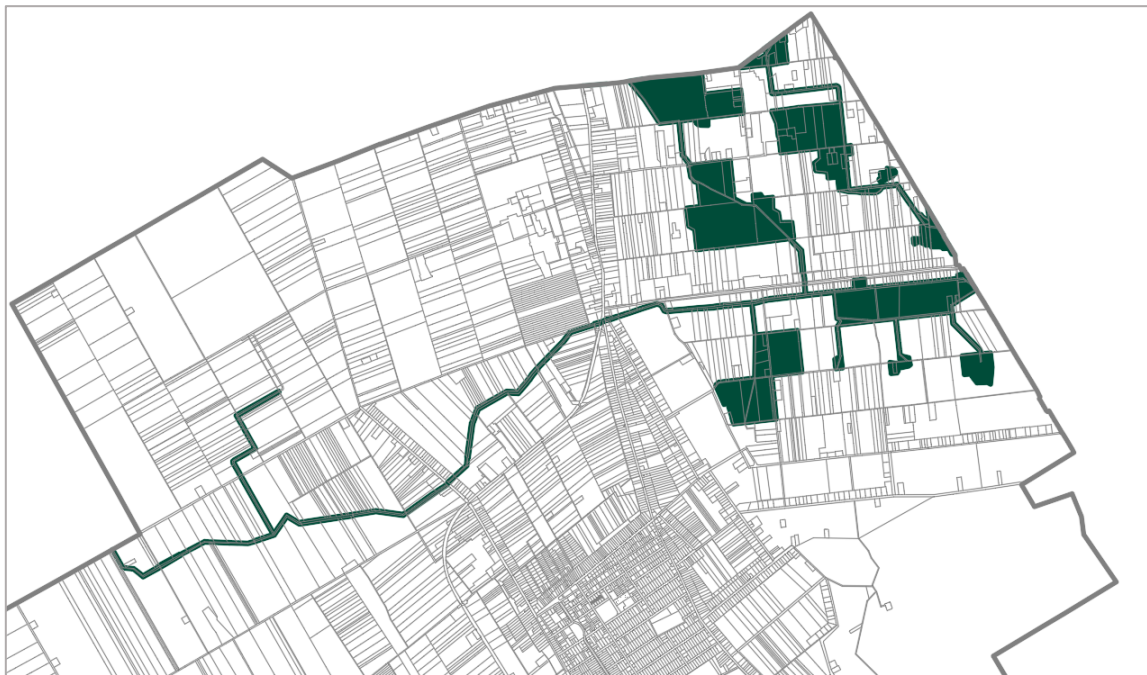
A település az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet mellékleteiben nem szerepel.

Helyi jelentőségű védett természeti terület, emlék a település közigazgatási területén nem található.

A település közigazgatási területére az egyedi tájérték-kataszter felmérését a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság még nem végezte el.

Az igazgatási terület ÉK-i részén az **országos ökológiai hálózat folyosó-területeinek** néhány foltja található, melyeket belvízcsatornák kötnek össze.

Országos ökológiai hálózat folyosóterülete Tompán

9. Az **örökségvédelmi adatok** az E-TÉR-ből kapott 2023. évi adatszolgáltatás szerint szerepelnek a szabályzási terlapokon. **Elkészült a Régészeti örökségvédelmi hatástanulmány**, amely a régészeti lelőhelyeket teljes körűen számbaveszi, lokalizálja az adattári és térképészeti anyagok alapján. A hatástanulmány szükség szerint örökségvédelmi hatáscsökkentő ajánlásokat és értékvédelmi tervet is megfogalmaz a település határában található lelőhelyekkel kapcsolatosan.

Régészeti lelőhely táblázat

	A	B	C	D
1	KÖH azonosító	Lelő- hely száma	Lelőhely neve	Helyrajzi szám
2	35380	1	Újföldek, 102. őrház	0136/43, 0128, 0436/6
3	35381	2	Vasúti őrház	0362/1, 0362/2
4	35382	3	Fodor-tanya	0751/22, 092/1, 070/4, 090/17, 091, 089/1, 067/1

5	35383	4	Elkerülő út	0356/4, 0356/5, 0356/3, 0356/2, 0356/1, 0356/6, 0358/57, 0358/62, 0358/63, 0358/59, 0358/58, 0356/7, 0356/8, 0358/61, 0358/54, 0358/53, 0358/55, 0356/9, 0356/10, 0356/14, 0356/30, 0356/31, 0356/32, 0356/33, 0356/34, 0356/35, 0356/36, 0356/37, 0356/38, 0356/39, 0356/40, 0356/41, 0356/42, 0356/43, 0356/44, 0356/45, 0356/46, 0356/47, 0356/48, 0356/49
6	35385	6	Elkerülő út III.	0356/4, 0356/5, 0356/3, 0356/2, 0356/1, 0344/5, 0344/6, 0356/6, 0344/2, 0344/4, 0344/3
7	35386	7	Tompa-Országhatár közötti teherforgalmi út	0312/16, 0312/15, 0312/14, 0312/25, 0313
8	35387	8	Tompa-Országhatár közötti teherforgalmi út II.	0301/3, 0301/7, 0304/2, 0304/1, 0301/8
9	35388	9	Tompa-Országhatár közötti teherforgalmi út III.	0292/15, 0292/19
10	35389	10	Tompa-Országhatár közötti teherforgalmi út IV.	0294/6, 0294/5, 0293, 0292/24
11	35390	11	Tompa-Országhatár közötti teherforgalmi út V.	0301/8
12	35392	12	Tompa-Országhatár közötti teherforgalmi út VI.	0301/8
13	35393	13	Tompa-Országhatár közötti teherforgalmi út VII.	0294/10
14	35394	14	Tompa-Országhatár közötti teherforgalmi út VIII.	2032/1, 0229/8, 2019, 2035/1, 2015, 2034, 2018, 0229/21, 0229/22, 0229/23, 0229/26, 0229/27, 0229/29, 2032/5, 2032/6, 2033/3, 2033/5
15	27601	15	Állami Gazdaság	0318/1, 0319/1
16	27603	17	Kossuth utca	507, 546/2, 547, 503/2, 504/1, 504/2, 545/1, 545/2, 506/2, 546/1, 503/1
17	36245	19	Rákóczi Csillaga MGTSz VI.	0114/2, 0126/22, 0126/23, 0123
18	27521	20	Kozla-tanya	0126/22, 0126/23
19	58440	21	Külső Új sor I.	0134/31, 0137/1
20	58441	22	Külső Új sor II.	0165/4, 0137/2, 0165/1, 0136/23, 0136/52, 0136/22, 0136/53, 0136/47
21	59483	23	Felső-Sáskalapos, Észak	0183/8, 0183/7, 0183/11, 0183/9, 0183/10, 0183/6
22	59484	24	Katonaföldek, Narancsik-tanya	0444/8, 0444/7, 0444/9
23	78199	25	Tompa-Északi határa, Halasi út mentén	065/16, 065/5, 0803, 066, 065/17, 068/4, 068/6, 068/7, 0802/15, 0802/14, 0802/13, 0802/12, 0802/11, 0802/8, 0802/6, 0802/5, 0802/10, 0802/9, 0759/1, 068/21, 068/9, 068/15, 068/13, 068/11, 068/14, 068/12, 0755, 0802/7, 068/20, 068/10, 067/1, 0756/1, 0757/1, 0757/3, 0758/10, 0758/11, 0758/12, 0758/5, 0758/6, 0758/7, 0758/8, 0758/9, 0797/7, 0797/8, 0797/9, 0798/1, 0798/2, 054/1, 054/2, 065/55, 065/56,

				065/57, 065/58, 065/59, 065/60, 065/61, 065/62, 065/63, 065/64, 067/2, 068/28, 068/29, 068/32, 068/33, 068/35, 068/36, 068/37, 068/38, 068/39, 068/40, 068/41, 071/1, 075/19
24	82551	26	Katonaföldek, Római út	0444/8, 0444/7, 0444/9, 030, 0436/1, 0443, 035/20, 035/40, 035/3, 035/2, 037/1, 035/25, 035/24, 035/23, 035/26, 035/1, 037/2, 059, 048/38, 048/40, 060/15, 051/11, 051/16, 051/18, 051/3, 051/2, 035/55, 033/9, 033/2, 033/10, 035/53, 035/54, 0435, 0434/4, 0434/3, 0430/30, 0444/18, 0444/6, 036/1
25	82553	27	Körös-oldal, római út	0114/2, 0385/9, 0128, 0126/23, 0123, 0384, 0385/23, 078/3, 078/2, 078/14, 078/5, 078/22, 0117/2, 0108/2, 0110/1, 0112, 0108/3, 079, 0101, 084/24, 0118/4, 0116/2, 0116/3, 0119/29, 0118/2, 0115/2, 099/34, 099/35, 078/20, 078/16, 078/17, 099/17, 099/18, 099/16, 0105/52, 0105/53, 0105/55, 0105/56, 0105/54, 0105/31, 0105/18, 0105/71, 0105/57, 0105/58, 0105/19, 0105/5, 0119/14, 0102, 099/33, 0105/4, 0105/3, 099/20, 099/23, 099/22, 099/21, 099/19, 0119/24, 0119/15, 0119/16, 0119/23, 0105/20, 0119/13, 0119/12, 078/23, 078/15, 081/1, 084/26
26	83985	28	Ördögárok I.	0108/2, 0110/1, 0112, 0108/3, 079, 099/17, 099/18, 099/16, 099/33, 099/23, 099/22, 099/21, 099/19, 0147/9, 0143/4, 0148, 0138/2, 0149/5, 0150/2, 0147/15, 0122/16, 0151/19, 0147/14, 0147/6, 0147/8, 0147/7, 0147/2, 0147/13, 0122/25, 0122/13, 0103/16, 0103/4, 0103/9, 0103/3, 0122/15, 0122/14, 0103/18, 095/37, 095/36, 095/24, 095/35, 0103/13, 0103/17, 0105/46, 0144
27	83987	29	Ördögárok II.	0301/8, 0312/16, 0312/15, 0312/14, 0312/25, 0358/61, 1544/7, 1544/8, 1544/9, 0310/46, 0308/1, 0306/1, 0309, 0305, 0311/2, 0310/37, 0310/43, 0310/44, 0310/47, 0302, 0303/2, 0304/7, 1541/7, 1541/8
28	83989	30	Ördögárok III.	0290/31, 0290/33, 0289, 0288/3
29	83991	31	Ördögárok IV.	0284/5, 0286/5
30	83993	32	Ördögárok V.	0297, 0272/21, 0328, 0327/1, 0329/10, 0327/2, 0272/20, 0272/18
31	83995	33	Katonaföldek, sánc I.	035/20, 035/40, 035/3, 035/2, 037/1, 035/25, 035/24, 035/26, 035/1, 037/2, 059, 048/38, 048/40, 060/15, 051/11, 051/16, 051/18, 051/3, 051/2, 035/55, 033/9, 035/53, 035/54, 036, 033/7, 033/8, 0844/3, 0845, 054/1
32	83997	34	Katonaföldek, sánc II.	037/43, 031/9, 031/10, 031/18

33	83999	35	Zsidóföldek, sánc III.	078/22, 079, 084/24, 078/20, 078/16, 078/17, 078/23, 078/15, 078/21, 080/4, 080/3, 081/1
34	84001	36	Körösoldal, sánc IV.	0108/2, 0110/1, 0112, 0108/3, 079, 0101, 0103/16, 0103/18, 0103/13, 0103/17, 0105/46, 0120/2, 0121/11, 0105/9, 0119/28, 0105/10, 0121/4, 0121/3, 0121/10, 0105/13, 0105/12, 0105/11, 0105/48, 0105/49, 0105/50, 0105/47, 0121/2, 088/9, 088/10, 088/11, 088/42, 088/43, 088/44
35	35397	37	Zsidóföldek- dűlő	099/33, 099/23
36	85093	38	Szabadföld u 17.	2049, 2050
37	86021	39	Szent István u.	02/45, 02/360, 02/36, 02/366, 02/37, 02/28, 02/29, 02/365, 02/386, 02/387, 02/48, 02/30, 02/364, 02/27, 02/22, 1045/5, 1045/6, 02/359, 02/44, 02/46, 02/385, 02/388, 02/41
38	86095	40	Tompai örökföldek	2049,2050
39	36247	41	Sáskalapos	0204
40	88597	42	Állami gazdaság	0360/24, 0360/18
41	95591	43	Ábrahám-tanya	0362/1, 091, 0436/3, 090/14
42	95593	44	Árva-tanya mellett	0165/4, 0137/2

Régészeti lelőhelyek áttekintő ábrája (országos nyilvántartás 2023)

Országos műemlékvédelem is érinti Tompát az alábbi lista szerint.

1	A	B	C	D	E
	Törzs-szám	Azonosító szám	Név	Védelem	Helyrajzi szám
2	692	18864	Tompai Redl-kastély kertje	általános műemléki védelem	0290/16, 0290/20, 0290/15
3	692	20714	Redl-kastély ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet	0290/16, 0291, 0290/21, 0283, 0290/26, 0290/29, 0290/31, 0290/27, 0290/11, 0290/12, 0290/13, 0290/14, 0290/24, 0290/25, 0297
4	16386	31038	szántóföldi bunker	Műemlék	022/34, 022/35
5	692	2367	Redl-kastély	Műemlék	0290/20, 0290/15
6	6828	2366	Szt. Anna kápolna	Műemlék	0290/16

Műemléki környezet lehatárolása (2023. évi adat)

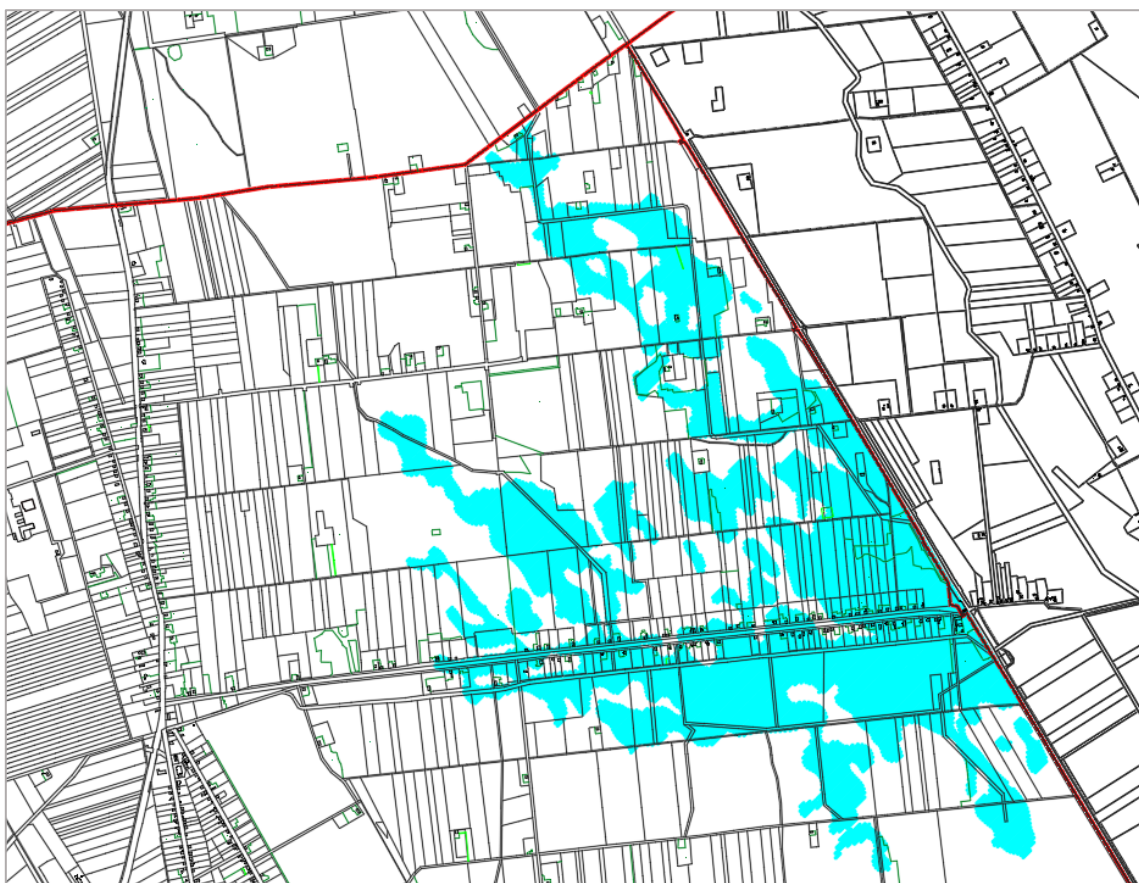

Tompa Város Önkormányzata Képviselő-testületének 19/2017.(XII.20.) önkormányzati rendelete rögzíti a településkép védelméről szóló szabályokat. Nem állapít meg helyi értékvédelmet sem egyedi építményekre, sem területi értelemben.

10. Bács-Kiskun Vármegye 2020. júliusban elfogadott területrendezési terve szerint Tompán **belvízjárta terület** az ÉK-i igazgatási határ mentén húzódó alacsony terepvonulaton jelentkezik. A szabályozási tervlap jelöli a területfoltokat. A helyi tapasztalatok alátámasztják a kijelölést: a 40-50 évvel ezelőtti csapadékosabb időszakban ezen a határrészen több nyílt vízfelületre is emlékeznek az idősebb lakosok. Ma már csak az igazgatási határ Kelebia felőli oldalán találhatók tavak a Körös-éri-főcsatorna mentén.

Mélyfekvésű területek Tompa ÉK-i határrészén – feltehetően időszakosan vízborítást kaptak a csapadékosabb történeti időszakokban (a térképen Kelebia határos része is látható a Kígyós-éri-főcsatornával)

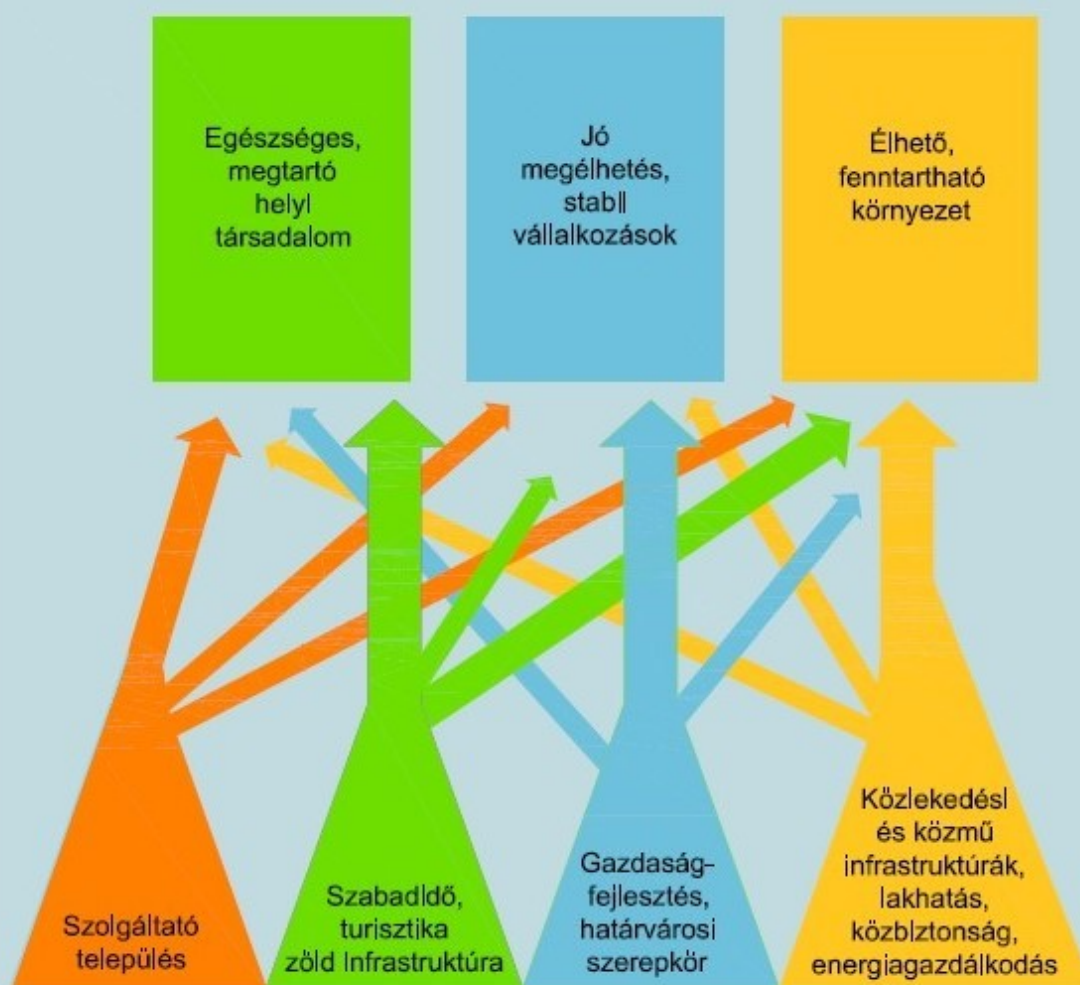
11. A Fejlesztési tervlap a különböző típusú **fejlesztési területeket**, a stratégiai tervezésből átvett **akcióterületi lehatárolásokat** tartalmazza, időbeni ütemezésüket is megkülönböztetve, szemben a jelenleg hatályos településszerkezeti tervvel, amely csak a területfelhasználási módokat és infrastruktúrákat jeleníti meg. Tompán az igazgatási területen szétszórtnak találhatók számos beavatkozási helyszín, hiszen a táj mozaikosságához és a fejlesztési szándékok széles skálájához.

Jövőkép – milyennek szeretnénk látni városunkat 15 év múlva, és ehhez milyen főbb beavatkozási területek szükségesek

"TOMPA AZ ÉLHETŐ HATÁRVIDÉK"

Tompa a déli határvidék élénk, vállalkozó szellemű népének
kisvárosa, a Délvidék kapuja

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI CÉLOK

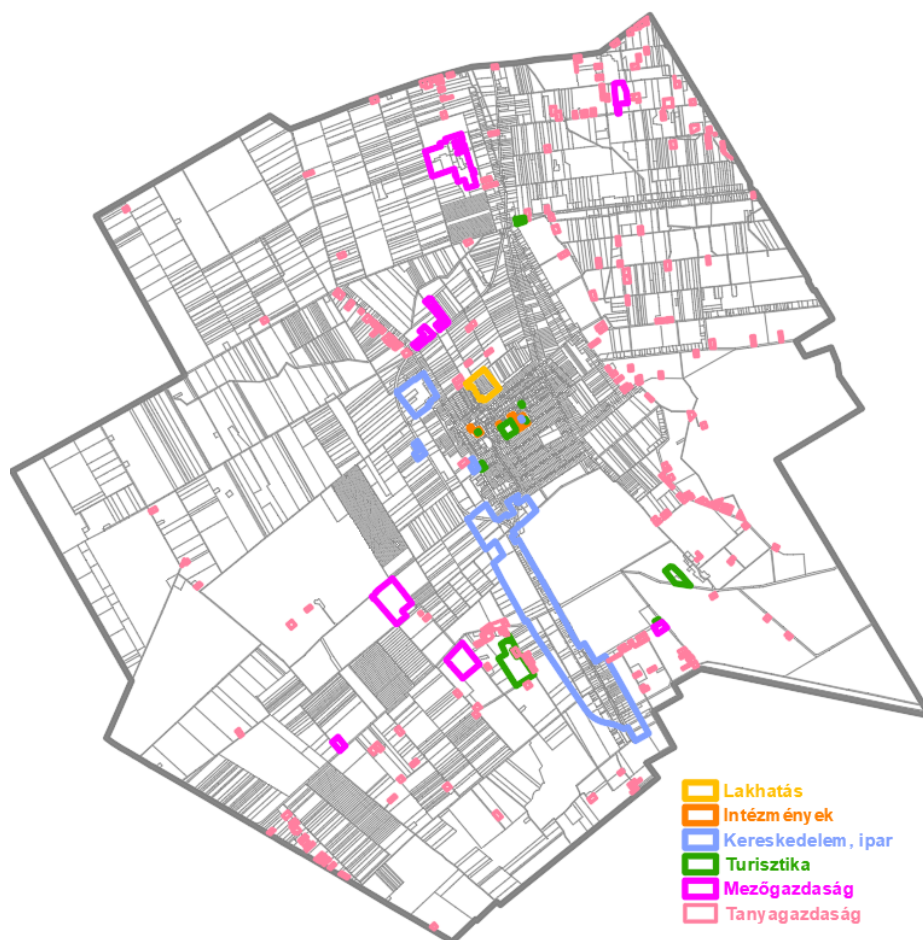
BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK

Akcióterületek a fő beavatkozási irányokban

- Lakhatási akcióterület
- Szolgáltató városközpont akcióterület
- Gazdaságfejlesztési akcióterület
- Turisztikai zöld akcióterület

Fejlesztési területek összessége a Fejlesztési tervlapon

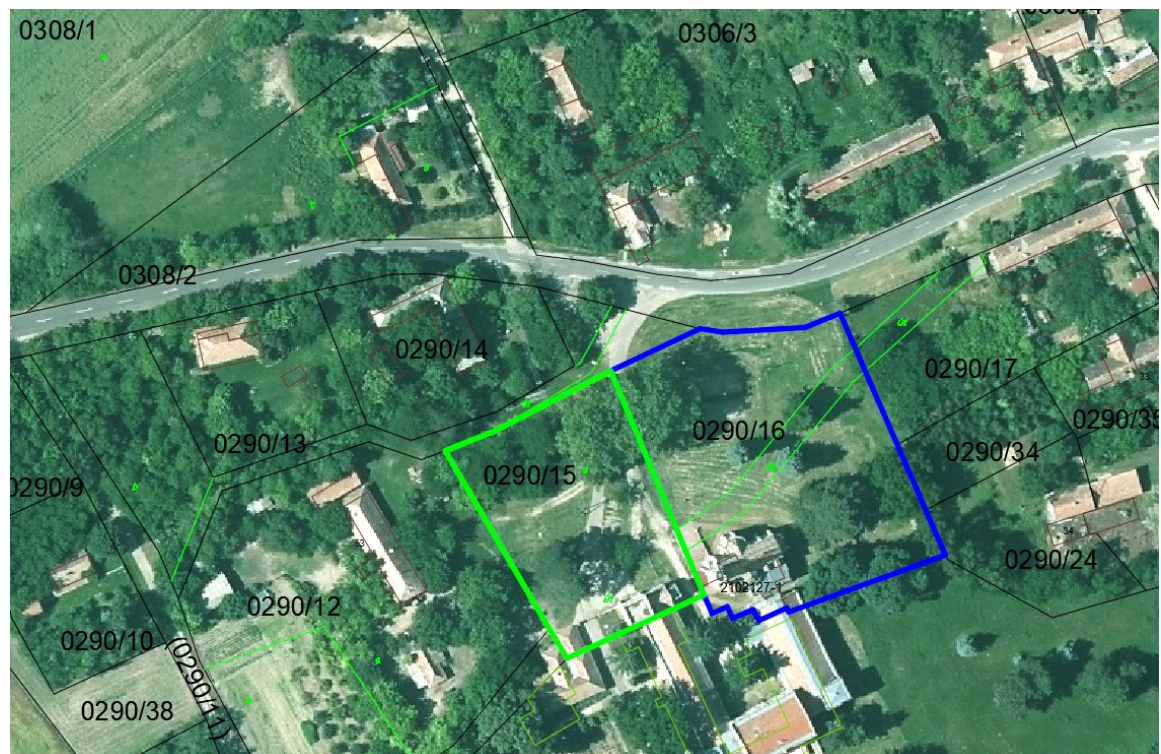

II. Helyi önkormányzati fejlesztési szándékok, valamint lakossági, vállalkozói igények kezelése az új Településtervben

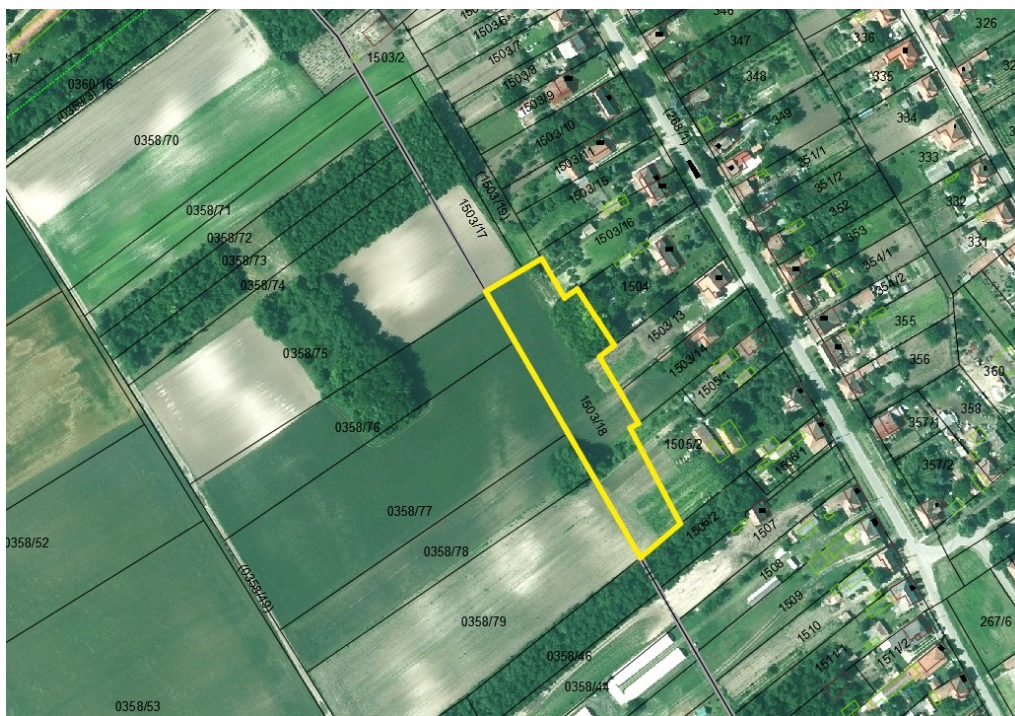
12. Új beépítésre szánt területek kijelölése meglévő létesítmények fejlesztése céljából:

12.1. Az egykori bárói birtokon, külterületi telken létesült Szent Anna templom műemlék, amelynek 0290/16 helyrajzi számú telke (0,47 hektár) jelenleg Má mezőgazdasági övezetbe van besorolva. Az új tervben **Vi** jelű *intézményi vegyes építési övezet* kategóriába kerül. (Az épület a telek DNy-i sarkában áll, összeépítve a Redl kastéllyal.) **Törvényi előírások miatt (12.5. ügyhöz kapcsolódóan) Zkp** jelű *zöldterület – közpark* kategóriába kerül a 0290/15 helyrajzi számú telekből 0,29 hektár (jelenleg Má mezőgazdasági terület).

Ortofotó – mezőgazdasági területből Zkp közpark (zöld vonal) és Vi intézményi vegyes (kék vonal) területek keletkeznek

12.2. Belterület ÉNy-i részén, az Attila utcai lakótelek tényleges területhasználat szerinti kiegészítése érdekében **Lke** jelű *kertvárosias lakóövezetbe* kerül át az 1503/18 Hrsz.-ú telek (0,61 hektár), amelynek jelenlegi besorolása Mk jelű *kertes mezőgazdasági terület*.

Ortofotó

Az új beépítésre szánt terület kijelöléshez kapcsolódó törvényi előírás (*csereterület beépítésre szánt kategóriából való kivonása*) a 15.2. pont szerinti *Má mezőgazdasági övezet* kijelölése (*lakóterület megszüntetése*) révén teljesül. A biológiai aktivitás-érték pótlására a 0360/22 helyrajzi számú telek (0,56 hektár) *Má általános mezőgazdasági övezet* helyett **Ee** jelű *egyéb erdőövezet* kategóriába kerül át.

Ortofotó

12.3. Az 53-as számú főút várost elkerülő szakasza mentén üzemelő ÖMV üzemanyagtöltő állomás (Hrsz.: 0356/46) jelenleg Má mezőgazdasági területként szerepel a szerkezeti tervben. A terület „kivont benzinkút” besorolású az ingatlan-nyilvántartásban. Helyhez kötött beruházként a tulajdonos BÁCSPETROL Kft. (6422 Tompa, Külterület 0356/46 székhelyen bejelentett cég) bővíteni szeretné az üzemanyagtöltőt egy 40-50 férőhelyes **kamionos pihenő** céljára. A megcélzott funkció aktualitást is kapott azzal, hogy időközben megkezdődött az M9 gyorsforgalmi út Kisszállás-Tompa (új határátkelőhely) irányú leágazásának tervezése, és az új nyomvonal a jelenlegi főútra fonódik rá, vagy annak közelében (Ny-i oldalán) fog elhaladni, ebből kifolyólag a beruházás más ingatlanon történő megvalósítására nincs lehetőség. A kérelemnek eleget téve **Gksz** jelű **kereskedelmi szolgáltató építési övezet** jön létre a töltőállomás telkén és bővítési területén (Hrsz.: 0356/36,38,40,42 ÉK-i részei és 0356/46,48), összesen 1,32 hektáron. Az új beépítésre szánt terület kijelöléséhez kapcsolódó törvényi előírás (csereterület beépítésre szánt kategóriából való kivonása) a 15.1. pont szerinti Má mezőgazdasági övezet kijelölése (lakóterület megszüntetése) révén teljesül.

Ortofotó

12.4. A KEFAG Erdészeti központ közelében található volt Határőr-laktanya telke és épülete alkalmas a szálláshely-fejlesztésre. A közelében halad az országos kerékpárút nyomvonal az 5501 jelű összekötőút (Kelebiai országút) mentén. A telek (Hrsz: 0191) **K-Tu** jelű **különleges turisztikai építési övezet** jelenleg is, azonban építészeti helyzete problémás a közvetlen közterületi kapcsolat hiánya miatt. Területcsere révén kiegészülhet 1,56 hektárral Ee jelű egyéb erdőből a Kelebiai országútig, így elhárul ez a jogi akadály.

Ortofotó

Az erdő pótlására az önkormányzat a 0213/14 helyrajzi számú erdőrészt ajánlja fel a KEFAG Zrt-nek (jelenleg is erdőművelésű a terület és a rendezési tervben Eg gazdasági erdőként van jelölve). Az új beépítésre szánt terület kijelöléshez kapcsolódó törvényi előírás (új erdőterület kijelölés) a 0446/8 Hrsz.-ú terület (3,83 hektár) **Er rekreációs erdő** övezeti átsorolásával teljesül. (Jelenlegi szerkezeti tervben Má mezőgazdasági terület, a tényleges művelése szerint védelmi erdő).

Ortofotó az erdőről

12.5. A belterület Ny-i szélén haladó Attila utca mentén, az ivóvíz magastározó (glóbusz) mellett **K-Tu jelű különleges turisztikai építési övezet** van kijelölve, amely az önkormányzat projekt-terve szerint kismértékben (0,33 hektáron) bővülni fog (264/5,6 és /9 telekrész), melyből jelenleg 0,18 hektár Zkp zöldterület (közpark), 0,15 hektár Kőu közlekedési terület (közút). Új beépítésre szánt területnek minősül 0,18 hektár, melynek kijelöléséhez kapcsolódó törvényi előírások a 12.1. pont (új zöldterület kijelölés) révén teljesülnek.

Ortofotó

13. Gazdaságfejlesztési területek változásai

13.1. É-i igazgatási határon kijelölt Gksz jelű kereskedelmi szolgáltató terület megszűnik, visszakerül **Má** jelű *általános mezőgazdasági övezetbe* (3,49 hektár, Hrsz.: 065/63), mivel építési célú felhasználása nem kezdődött meg a kijelölés óta.

Ortofotó

13.2. Gá általános gazdasági területbe kerülnek át a jelenleg hatályos tervben Gksz jelű kereskedelmi szolgáltató besorolású kialakult helyi üzemi telephelyek az Attila utcában (14,68+2,01 hektár) és a belterülethez D-Ny felől csatlakozó **két terület egység (13,57 hektár)**. A Gá építési övezet nagyobb szabadságot enged a kereskedelmi szolgáltató és ipari funkciók között és nagyobb beépítési intenzitással hasznosítható. **A belterület D-i részén lévő Ipari Park (5,65 hektár) a pályázati támogatás feltételrendszerének teljesítése végett Gipe egyéb ipari építési övezetbe kerül.**

Ortofotó Attila utca

Ortofotó Belterület Dél – a két bal oldali terület egység Gá jelű általános gazdasági területbe, az Ipari Park (jobb oldali terület) Gipe jelű egyéb ipari területbe kerül át.

13.3. Vt településközponti vegyes területbe kerül át a jelenleg hatályos tervben Gksz jelű kereskedelmi szolgáltató besorolású, városközponti helyzetű, üzletekkel beépült telekcsoport a Széchelyi utcában (Hrsz.: 51, 52, összesen 0,36 hektár).

Ortofotó

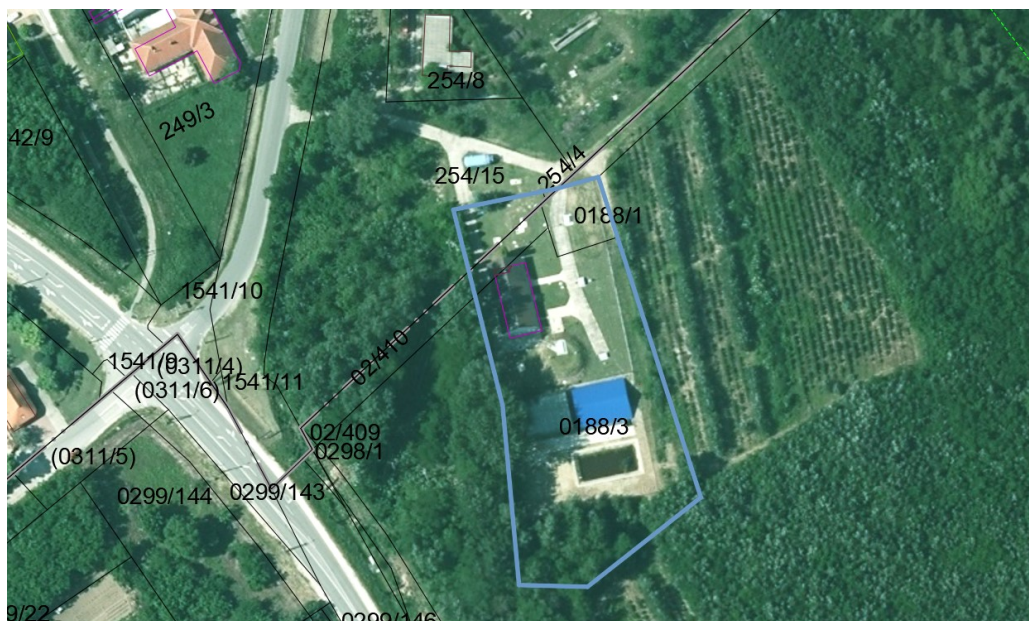
14. Különleges terület kijelölések

14.1. Gip iparterület helyett **K-Se szennyvíztisztítómű építési övezet** lesz a besorolása az 53-as főút elkerülő szakasza mellett kialakított városi szennyvíztelepnek (Hrsz.: 022/37,38, 0,57 hektár).

Ortofotó

14.2. Gip iparterület helyett **K-Vm vízmű építési övezet** lesz a besorolása a belterületől D-re üzemelő városi vízműtelepnek (Hrsz.: 0188/1,3, 0,58 hektár).

Ortofotó

14.3. A külterület ÉK-i részén található „Újföld” határrész gyűjtőútja (Újföld utca) mellett egy önkormányzati telken (Hrsz: 0109/3, 064 hektár) ifjúsági táborhely céljára **Kb-Sp jelű beépítésre nem szánt különleges nagykiterjedésű sportolási célú övezet** jön létre a jelenlegi Zkp zöldterület (közpark) helyett. **A jelenlegi Zkp Közpark besorolásnak megfelelően történtek már fejlesztések a területen (játszótér kialakítás, parkosítás), azonban elmaradt a „legelő” művelési ág rendezése az ingatlan-nyilvántartásban. A 2023. július 1-től bevezetett termőföldvédelmi törvényi szigorítások miatt a kijelölésre kerülő Kb-Sp-2 jelű övezetben csak a jelenleg megengedett 3 %-os beépítettséget lehet érvényesíteni.**

A terület elhelyezkedése szerencsés: a beépített várostest szélén, már zöldövezetben, erdő szomszédságában található, közel az 53-as úthoz, de nem közvetlenül mellette. Az Újföld utca a vasúti megállóhelyhez vezet, amely a vasútfejlesztés után is megmarad konténerállomásként. A vasút Tompa felőli oldalán, vagy Kelebia területén déli irányba haladva a túrázók, kerékpárosok Kelebia belterületére, vagy az Újsor utcával párhuzamosan 1,5 km-rel délebbre fekvő tompai Belső-újsoron át Tompa belterületére érkehetnek vissza. A Damjanich utcán a táborhelyre visszatérő (kör)útvonal 11 km hosszú).

Ortofotó

Túraút-javaslat: a körüljárható útvonal Kelebia területére is átmegy a vasúti átjáróknál, a D-i szakasz földút, amely Tompa belterületén a Szentistván utcába torkollik

15. Lakóterület kijelölés csökkentése

15.1. A **belterület É-i részén** az 1501 helyrajzi főszám alátörésein felvett Lke kertvárosias lakóövezetből 17,72 hektár visszakerül **Má általános mezőgazdasági övezetbe**. A rendelkezés a már kialakult beépítés fejlesztésének prioritását fejezi ki: először a már meglévő lehetőségeket kell kihasználni. A zöldmezős lakóterületfejlesztésre megmarad 1,11 hektár (kb. 13 telek) a Móra utcától ÉK-re megnyitható új utca mentén, ahol először a terület újraosztására lesz szükség. A már kialakított, de még be nem épült telkek száma a Móra utcától K-re lévő területen kb. 24 db, tehát összesen 37 db építési telek van tartalékban.

Ortofotó

15.2. Visszakerülnek **Má általános mezőgazdasági övezetbe** az Újsor utcában korábban kijelölt Lf lakóterület azon részei, melyeken nincs tanya és nem alakult ki beépítés.

Ortofotó Újsor utca É-i oldala (Hrsz 088/19,20, 0103/16 rész, összes terület 1,10 hektár)

- 16. Kisvárosias lakóterület bevezetése:** A jelenleg hatályos rendezési terv nem tartalmaz városias lakóövezeti kategóriát. Az új szabályozásban a városközpontot övező telektömbök **Lk kisvárosias lakóövezetbe** lesz besorolva. Ez a kategória sokrétűbb funkciót tud befogadni, nagyobb beépítési intenzitást enged meg és kisméretű telkek is kialakíthatók lesznek (pl. tömbvégek megosztása).

Ortofotó

- 17. Településközponti vegyes terület bővítése:** Az Lke kertvárosias lakóterület helyett **Vt településközponti vegyes építési övezet** kategóriába kerülnek a városias funkciók fejlesztésére legalkalmasabb telekcsoportok (Szabadság tér É-i része, valamint a Kossuth Lajos utca és a Jókai utca közötti terület a városmag közelében), összesen 8,65 hektár.

Ortofotó

18. Redl Kastély környékének rendezése

Az egykori Redl Kastélyt használó **szociális intézmény** területe biztosított a hatályos tervben (Hrsz.: 0290/20). Az állami tulajdonú telken működő szociális intézmény **K-Sz** jelű *különleges szociális intézmény építési övezet* lehatárolása a kialakult tényleges használatnak megfelelően kismértékben csökkenni fog: a régi kastélypark két értékes erdőrésze a **KEFAG Zrt. indítványa** alapján parkerdővé fejlődik, ezért a jelenlegi Ksz jelű különleges beépítésre szánt kategória helyett **Er** jelű *rekreációs erdőövezetbe* kerül át (2,05 hektár jelenleg Ksz jelű beépítésre szánt különleges terület). Ugyancsak Er jelű erdőbe célszerű áttenni az intézményi használatú telekrésztől D-i irányban lévő, jelenleg Má mezőgazdasági övezetbe sorolt 1,83 hektáros telekrészt.

Ortofotó

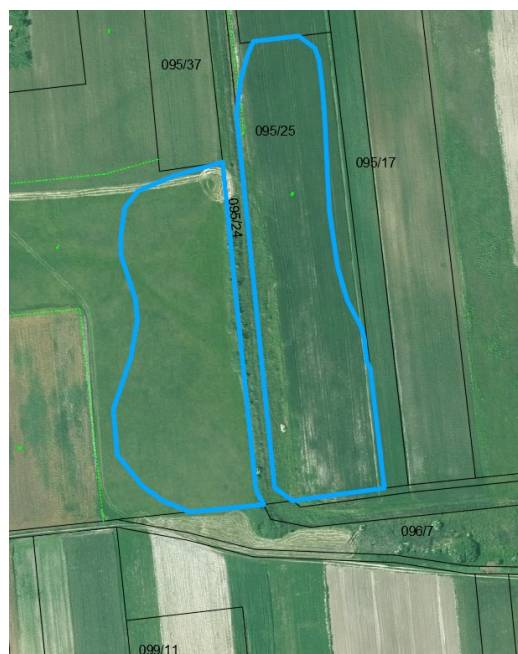
(fotó: <https://bacsalmasikirandulas.hu/kerekparturak>)

19. Vízgazdálkodási terület bővítése vízviszatarító tavak kialakítása érdekében

19.1. Az igazgatási terület ÉK-i részén egyes belvízcsatorna-menti mélyfekvésű földek alkalmasnak tűnnek a csapadékok megtartására, a magyarországi vízgazdálkodási alapelvekkel összhangban. **V Vízgazdálkodási területek lesznek:**

Hrsz.: 092/36,38,52 telkekből 2,00 hektár

Hrsz.: 095/25,36 telkekből 2,27 hektár

19.2. A belterület D-i szélén a Rákóczi utca végén található erdőrész kerül át **V Vízgazdálkodási területbe I** (Hrsz.: 256, 3,34 hektár)

Ortofotó

20. **Úthálózati fejlesztés** várható a térségben az Építési és Közlekedési Minisztérium adatközlése szerint. A Dél-Alföld K-Ny-i irányú tranzitforgalmát szolgáló M9 autópályának az 53-as és 51-es főutak közötti szakasza a Kormány fejlesztési prioritásai közé tartozik, erre a 60 kilométeres szakaszra 2023 februárjában kiadták a környezetvédelmi engedélyt, **melynek módosítása lesz szükséges**. A nyomvonalról Kisszállásnál leágazik majd egy új tompai határátkelőhely felé vezető gyorsforgalmi út. Az útvonal még nincs benne az országos és megyei területrendezési tervben, de Tompát illetően a városszerkezeti jelentősége miatt előre kellett gondolkodni, ezért a Fejlesztési tervbe belekerül a helyi adottságokat is figyelembe vevő nyomvonalterv. Az útvonalhoz külön szintű csomóponttal csatlakoztatható majd be a jelenlegi 53-as főút.

M9-es gyorsforgalmi út D-i, Szabadka elkerülőútjához egy új határátkelőn át vezető útvonal – közlekedéstervezői nyomvonal-javaslat

21. **Szabályozás alapelvei** a következők: a kialakult állapot figyelembevétele, az egyszerűség és a rugalmasság, ugyanakkor az egyértelműség. Redukálódik az övezetek és építési övezetek száma, ellenben a településtervezési szabályzat szerint bevezetett új rendeleti mellékletek pontosítják a paramétereket és az elhelyezhető építmények fajtáit, számát. Az övezeti kód betűjelei az új szabályozási tervben megegyeznek a rendeltetési kategória Fejlesztési tervi betűjeleivel, amelyek országosan egységesek, kivéve a Tompán kialakult sajátos helyi különleges területfelhasználásokat, amelyek csak helyben értelmezett jelet kapnak és különleges jellegük a helyi rendeletben van kifejtve. Néhány kategóriának csak egyféle övezete van, ez esetben nem kerül sorszám a betűjel mellé, viszont a kertvárosias lakóterület (Lke) kétféle építési övezetre tagolódik a

telekterület különböző adottságai miatt, a közúti közlekedési terület (Köu) pedig négyféle övezetbe van besorolva az úthálózati hierarchiában betöltött szerepnek megfelelően.

Lke-1 és Lke-2 építési övezetek elrendeződése: az Lke-1 övezetben 400 m², az Lke-2-ben pedig 600 m² a kialakítandó minimális telekterület

Az építési övezetek túlnyomórészt oldalhatáron álló **beépítési módozattal** vannak szabályozva, ahol az oldalhatáron álló építési helyen belül szabadonállóan is elhelyezhetők épületek az előkertméret és az általános elhelyezési szabályok betartásával. Történetileg létrejött változatos beépítési jellegük miatt az új Lk jelű kisvárosias lakóövezetbe tartozó telekcsoportok beépítés módját „K” betű jelöli, utalva a „kialakult” jellegre: a telkeken szabadon álló, oldalhatáron álló vagy zártorú beépítés egyaránt választható lesz az illeszkedés szempontjainak betartása mellett. A jelenlegi építési szabályzatban az előkert mérete szerint is eltérő az építési övezeti besorolás, ezért túlzottan sok is a változatok száma, az új tevben azonban az előkert szabályozása nem az adott övezethez kapcsolódóan lesz előírva, hanem a normaszövegben és a tervlapon. Egyes különleges területfelhasználásokhoz (vízmű, szennyvíztisztító, temető, sportterület) a szabadonálló építési helyet társítja a HÉSZ.

A **minimális kialakítható telekterület** minden építési övezetben csökken, a tapasztalatok szerint igény van a kisebb telkekre a lakó, a vegyes, a gazdasági és egyéb területfelhasználás esetén egyaránt. A **telekszélességre** vonatkozó megkötések rugalmasabbak lesznek.

A **beépítési magasság** számítását országos előírások rögzítik, egyszerűsítve azt lehet mondani, hogy a határolófalak átlagos magasságát jelenti a fogalom. Az előírt értékek meghatározása során általános szempont volt, hogy a városközponti környezet (Vt, Lk) egyemeletes, részben kéteemeletes lehessen (7,5 m számított érték). Az Lke kertvárosias lakóövezetek továbbra is földszintes, részben egyemeletes jelleggel épülhetnek tovább: a 5,0 m számított érték földszintes, vagy tetőtérbeépítéses, esetleg földszintes-egyeemeletes kombinált magasságú épületet jelent. A tanyasorokra megállapított Lf falusias lakóterület beépítési magassága kicsit nagyobb: a jelenlegi szabályozást átvéve a közterület felől 20 m-en belül 5,0 m, beljebb 7,5 m lesz a megengedett legnagyobb (számított) érték. Gazdasági területeken kicsit magasabb épületmagasság (9,0 m számított érték) van megengedve, amely a telek belső részein megemelhető 15,0 vagy 25,0 m-re.

A beépítésre szánt *építési övezetek* és a beépítésre nem szánt *övezetek* kötelezően előírt paramétereit a szabályrendelet a 2. *melléklet* táblázatába rendezve, jól áttekinthetően közli.

HÉSZ tervezett 2. melléklete

Az építési övezetek, övezetek telekalakítási és beépítési szabályai

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
	építési övezet, övezet jele	a telek						az épület	a telek
		beépítési módja: K: kialakult O: oldal- határon álló SZ: szabadonálló E: telek egésze	kialakítható legkisebb			megengedett		megengedett	közműellátási mértéke és módja
			területe	szélessége	mélysége	legnagyobb	legkisebb	legnagyobb	közmuvesítettseg
			m ²	m	m	beépítettség terepszint felett	zöldfelületi aránya	épület- magassága	
						%	%	m	
1	Lk	K	300	9	12	60	20	7,5	részleges
2	Lke-1	O	400	10	25	35	45	5,0	részleges
3	Lke-2	O	600	12	30	35	45	5,0	részleges
4	Lf	O	800	14	30	30	40	5,0 ^F	hiányos
5	Vt	K	400	10	25	70	20	7,5	teljes
6	Vi	E	1000	20	40	20	50	9,0	hiányos
7	Gksz	O	900	15	40	60	20	9,0 ^H	hiányos
8	Gipe	SZ	900	15	40	50	25	7,5	hiányos
9	Gá	O	900	15	40	70	25	9,0 ^H	hiányos
10	K-Hull	SZ	300	9	12	40	40	7,5	közművesítetlen
11	K-Mü	O	720	20	20	40	40	7,5 ^H	közművesítetlen
12	K-Ha	E	900	15	40	40	40	7,5 ^H	hiányos
13	K-P	E	800	14	300	40	40	7,5 ^H	részleges
14	K-Se	SZ	300	9	12	40	40	7,5	hiányos
15	K-Sz	E	1000	20	40	20	50	9,0	részleges
16	K-Tu	O	720	20	20	40	40	7,5	hiányos
17	K-Vm	SZ	300	9	12	40	40	7,5	hiányos
18	Köu-1	SZ	100	3	10	10	10	7,5 ^H	közművesítetlen
19	Köu-2	SZ	100	3	10	10	10	7,5 ^H	közművesítetlen
20	Köu-3	SZ	100	3	10	10	10	7,5 ^H	közművesítetlen
21	Köu-k	SZ	100	3	10	10	10	3,5	közművesítetlen
22	Zkp	SZ	300	9	12	3	70	7,5	hiányos
23	Ev	SZ	5000	18	50	0,2	90	7,5 ^M	közművesítetlen
24	Er	SZ	5000	18	50	5	70	7,5 ^M	közművesítetlen
25	Ee	SZ	5000	18	50	0,5	70	7,5 ^M	közművesítetlen
26	Mk	SZ	720	9	30	6 ^B	40	7,5	közművesítetlen
27	Má	SZ	720 ^L	9	30	6 ^B	40	7,5	közművesítetlen
28	Mt	SZ	720 ^L	9	30	3 ^B	70	4,5	közművesítetlen
29	V	SZ	100	3	10	3	20	4,5	közművesítetlen
30	Tk	-	720	10	10	0	90	-	közművesítetlen
31	Kb-Sp-1	E	800	14	30	10	60	9,0	részleges
32	Kb-Sp-2	E	800	14	30	3	60	7,5	részleges
33	Kb-En	O	3000	40	40	2	20	3,5	közművesítetlen
34	Kb-T	SZ	1500	25	30	20	40	7,5 ^H	hiányos

B: de birtokközpontban 45 %, tanyán 30 %

F: az építési helynek a telekhatártól legalább 20,0 m-re lévő részén legfeljebb 7,5 m épületmagasságig növelhető

H: az építési helynek a telekhatártól legalább 15,0 m-re lévő részén legfeljebb 15,0 m épületmagasságig, a telekhatártól legalább 25,0 m-re lévő részén legfeljebb 25,0 m épületmagasságig növelhető

M: az építési helynek a telekhatártól legalább 50,0 m-re lévő részén legfeljebb 25,0 m épületmagasságig növelhető

L: lakóépület elhelyezéséhez szőlő, gyümölcsös és kert művelési ág esetén 3000 m², egyéb művelési ág esetén 6000 m² telekterület, kivéve a tanyát, ahol legalább 1500 m² és legfeljebb 10000 m²

10. TELEPÜLÉSRENDEZÉSI JAVASLAT

Tompa Fejlesztési terve településrendezést igénylő feladatokat tűzött ki célul és akcióterületeket jelölt ki, melyeket a Rendezési tervben tervezési programként kellett figyelembe venni.

Területfelhasználás rendjének áttekintése

Tompa igazgatási területe 8157,29 hektár nagyságú, melyből 304,48 hektár belterületként, 40,14 hektár zártkertként, 7812,67 hektár külterületként nyilvántartott. Az igazgatási terület nagyjából négyzet alakú, kissé elforgatva a földrajzi É-D iránytól az egykori Pannon-tengeri mederalakulatoknak megfelelően. A város a Kiskunhalasi Járás legdélebben fekvő települése. A szomszédos települések közül ugyancsak ebbe a járásba tartozik a K felől szomszédos Kelebia község és az É-on határos Kisszállás község. A Ny-i oldalról szomszédos Mélykút város a Jánoshalmi Járás, Csikéria község a Bácsalmási Járás települése.

A **belterület** nagyjából súlypontosan helyezkedik el. A külterület tanyás jellegű, a lakosság hozzávetőleg 28 %-ának külterületi a lakóhelye. A város adatai szerint 2022. végén összesen 4617 volt a lélekszám.

A csökkenő népességszám ellenére a jelenleg hatályos és korábbi rendezési tervben a város új **lakóterületeket** is kijelölt a nagyobb telekválaszték érdekében, valamint abból a megfontolásból, hogy az egy háztartásban élők száma, az egy lakásra eső lakosság is csökkenő tendenciájú a generációk szétköltözése és a családok szétválása miatt. A belterülettől É-ra lévő szántókon előirányzott telekosztási javaslat azonban nem indította el a magáncélú területfejlesztést, a telkek nem alakultak ki, új házak nem épültek.

Az új tervben hozzávetőleg **30 hektárral** csökken a lakóterület: az említett beépítetlen szántók (belterülettől É-ra), valamint a tanyasorokon belül beépítetlenül maradt szántók mezőgazdasági övezetben fejlődhetnek tovább (alábbi ábrán okker színnel jelölve). A beerdősült egykori tanyahelyek erdőövezetbe kerülnek (alábbi ábrán zöld színnel jelölve). A majorként használt telket ((alábbi ábrán lila színnel jelölve)) K-Mű jelű különleges (mezőgazdasági üzemi) építési övezetbe teszi a Településtervezési terv. A városközpontban Vt vegyes övezetbe kerülnek korábbi Lke kertvárosias telektömbök (alábbi ábrán kék színnel jelölve).

Lakóterületből más övezetbe, építési övezetbe átkerülő területek

A szabályos telekosztással kialakult külterületi sortanyákon az új tervben is lakhatás marad a prioritás, de remélhetőleg a kerhasználattal sem hagynak fel. A külterületi fekvés nem tűnik hátrányosnak a tulajdonosok számára, utca-házszámmal, alap-infrastruktúrával jelenleg is rendelkeznek. Amennyiben a szennyvízcsatornázás kiépítésének lehetősége felmerül, akkor a belterületbe vonásra is szükség lehet (támogatási pályázati feltételektől függően). A belterülettől É-ra továbbra is ki lesz jelölve *lakóterületfejlesztési* helyszín: a Móra utcától K-re lévő üres telkeken és tervezett új osztásban kb. 37 db lakótelek épülhet be. A belterületi lakóövezetekben az állagmegújulás a cél: a bontást követően megüresedő telkeken lehet modern otthonokat teremteni.

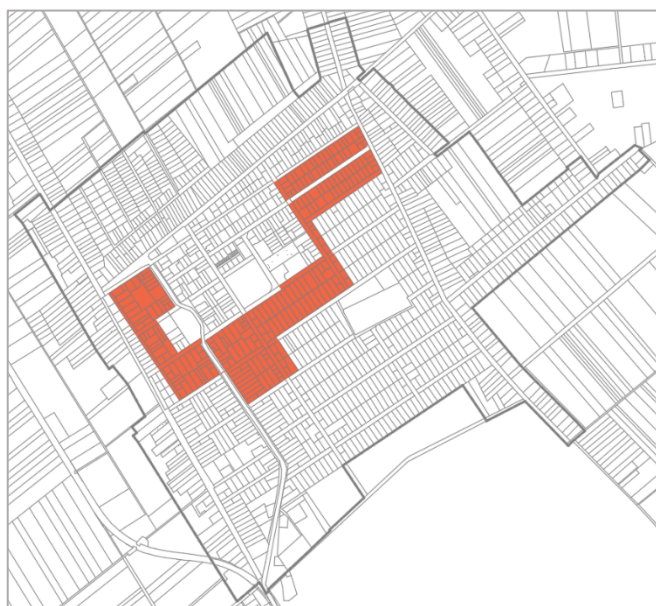
A **városhközpont** fejlődése területi értelemben (lakóterületek átszervezésével) és funkcióbővítésben (intenzitás növeléssel) egyaránt beletartozik Tompa városiasodásának folyamatába.

A **gazdasági** területfelhasználások esetében az Attila utcai telephelyek és a belterület Ny-i oldalán tervezett terület *általános gazdasági* építési övezetben fejlődhet. A belterülettől D-re lévő Ipari Park *egyéb ipari* építési övezetet képez. A külterületen az 53-as számú főútnak a határátkelőhely előtti szakasza mentén *logisztikai központ* létrejöttére lehet számítani, a vármegyei terv is ekként jelöli a határközeli térséget. A jelenlegi elkerülő útszakasz mellett kijelölt *kereskedelmi szolgáltató területen* szintén az áruforgalommal kapcsolatos tevékenység (kamionparkoló) fejlődhet.

Különleges major kategóriában a kisebb-nagyobb külterületi majorok vannak szabályozva (állattartó telepek, egykori tsz-központok, tanyából kialakult farmok).

A **beépítésre nem szánt** kategóriában, főleg mezőgazdasági- és erdőterületben, vagy vízgazdálkodási területben szerepel a külterület túlnyomó része. A beépítésre szánt terület az új Településtervben csaknem 50 hektárral kevesebb, mint a jelenleg hatályos tervben a lakóterület visszaszorulása és az É-i igazgatási határnál tervezett gazdasági terület megszüntetése miatt. A művelt terület megőrződik, így Tompa **fenntartható fejlődése**, amely a mai település- és területrendezési tervezés sarkalatos elve, nagyobb eséllyel valósulhat meg.

Beépítésre szánt területek rendezése

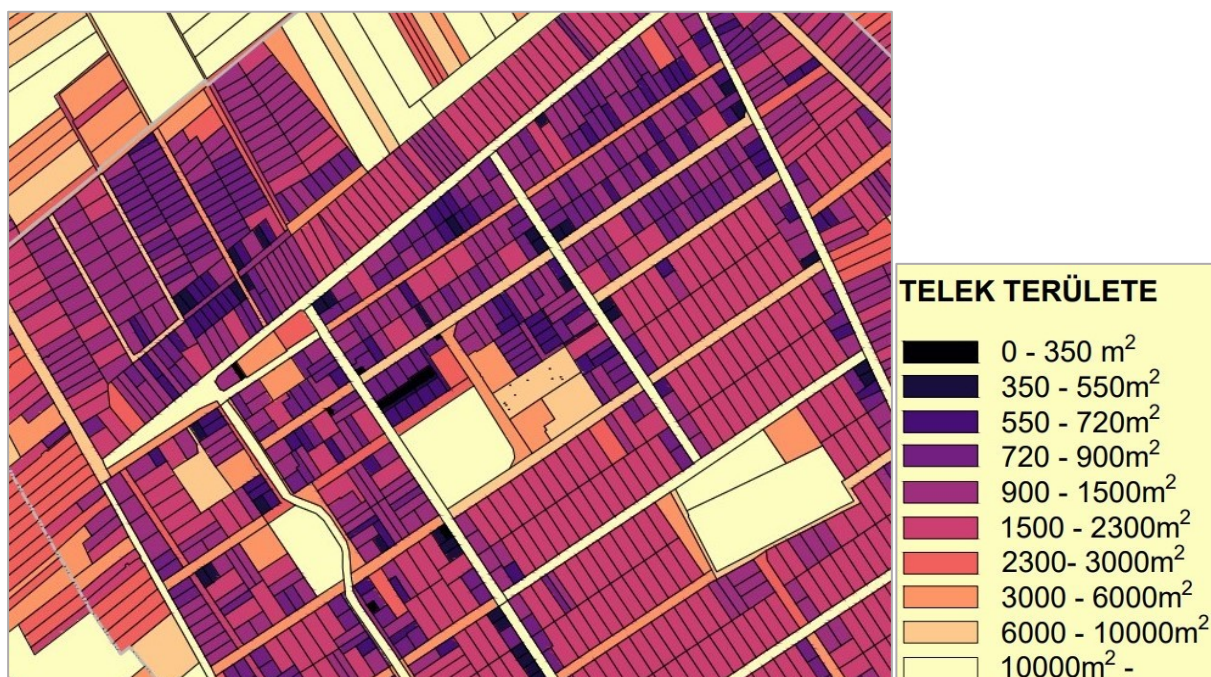

Kisvárosias lakóterület - Lk

Kisvárosias lakóterületek elhelyezkedése

A jelenleg hatályos tervben nem szerepel ez a kategória. Tompa 2004 évi várossá válásával összhangban a lakóterületek városiasodása is zajlik. A városközpont körüli telektömbökben, összesen kb. 34 hektáron lesz kijelölve Lk övezet. A sűrű, elaprózott telekosztású kialakult állapothoz igazodnak az építési övezeti paraméterek (minimális kialakítható telekterület 300 m², megengedett legnagyobb beépítettség 60 %, megengedett legnagyobb épületmagasság 7,5 m).

Telekméretek vizsgálata a városközpontban

Kertvárosias lakóterület - Lke

Kertvárosias lakóterületek elhelyezkedése

Tompa belterületi lakóövezetei közül ez a kategória a legnagyobb kiterjedésű, kb. 156 hektár nagyságú. A kisvárosias lakóterületet öleli körbe, majdnem minden oldalon a belterületi határokig.

Az Lke-1 és Lke-2 építési övezeteket csak a kialakítható legkisebb telekméretetek különböztetik meg, az Lke-1 építési övezet jellemzően a felaprózódó tömbvégeken vannak kijelölve. A minimális kialakítható telekterület 400 m² (Lke-1), illetve 600 m² (Lke-2), a megengedett legnagyobb beépítettség 45 %, a megengedett legnagyobb épületmagasság 5,0 m).

A beépítés módja *oldalhatáron álló*. Itt érdemes megjegyezni, hogy a helyi építési szabályzatban megszabott beépítési módozat a telken belüli *építési helyet* állapítja meg, melyen belül az előkert, oldalkerti és hátsókerti előírások figyelembe-vételével szabadonálló épületelhelyezés is lehetséges, ha a településképi védelméről szóló helyi rendelet erre vonatkozóan nem állapít meg külön szabályt. „Csurgótávolsággal”, vagy akár oldalkerttel is eltolódhat tehát az épület az épületek elhelyezésére az adott utcában jellemzően használt (többször az északi irányhoz közelebb álló) oldalhatártól, ha a telekhasználat és az építészeti elrendezés ezt indokolja. Az épületmagasságról is érdemes megjegyezni, hogy ez az érték nem az épület legmagasabb pontját jelenti, hanem nagyjából az ereszvonal átlagos magasságát. Nincs is megköve a legmagasabb pont magassága, ezért egy épület akár emeletes is lehet az 5,0 m-es megengedett épületmagassági érték esetén, ha egyéb részei olyan alacsonyak, hogy az átlagot erre a méretre lecsökkentik.

Falusias lakóterület - Lf

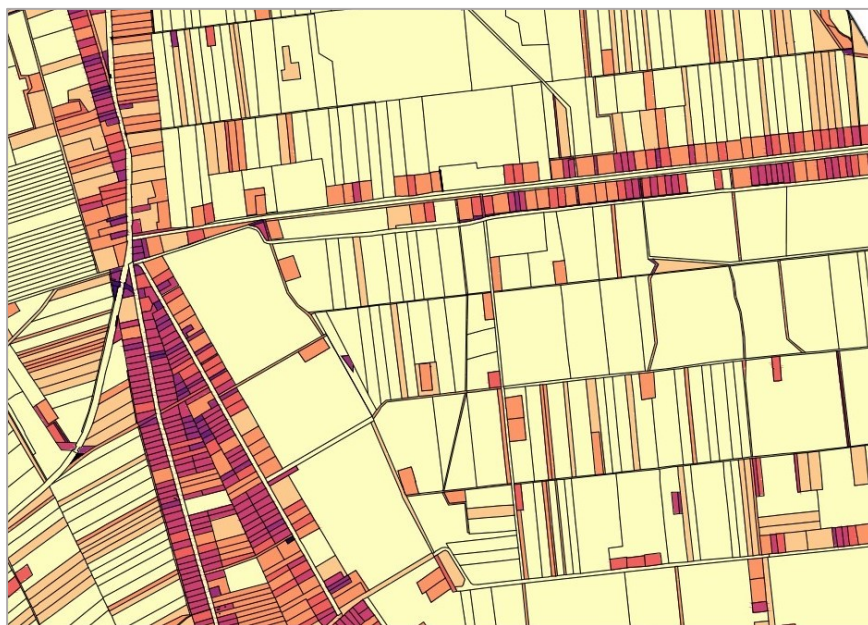

Falusias lakóterületek elhelyezkedése

Az Lf kategória elsősorban a külterületen fordul elő, főként a szabályos sorokat alkotó tanyákat foglalja magában a Halasi út, Attila utca, Damjanich utca, Hunyadi utca, Újföld utca, Katonásor, Külső Újsor, Belső Újsor és Vörösmarty utca mentén. Az állami erdészet központja is Lf lakóövezetben van szabályozva.

Az építési övezet összes kiterjedése 225 hektár. A minimális kialakítható telekterület 800 m² (a kialakult telekterület általában ennél nagyobb az alábbi ábra szerint), a megengedett legnagyobb beépítettség 30 %, a megengedett legnagyobb épületmagasság 5,0 m).

Telekméretek vizsgálata a belterülettől É-ra

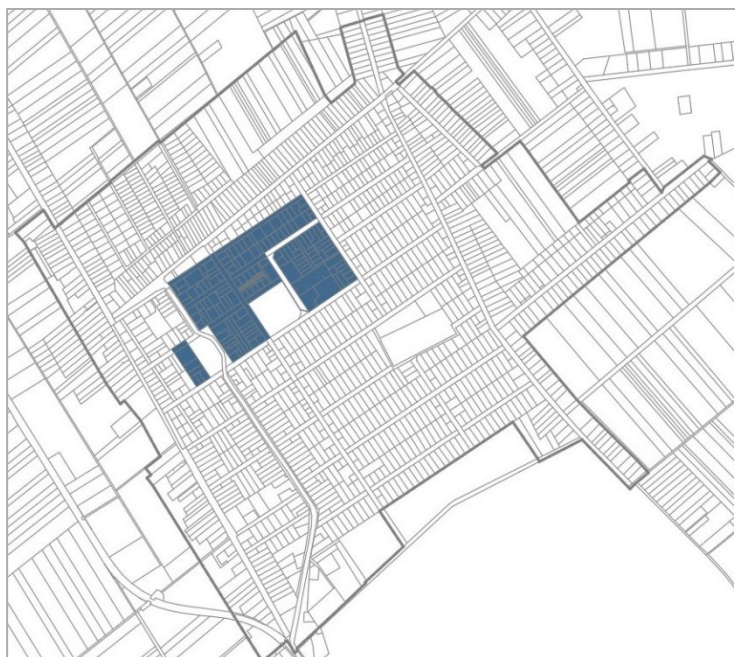
TELEK TERÜLETE

0 - 350 m ²
350 - 550m ²
550 - 720m ²
720 - 900m ²
900 - 1500m ²
1500 - 2300m ²
2300- 3000m ²
3000 - 6000m ²
6000 - 10000m ²
10000m ² -

Az Lf kategória *sokoldalú*, a mező- és erdőgazdasági és egyéb gazdasági tevékenység, valamint az értékesítésre termelő haszonkert is kapcsolódhat a lakásfunkcióhoz, továbbá alapellátást nyújtó üzletek, intézmények szintén megengedettek. Az országos jogszabály ugyanakkor csak igen alacsony beépítettséget enged meg (maximum 30 %).

A telkenként elhelyezhető *lakásszám* a telekterülettől függ: 1000 m² alatt legfeljebb 2 db, 1000 m² fölött legfeljebb 3 db lakás lehet a telken.

Településközponti vegyes terület - Vt

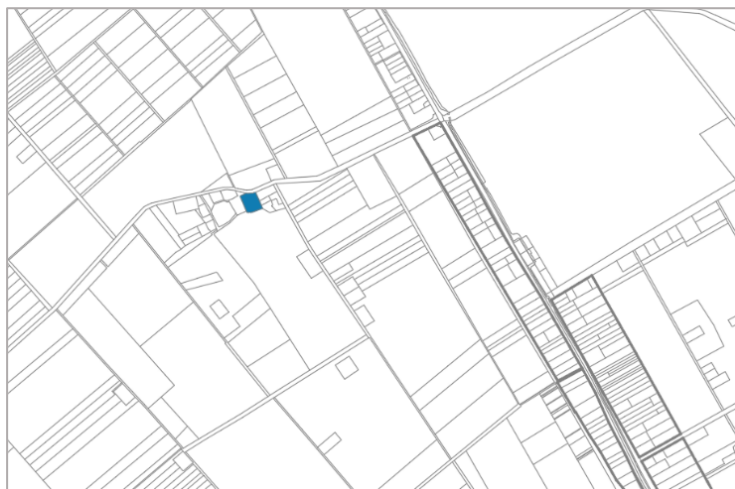
Településközponti vegyes területek elhelyezkedése

Intézményi, ellátási funkciók és lakások egyaránt elhelyezhetők a Vt jelű vegyes építési övezetben, amely alig több, mint 20 hektárt foglal el a város központjában.

Az építési övezetben változatos a kialakult beépítés módja és nagy a sűrűsége. Elfordulnak emeletes épületek is. Ennek megfelelően a beépítés módja *kialakult* kategóriában lesz szabályozva, amely az adottságokhoz illeszkedően lehetővé teszi a zárt sorú, oldalhatáron álló, vagy ikres megoldást is.

A megengedett beépítettség legfeljebb 70 %. A legkisebb kialakítható telek 400 m², a legnagyobb épületmagasság 7,5 m. A telkek területének 20 %-a zöldfelületként alakítandó ki.

Intézményi vegyes terület - Vi

Intézményi vegyes terület elhelyezkedése

Intézményi építési övezetbe sorolja a Településtervezés a Szent Anna templom telkét, amely jelenleg mezőgazdasági övezetben szabályozott. Az építési övezeti paraméterek a kialakult állapothoz igazodnak. Lakás nem helyezhető el a telken.

Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület - Gksz

A *Kereskedelmi szolgáltató* funkció elsősorban a logisztikai szempontok szerint települ a városon belül. Tompán ebből a megfontolásból van kijelölve Gksz jelű terület az 53-as számú főút mentén és a határátkelőhelyhez csatlakozva. Utóbbi területet a vármegyei terv is Térségi Logisztikai Központként jelöli. Kiterjedése a 125 hektárt is meghaladja. További kisebb területfoltokat (összesen 14 hektárt) tartalmaz a Településtervezés a külterületen (Katonasor végén lévő családi gazdaság, Hunyadi utca É-i végén lévő kereskedelmi-vendéglátó üzletek és D-i végén lévő volt Tsz.-központ, az ÖMV-kútnál tervezett kamionparkoló) és a belterületen (temető mellett, malomnál és az Attila utca D-i végénél lévő telekcsoportok). Az építési övezetben a legnagyobb épületmagasság legfeljebb 9,0 m (telek belsejében 15,1 és 25,0 méterre emelhető), a legkisebb kialakítható telekterület 900 m², a beépítési mód oldalhatáron álló. A telekterület 60 %-a építhető be, a minimális zöldfelületi fedettség 20 %.

*Kereskedelmi
szolgáltató gazdasági
területek
elhelyezkedése*

Általános gazdasági terület - Gá

*Általános gazdasági területek
elhelyezkedése*

A környezetre jelentős hatást nem gyakorló, az ipari és kereskedelmi-szolgáltató funkciót egyaránt megengedő **Gá Általános gazdasági** építési övezet az Attila utca mentén, a belterület D-i részén és bővítési területeiken van kijelölve **30 hektáron**. A területek az 53-as főút meglévő elkerülő szakaszáról jól megközelíthetők. Mindegyik beépítésre szánt gazdasági terület a jelenlegi szerkezeti tervben is. Az országos szabályok értelmében elhelyezhető az építési övezetben iroda, a gazdasági területhez kapcsolódó diák- és munkásszállás, szakmaoktatási rendeltetés, valamint üzemi óvoda,

bölcsőde, orvosi rendelő is, továbbá egy szolgálati lakás. A minimum 900 m² nagyságú telkeken 70 % beépítettséggel, legalább 25 % zöldfelülettel helyezhetők el az épületek, melyek legnagyobb magassága 9,0 méter, a telek belsejében növelhető.

Egyéb ipari gazdasági terület - Gipe

Egyéb ipari gazdasági terület elhelyezkedése

A belterület D-i részén lévő ipari park besorolása: környezetre jelentős hatást nem gyakorló („egyéb”) **Gipe ipari gazdasági** építési övezet (kb. 6 hektár). Az országos szabályok értelmében a gazdasági épületen belül elhelyezhető iroda, a gazdasági területhez kapcsolódó munkásszállás, kereskedelmi, szolgáltató rendeltetés, valamint egy szolgálati lakás. A minimum 900 m² nagyságú telkeken 50 % beépítettséggel, legalább 25 % zöldfelülettel helyezhetők el az épületek, melyek legnagyobb magassága 7,5 méter.

Különleges területek (beépítésre szánt kategóriában) - K

A különleges területek egy-egy sajátos települési funkciónak adnak helyet, a pozíciójukat és a méretüket a *speciális rendeltetés* nagymértékben meghatározza. Az elhelyezhető építmények körét a helyi építési szabályzat rögzíti. Minden különleges övezetben 40% beépítettség és 40 % zöldfelületi fedettség van előírva, ezek az országos határértékek.

Különleges területek Tompa területén: bíborszínnel a K-Mű jelű mezőgazdasági üzemi területek, kékkel az egyéb helyi különleges területek vannak ábrázolva

K-Hull Hulladékkezelő, -lerakó építési övezet: az építési övezet nevében szerepel ugyan a „lerakó” is, de a tompai területen csak hulladékudvar működik kb. 2600 m²-en.

K-Mű Mezőgazdasági üzemi építési övezet: a szétszórta elhelyezkedő területfoltok összesen 60 hektárt foglalnak el. Többnyire korábbi tsz-majorok és nagyobb gazdálkodó-tanyák, állattartó telepek tartoznak az építési övezetbe, amelyen belül változatos (gazdasági, oktatási, szociális, hitéleti, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, lakó- és egyéb) funkciók elhelyezése is megengedett a különleges funkcióhoz kapcsolódóan, a valós igények alapján. Mindegyik üzemközpont beépített, de általában még bőven van fejlesztésre lehetőségük telken belül. A 7,5 m megengedett legnagyobb épületmagasság a telek belsejében növelhető.

K-Ha Határátkelőhely építési övezet: 14 hektáron alakult ki a szerb-magyar államhatár átkelési pontja körül. A sajátos funkció betöltésére a telek bármely részén elhelyezhetők épületek.

K-P Piacterület: a városközponttól ÉNy-ra alakult ki, területe mindössze 2400 m². A közterületekkel körülvett építési övezetben a telek egésze építési helynek minősül.

K-Se Szennyvíztisztító-telep: az elkerülőút mellett, a hulladékudvar szomszédságában épült meg a belterületől É-ra kb. 1 km-re. Területe kb. 6200 m².

K-Sz Szociális otthon építési övezet: külterületen, a Csikériára vezető országút mentén, a Redl kastélyban és kertjében működik az intézmény. Az építési övezetbe csak a telek egy része tartozik (kb. 4,66 hektár), a többi részen parkerdőt alakít majd ki a Kefag Zrt. A kastély összeépült a Szent Anna templommal, amely egy másik építési övezetbe tartozik, és lehetnek építési igények a terület bármely részén, ezért a telek egésze építési helynek minősül a szabályozás szerint.

K-Tu Turisztikai terület építési övezet: **három** helyszínen fejleszthető turisztikai-jóléti funkció a városban, összesen **több, mint 4** hektáron. A belterületen az ivóvíz magastározó környezetében szálláshelyeket kíván az önkormányzat fejleszteni. Ugyancsak turisztikai szállás céljára újítanak fel és bővítenék az egykori határőrlaktanyát az állami erdőben, az erdészet központja közelében. Megmarad a turisztikai besorolása egy területnek a Kelebiai országúttól D-re, a határállomás közelében.

K-Vm Vízmű terület építési övezet: a városi ivóvízbázis területe rendezést igényel a ténylegesen kialakult telekhatároknak megfelelően. A terv 5700 m² nagyságú területet jelöl ki a létesítmény céljára,

Beépítésre nem szánt területek rendezése

Közüti közlekedési övezetek - KÖu

A közlekedési hálózatok leírását a 12. fejezet közli. A kerékpárút- és gyalogút-nyomvonalak nem képeznek önálló területi egységet. **KÖu-1** övezetbe az 53-es számú országos II. rendű főút területe. A **KÖu-2** jelű övezet az országos mellékutak telkeit foglalja magában. A **KÖu-3** jelű övezet a helyi gyűjtőutak telkeire terjed ki. **KÖu-k** jelűek a szabályozási terven a betűjel helyett sárga színezéssel megkülönböztetett kiszolgáló utak, melyek a többi közlekedési övezettől eltérően átmenő fogalomra nincsenek méretezve.

Vasúti közlekedési terület nem esik a város területére, de közvetlenül az ÉK-i közigazgatási határvonala mellett halad el a Budapest-Belgrád nemzetközi vonal.

Közpark övezet - Zkp

A város zöldinfrastruktúra-hálózatának alapját a *Közpark övezet* képezi. A hálózat leírását a 13. fejezet közli.

A közparkok által elfoglalt terület nagyjából 3 hektárt tesz ki. A területfoltok egy kivétellel a városközpontban találhatók. A külterületen is van egy területegység: a Redl kastély előtti közterület a kialakult használat szerint ebbe a kategóriába került át.

Védelmi célú erdőterület – Ev

A *Védelmi erdőövezetek* Tompán hozzávetőleg 53 hektárt foglalnak el.

A kijelölés az Országos Erdő Adattár szerint történt.

A Kegaf Zrt. által kezelt állami erdőkön kívül kisebb erdősávok tartoznak az övezetbe.

Rekreációs célú erdőterület - Er

Rekreációs céllal **négy** helyszínen mintegy **28 hektárnyi** erdőövezet van Tompán. A kijelölés az Országos Erdő Adattár állományát követi, illetve a Redl kastély ősparkjából keletkező Er területet a Kefag Zrt. kérelme alapján állapítja meg a terv. **Ugyancsak rekreációs célú az igazgatási terület ÉNy-i részén található „Emlékerdő”.**

Egyéb erdőterület - Ee

Az *Egyéb erdőövezet* egyebek között a gazdasági erdőtagokat tartalmazza. Az Országos Erdő Adattár és az ingatlan-nyilvántartás alapján Tompa Településterve megközelítőleg 1741 hektárt tesz egyéb erdőbe.

A legtöbb gazdasági erdő a DK-i határrészen alakult ki, ahol a KEFAG Zrt. állami erdészete működik.

Általános mezőgazdasági övezet - Má

Az *Általános mezőgazdasági* övezet jellemzően szántó jellegű telekcsoportokból áll. Tompa Település-tervében ez az övezet foglalja el a legnagyobb területet, 4973 hektárt.

Kertes mezőgazdasági övezet - Mk

A *Kertes mezőgazdasági* övezetben nem helyezhető el lakás, ezért azokra a területekre korlátozódik a kijelölés, ahol nem is cél a lakásfunkció térnyerése. A három helyszín a jelenlegi tervben is Mk övezetbe tartozik, területük összesen nagyjából 72 hektár.

Tájközelítési mezőgazdasági övezet - Mt

A főként gyepművelésre használt mezőgazdasági területek tartoznak *Tájközelítési mezőgazdasági* övezetbe, kiterjedésük összesen **kb. 470 hektár**.

Jellemzően az ÉK-i közigazgatási határrészen találhatók gyepek, mivel a közeli Kígyós-főcsatorna vizei nedvességet biztosítanak a fennmaradásukhoz.

Vízgazdálkodási terület - V

A *Vízgazdálkodási* övezet az állóvizek, tavak, víztározók és nyílt csatornák medrét és parti sávját foglalja magában, a terület kiterjedése csak 33 hektár, ennek is jó részét az ÉK-i közigazgatási határrészen a belterületől D-re tervezett víztározók teszik ki. A vízgazdálkodási területek leírása a 15. fejezetben szerepel.

Természetközeli terület

A *Természetközeli* övezet a mocsár és nádas művelési ágban nyilvántartott 2 hektárnyi területet foglalja magában. Bővebb leírás a 4. és a 9. fejezetben olvasható.

Különleges területek (beépítésre nem szánt kategóriában) - Kb

A különleges területek egy-egy sajátos települési funkció helyszínei, a pozíciójukat és a méretüket a speciális rendeltetés nagymértékben meghatározza. Tompán háromféle beépítésre nem szánt különleges terület-felhasználás alakult ki.

Kb-Sp Nagyterjedésű sportolási célú övezetbe tartozik a városi sportpálya a városközpontban lévő Szabadság téren (1,3 hektár) és a tervezett ifjúsági tábor az Úföld utcában (0,6 hektár).

Kb-En Kutatás-, fejlesztés és megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló övezet a tervezett napelempark (2,7 hektár, a térképkivágaton a felső helysín).

Kb-T Temető övezetbe tartoznak a temetők, összes területük 5,5 hektár. A belterületi temetőn kívül a Redl-kastélyhoz tartozóan létesült kis temető (térképkivágaton az alsó helysín).

Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata, javaslat az épített környezet fejlesztésére és az építészeti örökség megőrzésére

Épített környezet adottságai a város kialakulásából adódóan

Forrás Miskolczi Miklós: „Tompá, a pusztából nőtt város” helytörténeti monográfiája a kezdetektől 1951-ig 2006.; Szilberhorn Erzsébet: Településszerkezeti terv leírás 2010.

A Tompa város múltja 1922. évi önálló községgé alakulásáig **Szabadka történetével írható le**. Szabadkát Kiskunhalassal és Madarassal egyetemben **1439-ben** Albert király Hunyadi Jánosnak adta zálogba. A Hunyadiak földvárat építenek és sánccal veszik körbe a települést. A mohácsi csata, majd Buda elfoglalása után visszavonuló törökök megkímélték az akkor már elnéptelenedett várost. Az elmenekült lakosok helyére katolikus szlávok kezdtek betelepülni.

A török hódoltság alatt a pusztai népesség a pusztai bérlemény használati jogával együtt bemenekült a városba, így a 2000 fős Szabadka határa példátlanul nagyra nőtt. **1741-ben** mezővárosi rangot és új nevet (Szent Mária) kap a város. A vármegyei alárendeltsége 1779-ben Mária Terézia által adományozott szabad királyi városi ranggal szűnik meg. Ekkor ismét új neve lesz: Mária Teresiopolis. A szabad királyi város polgárai már örökáron vehettek földbirtokot, a közlegelőt pedig eleinte ingyen használhatták. A jobb minőségű földekre más vidékről is érkeztek vevők. A királynő által kirendelt jószágigazgató, kamarai biztos: Redl Ferenc is itt vásárolt birtokot, megalapozva későbbi Redl-Podmaniczky uradalmat.

Tompá nevét, mint pusztai lakott helyet (a középkori falu után) **1776-ben** Szabadka város és Bács-Bodrog megye levelezésében említik. A terület betelepítését a város nem támogatta, mivel „*a közjó nem kívánja, hogy ott falu legyen, mert ... a nagy pusztá és legelő a békében s kivált a háborúban szükséges marha tenyésztésére kell.*”

A betelepülés mégis szükségessé vált az **1948-as** szabadságharc idején, mivel Szabadka a katonai kötelezettségét a tompai határban osztott katonaföldekkel tudta csak teljesíteni. A két uradalom (északon az Orczy, délen a Redl) közé szorított „Katonaföldek” kiosztása Tompa faluvá fejlődését nagyban segítette.

A **XX. század elején** parcellázásba kezdett a város. Az előterjesztés szerint: „*a legeltetésre kevésbé alkalmas területek feltöressenek és ezen földek örökáron adassanak el.*” A befolyt pénzt közcélra fordították, mondván: „*a tanyák népe jogot formálhat arra, hogy legalább a legprimitívebb életszükségleteit ott helyben találja, s ne kelljen minden dolgában a messze fekvő várost felkeresni.*” Gondos mérlegelést követően négy tanyaközpontot jelöltek ki, ezekből egyik Tompapuszta felső-tompai részén a Katonaföldektől délre elterülő részen. 1905-ben Zsíroskúton 125 láncc, Sáskalaposon 288 láncc föld eladására került sor, általában 25 éves részletre. Ezek megnevezése ma is Örökföld. Az örökföldekkel együtt 71 db 400-600 négyszögöles **házhelyet is kialakítottak** úgy, hogy „a külterületi kulturközpontnak mintegy a külső foglalatát eredményezzék, és lehetővé tegyék az ezen helyen való megtelepedést.”

A tanyaközpont kijelölését követően valósultak meg a **közüntézmények**: iskolák (1909. Kőrösalji, 1912. templom melletti), orvosi rendelő (1905.), csendőrlaktanya (1904.), templom (1909.). Szabadka-Tompapuszta állami születési anyakönyvet 1908-ben nyitották meg.

A Budapest-Zimony vasút Tompát érintő szakasza **1882-ben** érte el a települést. A nyílegyenes vonal a tanyaközpontot nem keresztezve, távolabb épült ki. A vasút nagyban hozzájárult Kelebia leválásához és önálló településsé fejlődéséhez.

Az I. világháborúból győztesen kikerülő szerbek igényt tartottak a Vajdaságra és az egész Bácskára. Az **1918-1921.** közötti politikai huzavonát követően Szabadkából 12-13 ezer fővel 28329 hold maradt Magyarországon.

Az **1921.** évben megalakított Újszabadka, mint Szabadka város Tompán megalakított törvényhatósága nem volt hosszú életű. A **1928-ban** az Országos Községi Törzskönyv Bizottság kérdésére a képviselő-testület a névváltoztatást „nem óhajtja, hanem továbbra is ragaszkodik a Tompa névhez, és a község nevének megállapítását Tompa névvel kéri jóváhagyni.”

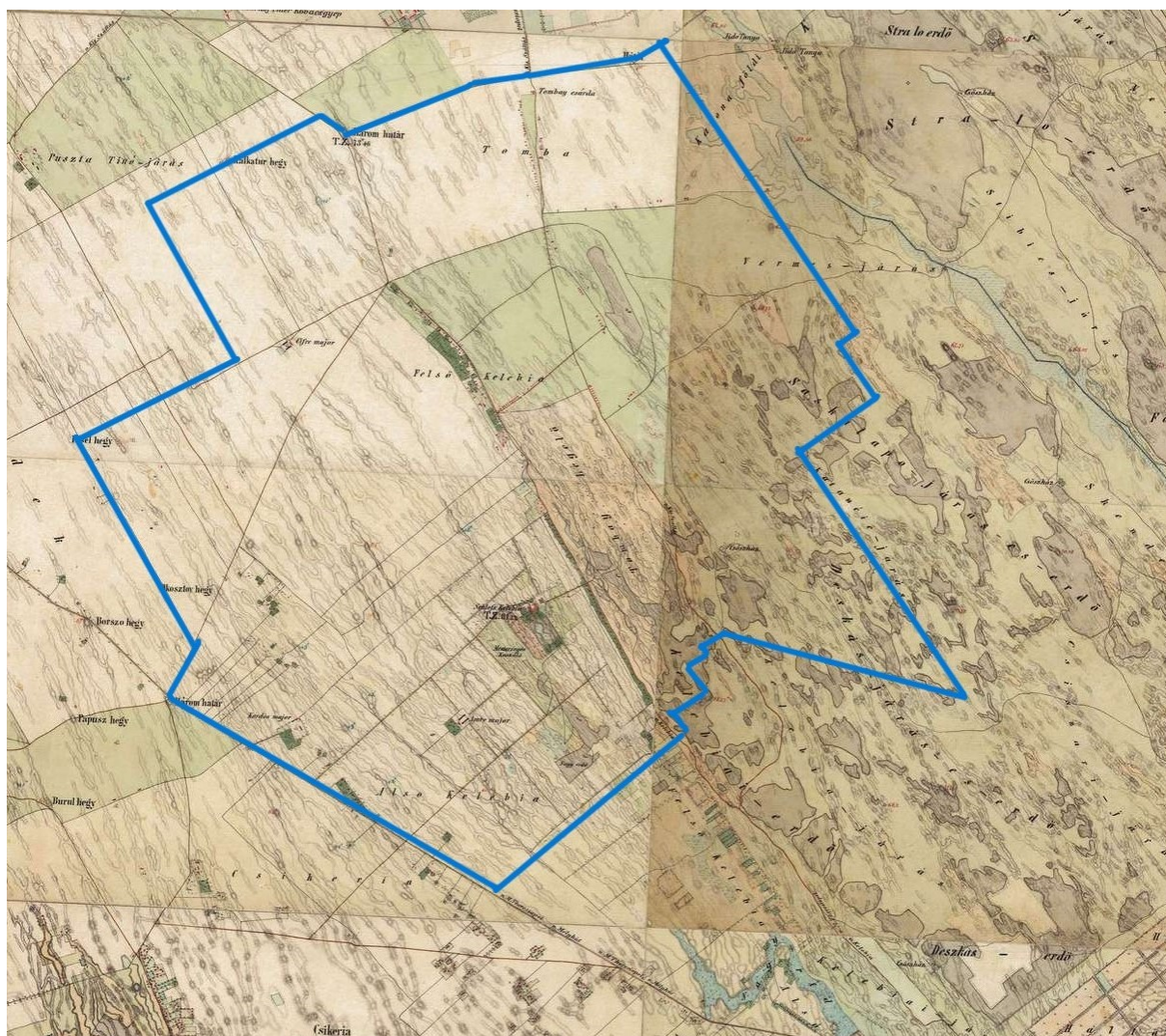
Zárt településtartományban letelepedő népességről főként csak a XIX. század végétől beszélhetünk, az **1783-as** első katonai felmérésen csak homokhátságokat és kisebb halmokat láthatunk a mai Tompa helyén. Egy biztos viszonyítási pont a tompai csárda a mai állapotokhoz, valamint már több tanya és kút került ábrázolásra, amely bizonyítja a területen élők foglalkozási lehetőségeit: állattartás és gyümölcsstermesztés.

I. Katonai felmérés 1783 – jobbra lent Szabadka, balra Mélykút látható

Az **1866-os** második katonai felmérésen (1866) jobb képet kaphatunk a területről. A mai úthálózat kirajzolódik, teljesen megegyezik a Mélykút-Csikéria-Tompa „Három határ” pont. A térképen még *Felső-Kelebiának* jegyzett terület a mai Attila utca északi fele, ahol egy tanyasor alakult ki. Ennek történelmi hátterében a jobbágyfelszabadítás és az alföldi homoktalajon elkezdett szőlőtermesztéssel összekapcsolt birtokparcellázás áll. A csőszházak is megjelennek a területen.

II. Katonai felmérés 1866 – jobbra lent Szabadka, balra Mélykút látható

Mai Attila és Táncsics utca

Bárómajor

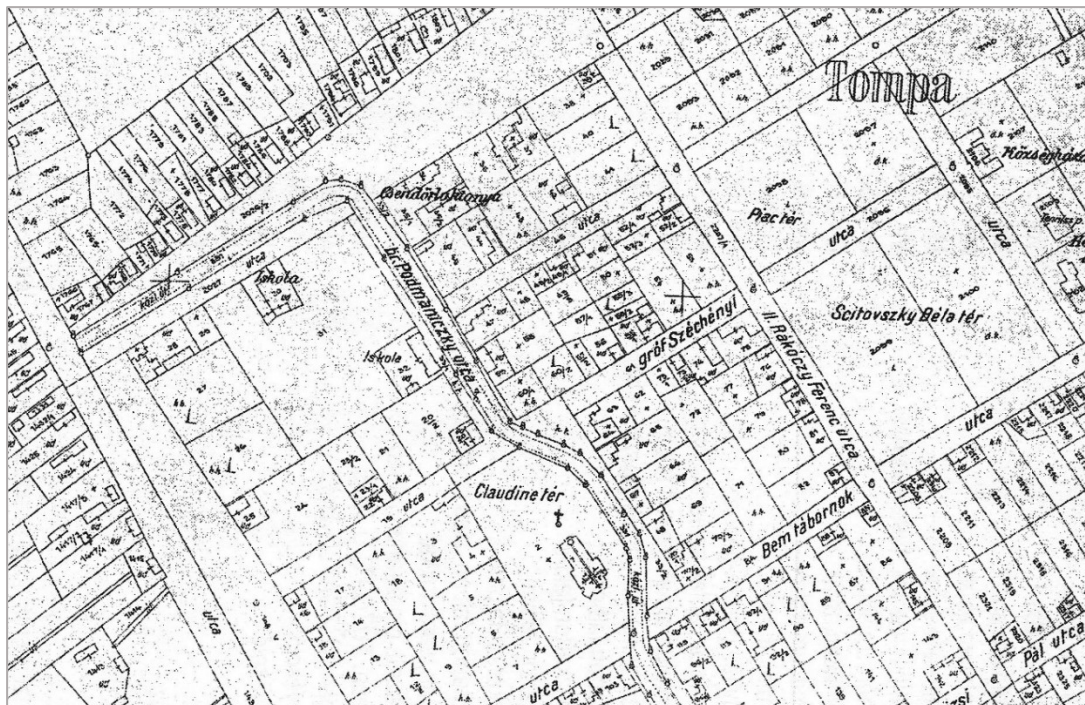

Az **1880-as** évek harmadik katonai felmérési térképének legfontosabb változása, hogy a vasútvonal kiépülése kialakította a külterület keleti határát. A szerb-fejedelemséggel 1880. évben kötött vasúti egyezmény alapján Magyarország vállalta, hogy kiépíti a Budapest-Ferencváros- Szabadka-Zimony vasúti pályát. A telekosztások, valamint a tanyasorok kialakulása már előre vetítik a későbbi település létrejöttét. A területhasználatban nem történt jelentősebb változás.

[illegible]

A községgé alakulás a tanyaközponttal indult, de önálló településről csak 1922. április 12-étől beszélhetünk, amikor már hivatalosan is községgé vált Tompa Bács-Bodrog vármegye bácsalmási járásának részeként. A szabályos utcahálózatú faluban ekkor már 5000 ember élt kb. 1200 házban.

1929 évi kataszteri térkép részlet a mai városközpontról

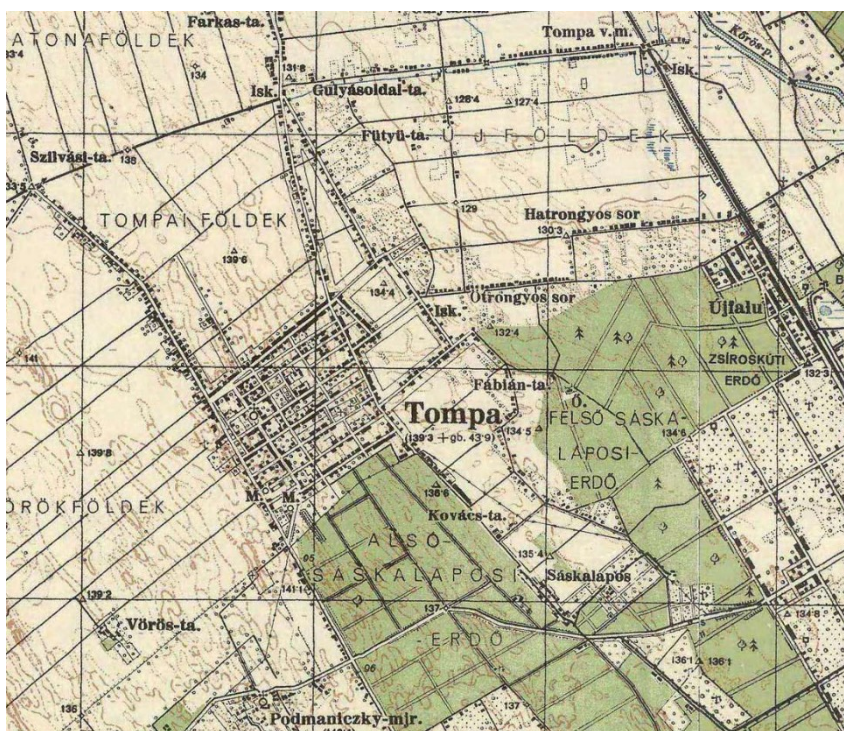

Az 1941 táján készült katonai térképen már belterületi jellegről is beszélhetünk, mely a már kialakult tanyasorok közötti terület kihasználásával települt be. A tanyasorok a belterület folytatását képezik, nincs éles határ a két igazgatási területforma között.

Magyarország Katonai Felmérése (1941) – mai belterület és környéke

Tompa vasúti megálló-helye (jobbra fent látható a képen) nincs közvetlen kapcsolatban a várossal.

A szőlőskertek mérete és mennyisége a korábbiakhoz képest jelentősen csökkent az erdőterületek javára.

1983-ra bővült a belterület az Attila utca és a Hunyadi utcák által határolt terület beépítésével: létrejött a mostani Zrínyi, Május 1., Arany János és Kis utca. Később alakult ki a Móra utca, mely a jelenlegi belterületi határt jelenti. Tovább telekosztások is itt valósíthatók majd meg.

2004. július 1.-én Tompa megkapta a városi rangot. Térségi szerepe a közúti határátkelőhely miatt jelentős.

Jelenlegi állapotok szerint az utcahálózat sakktáblás elrendezése, szabályos vonalvezetése egységes településképet ad és a területi növekedés lehetőségét hordozza magában. A Szabadka felől beérkező út a templomra fut rá. Az 1910-ben eklektikus stílusban épült Kapisztráni Szent János Római Katolikus templomot és kertjét a Szentháromság tér K-i oldalán kerüli meg a közút. A Deák Ferenc utca és a Kinizsi Pál utca kereszteződésénél a temető képezi az út lezárását.

Az 53. számú főút a lakott területet Ny felől elkerülve éri el a határátkelő pontot. Az utolsó szakaszon a helyi és a tranzit közlekedés keveredik, a főutat új nyomvonalra szükséges áthelyezni.

Közüntézmények történeti fejlődése

Tompa egyetlen középülete sokáig az 1876-ban elkészült iskola volt. A község népessége 1880-ban 4700, 1890-ben már 7400 fő volt, s 1629 házat laktak. 1900-ban fejeződött be a település keleti határán húzódó vasút építése. A vasút azért épült olyan távol a településtől, mert Redl Imre földesúr nem engedte meg, hogy birtokait kettészelje. 1911-ben emelték az első templomot, s ekkor létesült az állandó csendőrs is. Tompa-pusztá ekkor még nem vált községgé, de hivatalosan településsé nyilvánították.

A ma is álló községháza 1928-ban épült. Hét évvel később, 1935-ben már a villanyvilágítás kiépítését is elkezdték, s kikövezték a Tompán is áthaladó Tompa és Szabadka közti utat.

Bölcsőde 1953-tól időszakosan, majd 1972-től folyamatosan működött. Az ellátás 1991. után megszűnt és csak 2021-ben indult újra.

Iskolai oktatás Tompán 1876 óta működik, 1926-30 között összesen hat iskola épült, 1973-ig a következő helyeken folyt oktatás: Zsíroskúti iskola, Betyársori iskola, Szabadkai úti iskola, Erdőgazdaság, Csajkás sori iskola, Dózsa majori iskola. Végül a tanyasi gyermekek számára 40 személyes diákothton került kialakításra 1963. október 7-én és 1973. szeptember 1-jétől kezdődően már csak a Bem u. 22-24. szám alatt folyik oktatás. 450 adagos iskolai étterem-konyha létesült 1981-ben. 10 tanteremmel bővült az általános iskola 1984-ben. Új tornatermet 1988-ban kapott az intézmény.

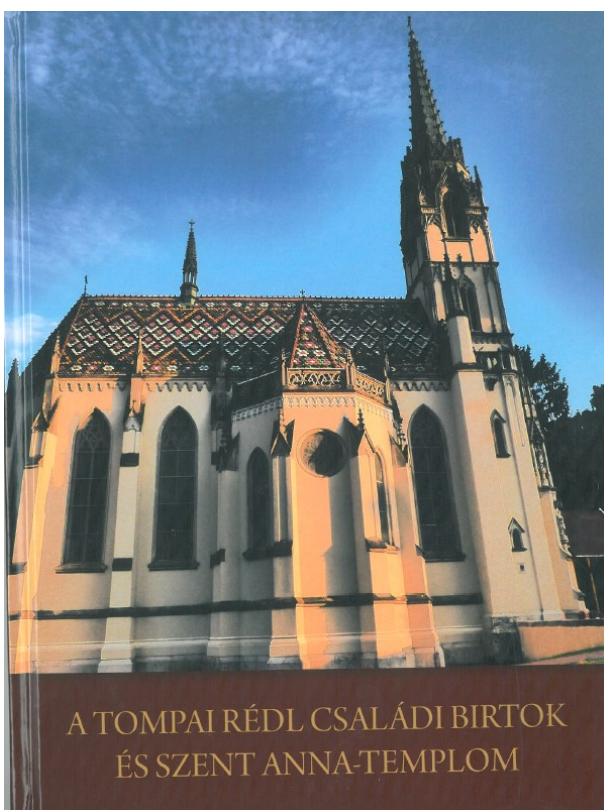
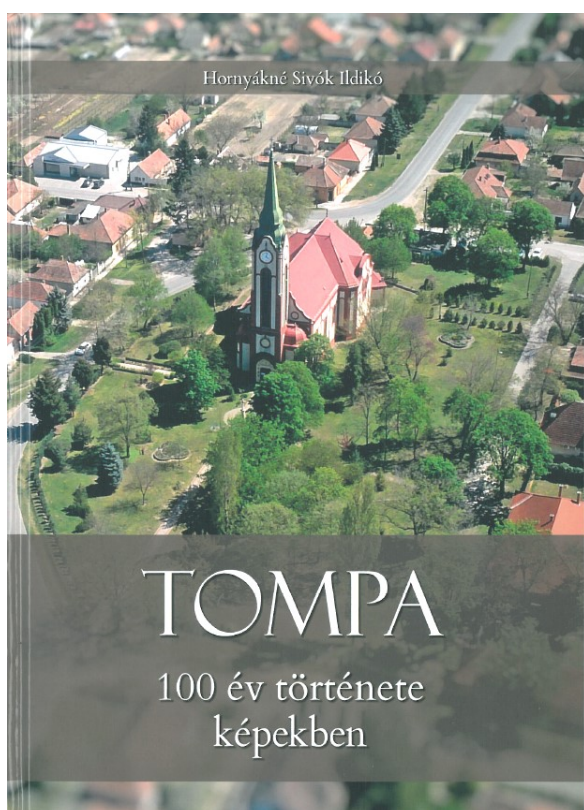
Óvodát 1930-as években szerveztek először. 1958-ban már 2 csoport működött. Jelenlegi helyére 1969. július 12-én került. 1973. szeptember 1-jén egy csoportszobával, 1976. szeptember 1-jén egy teljesen új épületszárnnyal bővült.

Műemlékek

Jelen dokumentáció „Beavatkozások, változások” című **9. fejezetének 9. pontja** közreadja az országos műemlékek nyilvántartási adatait. Az adatokat térképen megjeleníti a Szabályozási terv az előírt jelmagyarázat szerint.

A város *Települési Arculati Kézikönyve (2017)* művészi fotósorozattal mutatja be a múlt és jelen településképi eredményeit, értékeit. Tompa önálló településsé válásának 100 éves évfordulója alkalmából 2022-ben további helytörténeti képeskönyvek adták közre helyi lakosok gyűjtéseit és ihletett felvételeit a városról. A „TOMPA – 100 év története képekben” (összeállította: Hornyákné Sivók Ildikó) önálló fejezetet szentel az „Épített értékeink, természeti környezetünk” és „Hagyományörzés és értékkeremtés” témáknak. A „Tompai Rédl családi birtok és Szent Anna-templom” című önkormányzati kiadvány pedig a kastélyépítő bárói család történetén keresztül ismerteti meg a korunkra hagyományozódott értékekkel.

Kiadványok címlapja

A hatátkelőhely közelében, a Csikéria-i országút mellett álló Rédl-kastély és kertje **országos műemléki** védelem alatt áll a közvetlenül szomszédos Szent Anna kápolnával egyetemben. A Kastélyban szociális intézmény működik, ezért a terület K-SZ jelű **különleges szociális intézményi** besorolású. Kertjének egy része a KEFAG Erdészet közjóléti erdő-fejlesztési terveinek megfelelően Ek jelű övezetbe tartozik.

A Szent Anna kápolna esetében a jelenleg hatályos Má általános mezőgazdasági övezet nem volt megfelelő kategória, helyette a Vi **intézményi** építési övezetet jelöli ki számára a szabályozási terv.

Ugyancsak műemlék a II. világháborús szántóföldi bunker a belterületől É-ra, az 53-as számú főút mellett. Az objektum egy nagyobb szántóterület szélén lelhető fel, a terület besorolása Má **általános mezőgazdasági** övezet maradt.

Redl-kastély műemléki nyilvántartásából:

romantikus

1863

A Tompától Szabadkára vezető út mentén, egykor Szabadkához tartozó pusztai területén álló kastély, melyhez a Szent Anna-templom (trsz.: 6828) kapcsolódik. Szabadon álló, U alaprajzú épület, földszintes, nyeregtetős, pártázatos oldalszárnyakkal, emeletes, támpilléres, pártázatos sarokbástyákkal, azokhoz földszintes nyaktaggal csatlakozó emeletes, nyeregtetős, lépcsős oromzatú, pártázatos középső szárnyal. A középső szárny D-i homlokzata előtt néhány lépcsőfok magas, nyitott terasz. A főbejárat tengelye fölött a pártázatból díszes, lépcsős-fiatornyos oromzat emelkedik ki, benne az építető címere és jelmondata. Az egyik udvari homlokzaton kútház, alatta nagyméretű, faragott kútépítmény, vele szemben befalazott kocsíáthajtó, melynek párja a külső homlokzaton található. Az U két szára egytraktusos, oldalfolyosós elrendezésű, a helyiségek síkmenyendezések, átalakítva. Nyílászárók, jórészt 19. század második fele. A középső szárnyban boltozott, oszlopos lépcsőház. Építette korábbi, valószínűleg 18. század végi épület felhasználásával báró Redl Béla, 1861–1863-ban (építésszek: Gerster Károly és Kauser Lipót). Az egykori kastélypark területén: gloriett, volt garázs és parádés istálló, búzatároló, valamint a bejáratnál portaépület. A gloriett kivételével mindegyik erősen átalakítva.

Szent Anna templom műemléki nyilvántartásából:

historizáló

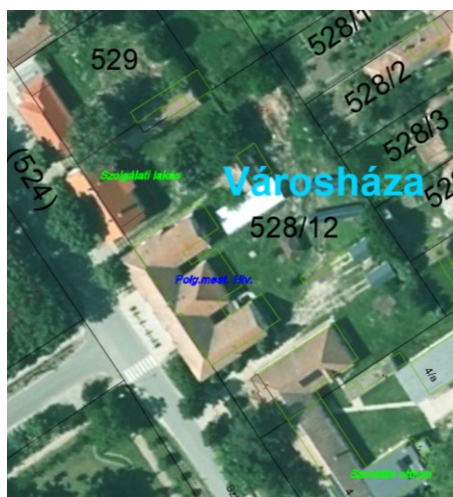
1905

A Redl-kastély (trsz.: 692) É-i bástyája helyén épült, kereszthajós, nyeregtetős templom, színes mázas, Zsolnay-féle kerámiaacserép héjalással. Szentélye, a kereszthajó szárai és a DK-i hajófalhoz kapcsolódó kápolna poligonális záródású, a szentély DK-i falához a kereszthajószár másik oldalán kétszakaszos, emeletes oratórium kapcsolódik. A földszintes sekrestye és előtere a kereszthajó és az oratórium elé épült. Támpillérekkel tagolt homlokzatain csúcsíves nyílások, az ablakok mérművesek. A templom homlokzatain díszítőfaragványok, szobrok, domborművek. A főbejárat fölött angyal, felirat szalaggal: 1905. A belső bordás boltozatos, bimbós fejezetű, karcsú pillérekkel, a hajó bejáratnál oldalán kőkonzolokra ültetett, áttört kőrácsos karzattal, a szentélyben faragott mellvédés oratóriummal. Berendezés: jellemzően 19. század vége, korábbi darabokkal kiegészítve. Báró Redl Béla 1861–1863 építette a jelenlegi kastélyt és É-i bástyájában kápolnát alakított ki. 1893-ban a kápolna azonban már kicsinek bizonyult, mivel a környékbeli nép plébániatemplomául is szolgált. Az új templom építését határozta el, az építkezés 1905-ben fejeződött be (építész: Wágner Károly?). A kastély részét képező templom plébániatemplomi rangot kapott.

A Tompa Város településképeznek védelméről szóló 19/2017. (XII. 20.) önkormányzati rendeletet, amely **sem területi, sem egyedi védelmet nem állapít meg**. A jelenleg hatályos szabályozási terv azonban *helyi értékvédelemre javasolja* az alábbi épületeket, melyek a Településtervbe is átkerültek javasolt elemként:

Helyi védelemre javasolt épületek

Városháza (Szabadság tér 3. Hrsz.: 528/12)

R.k. templom, plébánia (Szenthárom tér, Hrsz.: 1., 2.)

Bokréta Óvoda (Széchenyi utca 16. Hrsz.: 24/12)

Lakóház (Szentháromság tér 1., Hrsz.: 57/1)

Általános Iskola (Bem utca 22-24., Hrsz.: 526)

Malom (Attila utca 31-35. Hrsz.: 219/3)

Egykori iskola 53-as főút mellett (hrsz.: 0109/11)

Szabadság tér légifotó -balról a Művelődési ház látható

A szabályozási terv az övezeti rend megállapításakor az épített környezet kialakult értékeinek jellegét igyekszik őrizni és tovább éltetni.

11. ÉPÍTÉSI TÖRVÉNY EGYES ELŐÍRÁSAI TELJESÜLÉSÉNEK IGAZOLÁSA

Étv. 7. § (3) bekezdés b) pontja teljesülésének igazolása

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szerint a „*Biológiai aktivitásérték: egy adott területen a jellemző növényzetnek a település ökológiai állapotára és az emberek egészségi állapotára kifejtett hatását mutató érték*”. A törvény rögzíti a természet- és a környezetvédelem, az erdők és a felszíni és felszín alatti vizek védelme, az ár- és belvízvédelem, valamint a termőfölddel és a területekkel való takarékos bánás – érdekében betartandó szabályokat, köztük a BIA-értékre vonatkozó előírást a **7. § (3) bekezdés b) pontban**, mely szerint „újonnan beépítésre szánt területek kijelölésével egyidejűleg a település közigazgatási területének biológiai aktivitás értéke az átminősítés előtti aktivitás értékhez képest, az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályokban meghatározottak szerint nem csökkenhet”. A törvényi előírás teljesülését igazolják az alábbi kimutatások.

Tompa igazgatási területének felhasználása a hatályos szerkezeti terv szerint

Rendeltetési kategória	Belterület és tervezett kiegészítése (ha)	Külterület (ha)	Összesen (ha)	BIA szorzó	BIA érték
	672,5	7488,9	8161,4		37654,12
Beépített és beépítésre szánt	574,9	108,2	683,1		1212,35
Kertvárosias lakó - Lke	190,8	-	190,8	2,7	515,16
Falusias lakó - Lf	187,8	40,3	228,1	2,4	547,4
Településközpont vegyes terület - Vt	10,3	-	10,3	0,5	5,15
Gazdasági - ipari terület - Gip	0,6	0,4	1,0	0,4	0,4
Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület - Gksz	168,2	3,5	171,7	0,4	68,68
Különleges zárandószállás - Kz	0,4	-	0,4	1,5	0,6
Különleges határátkelő - Kha	14,0	-	14,0	1,5	21,0
Különleges piac - Kp	0,2	-	0,2	1,5	0,3
Különleges szociális otthon - Ksz	-	6,7	6,7	1,5	10,05
Különleges turisztikai terület - Ktu	-	0,3	0,3	1,5	0,45
Különleges szálláshely szolgáltató ter. - Kszá	-	1,8	1,8	1,5	2,7
Különleges mezőgazdasági üzemi ter. - Km	2,6	55,2	57,8	0,7	40,46
Beépítésre nem szánt	97,6	7380,7	7478,3		36441,77
Zöldterület - Z	4,7	0,6	5,3	8	42,4
Erdőterület - Eg	3,3	1699,5	1702,8	9	15325,2
Kertes mezőgazdasági terület - Mk	61,8	-	61,8	5	309,0
Általános mezőgazdasági terület - Má	-	5248,6	5248,6	3,7	19419,8
Általános mezőgazdasági terület (megkülönböztető színnel jelölt gyeplélegelő, rét) - Má	-	297,2	297,2	3,7	1099,64
Országos mellékút - KÖu-1	1,9	6,0	7,9	0,6	4,74
Gyűjtőút - KÖu-2	21,6	4,0	25,6	0,6	15,36
Csatorna - V	0,4	32,4	32,8	6	196,8
Különleges sportterület - Ksp	1,5	-	1,5	6	9,0
Különleges temető - Kt	2,4	0,9	3,3	6	19,8
Különleges hulladék udvar - Kh	-	0,3	0,3	0,1	0,03

Megjegyzés: Az Lf és Lke területek, valamint a mezőgazdasági területek adatait a záró szakaszban javítani kellett.

Tompai igazgatási területének felhasználása a Rendezési terv szerint

Rendeltetési kategória	Belterület (ha)	Külterület (ha)	Összesen (ha)	BIA szorzó	BIA érték
	303,00	7858,4	8161,4		40090,51
Beépített és beépítésre szánt	247,3	447,38	696,20		1156,31
Kisvárosias lakóterület - Lk	34,10	-	34,10	1,2	40,92
Kertvárosias lakóterület - Lke	155,93	-	155,93	2,7	421,01
Falusias lakóterület - Lf	20,32	205,00	225,32	2,4	540,76
Településközponti vegyes - Vt	20,36	-	20,36	0,5	10,18
Intézményterület - Vi	-	0,47	0,47	0,5	0,23
Kereskedelmi, szolgáltató terület - Gksz	6,96	131,86	138,82	0,4	55,52
Általános gazdasági terület - Gá	3,00	27,24	30,24	0,4	12,09
Egyéb ipari gazdasági terület - Gipe	5,65	-	5,65	0,4	2,26
Hulladékkezelő, -lerakó terület - K-Hull	-	0,26	0,26	0,1	0,02
Mezőgazdasági üzemi terület - K-Mű	-	59,97	59,97	0,7	41,98
Határátkelőhely - K-Ha	-	14,07	14,07	1,5	21,10
Piacterület - K-P	0,24	-	0,24	1,5	0,36
Szennyvíztisztító telep - K-Se	-	0,62	0,62	1,5	0,93
Szociális otthon - K-Sz	-	4,66	4,66	1,5	6,99
Turisztikai terület - K-Tu	0,74	-	0,74	1,5	1,11
Vízmű terület - K-Vm	-	0,57	0,57	1,5	0,85
Beépítésre nem szánt	54,18	7411,02	7465,20		38934,20
Közüti közlekedési terület - Köu	14,85	61,71	76,56	0,6	45,93
Közpark zöldterület - Zkp	2,79	0,28	3,07	6	18,42
Védelmi célú erdőterület - Ev	-	56,67	56,67	9	510,03
Rekreációs erdőterület - Er	-	24,30	24,30	9	218,70
Egyéb erdőterület - Ee	-	1741,03	1741,03	9	15669,27
Kertes mezőgazdasági terület - Mk	13,88	57,72	71,6	5	358,00
Általános mezőgazdasági terület - Má	13,35	4993,63	5006,98	3,7	18525,82
Tárgazdálkodási mezőgazdasági terület - Mt	-	469,76	469,76	7	3288,32
Nagykiterjedésű sportolási célú terület - Kb-Sp	1,33	0,63	1,96	6	11,76
Kutatás-, fejlesztés és megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület - Kb-En	-	2,69	2,69	3,2	8,60
Temető terület - Kb-T	4,65	0,89	5,54	6	33,24
Vízgazdálkodási terület - V	3,33	30,06	33,39	7	233,73
Természetközeli terület - Tk	-	2,02	2,02	8	16,16

A **Biológiai aktivitásérték** az új Településfejlesztési tervben **2436,39 ponttal több**, mint a jelenleg hatályos Településszerkezeti tervben, a **törvényi előírás teljesül**.

Étv. 7. § (3) bekezdés c) pontja teljesülésének igazolása

„7. § (3) c) a települések beépítésre szánt területeinek összességét - ott, ahol az fizikailag lehetséges - beépítésre nem szánt területekből álló gyűrűvel kell körülvenni, a települések összenövésének elkerülése érdekében”

A **12.1-12.5. sorszámú változtatási ügyekben** keletkezik új beépítésre szánt terület, melyek elhelyezkedése a következő:

1. ügy: a külterületen egy beépített telekcsoportot képez az egykori bárói birtok, melynek egy része (Szent Anna templom 0290/16 helyrajzi számú telke) **Vi** jelű **intézményi vegyes építési övezet** kategóriába kerül. A helyszín a belterülettől 1,2 km-re, a közigazgatási határtól 2,7 km-re helyezkedik el. A szomszédos szociális otthonnal egy beépítési egységet képez, amelyet mezőgazdasági területekkel és erdőkkel van körülvéve.
2. ügy: az Mk kertes mezőgazdasági területből kiegészülő Lke jelű **kertvárosias lakóterület** a belterületen fekszik, annak határáig nyúlik, összenövést nem okoz.

3. ügy: az 53-as számú főút elkerülő szakasza mentén, a belterülettől közel 400 m-re található az OMV üzemanyagtöltő állomás, amelynek Gksz jelű *kereskedelmi szolgáltató* területe kamion-parkolóval egészül ki a szomszédos Má mezőgazdasági terület igénybe-vételével. A területet szántók övezik.
4. ügy: a belterülettől 1,5, az országhatártól 1,0 km-re lévő volt Határőr-laktanya K-Tu jelű *különleges turisztikai* területe erdőből egészül ki, de továbbra is a KEFAG erdői övezik majd.
5. ügy: a belterületen található K-Tu jelű *különleges turisztikai építési övezet* kismértékben (0,33 hektáron, ezen belül 0,18 hektár új beépítésre szánt terület) bővülni fog, a környezet szintén beépített.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a Tompa új beépítésre szánt terület-kijelölései **nem okozzák a települések összenövését.**

Étv. 7. § (3) bekezdés d) pontja teljesülésének igazolása

„7. § (3) d) a termőföld igénybevitelével járó, új beépítésre szánt területek kijelölésénél elsősorban a termőföld védelméről szóló törvényben meghatározott átlagosnál gyengébb minőségű termőföld-területek jelölhetők ki”. **A törvényi előírás az alábbiak szerint teljesül.**

1. ügy helyszíne „templom” és „út” bejegyzésű az ingatlan-nyilvántartásban, termőföld nem érintett.

A 2. helyszín belterületi fekvésű.

A 3. ügy kapcsán Sz 3 és Sz 4 minőségű szántórészek kerülnek kivonásra meglévő üzemanyagtöltő telephelybővítése céljából. ***A fejlesztés helyhez kötött.***

A 4. ügyben érintett terület erdőművelésből kivonandó. Az önkormányzat rendelkezik csereterülettel. ***A fejlesztés helyhez kötött.***

Az 5. helyszín **belterületi** fekvésű, művelésből kivett.

Étv. 7. § (3) bekezdés e) pontja teljesülésének igazolása

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) **7. § (3) bek. e)** pontja előírja: „e) a települések beépítésre szánt területe csak olyan területfelhasználás céljára növelhető, amilyen célra a település már beépítésre kijelölt területén belül nincs megfelelő terület és ezt a települési önkormányzat képviselő-testülete - a fővárosban a Fővárosi Közgyűlés és a kerületi önkormányzat képviselő-testülete - külön döntéssel igazolja”.

Részlet a döntést tartalmazó 23/2024. (II. 15.) Képviselő-testületi határozatból:

Tompa Város Önkormányzat Képviselő-testülete az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 7.§ (3) bekezdés e.) pontka alapján a készülő Településtervben új beépítésre szánt területeket jelöl ki a következők szerint:

1. A városfejlesztési célok megvalósítása érdekében új beépítésre szánt **Vi** jelű intézményi vegyes, **Lke** jelű kertvárosias lakó, **Gksz** jelű kereskedelmi szolgáltató, **K-Tu** jelű különleges turisztikai terület kerül kijelölésre, mivel a település már beépítésre kijelölt területén belül ezekre a célokra nincs megfelelő terület.

12. KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATOK HELYZETE, FEJLESZTÉSI JAVASLATA

A munkarész elkészítéséhez felhasznált források:

- Tompa város hatályos településfejlesztési és településrendezési dokumentumai
- Bács-Kiskun Vármegye Területfejlesztési Konceptiója
- Bács-Kiskun Vármegye Területrendezési terv közlekedési munkarész (VTrT)
- Országos Területrendezési Terv (2018. évi 139. törvény) (OTrT) közlekedési munkarész
- OKA - Országos Közúti Adatbank vonatkozó forgalomszámlálási adatai

A város helyzete és kapcsolatai a térségben

Tompa Bács-Kiskun Vármegye déli részén, Felső-Bácskában, a Kiskunhalasi járásban található. Nagy forgalmú nemzetközi közúti határátkelővel rendelkező város a Duna-Tisza közén. A kiskunhalasi kistérséghez tartozik, mintegy 28 kilométerre délre fekszik Kiskunhalastól. A szomszédos települések a határ magyar oldalán: észak felől Kisszállás, kelet felől Kelebia, délnyugat felől Csikéria, nyugat felől pedig Mélykút. Dél felől Szabadkához tartozó területek határolják.

A főváros 180 km-re északra érhető el Kecskeméten át az M5 autópályán. A gyorsforgalmi úthálózattal a kelet-nyugati irányú kapcsolatot az 55. számú főút biztosítja, amely a városközponttól kb. 8 km-re É-ra halad el Kisszállás közigazgatási területén keresztül. Az országhatárral közel párhuzamosan haladó másodrendű főúton a nyugati országrészbe és az M6-os autópályához lehet eljutni a bajai Duna-hídon át. Keleti irányba haladva Szeged és az M5-M43 autópálya érhető el.

Észak-déli irányban Tompát átszeli az 53-as számú másodrendű főút, amely a belterületet Ny felől kerüli el. Az út déli végszelvénye a Magyarország-Szerbia országhatárán a tompai határátkelő.

A környező települések közül keletre Kelebia, nyugat felé Csikéria érhető el az 5501 jelű országos mellékúton.

A 150 számú országos vasútvonal a közigazgatási terület keleti határán, Kelebia területén húzódik, fejlesztése folyamatban van.

A közlekedési ágak közül adottságok hiányában nincs légi és vízi közlekedés.

A gyorsforgalmi- és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programját és nagytávú tervét a 2018. évi 139. törvény tartalmazza. Az M9 autópálya tervezett nyomvonala szerepel az OTrT-ben és VTrT-ben, megépülte esetén jelentősen tehermentesíti a kelet-nyugati irányú utakat.

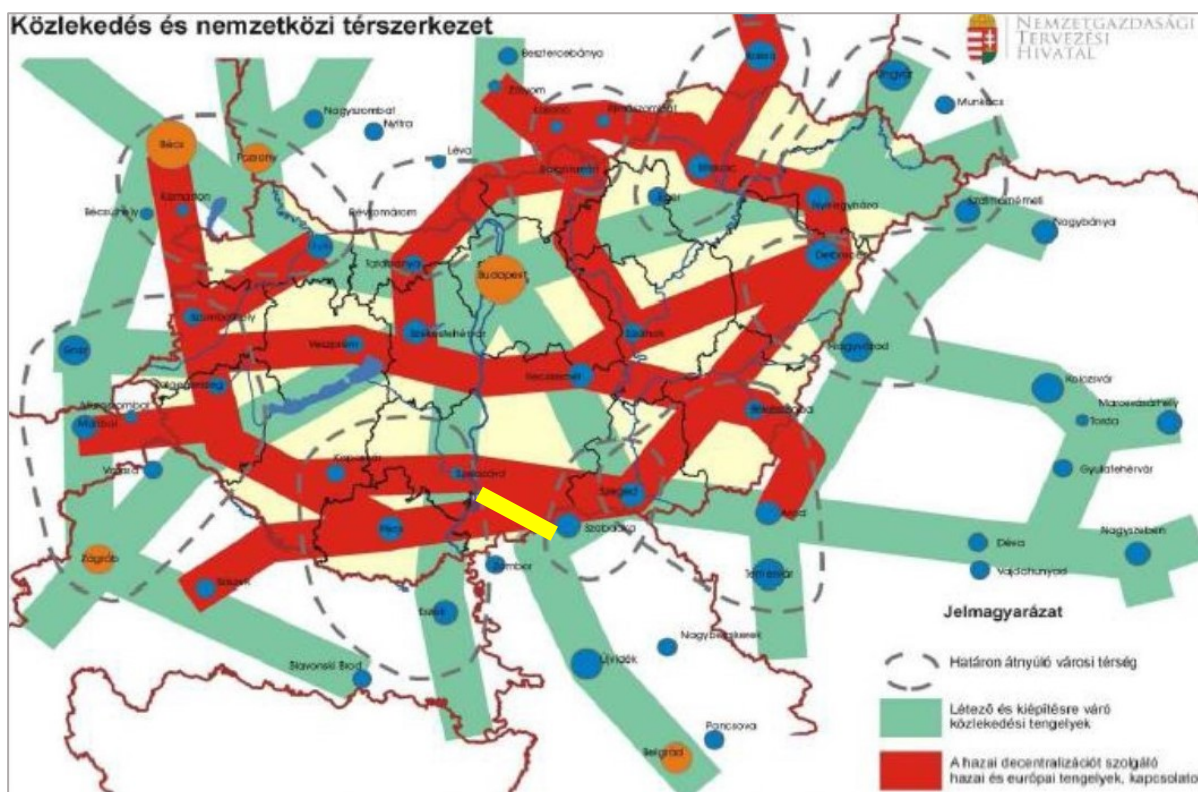
Tompa Város új Településtervéhez az *Építési és Közlekedési Minisztérium* közölt egy tervezett gyorsforgalmi út nyomvonalat, amely nem szerepel a területrendezési dokumentumokban, de nagymértékben érinti Tompa közlekedését. A nyomvonal az M9 autópályáról Kisszállás felől D-i irányba kiágazva egy új tompai határátkelőhelyhez vezet és a határ túloldalán becsatlakozik Szabadka elkerülőútjába. Az út tervezésére közbeszerzési eljárás indult 2023. novemberében. Tompa Fejlesztési tervlapján saját szerkesztésű, a városra „szabott” nyomvonaljavaslat és csomóponti megoldás szerepel.

A *telex.hu* internetes híroldal 2023. augusztusában tudósított az út szerepéről: „A ... kormány zöld jelzést adott két olyan útfejlesztésnek, amelyek jelentősen átalakítanák a Balkán és a Nyugat-Európa közötti magyarországi tranzitforgalmat. Ha meghosszabbítják az M9-es gyorsforgalmi utat, és meglesz az összeköttetés a tompai határátkelőhelyhez, akkor a forgalom jelentős részét sikerülne a néha túlterhelt M5-ösről a most még kihasználatlan M6-os autópályára terelni. Sok időbe telhet azonban, amíg mindez valósággá válik: maga az út

tervezése három évig is eltarthat, ezután kezdik meg a kijelölt területek megvásárlását, és csak utána kezdődhet az építkezés.”

Az M5 tehermentesítésének szerepe jól megmutatkozik az alábbi térszerkezeti ábrán: a Vajdaságon át É-ra tartó forgalom közlekedési tengelye jelenleg Szegeden át halad a főváros felé (zölddel ábrázolt tengelyek). Amennyiben a bejelzett rövid gyorsforgalmi szakasz (sárga színű vonal) pótlása megtörténik, akkor az M6 átveheti a forgalom jó részét és a főváros, valamint Ausztria, Csehország és Szlovákia felé az út le is rövidülhet.

Szabadka - M9 gyorsforgalmi összeköttetés térszerkezeti szerepe (Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal) – a Tompán átvezető hiányzó szakasz sárga színnel szerepel az ábrán

Jelen terv véleményezési szakaszában Budapest Főváros Kormányhivatala Országos Közúti és Hajózási Hatósági Főosztály Gyorsforgalmi Ütügyi Osztály a közlekedésfejlesztési szándékot megerősítette:

Az egyes közlekedésfejlesztési projექtekkel összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet 1. melléklete alapján:

- Az M95 gyorsforgalmi út, M9 gyorsforgalmi út és Tompa, országhatár közötti szakasz megvalósítása,
- Az 53. számú főút, Tompa és országhatár közötti szakasz fejlesztése,
- Tompa, új határátkelőhely fejlesztése,
- Tompa településen parkolók kialakítása

érinti a település közigazgatási területét.

Az Ütügyi Főosztály közreadta a levelében az Építési és Közlekedési Minisztérium Útépítésekért Felelős Helyettes Államtitkárság alábbi tájékoztatását is:

M9 gyorsforgalmi út tervezése 51-53 főutak között, lekötéssel Tompa irányába

A projekt keretében az 51. sz. főút meglévő csomópontjától az 53. sz. főútig mintegy 60 km hosszú, 2x2 sávós, gyorsforgalmi út tervezése valósul meg kiviteli terv szintig, Kiszállás térségében Tompa irányába történő lekötéssel. A tervezési szakaszon megtervezésre kerül az 53. sz. főút felújítása Kiskunhalas és az 55. sz. főút között, egy mérnökségi telep Jánoshalmán, valamint új kerékpárút Jánoshalma és Kiskunhalas között.

A projekt kapcsán Tanulmányterv, Környezeti Hatástanulmány (KHT), engedélyezési terv, kiviteli terv fog készülni. Jelenleg a felsorolt dokumentációk elkészítésére (tervezési feladatra) kiírt nyílt közbeszerzési eljárás van folyamatban. A tervezési feladat várható kezdése 2024. I. negyedév.

M9 gyorsforgalmi út déli lekötéséhez kapcsolódóan tompai új, teherforgalmi határátkelőhely és kapcsolódó gyorsforgalmi úti szakasz tervezése

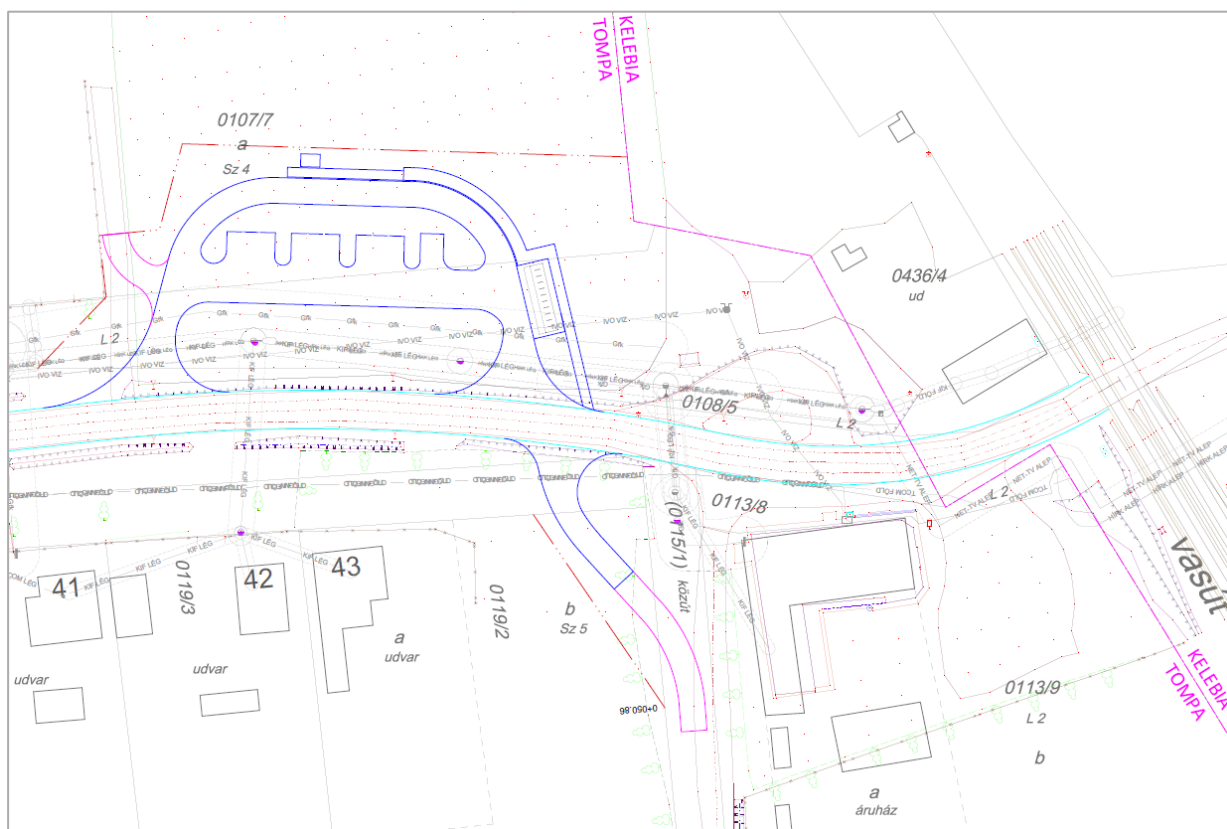
Az M9 gyorsforgalmi út déli lekötés folytatásaként Tompa településtől (53. sz. főút) mintegy 7 km hosszú szakaszon 2x2 sávós gyorsforgalmi út tervezése valósul meg egy új határátkelő pontig, annak pontos helyének meghatározásával. A tanulmányterv elkészítésre, valamint a környezetvédelmi engedély megszerzésére vonatkozóan a tervezési feladat megkezdődött.

Tompa településen parkolók tervezése

Tompa Város Önkormányzatának a tulajdonában lévő, Tompa 0108/4 hrsz. ingatlan területén, a vasútállomás és a buszforduló környezetében 10 db P+R és 20 db B+R parkoló tervezése valósul meg. Az engedélyezési tervdokumentáció, valamint a kiviteli tervdokumentáció teljeskörű elkészítésére és az engedély megszerzésére vonatkozóan a tervezési feladat megkezdődött.

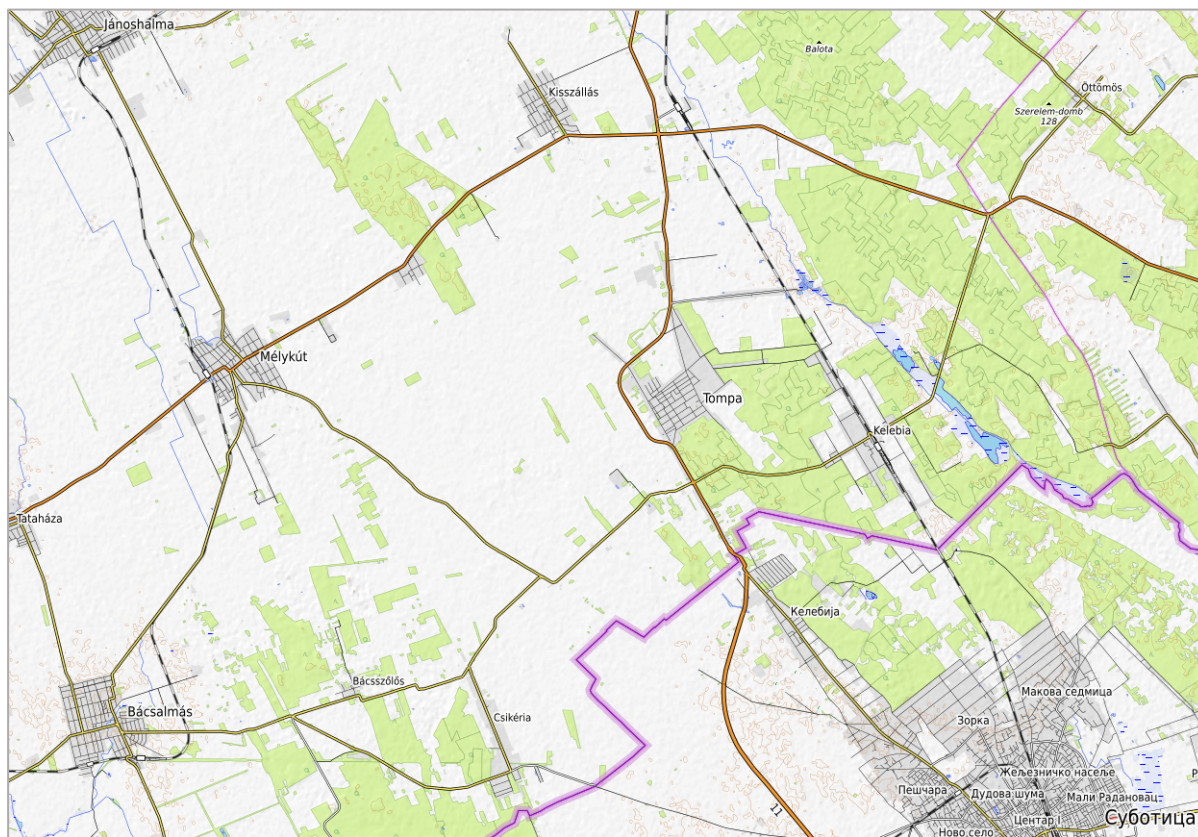
A gyorsforgalmi utat és határátkelőt a Fejlesztési terv tartalmazza, a szabályozásba azonban csak a részletesebb tervek engedélyezésével párhuzamosan, a Településterv későbbi módosításával épülhet bele. A parkolókról a tervező Cívis Kft. adatszolgáltatást biztosított, amely alapján a helybiztosítás a közút területének bővítésével megtörténik.

Parkoló elhelyezési helyszínrajza (Cívis Kft. adatközlése)

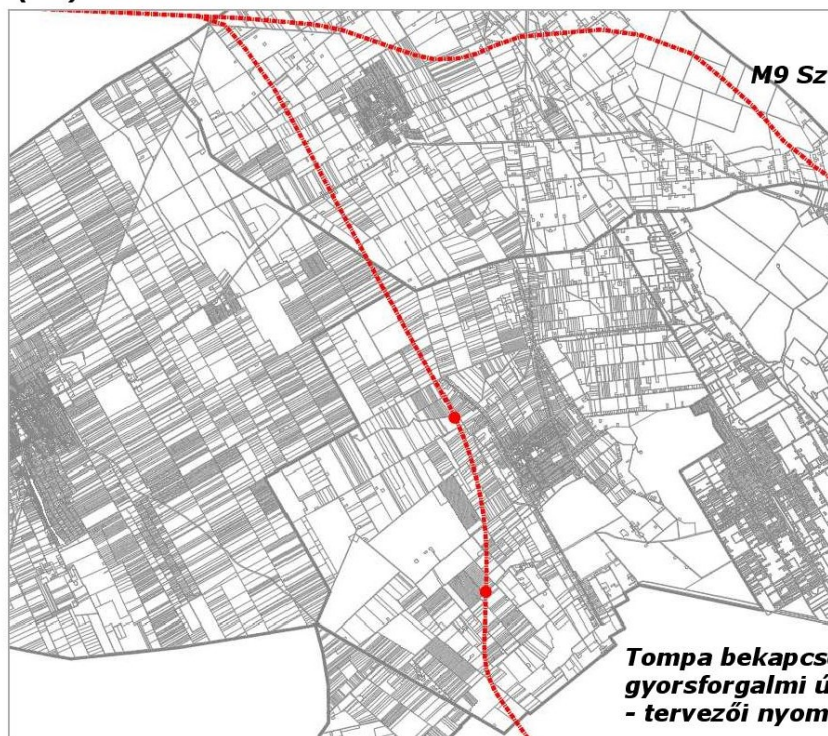
A megyei városok megközelítése országos mellékutakon és másodrendű főutakon lehetséges.

Országos úthálózat Tompa környékén (opentopomap)

Gyorsforgalmi útfejlesztés nyomvonaljavaslat Építési és Közlekedési Minisztérium adatszolgáltatása alapján

M9 Szekszárd (M6) felé

M9 Szeged (M5) felé

Tompa bekapcsolása a gyorsforgalmi úthálózatba - tervezői nyomvonaljavaslat

Környező nagyvárosok megközelíthetősége

Kecskemét (Budapest, M5)	53 számú Solt-Tompa országhatár másodrendű főút 54 számú Baja-Kecskemét másodrendű főút
Baja (M6)	55 számú Bátaszék-Szeged másodrendű főút
Szeged (M5)	55 számú Bátaszék-Szeged másodrendű főút

A település úthálózata (lásd a T-3.1 és T-3.2 tervlapot)

Városi közúti közlekedés állapota és fejlesztése

Tompa **külterületének** közlekedési gerincét az 53-as főút nyomvonala, a **belterület** gerincét a főút korábbi átkelési szakasza határozza meg. A város útjainak besorolását, műszaki jellemzőit az ÚT 2-1.201:2010 "Közütk tervezése" c. Útügyi Műszaki Előírás, építési területét belterületen és a védősáv szélességét külterületen az OTÉK 26. § tartalmazza:

K. IV. A – külterületi főút

„A” jelű környezetben (síkvidéken, épített környezeti korlátozások nélkül)

$v_t = 90 \text{ km/h}$

K. V. A – külterületi mellékút

„A” jelű környezetben (síkvidéken, épített környezeti korlátozások nélkül)

$v_t = 90 \text{ km/h}$

B.V.c.B - belterületi gyűjtőút

„c” hálózati funkció, „B” környezeti körülmény

$v_t = 50 \text{ km/h}$

Helyi gyűjtőutak belterületi szakaszain a javasolt szabályozási szélesség 19,00-22,00 m, a meglévő burkolatszélesség változó, 4,50-6,00 m.

Országos úthálózati elemek - Tompa területét az alábbi országos fő és mellékutak érintik:

53	Solt-Tompa másodrendű főút
5501	Kelebia-Baja összekötő út
5502	Mélykút-Csikéria összekötő út
55301	Tompa állomáshoz vezető út

Országos közutak külterületi szakasza

Út száma	építési terület szélesség	védősáv szélesség úttengelytől mérve [m]	Útkategória
53 számú másodrendű főút	kialakult	100	K.IV.A
5501 jelű út	kialakult	50	K.V.A
5502 jelű út	kialakult	50	K.V.A
55301 jelű út	kialakult	50	K.V.A

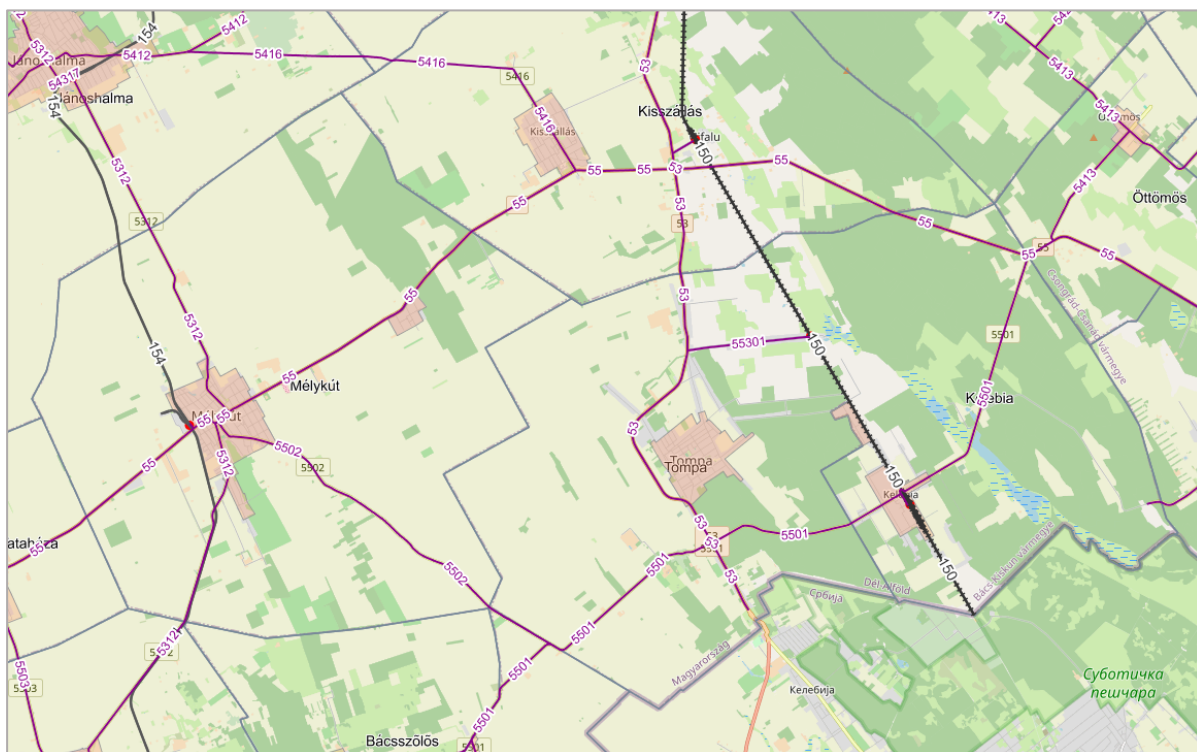
A közúti közlekedésről szóló 1988 évi I. törvény 42/A. § alapján közútkezelői egyeztetés szükséges az úttengelytől számítva külterületen főút esetén 100-100 m, mellékutak esetén 50-50 m távolságon belül „építmény elhelyezéséhez, bővítéséhez, rendeltetésének megváltoztatásához, nyomvonal jellegű építmény elhelyezéséhez, bővítéséhez, kő, kavics, agyag, homok és egyéb ásványi nyersanyag kitermeléséhez, valamint a közút területének határáról számított tíz méter távolságon belül fa ültetéséhez vagy kivágásához”.

Az OKA (Országos Közúti Adatbank) közzétett adatai szerint a *számozott utak 2023 évi forgalmát* a közzétett adatok felszorozásával, 15 és 25 éves távlatra az alábbi táblázat tartalmazza.

	ÁNF 2023 [E/nap]	ÁNF 2038 [E/nap]	ÁNF 2048 [E/nap]	MOF 2048 [E/óra]
53 számú másodrendű főút	4472	6082	7221	867
5501 jelű út	3182	4303	4980	598
5502 jelű út	52	62	79	10
53301 jelű út	634	804	906	109

ÁNF - átlagos napi forgalom; E/nap - egységjármű (szgk-ra átszámított) / nap;
MOF - mértékadó óraforgalom (0,12xÁNF)

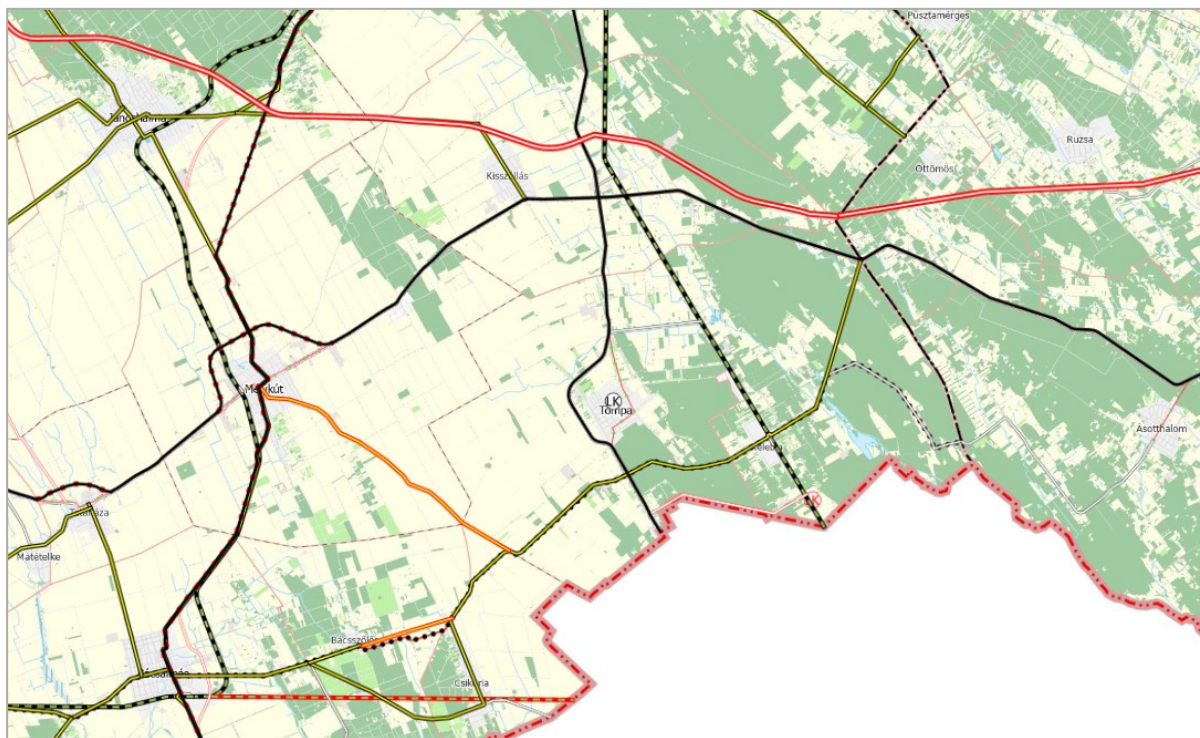
Tompa és közvetlen környéke közúti infrastruktúra (Forrás: KIRA)

A prognosztizált forgalmi értékekből látható, hogy a jelentősebb forgalmat bonyolító 53 számú másodrendű főúton a 2x1 forgalmi sáv hosszú távon is megfelelő lesz bel- és külterületen is, a forgalom többszörös növekedése esetén merülhet ki a keresztmetszeti kapacitás (a MOF maximális értéke 1800 E/óra, ÚT 2-1. 201:2008 4. 3. 3 pont, 4. 1. táblázat). Az 5502 j. Mélykút-Csikéria összekötő út város közigazgatási területére eső szakasza földút, amivel indokolható az átlagos napi forgalom alacsony értéke. A Bács-Kiskun Vármegyei TrT- ben szerepel a fejlesztése szilárd burkolatú úttá.

Az országos kelet-nyugati irányú autópálya-fejlesztéseket tekintve a területrendezési tervben szerepel az M9 autópálya nyomvonala, az 55-ös számú úttól északra közel azzal párhuzamosan, viszont egyelőre nem tartalmazza a terv a leágazást az országhatár felé. Az 53 számú út elkerülő szakaszának déli hosszabbítása is indokolt volna a határátkelőig, Tompa szerkezeti tervének megfelelően.

Közlekedési hálózat Bács-Kiskun Vármegye szerkezeti tervében

Helyi úthálózat, belterületi utak

A város **belterületét** az országos közúthálózat részét képező 53 számú másodrendű főút nyugati elkerülő útjának megépülte után az önkormányzat kezelésébe került Hunyadi utca - Kossuth utca - Szabadság tér - Dózsa György utca nyomvonal, valamint az Attila utca - Táncsics utca - Szentháromság tér taglalja, amely meghatározza a kialakult település-szerkezetet.

A lakóutcák a város belterületén szilárd burkolatúak.

Országos közút a város belterületét nem érint.

Megszűnő (dőlt betűs), megmaradó és tervezett önkormányzati gyűjtőutak belterületi jellemzői

Utca neve	Útkategória	Beépítési szélesség [m]	Burkolat szélesség [m]	Tervezett burkolat- szélesség [m]
Attila utca	B.V.c.B	22,00	5,30	6,00
Árpád utca	B.V.c.B	18,90	4,50	6,00
Bem utca	B.V.c.B	18,50	5,00	-
Deák Ferenc utca	B.V.c.B	18,60	5,00	6,00
Dózsa György utca	B.V.c.B	10,90	6,00	-
Hunyadi utca	B.V.c.B	19,00	6,00	-
Jósika utca	B.V.c.B	18,60	3,90	6,00
Kinizsi utca	B.V.c.B	18,40	4,00	6,00
Kossuth utca	B.V.c.B	18,60	6,00	-
Táncsics utca	B.V.c.B	22,20	4,00	6,00

Tompa város **közlekedésfejlesztési projektjei:**

- útépítések, útrekonstrukciók,
- parkolóépítések,
- járdák és kerékpárutak építése, felújítása,
- városi forgalomtechnikai felülvizsgálat és forgalomcsillapítási javaslat,
- fenntartható mobilitás a város közigazgatási területén.

Az Önkormányzat által megfogalmazott közlekedés fejlesztési célok megalapozottak, a helyszínelések és a tervezés során tapasztaltak alapján reális célokat fogalmaztak meg.

Meglévő közúti csomópontok belterületen

Forgalomirányító jelzőlámpás csomópontok nincsenek. Közúti csomópontok:

- Attila utca – 53-as főút elkerülő - járműosztályozó nélkül, gyalogátkelőhellyel
- Dózsa György utca - 53-as főút elkerülő - járműosztályozóval, kerékpárút átvezetéssel

Forgalomszabályozások, fejlesztések

A javasolt gyűjtőút fejlesztések megvalósulásával forgalomcsillapított belváros alakítható az átmenő forgalom csökkentésével a Jókai utca – Táncsics utca – Deák Ferenc utca - Bem utca – Attila utca által határolt területen.

A Kossuth utca Ny-i szakasza, a Szabadság tér és a Bem utca a forgalomcsillapítás végett kikerülnek a gyűjtőút hálózathoz, szerepüket a környező fejlesztendő gyűjtőutak veszik át.

Előzetes forgalomtechnikai vizsgálatok alapján kijelölhetők vegyesforgalmú zónák, illetve Tempó 30 zónák. A forgalomtechnikai beavatkozások önkormányzati szintű jóváhagyásokat igényelnek.

A Rákóczi és Bem utcák gyalogos-kerékpárosbarát vegyes forgalmú utcákká fejleszthetők **egységes díszburkolat-részek beillesztésével, napvitorlás vagy tetőlefedéses klímavédelemmel, ivóutakkal és egyéb zöld-infrastruktúra kialakításával.**

Parkolás

Meglévő személygépkocsi parkolóhelyek találhatók:

- Szabadság téren
- Kossuth Lajos utcán
- Széchenyi István utcában
- Óvoda előtt

A belvárosi forgalomvonzó létesítmények parkoló ellátottságának bővítése szükséges. A jövőre nézve fontos szempont, hogy az új ill. bővítendő létesítményeknél a parkolást telken belül kell biztosítani. A gépkocsi-és a kerékpárparkolók számát az OTÉK-ban foglalt irányelvek szerint kell meghatározni, lakásonként 1 db gépjármű elhelyezését célszerű előírni.

A Budapest-Belgrád vasútvonal fejlesztése kapcsán P+R és B+R parkoló létesül Tompa megállóhely környezetében.

Az OMV benzinkút mellett kamion parkoló, a Shell benzinkút mellett személygépjármű parkoló létesítése van folyamatban.

Helyi úthálózat, külterületi utak

Meglévő külterületi közutak hálózatának alakítása alkalmas kell, hogy legyen minden ingatlan megközelítésére. A fejlesztendő külterületi utak minimális szabályozási szélessége 12,00 m.

Az Árpád utca dél felé folytatásával új önkormányzati út kiépítése javasolt az 5501 jelű útig.

Üzemanyag töltőállomás külterületen az elkerülő út nyugati oldalán és a Hunyadi utca - 55301 jelű út csomópontjának környezetében található.

Közösségi közlekedés

A városban helyi autóbusz járat nincs, helyközi autóbusz-járatok érintik, melyeket a Volánbusz üzemeltet. Megállói az alábbi helyeken található:

- Kisszállási határ (P+Ö / V+P+Ö)
- Tompa, Halasi út (-)
- Tompa, Guriga bolt (V+P+Ö) (53-as főút)
- Tompa, Guriga bolt (T) (55301-es út)
- Tompa, Márki tanya (-)
- Tompa, Rencsár tanya (T / V)
- Tompa, vasúti megállóhely (V+Ö)
- Tompa, Hunyadi u. 91. (T / V)
- Tompa, Hunyadi u. 39. (nm.)
- Tompa, Táncsics u. (nm.)
- Tompa, Munkácsi u. 2. (nm.)
- Tompa, Szent István u. 15. (nm.)
- Tompa, Árpád u.34. (nm.)
- Tompa, Mátyás u. 18. (nm.)
- Tompa, Vörösmarty u. (ker) (nm.)
- Tompa, posta (nm.)
- Tompa, Művelődési Ház (nm.)
- Tompa, Jósika u. 21. (nm.)
- Tompa, Jósika u. 55. (nm.)
- Tompa, Attila u. (forduló) (nm.)
- Tompa, Attila u. 229. (T)
- Tompa, Attila u. 188. (T)
- Tompa, Attila u. 139. (nm.)
- Tompa, Bokréta óvoda (nm.)
- Tompa, autóbusz-váróterem (V+P+Ö)
- Tompa, KTSZ-telep (nm.)
- Tompai elágazás (2) (V+P+Ö)
- Tompa, Erdőgazdaság bej. út (V / csak V)
- Tompa, Erdőgazdaság (nm.)
- Imre major (T)
- Csikéria, Csajkás sor (T)

(V) váró, (P) peron, szilárd burkolat, (Ö) buszöböl, (T) csak megállóhely tábla, (nm.) nem mért

A települést a Volánbusz Zrt. 9 db viszonylata érinti:

Szeged – Kelebia – Bácsalmás - Bácsbokod-Baja	5042
Szeged – Öttömös – Kelebia - Bácsalmás	5043
Kecskemét - Kiskunhalas-Kelebia	5221
Szeged-Kelebia - Tompa-Kiskunhalas	5284
Kiskunhalas – Tompa - Kelebia	5285
Kisszállási határ - Tompa, Bokréta óvoda	5293
Tompa - Imre major - Tompa	5294
Bácsalmás – Csikéria - Kelebia	5300
Baja – Felsőszentiván – Bácsalmás - Kelebia	5327

A megállóhelyek kiépítettsége változó. Távlati célként a szolgáltatás színvonalának emelése indokolt minden megállóhelyen öböl, akadálymentes közlekedésre alkalmas peronsziget, fedett váró és igény esetén kerékpár támaszok létesítésével.

Tompa város keleti közigazgatási határán halad a 150. számú Budapest-Kunszentmiklós-Tass-Kelebia vasútvonal.

Tompa vasúti megállóhely az 55301 jelű mellékúton közelíthető meg, amely csaknem 6 km-re található a településközponttól.

A vasúti közlekedés ideiglenesen szünetel, a Budapest-Belgrád vasútvonal kivitelezése folyamatban van.

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Az Országos Területrendezési Terv (OTrT) folyósószinten határozza meg a nemzetközi és országos jelentőségű közlekedési infrastruktúra elemek kapcsolatrendszerét.

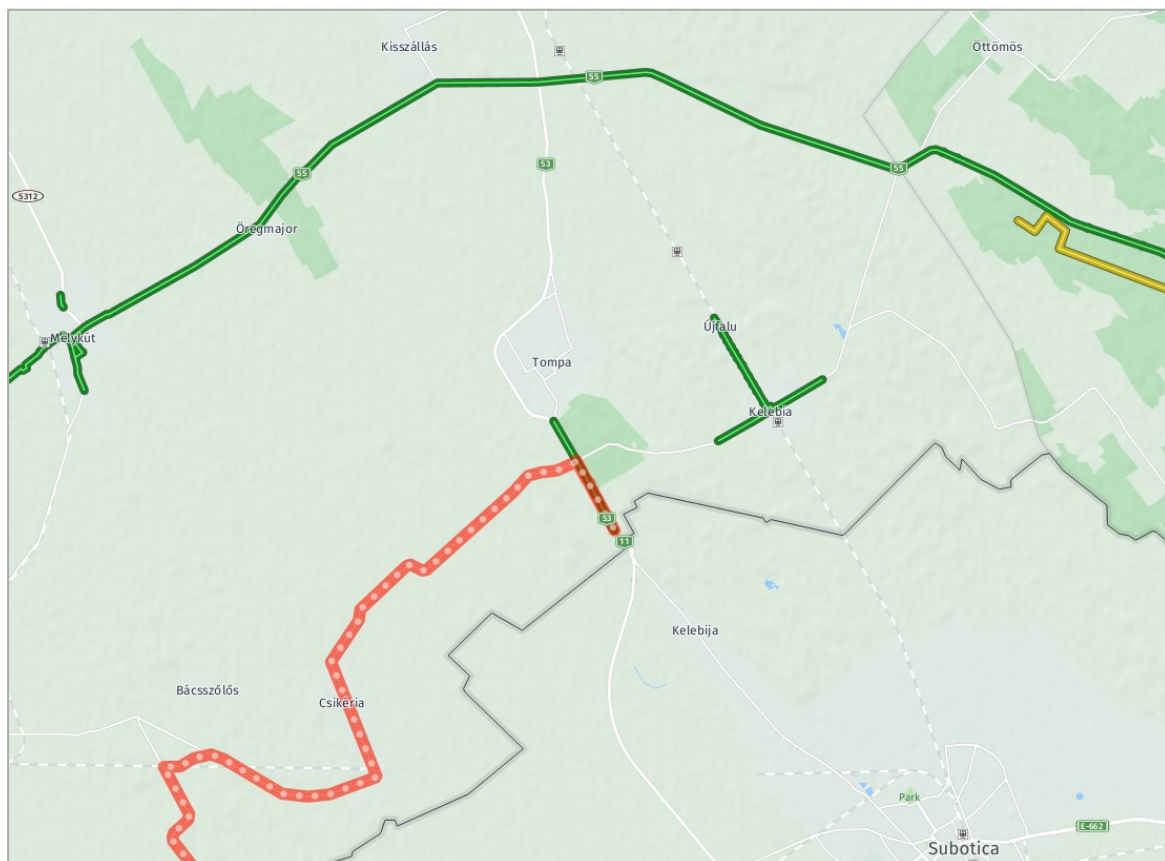
Az EUROVELO az Európa országait összekötő kerékpárútvonal hálózat. A várostól délre húzódik az *Eurovelo 13* jelű nyomvonala, mely részben kiépült az 53-as főút mellett, hiányzó szakasza az 5501-es út 53-as főúttól nyugatra eső szakasza. Az 5501 jelű úttal párhuzamosan futó javasolt nyomvonal országos jelentőségű kerékpárút.

Térségi jelentőségű az felhagyott 53 számú út burkolatán kialakított kerékpáros nyom, melynek alternatívája lehet a tervezett Árpád és Eötvös utcán vezetendő nyomvonal is.

Az elkerülő út Dózsa György utcai körforgalmú csomópontjától délre, az út keleti oldalán kétirányú kerékpárút halad a határátkelőig. Belterületen épített kerékpárút nem található, a kerékpáros nyomvonal az útburkolatra festett kerékpáros nyom piktogrammal van jelezve a Hunyadi és Kossuth Lajos utcán, a Szentháromság téren, továbbá a Bem József és Dózsa György utcán a körforgalmú csomópontig.

A Bács-Kiskun Vármegyei TrT térségi jelentőségű kerékpárforgalmi hálózati elemként tartalmazza az említett Árpád és Eötvös utcán (korábban Jósika utcán) vezetendő nyomvonalat.

Kerékpárutak (kenyi) - zöld: kerékpárút; sárga: ajánlott út; piros: kiserővel közút

Az alföldi városokhoz hasonlóan Tompán is intenzív kerékpáros forgalom tapasztalható. A belterületi utcák burkoltak, azok jól kerékpározhatók.

Kerékpáros hálózati elemként – megfelelő tájékoztatást adva a kerékpáron közlekedőknek – figyelembe vehetők a kisforgalmú lakóutcák.

A tervezett Turisztikai látogatóközpontot kerékpáros nyom jelölésével az Árpád és a Kovács Aladár utcán keresztül lenne célszerű megközelíteni.

A meglévő kerékpárutakhoz csatlakozva helyi jelentőségű fejlesztésként javasolható az országos úthálózat melletti kerékpárutak kiépítése legalább a szomszédos településekig.

A **gyalogos közlekedés** fejlesztésére az új és a meglévő beépítések mentén általában kétoldali járda építése indokolt legalább 1,50 m szélességben. A Rákóczi Ferenc és Bem József utcák gyalogos-kerékpáros barát *vegyes forgalmú* utcákká fejlesztése kapcsán új sétányok létesítése, járdaszélesítések valószínűsíthetők. Erősíthető a gyalogos jelenlét és vonzóbbá tehető gyalogosok számára az említett szakasz, ha forgalomlassító elemek kerülnek kialakításra.

Kamionos pihenő

Az 53-as számú főút várost elkerülő szakasza mentén üzemelő ÖMV üzemanyagtöltő állomás (Hrsz.: 0356/46) a tulajdonos kérelmére **kamionos pihenő** céljára bővíteni fog. Az ügy kapcsán a Magyar Közút Nkft. a véleményező levelében közölte:

12.3. pont: Az 53. sz. országos közút melletti ÖMV üzemanyagtöltő állomás területe és a mellette lévő bővítési terület Má mezőgazdasági területből Gksz kereskedelmi szolgáltató területbe történő átsorolása ellen nincs kifogásunk. Azonban a tervezett kamionos pihenő közúti közlekedési kapcsolatát Társaságunkkal egyeztetve, forgalmi méretezés alapján, a vonatkozó útügyi előírások betartásával külön meg kell terveztetni az üzemanyagtöltő állomás meglévő útcsatlakozásainak felhasználásával. A terület hasznosításának, beépítésének feltétele a fentieknek megfelelő közúti kapcsolat rendelkezésre állása.

13. ZÖLDINFRASTRUKTÚRA HELYZETE, FEJLESZTÉSI JAVASLATA

Tompa a Duna-Tisza közén, Bács-Kiskun megye déli részén elhelyezkedő, nagy forgalmú nemzetközi közúti határátkelővel rendelkező, a kiskunhalasi kistérséghez tartozó város.

A település zöldfelületi rendszere

A település zöldfelületi rendszerének vizsgálatakor a bel- és külterületen lévő zöldfelületek összességét, elhelyezkedését, állapotát, összekapcsolódó hálózatát kell vizsgálni. A belterületi zöldfelület elemeit az intézményterületek - óvoda, bölcsőde, iskola, stb. - udvarai, templomkert, sportpálya, játszótérek, valamint utcafásorok, út menti zöldsávok, közparkok és a lakóházak kertjei alkotják.

A külterületen lévő erdők, tanyák, az ide vezető utak fásítása szintén e rendszer összetevői, míg a hálózat legnagyobb kiterjedésű alkotó részei a **mező- és erdőgazdálkodási** területek. Tompa Ny-i határrészének művelését a szántóművelésű nagytáblák határozzák meg, míg a DK-i oldalon az erdő uralja a vidéket. Az össze többi részen **sortanyák** tarkítják a tájat és ennek megfelelően mozaikos a művelés jellege.

Damjanich utcai sortanyák

Ritkább tanyatelkek (belterülettől K-re)

A belterületi utcák általában széles **zöldsávval** rendelkeznek, kialakításuk változatos képet mutat: a játszótér és parkok környezetében az utcák fásítottak, a település többi részén szakaszosan, vagy egyáltalán nincs utcafasor. Több utcában csak fenyő, vagy thuja található, valószínűleg ez a talajviszonyokkal is magyarázható.

A **közparkok** a belterület középső részén helyezkednek el, növényállományukat vegyes korú és fajtájú egyedek alkotják.

A település zöldfelületi rendszerének szerepe sokrétű:

- ökológiai szempontból befolyásolja a helyi klíma alakulását, a levegő szennyezettségének mértékét,
- szerepe van a por- és zaj elleni védelemben, meghatározza a település környezetének minőségét,
- befolyással van a lakosság közérzetére, e mellett meghatározó a település arculatában és szerkezeti tagolásában.

Közhasználatú zöldfelületek

A város belterületén található a központi díszpark (Szabadság tér), a templom parkja (Szentháromság tér), továbbá több kis zöldterület alakult ki a városközpont környékén. Egy külterületi közpark is ki van jelölve a Redl kastély előtt.

Szabadság tér – díszter és játszótér

A Bem utca és a település sportterülete által közbezárt terület 3 részre tagolódik: egy része játszótér, a következő egység fásított terület, majd pedig ritkás faállomány körbejárható évelőágy kiültetéssel. A gyalogút becsatlakozik a sportterület határán kialakított kiselemes burkolt térbe, ahol szabadtéri színpad van kialakítva.

Szabadság tér a szökőkúttal és ginkgo fasorral

A Szabadság tér parkolói felől juhar és hársfasor határolja a parkot, a sportterület és a téren átvezető járda közötti zöldfelületen hárs, juhar és gesztenyefasor van telepítve.

Az alacsony kerítéssel körbevett játszótéren a játszószerkezetek alatt homok az ütés csillapító burkolat. Felszerelési tárgyak: láncos- és mérleghinta, torony csúszdával, rugós játék, stb. A terület fásított, gondozott, a játszószerkezetek árnyékolnak.

A játszótér mögötti részen több növényfajta egyedeit telepítették: hárs, juhar, vérszilva, nyír, fenyő egy-egy egyede, a belső út mellett gömb juhar fasor zárja le a zöldterületet. Cserjék közül a fagyal, levendula, s néhány évelő jelenik meg a kiültetésben.

Jövőbeni feladat:

- a játszótéri eszközök, kerítés és parkbútorok folyamatos ellenőrzése és karbantartása;
- a meglévő növényállomány állapotának évenkénti ellenőrzése és új egyedek telepítése a közműnyomvonalak ismeretében, és a meglévő állomány figyelembevételével;
- szabadtéri színpadhoz tető építése.

Felszabadulás emlékpark

A Bem utca végében található, fagyal sövényvel körbehatárolt, vegyes növényzettel beültetett, helyenként ligetes terület. Növényei: *akác*, *juhar*, *thuja*, *hárs*, *platán*, *boróka*, stb. A félkörívben természetéből kialakított alacsony kőszegély előtt, döntött lapon elhelyezett emléktáblát még a nagyközség emeltette. Az emlékmű végétől *boróka fasor* vezet a park hossz tengelyében, a fennmaradó részen, főleg lombos egyedekből álló növényborítás ad árnyékot. Kezelt terület, de kellő kihasználtságához fejlesztés szükséges.

Közpark emléktáblával

Jövőbeni feladat:

- *fák, fasorok karbantartása, ápoló metszése;*
- *térhatároló sövény nyírása, hiányzó növények pótlása;*
- *kertépítészeti terv alapján, feltáró utak, pihenőhelyek kialakítása.*

Művelődési ház kertje és Bem utca sarok

A pihenőteret terv alapján alakították ki. A burkolt terület tengelyében díszmedence, körülötte padok, a keretező zöldsávban *gömb juhar* és talajtakaró örökzöld a meglévő növények.

A művelődési ház kertje gondozott, nagy lombkoronájú fák – egyebek közt *hárs*, *ostorfa*, *fenyő* – biztosítanak árnyékot. A parkban van elhelyezve a településnév táblája. A terület egységet képez a könyvtár udvarral, ahol díszkút körül kialakított rózsza, levendula ágyás mellett egynyári növények is díszítenek.

Jövőbeni feladat: A terület rendszeres karbantartást, a növények alkalmankénti metszést igényelnek.

Táncsics utca – Jókai utca közötti zöldterület

Egyenetlen felszínű területen emelt kőkereszt,
körben gypes felszín, térfatarok nagy
hársfákkal.

Közpark a Táncsics utca – Rákóczi utca keresztezésében

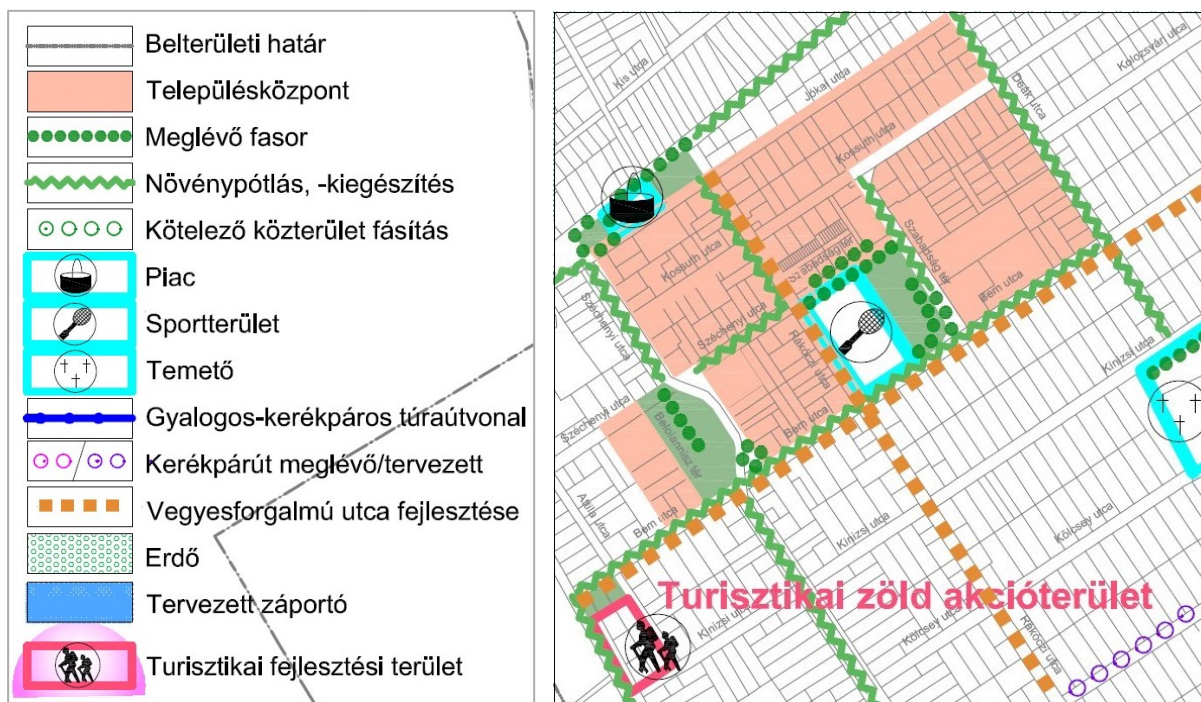
Zöld szigetet képez a Táncsics utca – Jókai
utca között a Sulyok József játszótér.

A körbekerített területen a játszószerkek vannak telepítve. Hinta, rugós játék, torony, csúszda, kötélpálya áll az itt lakó gyerekek rendelkezésére. Meglévő főbb növényei: *hárs*, *juhar*, *fenyő*.

Fejlesztési lehetőség:

- a játszótér fásítása, játszóeszközök árnyékolása, megfelelő fafajjal;
- kellő számú köztéri berendezés – pad, hulladékgyűjtő – kihelyezése;
- játszótér felszerelési tárgyainak rendszeres karbantartása, ellenőrzése.

Zöld infrastruktúra alakítása – részlet a T-4 tervlapból

Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények

A jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények a település zöldfelületi rendszerének szerves részét képezik.

Sportterület

A település központjában található a városi sporttelep, amely egy gyepes és egy műfüves pályával rendelkezik. Gondozott. A Szabadság téri közpark felől, telken belül *oszlopos tölgyek* sora, a Rákóczi utca felől belső oldalon és az utcán, a járda külső oldalán *juhar* határolja. A Szabadság téri parkoló fakockáiban juhar fasor telepítése történt. A jövőben a fasorok hiányzó egyedeinek pótlása, karbantartása szükséges.

Temető

A belterületi temető jelentős bővítési területtel rendelkezik. A bejárat két oldalán (valószínűleg régi) nyárfasor néhány egyede található, a ravatalozó környezete burkolt, a sírok között nagyrészt murvás burkolat vezet. A Kinizsi utcán, a temető kerítés mellett *picea* fenyősor húzódik. A jövőben a tartalékterület fásítását és az utak melletti fasortelepítés munkálatait el kell végezni.

Templomkert

A templom főbejáratához burkolt járda vezet, melynek két oldalán *oszlopos tölgy* fasor található. Telekhatáron *Thuja* telepítés, bent ligetes facsoportot képezve *törökmogyoró*, *hárs*, *nyír*, *juhar*, *dió*, *gesztenye*, *picea* és *selyemfenyő*, stb. biztosítja az árnyékoltságot.

Városi piac

Kétoldali hársfasor határolja az utcák felől. A burkolatban néhány növénykockákba ültetett egynyári és évelő díszít, enyhítve a jelentős területű burkolat egyhangúságán.

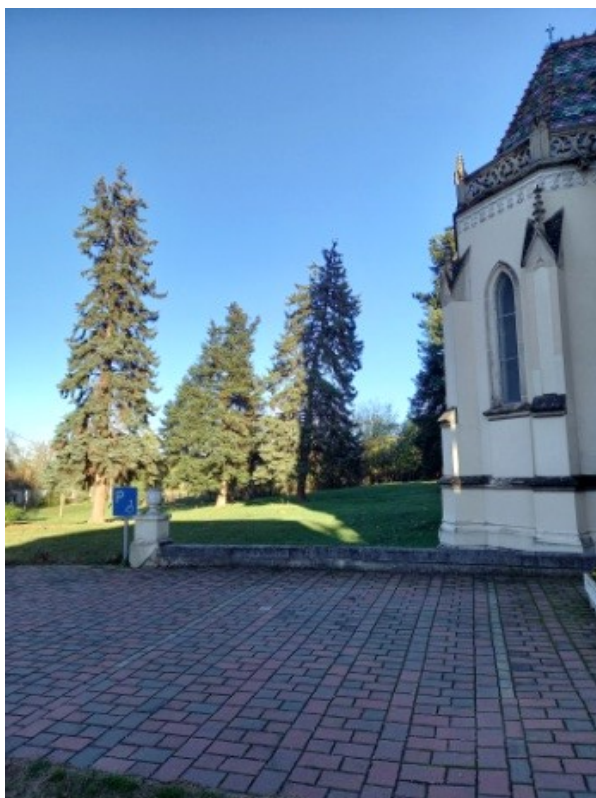

Településközpont

A központi körforgalom növénykiültetése alacsony cserjékből és évelő növényekből áll. A mögötte lévő tér jelenleg ideiglenes parkolásra használt terület, a Kossuth utca felől nagy lombkoronájú *juhar*-fákkal.

Redl kastély parkja a külterületen

Külterületen az úgynevezett Bárómajorban található a Szent Anna templom és a Redl kastély, amelyet térségi jelentőségű, közel 50 hektáros arborétum jellegű park díszít. Az 1860-as években, tájképi stílusban telepített növényzet a *tölgy-kőris-szil* ligeterdő maradványai mellett több lombhullató és örökzöld növényfajta egyedeivel rendelkezik: *juhar, hárs, platán, osterfa, tölgy, japán akác* mellett *tiszafa, erdei- ezüst- jegenyefenyő* alkotja növényállományát.

A templom telkén – mely intézményi terület besorolást kapott a terv szerint – több idős *platán* és *fenyő* egyed található, mely növények állapotának vizsgálata szükséges a különböző beruházások megkezdése előtt.

Fasorok, utakat kísérő zöldsávok

Az utakat kísérő zöldsávok és fasorok biztosítják az összeköttetést, a folytonosságot a települések zöldfelületi elemei között, ez mellett fontos kondicionáló és biológiai értékük is.

A fásított zöldsávok befolyással vannak a lakókörnyezet minőségére, ez mellett az egységes korú és fajtájú növényekkel történő fásítás, a településképzemponijából is meghatározó.

A település **közterületi fásítása** vegyes képet mutat: terv alapján kivitelezett közpark, intézményterület telepített fasorai lombhullató növények alkalmazásával történt, ugyanakkor, elsősorban a lakók által megvalósított növénytelepítéseknel, nagyon sok a *fenyő* és *thuja* alkalmazása. Az örökzöld növények alkalmazása részben magyarázható a talajviszonyokkal, mely kedvező eredést és megmaradást biztosít ezeknek a növényfajtáknak, ugyanakkor merev, éles lehatárolását adja a település egy-egy szakaszának. Új telepítéseket az **éghajlati és talajviszonyoknak megfelelő**, egységes, faiskolai, lombhullató állománnyal kell megvalósítani.

A *vegyes forgalomra* jelölt Rákóczi utca, valamint a meglévő és tervezett kerékpárút meglévő növényzetének kiegészítése a külterületen úgynevezett tájfásítással folytatódhat, ami az itt lakók közérzetének javítása mellett a településképzemponijában is jelentős szerepet tölt be.

Zöldsávok: Az utak melletti zöldsávok nagyon eltérő szélességű területeket fednek le a településen. Növénytelepítésük változó: szórt, vagy hiányos. A kisebb utcák zöldsávja több helyen áldozatul esik a parkolásnak.

Fasorok: A közterületi fasorok tervezésénél, telepítésénél több szempontot is figyelembe kell venni, melyek közül a környezeti viszonyok, élőhelyi adottságok mellett a legfontosabb a közművesítés. A település legtöbb utcájában kétoldali légvezeték, és nyílt csatorna azok a tényezők, melyek befolyásolják a telepíthető növényzetet. Ezért a közműépítésekkel összhangban és egy időben, kertészeti engedélyezési terv alapján kell a környezeti viszonyoknak megfelelő, iskolázott faiskolai növényekkel, a fasorokat telepíteni.

Tompá növényállományának összetétele a helyi klimatikus viszonyoknak megfelel, de eltérők korban és egészségi állapotban. **Jelentősebb fasorok:**

- *Quercus robur Fastigiata* a sportpálya belső oldalán
- *Acer platanoides* a sportpálya parkoló fakockáiban
- *Prunus serrulata 'Kanzan'* – Szabadság tér
- *Acer platanoides* a Szabadság téri közpark járda mellett
- *Aesculus hippocastanum* és *Tilia* pl. a sportpálya külső oldala mellett
- kétoldali *Tilia* fasor a piac előtti és mögötti területen
- *Picea* fasor a temető kerítés külső oldalán, a Kinizsi utcán

Belterületi zöldterületek fejlesztési lehetőségei, változásai

A növényzet fontos szerepet tölt be a települések életében: lehatárol, elválaszt, ugyanakkor összekapcsolja az egyes területi egységeket. A meglévő zöldfelületi adottságok felhasználásával, és fejlesztésével olyan rendszer kialakítása a cél, mely a lakosság és a természet javára egyaránt szolgálhat, s a használati érték növelése mellett lehetőséget nyújt a környezeti ártalmak csökkenésére is, valamint a zöldfelület területnagyságának növelésére. Jövőbeni feladatok:

- fokozatosan, ütemezve, kiviteli terv alapján megoldandó a fasorok rekonstrukciója, pótlása, telepítése, a fasorok kiegészítésekor törekedni kell az egységes fasorok kialakítására;
- új telepítéseket az éghajlati- és talajviszonyok, közművek figyelembevételével, iskolázott, elsősorban lombhullató, faiskolai növényekkel, kiviteli terv alapján megvalósítani;
- közkertek, közparkok rekonstrukciója terv alapján;
- szabványos játszóterek felszerelési tárgyainak folyamatos ellenőrzése, karbantartása;
- meglévő koros növényállomány időszakonkénti felülvizsgálata szükséges, amit méretük és ágrendszerük törékenysége tesz indokolttá.

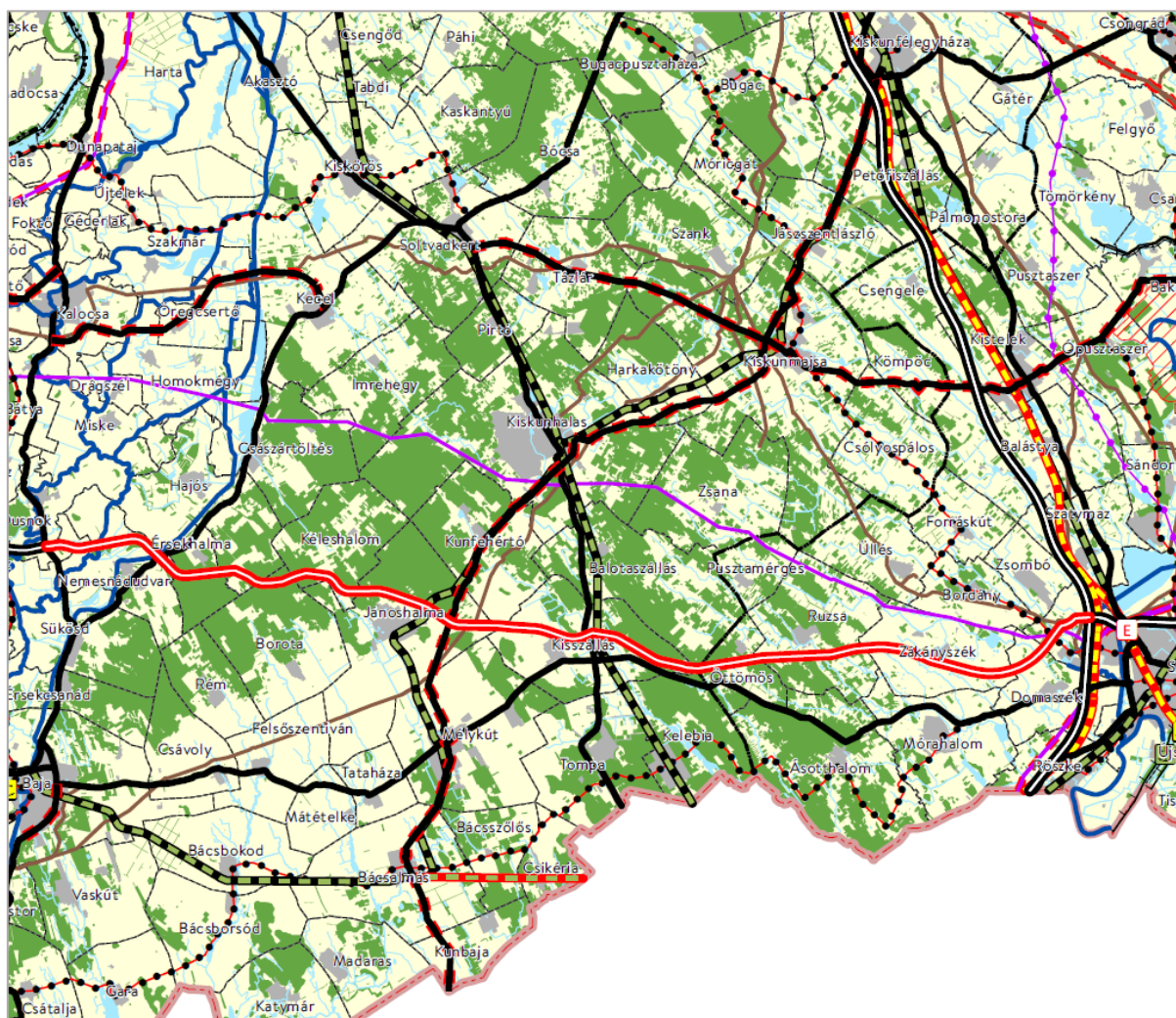
14. TERÜLETRENDEZÉSI KÖVETELMÉNYEK ÉS ÖSSZHANG

A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021.(VII.15.) Korm. rendelet (továbbiakban: **R.**), 1. melléklet 3.c) pontja értelmében a tervezés megalapozására a „területrendezési követelmények” vizsgálandók. A 2. melléklet 1.2h) pontja szerint a megállapított követelményekkel való „összhang igazolása” az alátámasztó munkarész kötelező eleme. Jelen fejezet ezeknek az előírásoknak tesz eleget.

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (továbbiakban OTrT), valamint a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) Kormányrendelet (továbbiakban MVM rendelet) rendelkezik az ország területeinek használati módjáról és szabályairól.

Településszerkezeti változások összefüggéseinek vizsgálata az OTrT országos szerkezeti elemeivel

Tompai Város és környéke Magyarország Szerkezeti Tervében

Jelmagyarázat kivonata:

Országos területfelhasználási kategóriák

	Erdőgazdálkodási térség
	Mezőgazdasági térség
	Vízgazdálkodási térség
	Települési térség

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények

	Gyorsforgalmi út (meglévő)
	Gyorsforgalmi út (tervezett)
	Főút (meglévő)
	Főút (tervezett)
	Nagysebességű vasútvonal (tervezett)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (tervezett)
	Nemzetközi kereskedelmi repülőtér (meglévő)
	Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre fejleszthető repülőtér (meglévő)
	Országos kerékpárútvonal
	Országos kikötő (meglévő)
	Határkikötő (meglévő)

Energetikai hálózatok és egyedi építmények

	Atomerőmű (meglévő)
	Atomerőmű (tervezett)
	Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (meglévő)
	Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (tervezett)
	750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	Földgázszállító vezeték (meglévő)

Az OTrT két országos jelentőségű szerkezeti elemet is tartalmaz Tompa közigazgatási területén. Ezek az elemek a következők:

1. Tompa belterületet elkerülve halad át a közigazgatási területen az **53 számú meglévő főútvonal**: (52. sz. főút) – Kiskunhalas – Tompa – (Szerbia). A Településtervezési terv a nyomvonalat feltünteti, az elkerülő szakaszt az országhatárig meghosszabbítva ábrázolja.
2. Tompa közigazgatási területének déli részét Ny-K irányban szeli át az **5.A számú Debrecen – Létavértes – Biharkeresztes – Sarkad – Gyula – Lőkösháza – Battonya – Mezőhegyes – Tótkomlós – Orosháza – Hódmezővásárhely – Szeged – Mórahalom – Tompa – Bácsalmás – Nagybaracska – Mohács Dél-alföldi határmenti kerékpárútvonal**. A Településtervezési terv a nyomvonalat az 5301 jelű Kelebia-Baja országos összekötő úton kerékpársávként biztosítja.

A közigazgatási terület K-i határán, Kelebia község területén található a **150. számú Budapest [IX. kerület Ferencváros] – Kelebia – (Szerbia) meglévő országos törzshálózati vasútvonal** amelynek védőterülete Tompa területét is érinti.

Országos területfelhasználási térségek

Az ország szerkezeti terve Tompa területét túlnyomórészt a tényleges felszínborítottságnak és kialakult használati módnak megfelelően sorolja be erdőgazdálkodási, mezőgazdasági, vízgazdálkodási és települési térségbe a következő kiterjedésekkel:

<i>Mezőgazdasági térség:</i>	3695,7 hektár	45,28 %
<i>Erdőtérség:</i>	3593,7 hektár	44,03 %
<i>Vízgazdálkodási térség:</i>	4,7 hektár	0,06 %
<i>Települési térség:</i>	867,3 hektár	10,63 %
<i>Közigazgatási terület:</i>	8161,4 hektár	100,00 %

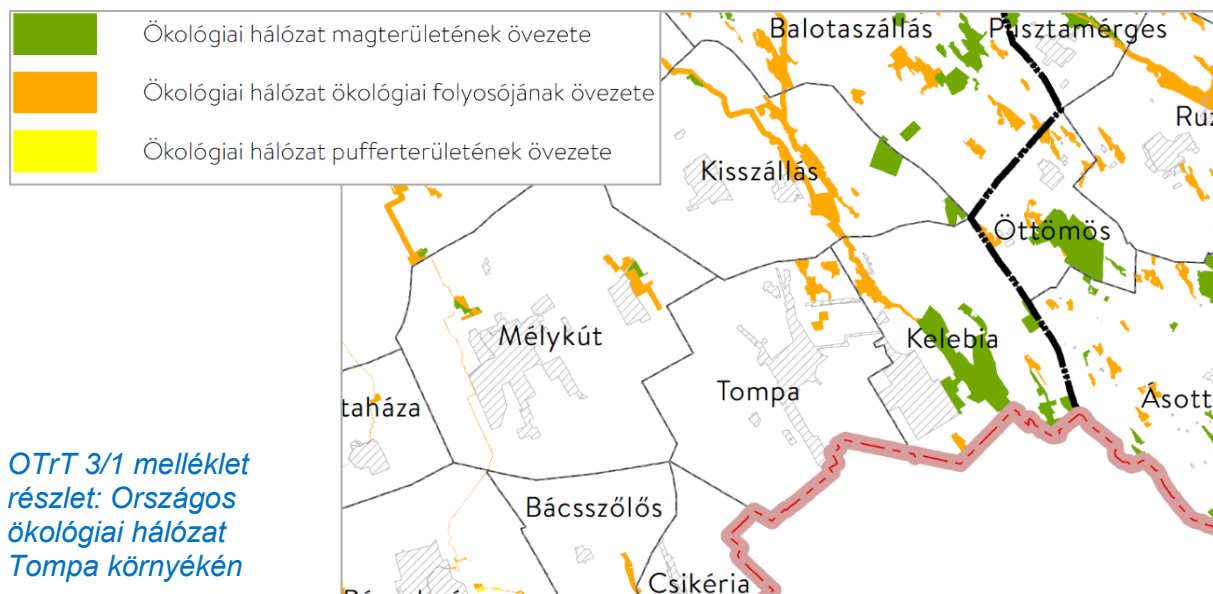
Az OTrT területfelhasználási térségei és a település Fejlesztési terve közötti megfeleltetést nem kell igazolni, de az országos erdőtérség területi aránya csaknem duplája a valós erdősisétségnek.

Országos övezetekkel való összhang vizsgálata

Az OTrT országos övezetekkel való összhangot igazolni szükséges. A törvény szerint ezek az övezetek a következők (a Tompán relevánsak kiemelve):

„**19. § (1) Az országos övezetek a következők:**

1. ökológiai hálózat magterületének övezete,
- 2. ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete,**
3. ökológiai hálózat puffertérületének övezete,
- 4. kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete,**
- 5. jó termőhelyi adottságú szántók övezete,**
- 6. erdők övezete,**
- 7. erdőtelepítésre javasolt terület övezete,**
8. tájképvédelmi terület övezete,
9. világörökségi és világörökségi várományos területek övezete,
- 10. vízminőség-védelmi terület övezete,**
11. nagyvízi meder övezete,
12. VTT-tározók övezete,
13. honvédelmi és katonai célú terület övezete”

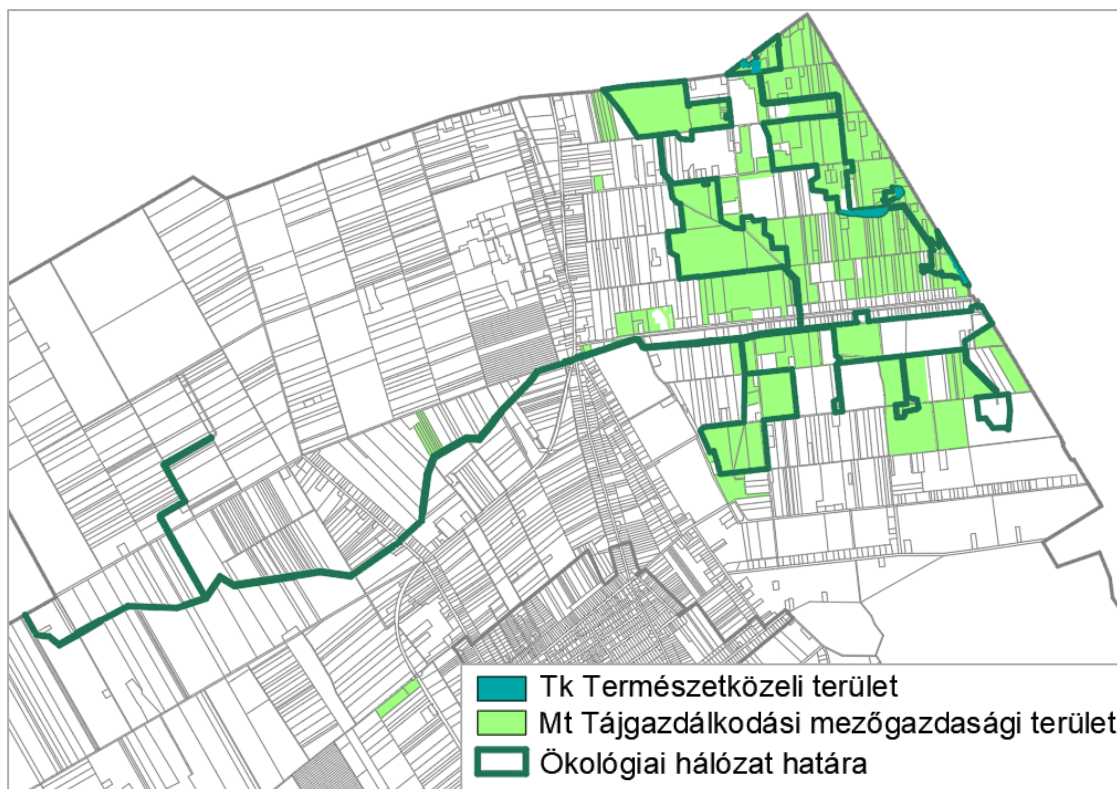
Az **országos ökológiai hálózat** kiterjedését az E-TÉR adat-állománya tartalmazza.

Ökológiai hálózat magterület és az új beépítésre szánt területek elhelyezkedése – nincs átfedés

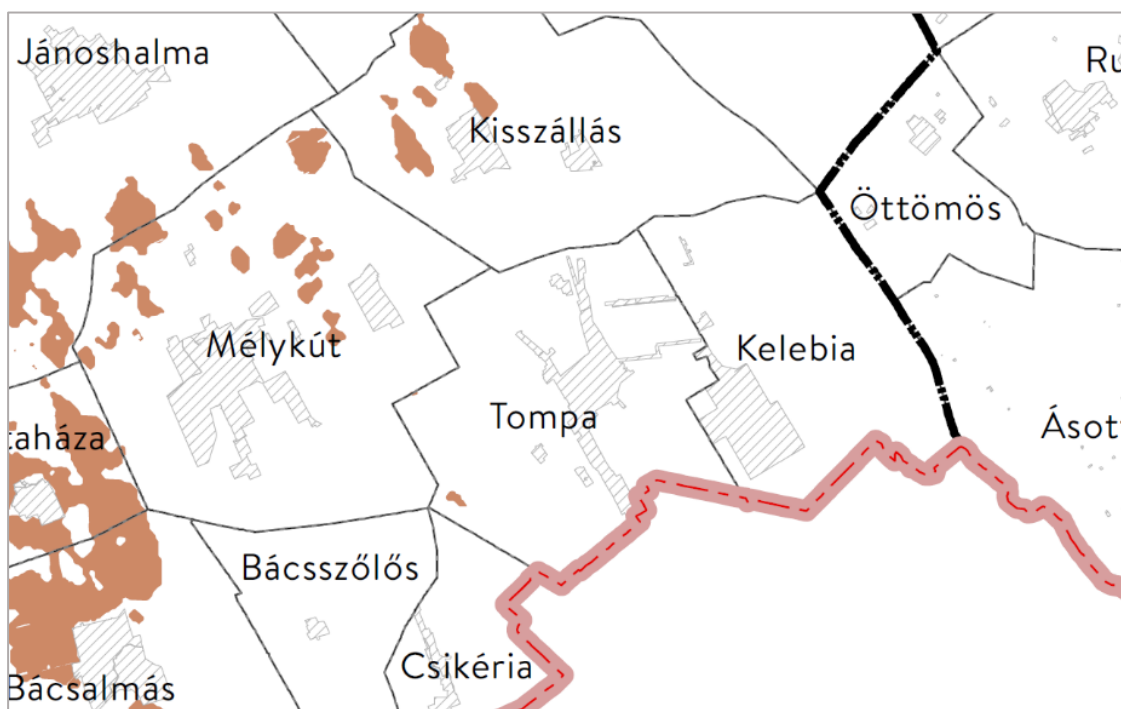
Magterület nem található Tompán, és pufferzónát sem jelöltek ki. Az **ökológiai folyosók** területfoltjai az ÉK-i határrészen, a Kígyós-főcsatorna vízgyűjtő területén húzódnak.

Az országos ökológiai hálózat folyosóterülete jobbra Mt természetközeli és Má általános mezőgazdasági övezetben, vagy Tk természetközeli övezetben szerepel a szabályozásban

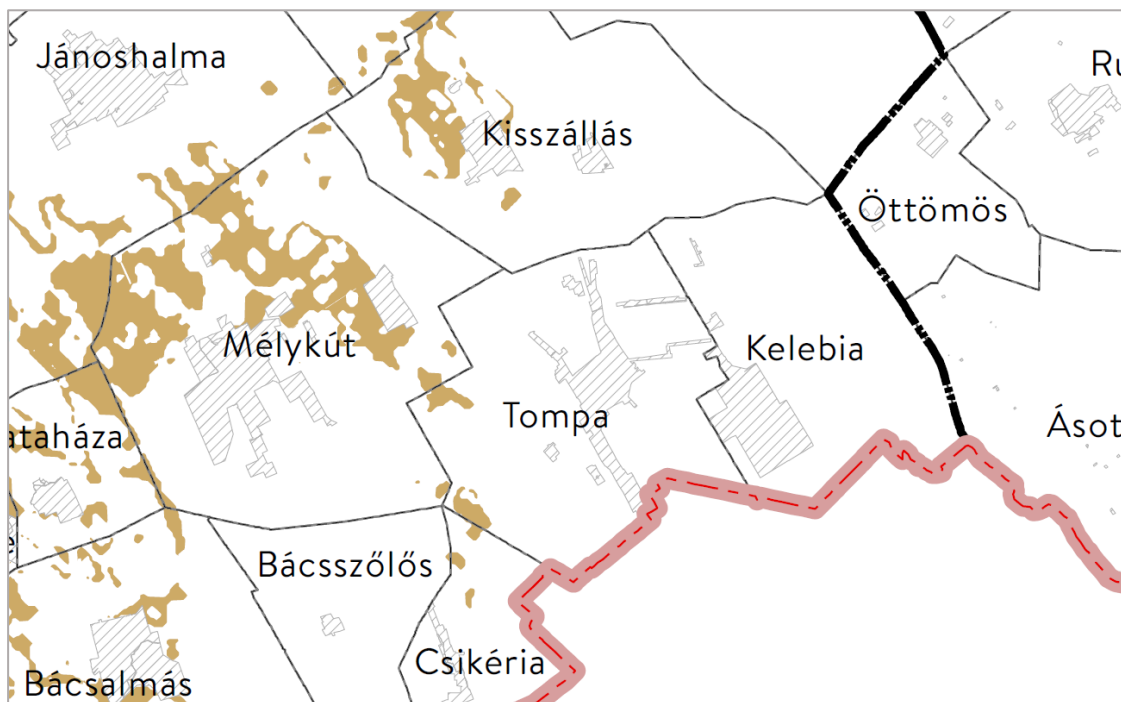
Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete – Tompán egy kisebb területfolt (19,4 hektár) tartozik az övezetbe a közigazgatási terület DNy-i részén.

OTrT 3/2 melléklet részlet: Kiváló szántóterület övezete Tompán és környékén

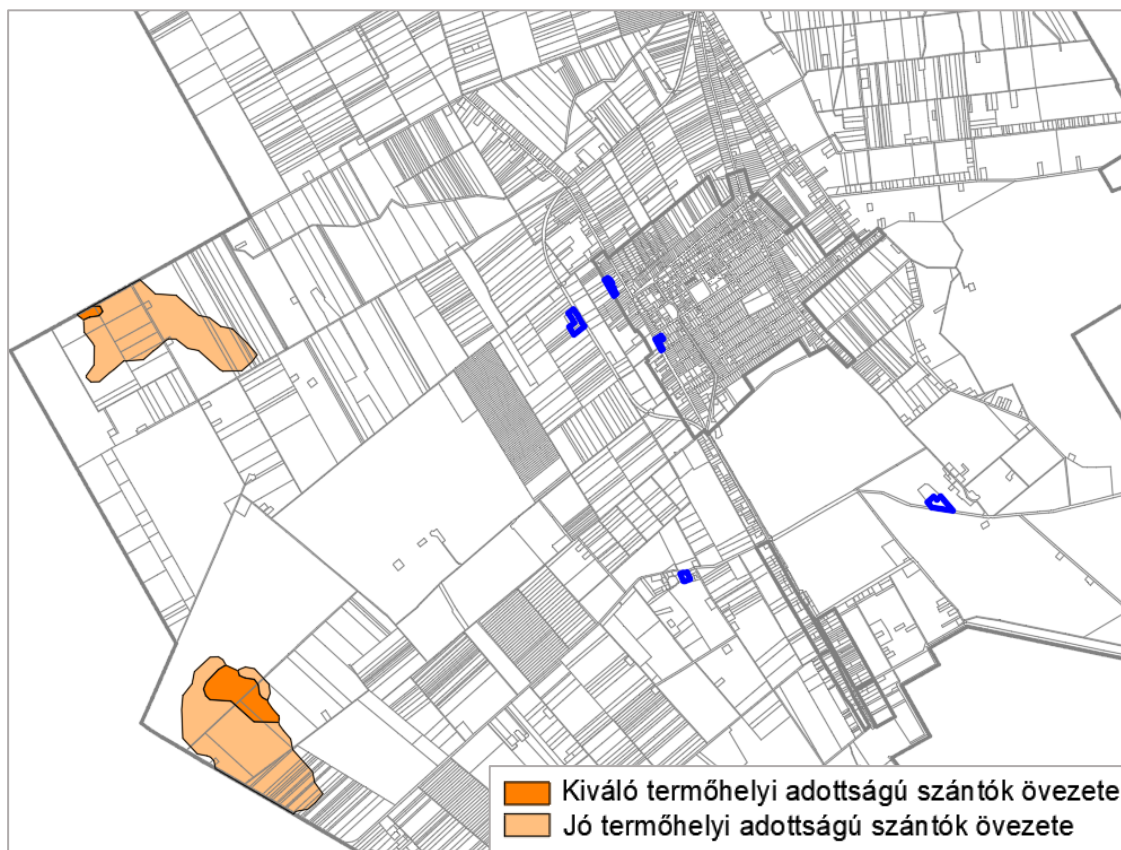

Jó termőhelyi adottságú szántók övezete – Tompán 154,4 hektár tartozik az övezetbe a Ny-i határrészen. A kiváló és jó szántók *mezőgazdasági övezetben* szerepelnek a Településtervben.

MVM rendelet 1. melléklet részlet: Jó szántóterület övezete Tompán és környékén

A kiváló és jó szántóterületek övezeteit nem érintik az új beépítésre szánt terület kijelölések

Erdők övezete – Az országos erdőövezet az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőket és az erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületeket foglalja magában, kiterjedésének térképi adatait a Lechner Tudásközpont szolgáltatta. Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. Tompán 96,1 %-ban lefedik az országos övezetet a Településterv erdőterületei, az előírás teljesül.

Tompa erdősítettsége hozzávetőleg 22 %-os (a közigazgatási területen belül), amely megegyezik az országos erdőövezet területi arányával. Az erdők túlnyomó része egy összefüggő erdőzónát képez a közigazgatási terület D-i DK-i részén. Ez a terület nagyrészt állami tulajdonban, a Kefag Zrt. kezelésében van. Az erdőtagok többnyire az országos erdőövezetbe is beletartoznak.

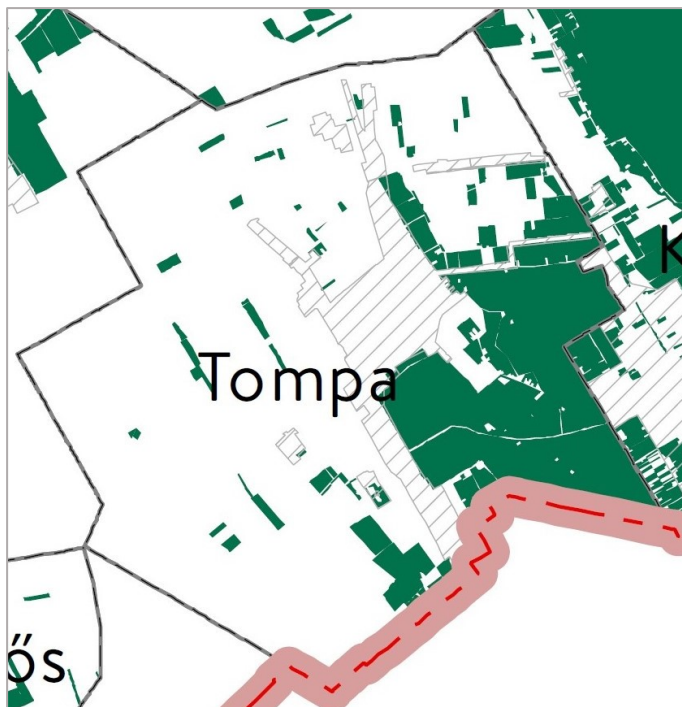
Országos erdőövezet előírásainak teljesülését igazoló ábra

Tompa Településtervében **a törvényi előírás a következők szerint teljesül:**

Az országos erdőövezet területe:	1830,2 hektár
Szerkezeti tervi erdőterülettel lefedett övezetrészek területe:	1768,2 hektár: 96,6 %

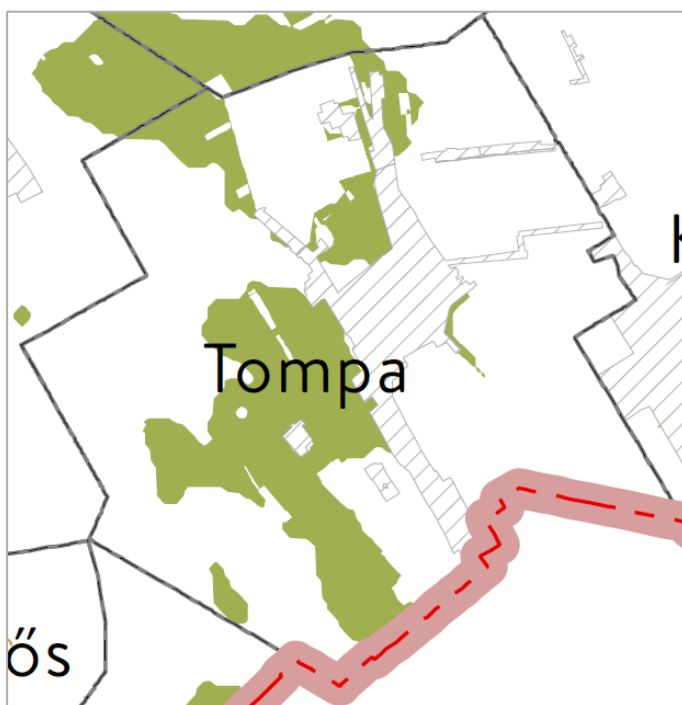
OTrT 3/3 melléklet részlet: Erdők övezete Tompa környékén – fotó: erdőn át vezető út

Erdőtelepítésre javasolt terület övezete

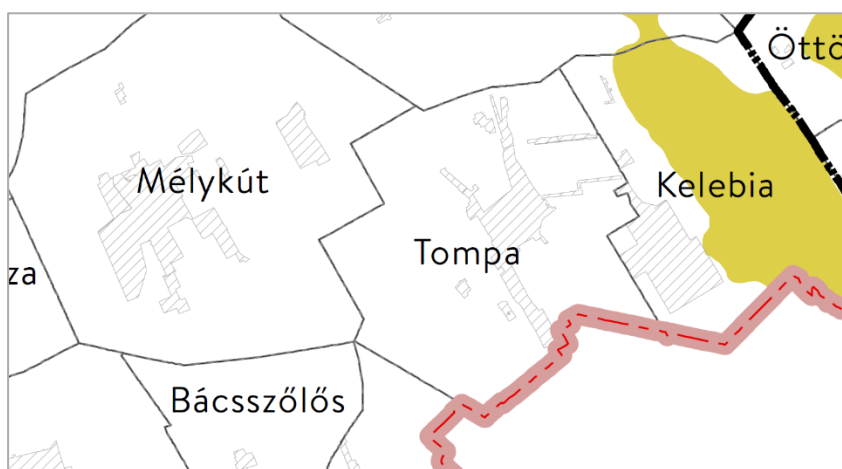
Tompa közigazgatási területén nagy területfoltok, összesen 1752,7 hektár **szerepel az övezetben**. A fényképen is látható, hogy igen jó minőségű „fekete földek” is találhatók itt.

MVM rendelet 2. melléklet részlet: Erdőtelepítésre javasolt terület övezete Tompa környékén

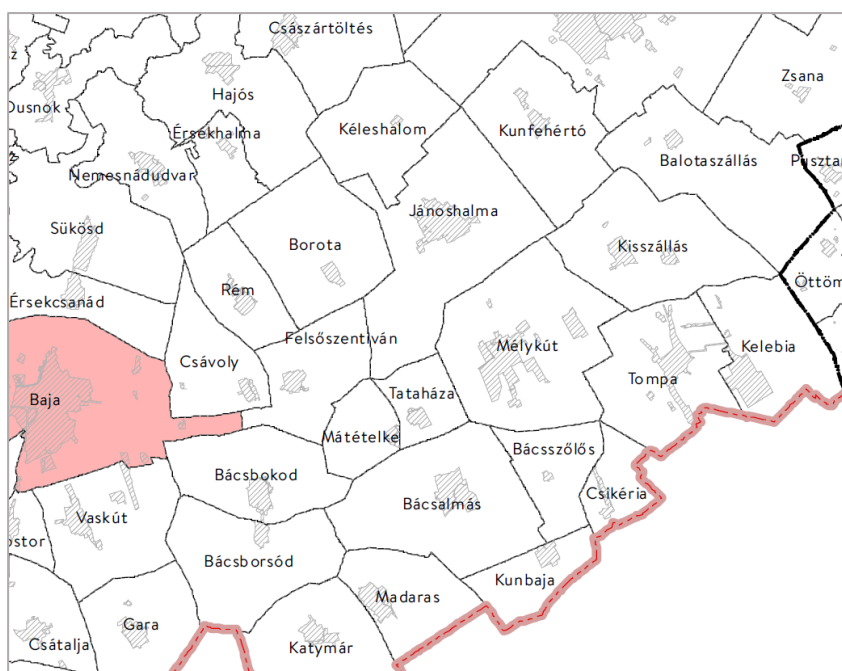
Az MVM rendelet értelmében a településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni. Tompa Településterve csak a meglévő erdőket sorolja be erdőterületbe, további erdősítést nem irányoz elő.

A **tájképvédelmi terület övezete** tekintetében az MvM rendelet 4. § (1) bekezdésének rendelkezése előírja „a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit”. Tompán **nincs kijelölve** tájképvédelmi terület.

MVM rendelet 3. melléklet részlet: Tájképvédelmi terület övezete Tompa környékén

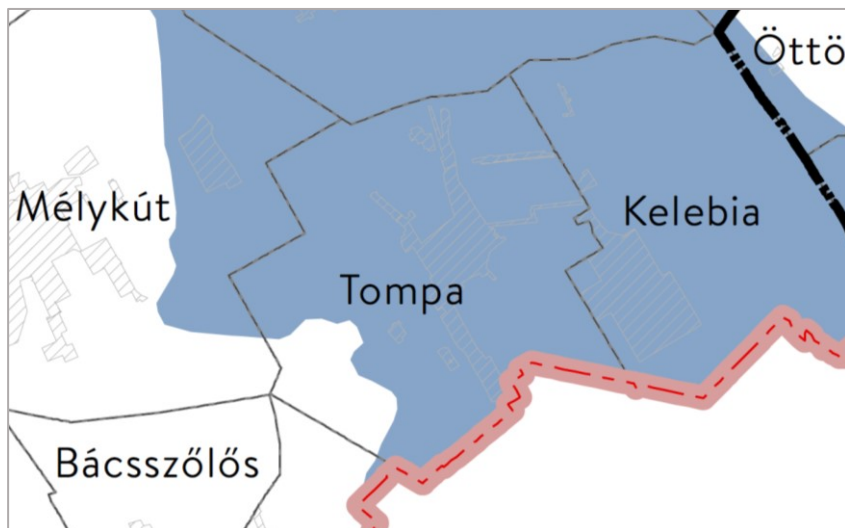
Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete – Tompa **nem érintett az övezetben.**

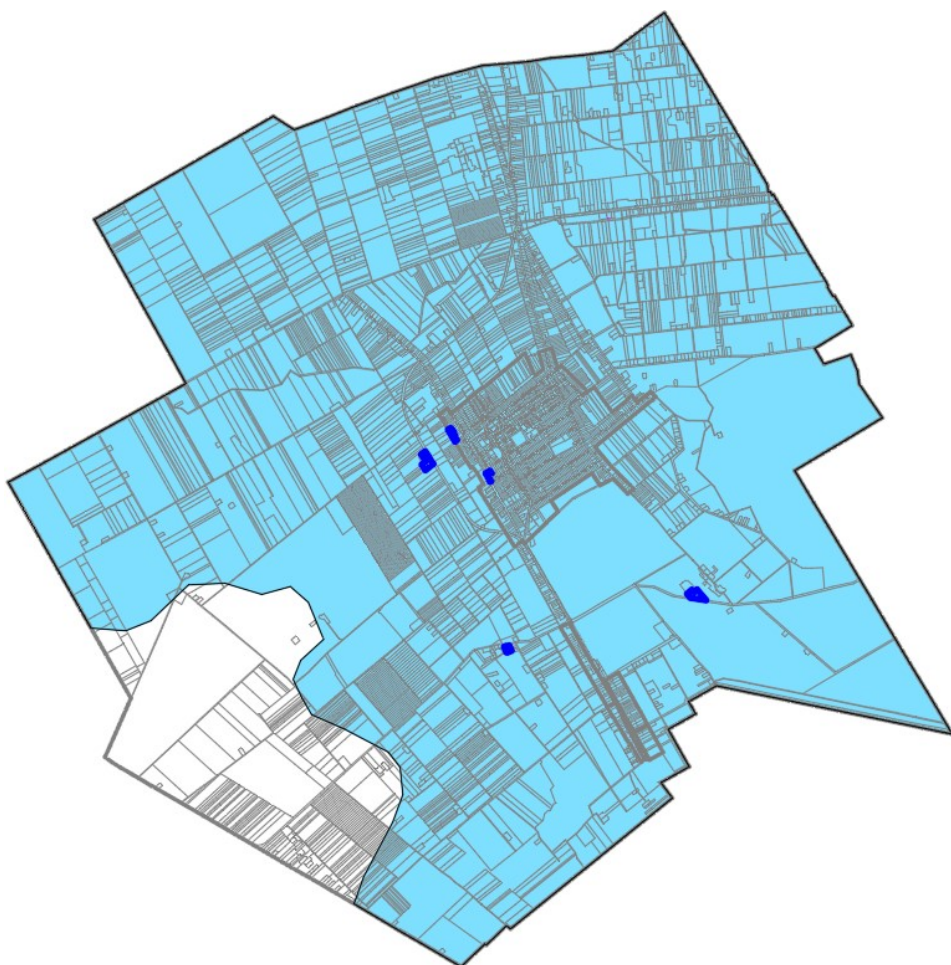
OTrT 3/4 melléklet részlet: Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete Tompa környékén

Vízminőség-védelmi terület övezete – Tompa közigazgatási területének nagy része **szerepel az övezetben**. Az OTTrT megfogalmazása szerint az övezetbe „a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak”. A lehatárolás a szabályozási tervlapon szerepel.

MVM rendelet 4. melléklet részlet: Vízminőség-védelmi terület övezete Tompa környékén

Országos vízminőség-védelmi terület övezete és az új beépítésre szánt területek elhelyezkedése: minden tervezett beépítési terület az övezeten belül található

Az MvM rendelet rögzíti:

„5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a vármegye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

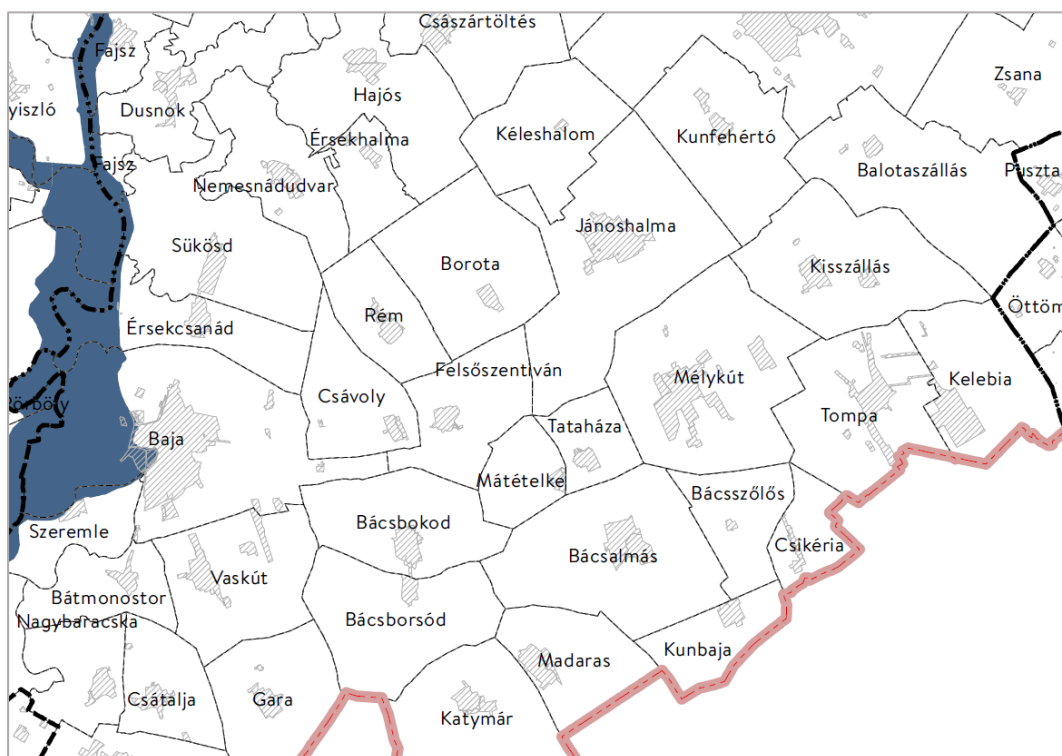
(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.”

A területre vonatkozó helyi szabályokat a HÉSZ (6. § 2. bek.) a következőképpen állapítja meg: „A szabályozási terven jelölt *vízminőség-védelmi terület* a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása miatt országos védelem alatt áll, ezért területén belül potenciálisan vízszennyező építmény nem helyezhető el.”

A Településterv alátámasztó munkarészei javaslatot adnak a szennyvízelvezetés és -elhelyezés műszaki megoldására, fejlesztésre és a korszerű vízgazdálkodásra. A környezetvédelmi fejezet és a környezeti értékelés foglalkozik a tervezett rendeltetési változtatások környezeti hatásaival. A tervezett új beépítések főként turisztikai fejlesztést céloznak, nem tartoznak a jelentős környezeti hatású funkciók körébe. Az 53-as számú főút elkerülő szakasza mellett tervezett kamionparkoló Gksz kereskedelmi szolgáltató kategóriában van szabályozva, környezeti hatása nem jelentős. Szabályszerű tervezés és megvalósítása esetén vízminőségvédelmi problémával nem kell számolni.

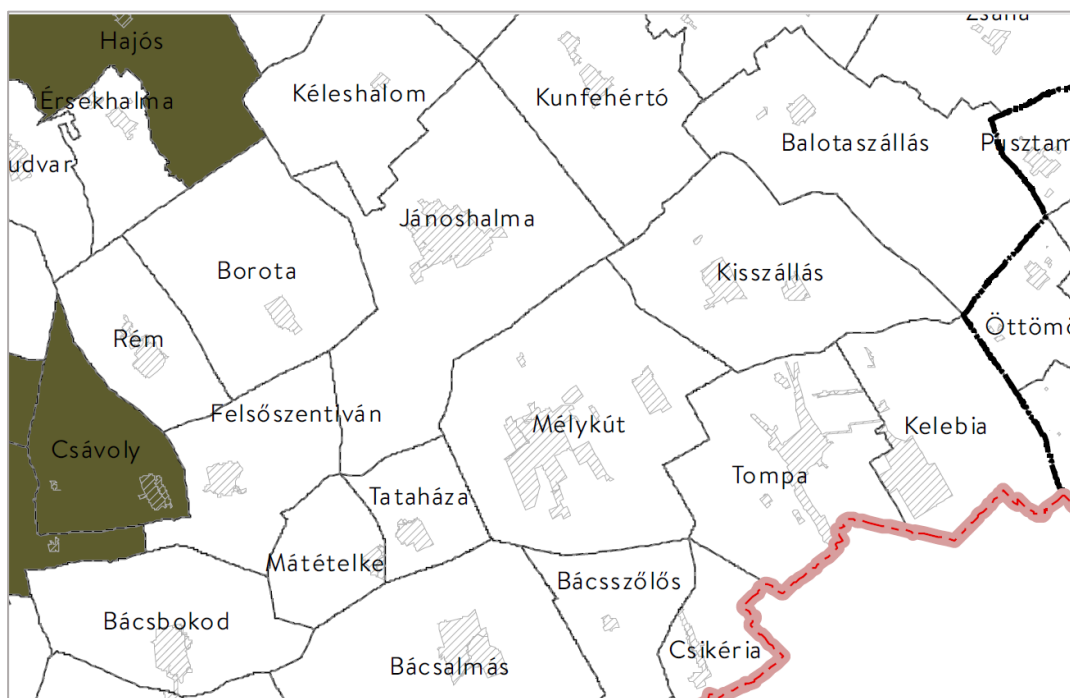
Nagyvízi meder övezete – Tompa **nem érintett az övezetben.**

MVM rendelet 5. melléklet részlet: Nagyvízi meder övezete Tompa környékén

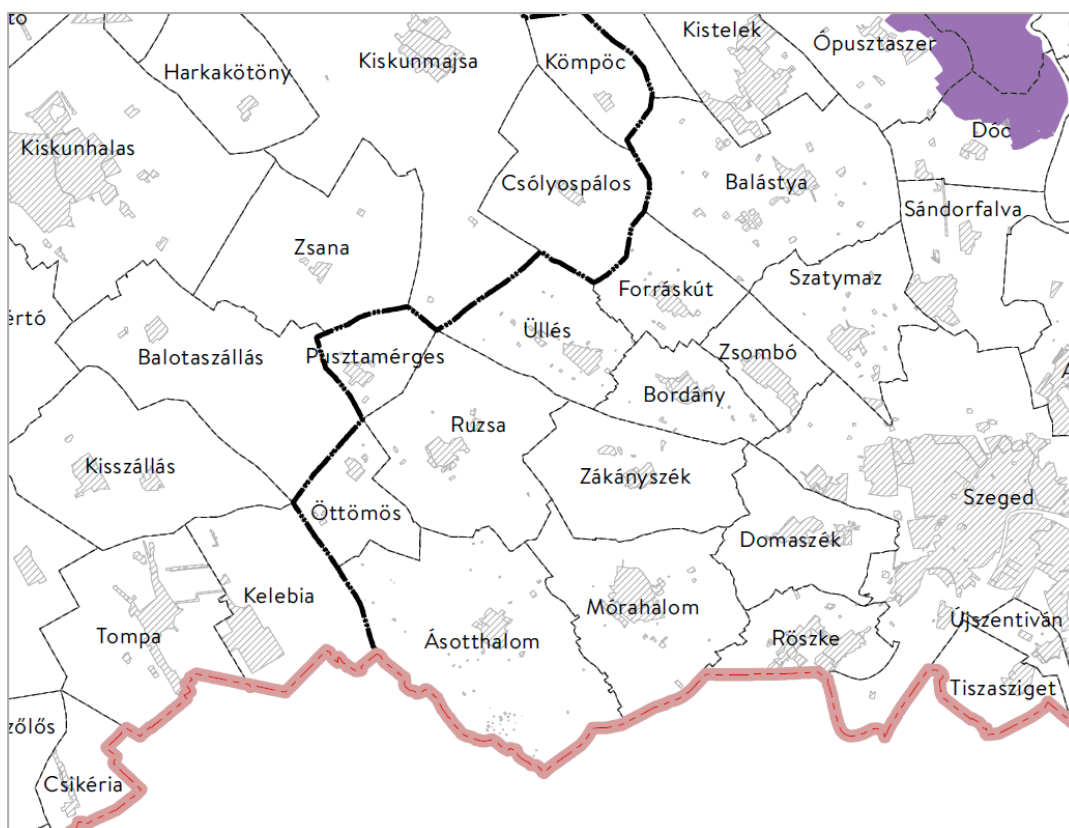
Honvédelmi és katonai célú terület nem található Tompán.

OTrT 3/5 melléklet részlet: Honvédelmi és katonai célú területek övezete Tompa környékén

VTT tározók övezete – Tompa **nem érintett az övezetben**.

MVM rendelet 6. melléklet részlet: VTT tározók övezete Tompa környékén

Borszőlő és gyümölcs termőhelyi kataszteri területek

Az OTrT 13. § (1) bekezdés értelmében a Településszerkezeti tervnek összhangban kell lennie az **Országos Borszőlő termőhelyi kataszteri területek** kijelölésével: „Borvidéki település borszőlő termőhelyi katasztere I-II. osztályú területeihez tartozó földrészlet - a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével - nem minősíthető beépítésre szánt területté”. Tompa a Kunsági Borvidékbe tartozó település. A termőhelyi térképi adatok az E-TÉR felületről voltak letölthetők. A termőhelyek és az új beépítésre szánt területek térképi viszonyát az alábbi ábra mutatja be. A **termőhelyeket nem érintik** az új beépítésre szánt terület-kijelölések.

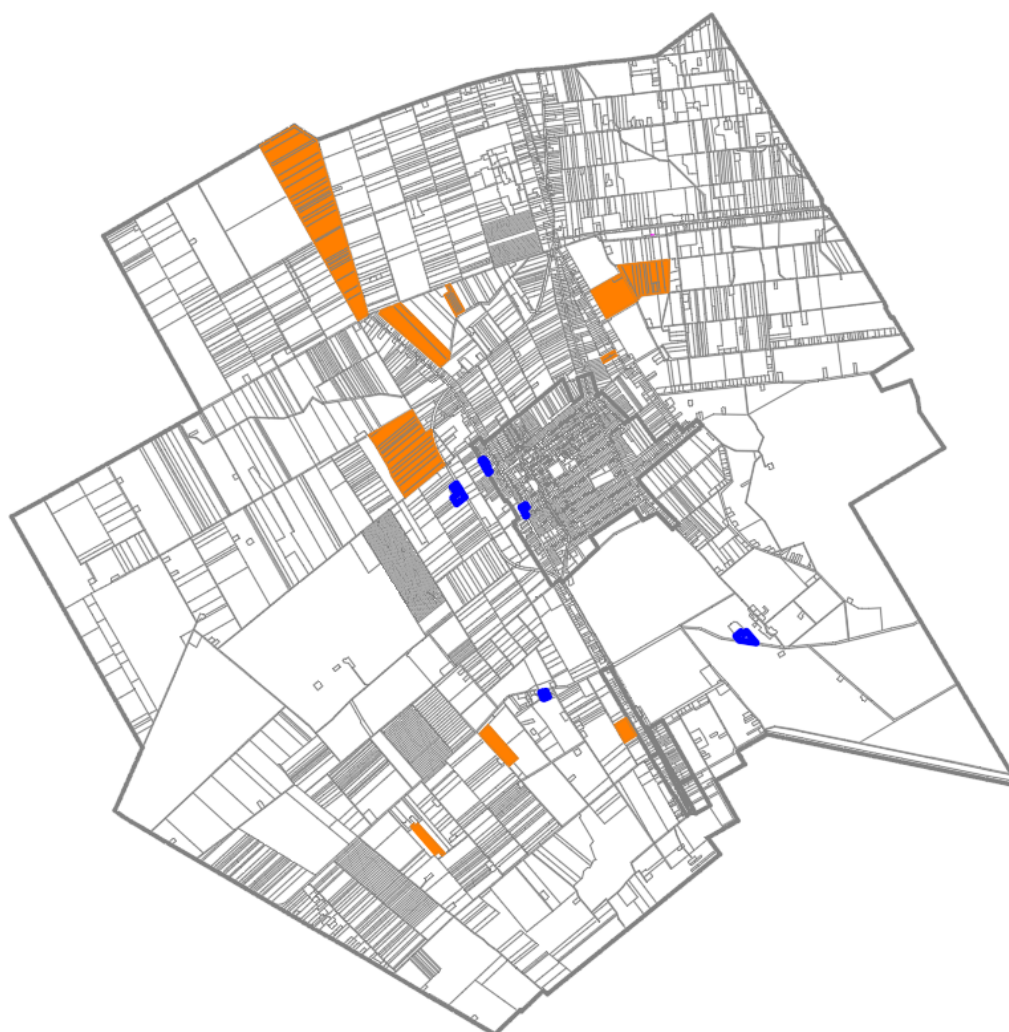
Tompa borszőlő termőhelyi kataszteri területei és az új beépítésre szánt területek

A termőhelyek legnagyobb foltja az igazgatási terület É-i részén fekszik, csaknem teljes egészében szántóként művelt. A D-i határrészen, a Csikériai összekötő út mellett található termőhely is túlnyomórészt szántó lett. Kisebb egység van kijelölve Külső-Újsoron (Kelebia felől), ez a rész már erdővé vált. A határállomáshoz vezető út közelében lévő termőhelyen kisebb szőlőültetvények találhatók.

Az OTrT 13. § (2) bekezdés értelmében a „Az **Országos Gyümölcs Termőhelyi Kataster I. és II. osztályú területei**hez tartozó földrészlet - a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével - nem minősíthető beépítésre szánt területté”. A Tompa településszerkezeti tervében kijelölt új beépítésre szánt területek nem érintik a termőhelyeket, a **törvényi előírás teljesül.**

Gyümölcs termőhelyi kataszteri területek és az új beépítésre szánt területek elhelyezkedése

Gyümölcs termőhelyi kataszteri területek NÉBIH adatbázisban

Hrsz	Terület teljes (hektár)	Terület alkalmas (hektár)	Fajok	Forrás (év)
Termőhelyi kataszter a NAIK adatai alapján (2014. március előtt felvett területek)				
0365	30	30	ALMA, SZILVA	1981
0444	60	60	ALMA, SZILVA	1981
041/1	40	40	ALMA, SZILVA	1981
0294/6	1,6413	1,6413	MEGGY, CSERESZNYE, SZILVA	2013
0356/24-25	3,6	3,6	MEGGY, SZILVA, ALMA	2001
027	21	21	CSERESZNYE, MEGGY, ŐSZIBARACK, SZILVA	1981
0147/1	19	8	CSERESZNYE, MEGGY, ŐSZIBARACK, SZILVA	1981
0155/1	16	16	CSERESZNYE, MEGGY, ŐSZIBARACK, SZILVA	1981
02/98-101	1,22	1,22	ALMA, CSERESZNYE, MEGGY, SZILVA	1998
0272/1-2. 10	7,9	7,9	ALMA, CSERESZNYE, MEGGY, SZILVA	1996
0272/1-3,1-4	7,9	7,9	ALMA, CSERESZNYE, MEGGY, SZILVA	1996
0288/7	7,6	7,6	ALMA, CSERESZNYE, MEGGY, SZILVA	1999

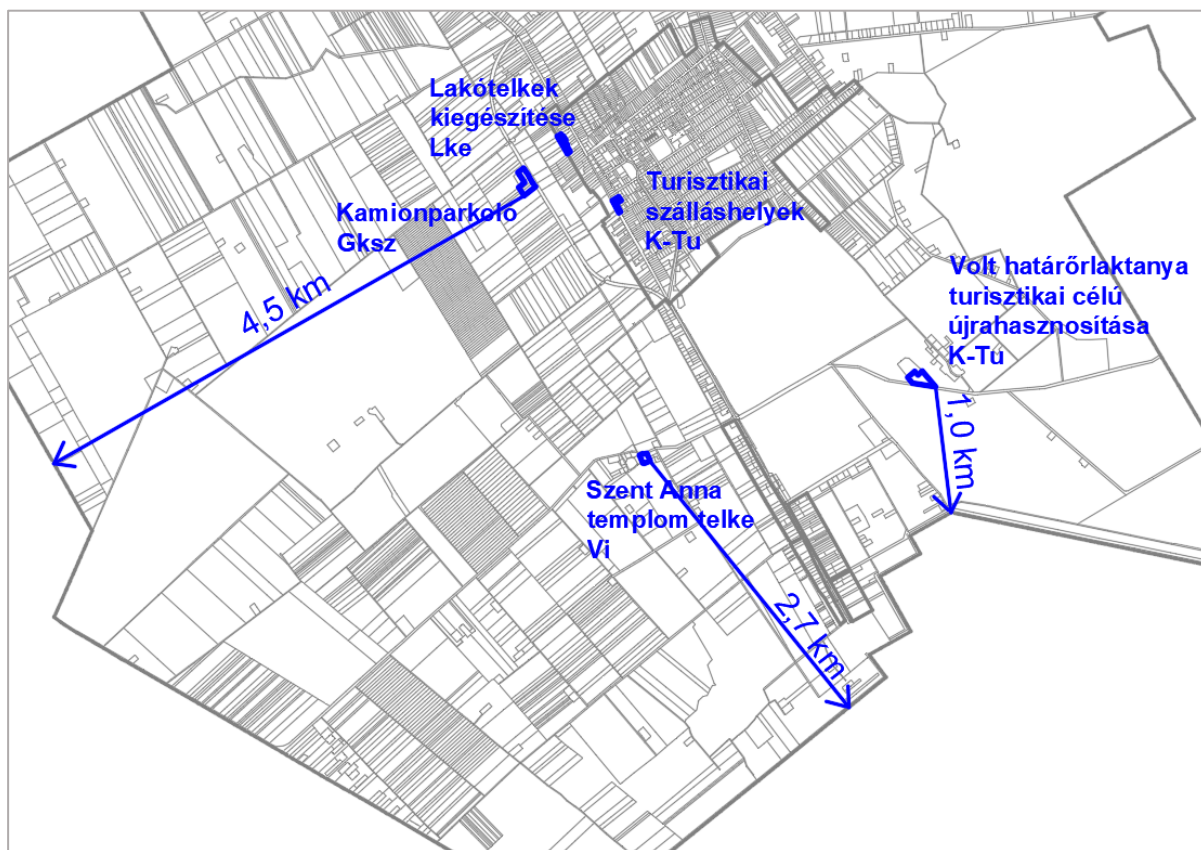
Hrsz	Terület teljes (hektár)	Terület alkalmas (hektár)	Fajok	Forrás (év)
Termőhelyi kataszter a Nébih által bejegyzett területekről (2014. március - 2021. december 31.)				
026/10	0,651	0,651	KAJSZI	2017
026/11	0,623	0,623	KAJSZI	2017
026/12	0,623	0,3115	KAJSZI	2017
026/13	0,623	0,623	KAJSZI	2017
026/14	0,623	0,623	KAJSZI	2017
026/15	0,623	0,623	KAJSZI	2017

Új beépítésre szánt terület keletkezéséhez kapcsolódó egyéb előírások az OTrT-ben

A változtatási javaslatok alapján **5 helyszínen** új beépítésre szánt terület keletkezik.

Az **OTrT 12. § (1)** bekezdése értelmében „Új beépítésre szánt terület a település közigazgatási határához 250 méternél közelebb nem jelölhető ki.” Az **előírás teljesül**, mivel az új beépítésre szánt területek a közigazgatási határtól legalább **1,0 km-re** találhatók.

Új beépítésre szánt területek elhelyezkedése

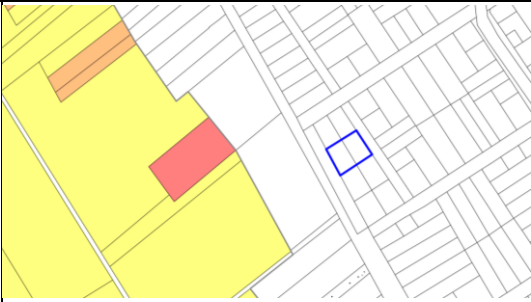

A következő táblázat tartalmazza a helyszínek legfontosabb adatait és bemutatja a területek elhelyezkedését a „Területfelhasználás módja földhivatali nyilvántartás szerint” című V-2 jelű vizsgálati kartogramon.

- Erdő, fásított terület
- Legelő, rét
- Gyümölcsös, szőlő, kert
- Szántó
- Nádas, mocsár
- Vízállásos terület
- Csatorna, árok, tó
- Tanya, udvar
- Major, üzem, telephely
- Anyaggödör
- Belterület, kivett területek

V-2 vizsgálati kartogram jelmagyarázata:

Módosítási helyszín sorszáma, helyrajzi száma, művelési ága	Módosítás előtti és utáni terület- felhasználási kategória	Terület kiterjedése (hektár)	Terület jelölése a V-2 jelű vizsgálati kartogramon
12.1. Szent Anna templom telke 0290/16 templom	Má >>> Vi	0,47	
12.2 Lakótelkek kiegészítése 1503/18 belterület, kivett	Mk >>> Lke	0,61	
12.3 Kamionparkoló 0356/46 kivett benzinkút 0356/36,38,40,41,48 szántó	Má >>> Gksz	1,32	
12.4 Volt határőrlaktanya turisztikai célú újrahasznosítása 0190 erdő	Ee >>> K-Tu	1,56	

Módosítási helyszín sorszáma, helyrajzi száma, művelési ága	Módosítás előtti és utáni terület-felhasználási kategória	Terület kiterjedése (hektár)	Terület jelölése a V-2 jelű vizsgálati kartogramon
12.5 Turisztikai szálláshelyek 264/5,6,9 belterület kivett	Zkp >>> K-Tu	0,18	

12.1 helyszín: A műemléki báróbirtokhoz tartozó **Szent Anna templom 0,47** hektár nagyságú telke (Hrsz.: 0290/16) Má mezőgazdasági terület helyett **Vi** jelű intézményi vegyes területbe kerül át a kialakult funkciónak megfelelően. Az ingatlan-nyilvántartásban jelenleg is a „templom” használat szerepel.

12.2 helyszín: A Ny-i belterülethatárnál a **0,61** hektár nagyságú 1503/18 Hrsz.-ú telek Mk kertes mezőgazdasági terület helyett **Lke** jelű kertvárosias lakóterületbe kerül át az Attila utcai **lakótelkek kiegészítése** céljából.

12.3 helyszín: **Kamionparkoló** céljára egészül ki az 53-as számú főút elkerülő szakasza mellett működő benzinkút területe, összesen **1,32** hektár **Gksz** kereskedelmi szolgáltató terület létrehozásával (Hrsz.: 0356/36,38,40,41,46,48).

12.4 helyszín: A Kelebiai út közelében lévő volt határőrlaktanya **K-Tu** jelű különleges területe egészül ki **1,56** hektáron a 0190 Hrsz.-ú állami erdőterületből turisztikai fejlesztés céljából.

12.5 helyszín: Belterületen kijelölt **K-Tu** jelű különleges terület kiegészül **0,18** hektáron (Hrsz.: 264/5,6,9) az Attila utcai ivóvíz-torony melletti közparkból.

Az **OTrT 12. § (2)-(4)** bekezdése előírja:

„(2) Ha az új beépítésre szánt terület kijelölése zöldterület vagy erdőterület átsorolásával jár, csereterületként a megszűnő zöldterület vagy erdőterület kiterjedésével megegyező kiterjedésű zöldterületet vagy erdőterületet kell kijelölni, továbbá az új beépítésre szánt területnövekmény legkevesebb 25%-ának megfelelő kiterjedésű további új zöldterületet vagy erdőterületet is ki kell jelölni. Csereterületként nem vonhatók be védett természeti területek, Natura 2000 területek és természetközeli területek.

(3) A zöldterületen és az erdőterületen kívüli egyéb beépítésre nem szánt – jellemzően mezőgazdasági – területet csak abban az esetben lehet újonnan beépítésre szánt területbe sorolni, ha

a) az új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a korábban beépítésre szánt területként kijelölt, de még be nem épített területet csereterületként a településrendezési terv zöldterület, erdőterület, mezőgazdasági terület, vízgazdálkodási terület vagy természetközeli terület övezetbe sorolja vissza azzal, hogy a visszasorolt terület nagysága eléri vagy meghaladja az újonnan kijelölt terület kiterjedését, vagy

b) az a) pont szerinti csereterület nem áll rendelkezésre, de a településrendezési tervben az új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 25%-ának megfelelő kiterjedésű, új zöldterületet vagy erdőterületet is egyidejűleg kijelölnek azzal, hogy gazdasági terület övezet kijelölése esetén ez a szabály nem alkalmazható.

(4) A (2) és (3) bekezdés szerinti, az új beépítésre szánt területtel egyidejűleg kijelölésre kerülő zöldterületnek a települési önkormányzat tulajdonában kell állnia, vagy a települési önkormányzati tulajdonba adásról az önkormányzat képviselő-testületének településrendezési

szerződést kell kötnie azzal, hogy a településrendezési szerződésnek a településrendezési terv elfogadásával egy időben kell hatályba lépnie.”

A fenti előírás az **alábbiak szerint teljesül:**

A **12.1.** sorszámú változás esetén az OTrT 12. § (3) bekezdés a) pontja értelmében **csereterület** kerül beépítésre szánt kategóriából kivételre. A keletkező **0,47** hektár **Vi intézményi** vegyes terület kompenzálására a 15.2. számú változás keretében **0,47** hektár **Lf lakóterület** visszakerül **Má általános mezőgazdasági övezetbe** az Újsor utcában (Hrsz 088/19,20, 0103/16 rész).

A **12.2.** sorszámú változás esetén az OTrT 12. § (3) bekezdés a) pontja értelmében **csereterület** kerül beépítésre szánt kategóriából kivételre. A keletkező **0,61** hektár **Lke kertvárosias lakóterület** kompenzálására a 15.2. számú változás keretében **0,61** hektár **Lf lakóterület** visszakerül **Má általános mezőgazdasági övezetbe** az Újsor utcában (Hrsz 088/19,20, 0103/16 rész).

Megjegyzés: a 15.2. számú változással megszüntetett beépítésre szánt terület 1,10 hektár > 0,47+0,61=1,08 hektár

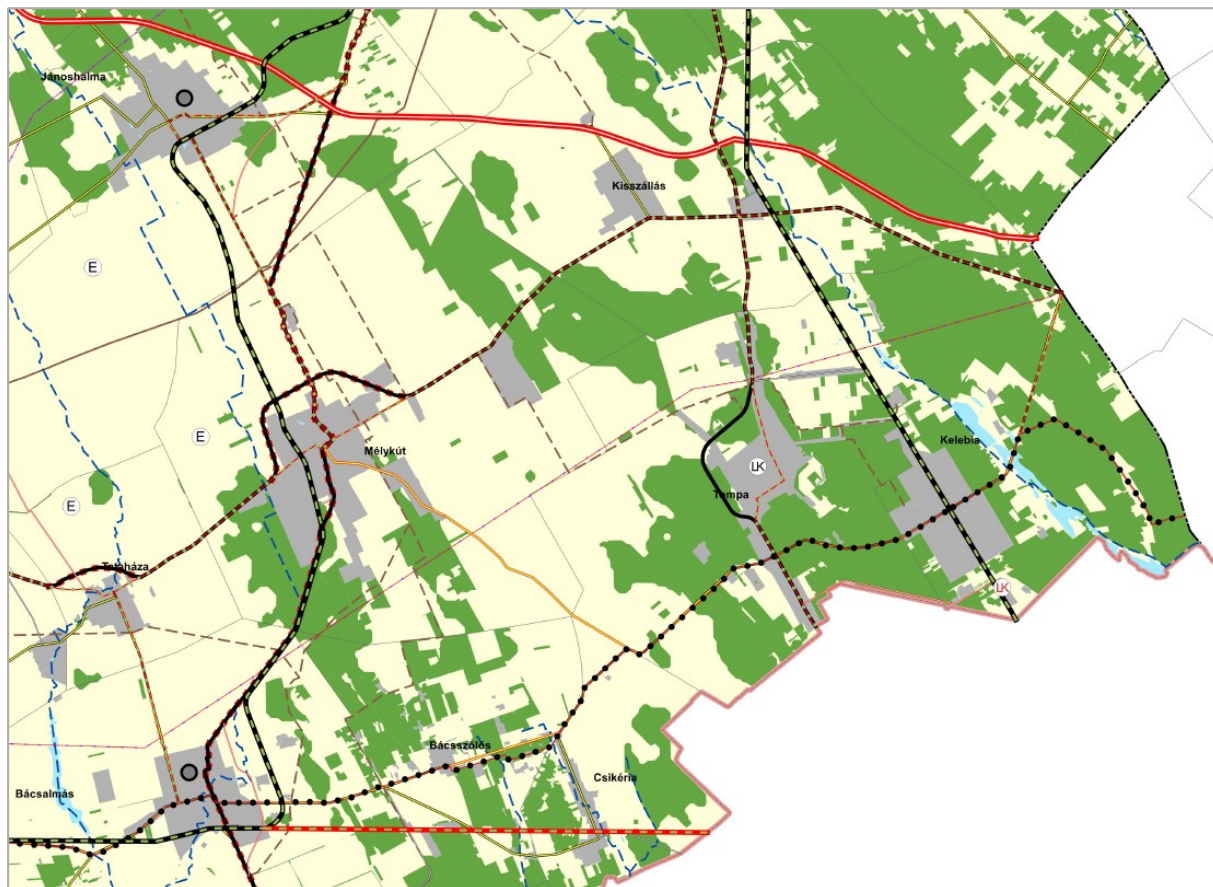
A **12.3.** sorszámú változás esetén az OTrT 12. § (3) bekezdés a) pontja értelmében **csereterület** kerül beépítésre szánt kategóriából kivételre. A keletkező **1,32** hektár **Gksz kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület** kompenzálására a 15.2. számú változás keretében **1,32** hektár **Lke lakóterület** visszakerül **Má általános mezőgazdasági övezetbe** a belterület É-i részén (Hrsz.: 1501 helyrajzi főszám alátörései).

Megjegyzés: a 15.1. számú változással megszüntetett beépítésre szánt terület 17,72 hektár > 1,32 hektár

A **12.4.** sorszámú változás során az **1,56** hektár **K-Tu** jelű *különleges turisztikai terület* **Ee** jelű *egyéb erdőterületből* keletkezik, ezért az OTrT 12. § (2) bekezdés értelmében $1,56 \times 1,25 = 1,95$ hektár **új erdőterület** kijelölése szükséges. A 0446/8 Hrsz.-ú terület (3,83 hektár) **Má** mezőgazdasági terület helyett a tényleges művelése szerint **Er rekreációs erdő** övezetbe kerül át. Az előírt mértéket meghaladja a kijelölés: 3,83 hektár > 1,95 hektár.

A **12.5.** sorszámú változás esetén a 0,33 hektáros új **K-Tu különleges turisztikai területből** **0,18** hektár Zkp zöldterületből (közpark) jön létre. Ebben az esetben az OTrT 12. § (2) bekezdése szerint **zöldterületet** kell kijelölni $0,18 \times 1,25 = 0,23$ hektáron. A zöldterület a 12.1. számú változás keretében jön létre: a Redl-kastély előterében **0,29** hektár **Má általános mezőgazdasági terület** (Hrsz.: 0290/15) megy át **Zkp közpark** területbe.

A **vármegyei terv tekintetében** a Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata Közgyűlésének 7/2020. (VII.8.) önkormányzati rendeletével hatályba léptetett területrendezési tervet (BKMTTrT) vesszük alapul.

BKMTTrT szerkezeti terv jelmagyarázat

Településrendszer elemei

- Regionális térszervező központ
- Térségi térszervező központ

TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT ÉS EGYEDI ÉPÍTMÉNYEK

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények

Gyorsforgalmi út

- Meglévő
- Tervezett

Főút

- Meglévő
- Tervezett

Térségi szerepű összekötő út

- Meglévő
- Tervezett

Mellékút

- Meglévő egyéb mellékút
- Tervezett egyéb mellékút

Nagysebességű vasútvonal

- Tervezett

Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya

- Meglévő
- Tervezett

Országos vasúti mellékvonal

- Meglévő
- Tervezett

Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre fejleszthető repülőtér

- Meglévő

Térségi repülőtér

- Meglévő térségi repülőtér

Országos kerékpárútvonal

- Meglévő
- Tervezett

Térségi kerékpárútvonal

- Tervezett térségi kerékpárútvonal

Országos kikötő

- Meglévő

Térségi kikötő

- Meglévő térségi kikötő
- Tervezett térségi kikötő

Kompátkelőhely

- Meglévő

Térségi logisztikai központ

- Meglévő térségi logisztikai központ
- Tervezett térségi logisztikai központ

Energetikai hálózatok és egyéb építmények

5-50 MW névleges teljesítő-képességű erőmű

- Meglévő
- Tervezett

400 kV-os átviteli hálózati távvezeték

- Meglévő
- Tervezett

220 kV-os átviteli hálózati távvezeték

- Meglévő

Kőolajszállító vezeték

- Meglévő

Földgázelosztó vezeték

- Meglévő

Földgázszállító vezeték

- Meglévő
- Tervezett

Termékvezeték

- Meglévő

Vízi létesítmények

Kiemelt jelentőségű vízi építmény

- Meglévő

Országos jelentőségű csatorna

- Meglévő

Elsőrendű árvíz-védelmi fővédvonal

- Meglévő

Másodrendű árvízvédelmi fővédvonal

- Meglévő

1 millió m³-t meghaladó térfogatú vízkár-elhárítási célú tározó

- Meglévő

Hulladékgazdálkodás

Térségi hulladékkezelő

- Meglévő térségi hulladékkezelő

ALAPTÉRKÉPI ELEMEL

- Országhatár

- Megyehatár

- Település közigazgatási határa

Térségi területfelhasználási kategóriák

- Vízgazdálkodási térség

- Erdőgazdálkodási térség

- Mezőgazdasági térség

- Települési térség

- Sajátos területfelhasználású térség

Térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények

Tompa Fejlesztési terve a fejezet elején már említett meglévő 53-es számú főútvonal és 5.A Dél-alföldi határmente tervezett kerékpárútvonal (Tomba – Mohács között 13-as jelű Euro Velo®) országos elemeken kívül **tartalmazza a Bács-Kiskun vármegye szerkezeti tervében ábrázolt** következő **szerkezeti elemeket**:

1. **5501** jelű Kelebia-Baja térségi szerepű összekötő út **meglévő** szakasza
2. **5502** jelű Mélykút-Csikéria térségi szerepű összekötő út **tervezett** szakasza
3. **55301** – Tompa állomáshoz vezető egyéb út **meglévő** szakasza
4. Tompa-Kelebia egyéb út **tervezett** szakasza
5. Solt (6.A) – Dunatetőtlen – Akasztó – Kiskőrös (61.) – Soltvadkert – Pirtó – Kiskunhalas – Tompa (5.A) – (Szerbia) egyéb **tervezett** kerékpárút /Megjegyzés: a nyomvonal egy része megépült/
6. Meglévő **határátkelő** Szerbia felé közúton (53. sz. főút)
7. Meglévő **térségi logisztikai központ** a határállomás térségében
8. Térségi ellátást biztosító **132 kV-os** elosztó hálózati távvezeték **tervezett** szakasza

Feltüntetni továbbá a Fejlesztési terv az M9 (Kisszállás) – Tompa (új határátkelőhely) **tervezett gyorsforgalmi út** nyomvonalat saját szerkesztésben, az Építésügyi és Közlekedési Minisztérium adatközlése alapján.

Településszerkezeti terv összhangjának vizsgálata a BKmTrT területfelhasználási térségei kiterjedésével

BKMTTrT: Területfelhasználási térségek kiterjedése Tompán Igazgatási terület: 8161,4 ha

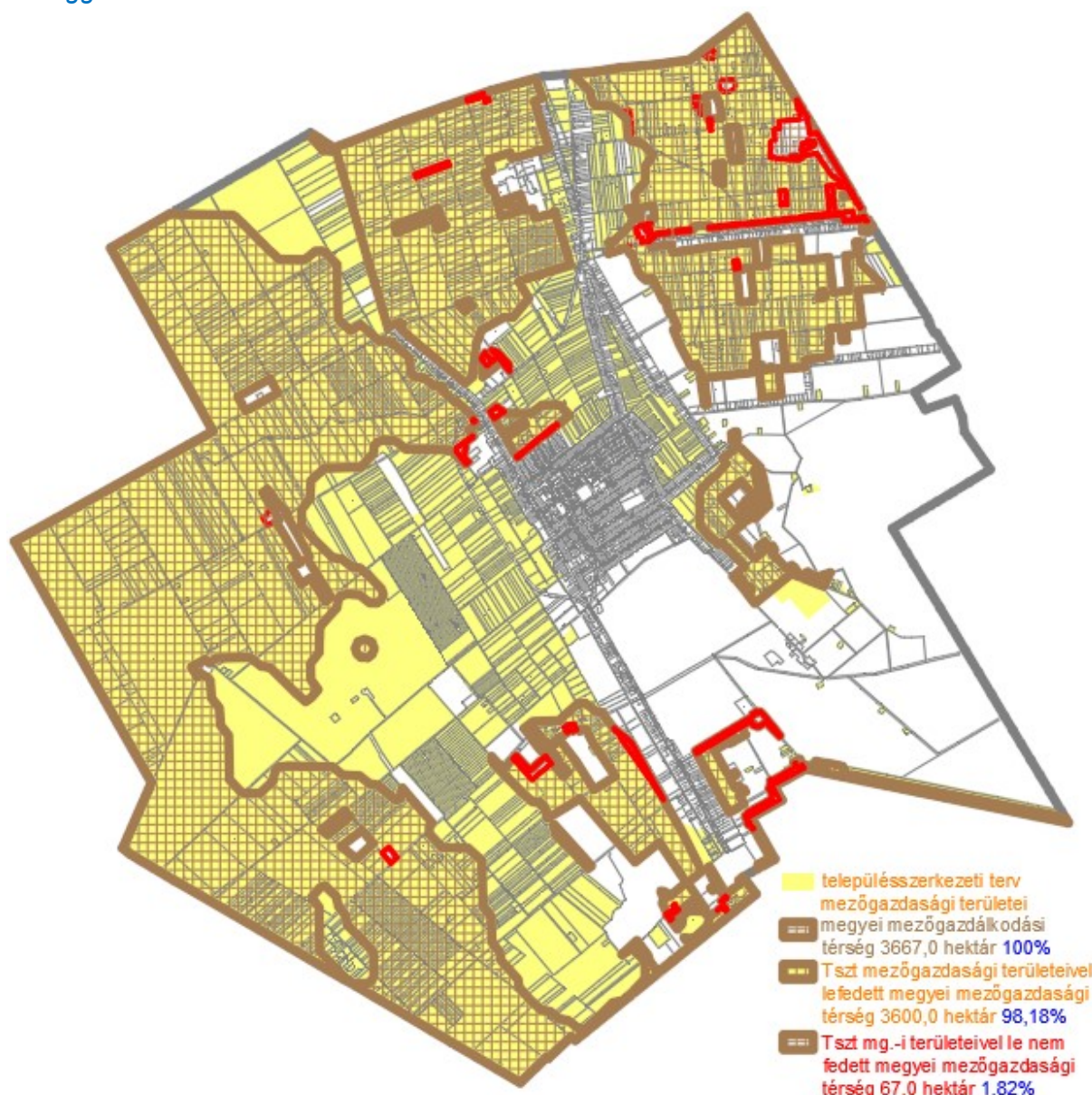
Erdőgazdasági térség:	3568,0 ha	43,7 %
Mezőgazdasági térség:	3667,0 ha	44,9 %
Vízgazdálkodási térség:	42,0 ha	0,5 %
Települési térség:	884,0 ha	10,9 %

Fejlesztési terv területi mérlegéből a releváns adatok:

Kertes mezőgazdasági terület	71,6 ha	
Általános mezőgazdasági terület (Má):	5007,0 ha	
Tárgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt):	469,8 ha	
Mezőgazdaság összesen:	5548,4 ha	68,0 %
Védelmi erdőterület:	52,7 ha	
Rekreációs erdőterület:	28,3 ha	
Egyéb erdőterület:	1741,0 ha	
Erdőterület összesen:	1822,0 ha	22,3 %
Vízgazdálkodási terület	33,4 ha	0,4 %
(Beépítésre szánt területek)	696,2 ha	5,3 %

Az OTTrT 11. § b) pont előírja: „a **mezőgazdasági térség** területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, - nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével - beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;”. Az alábbiakban közölt ábra kimutatása szerint Tompa Településterveiben 98,18 %-ban van lefedve a térség területe, **a törvényi előírásnak megfelel.**

Tompa Településterv mezőgazdasági területeinek összevetése a vármegyei mezőgazdasági térséggel

Az OTrT 11. § a) pont előírja: „az **erdőgazdálkodási térségben** az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni”. A 29. § rögzíti: „Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia.” Az országos erdők övezetének vizsgálata (ld. korábban) szerint a Településterv a törvénynek megfelel, mert a kijelölt erdőterületek az övezetet **96,6 %-ban lefedik**.

A Településtervben a meglévő belvíz- és öntözőcsatornák „V” vízgazdálkodási területként szerepelnek a **törvényi előírásoknak megfelelően**. A vármegyei tervben nagyobb mennyiség szerepel, mert a nagyobb mezőgazdasági tagokban kialakított öntözőtavakat a Településterv nem veszi külön kategóriába, hanem a Mt tájgazdálkodási mezőgazdasági kategóriába sorolja be.

Településterv összhangjának vizsgálata BKmTrT övezeteivel

A Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzat Közgyűlésének Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervéről szóló 7/2020. (VII.8.) önkormányzati rendelete (továbbiakban: vármegyei területrendezési szabályzat) a következő vármegyei övezeteket állapítja meg (a Tompát érintő övezetek kiemelve):

„5. § (2) Az OTTrT-ben és az MvM rendeletben meghatározott vármegyei övezetek közül

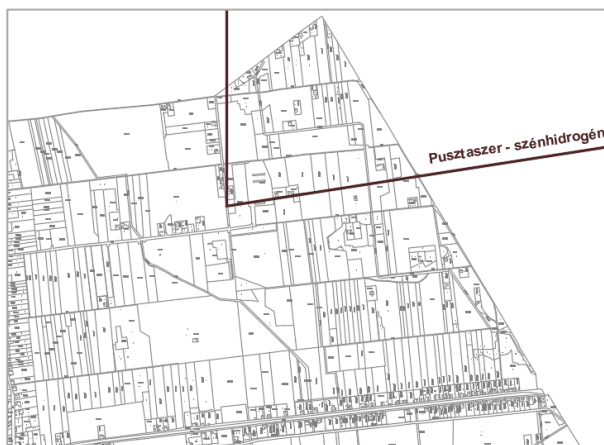
- a) az ásványi **nyersanyagvagyon** övezetét a 3/9. melléklet,
- b) a **rendszeresen belvízjárta** terület övezetét a 3/10. melléklet,
- c) a **tanyás területek** övezetéhez tartozó települések területét a 3/11. melléklet, és
- d) a földtani veszélyforrás terület övezetét a 3/12. melléklet tartalmazza.

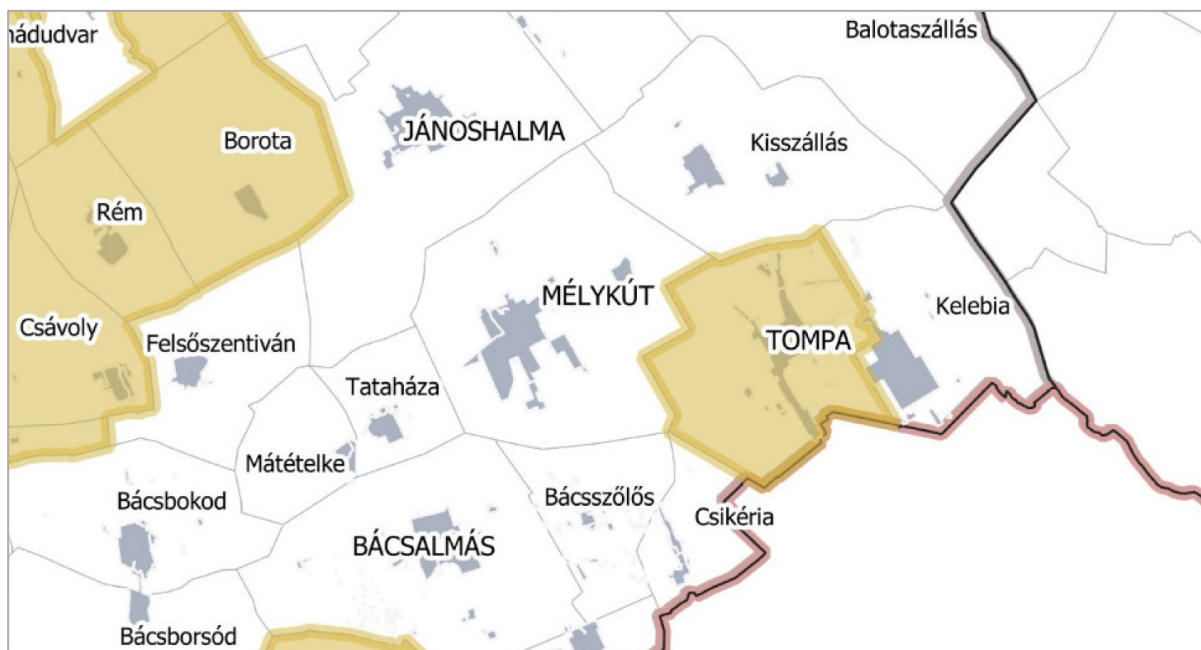
(3) Az OTTrT 24. §-a alapján egyedileg meghatározott vármegyei övezetek közül

- a) a **városkörnyéki településegységek** övezetéhez tartozó városkörnyékeket a 3/13. melléklet,
- b) a **különleges eszközökkel fejlesztendő területek** övezetét a 3/14. melléklet,
- c) a gépjárműgyártási beszállítói terület övezetét a 3/15. melléklet,
- d) a híd gazdaságfejlesztési térség övezetét a 3/16. melléklet,
- e) az együtt élő négy város térségének övezetét a 3/17. melléklet,
- f) a kötött pályás gazdasági terület övezetét a 3/18. melléklet,
- g) az **általános turisztikai fejlesztés** övezetét a 3/19. melléklet,
- h) a pusztai turizmusfejlesztés övezetét a 3/20. melléklet,
- i) a pincefalvak övezetét a 3/21. melléklet,
- j) a gyógyhelyek és gyógyfürdők övezetét a 3/22. melléklet,
- k) a Duna menti térség övezetét a 3/23. melléklet,
- l) a **natúrpark terület** övezetét a 3/24. melléklet,
- m) a **napelempark elhelyezésére szolgáló különleges** övezetet a 3/25. melléklet,
- n) a geotermikus energia hasznosítását szolgáló övezetet a 3/26. melléklet, és
- o) a **klimaváltozással fokozottan érintett térség** övezetét a 3/27. melléklet tartalmazza.”

Az **ásványi nyersanyagvagyon övezete** az OTTrT fogalommagyarázata értelmében „a megyei területrendezési tervben megállapított övezet, amelyben a megállapított bányatelekkel lefedett, valamint bányatelekkel le nem fedett, az állam kizárólagos tulajdonát képező, az állami ásványi nyersanyag és geotermikus energiavagyon nyilvántartás szerint nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon területei találhatók”.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal 2021. októberi nyilvántartási adatai szerint Tompa közigazgatási területén szilárdásvány és szén-hidrogén bányatelek nem található. Az igazgatási terület ÉK-i részére benyúlik a Pusztaszer szénhidrogén koncessziós terület. Az adatszolgáltatás iktatószáma: JN/43/02450-2/2021. A koncessziós terület létének közvetlen **építészjogi következménye nincs.**

A **rendszeresen belvízjárta terület övezetébe** az OTrT szerint „a síkvidéki vagy enyhe lejtéviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb részei tartoznak, ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik”. Az E-TÉR adatszolgáltatása alapján vizsgálatuk a módosítási területtel való viszonyt. Az MvM rendelet 9. § (1) bekezdése értelmében „rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.”

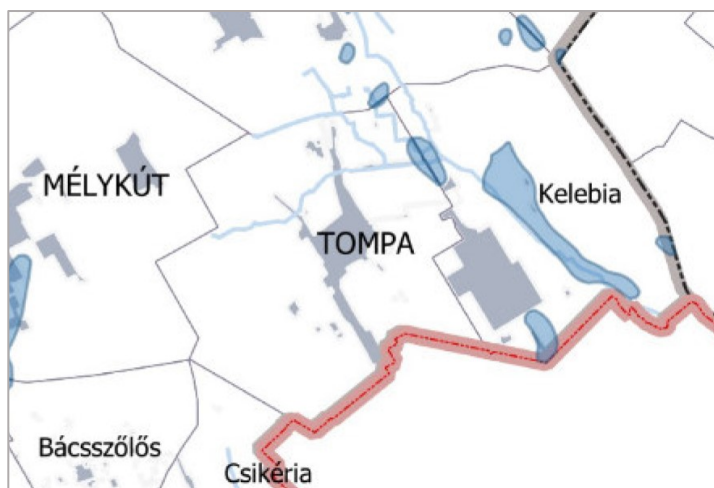
Rendszeresen belvízjárta terület megyei övezete és az új beépítésre szánt területek térképi vizsgálata – nincs átfedés

Az új beépítésre szánt területek az övezeten kívül találhatók.

A Településtervezési és Környezetvédelmi Helyi Kormányzatok Országos Szövetsége (TEKÖSZ) a belvízjárta területfoltokat mezőgazdasági, erdő- és természetközeli területfelhasználási kategóriába sorolja be.

BKMTTrT 3/10 övezeti tervlap
részlete: Rendszeresen belvízjárta
terület övezete – Tompa térsége

Tanyás területek övezetébe az OTTrT szerint a jellemzően a települések külterületén lévő mezőgazdasági termelés, a növénytermesztés, az állattartás és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos, a saját termék feldolgozása, tárolása és árusítása, valamint ökológiai és biotermesztés, illetve a falusi és ökoturizmus céljára létesített lakó- és gazdasági épület, épületcsoport, térbelileg hozzá kapcsolódó, jellemzően 1 ha területű föld együttese tartoznak. BKMTTrT övezeti tervlapja alapján **Tompa egész igazgatási területe az övezetbe tartozik.**

Az MvM rendelet 10. § (2) bekezdése értelmében:

„A tanyás területek övezetével érintett területre a tájfenntartó tanyai gazdálkodás és életmód fennmaradásának elősegítése, valamint a tanyás településszerkezet és tájkarakter megőrzése érdekében meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

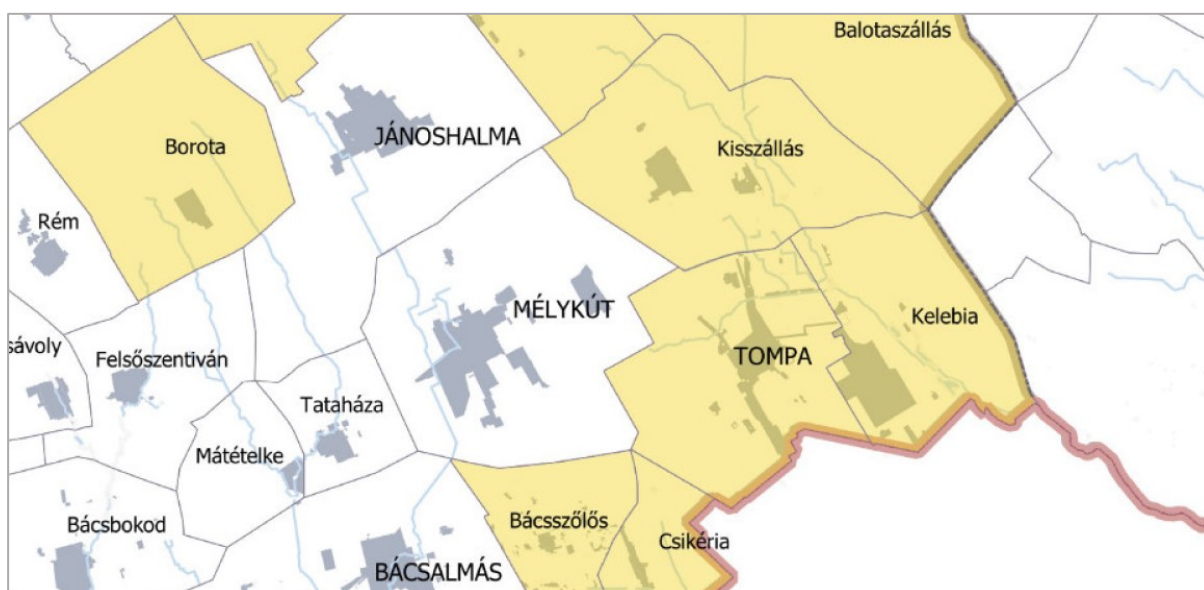
b) az a) pont szerinti egyedi szabályokkal érintett területre a településképi rendeletben a településképi követelményeket.”

A megyei terv alátámasztó munkarésében **nem szerepel a tanyás térséghez kapcsolódó megállapítás**. Az övezeti tervlap magyarázata közli: „A tanyás területek övezete az OTTrT-nek és a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletnek megfelelően azokat a 3%-ot meghaladó külterületi lakónépességű járásokban lévő településeket foglalja magában, ahol a település lakónépességének legalább az 5%-a külterületen él.”. Tompán a népesség 28 %-a külterületi lakos.

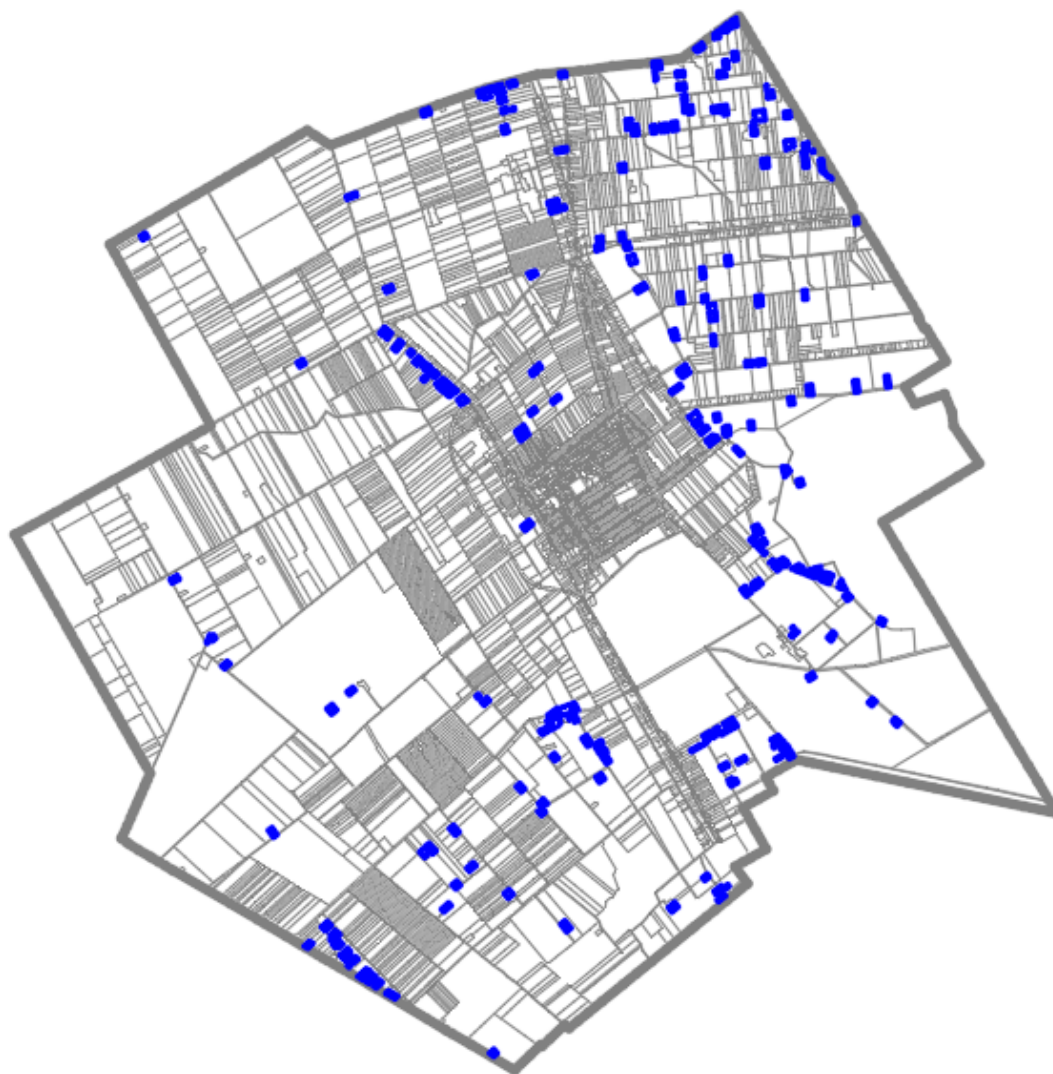
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 18/2020. (VI. 26.) számú határozata a Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervével összefüggő intézkedésekről rögzíti:

„V.2. a tanyás térségek vidékies arculatának megőrzése érdekében, a tanyák fenntartható, a környezeti értékeket megőrző, innovatív gazdasági hasznosításához kapcsolódó jó példák gyűjtésére és széles körű bemutatására az Önkormányzat szemléletformáló programokat szervez.”

Az új Településterv a nem szabályos sorokat képező tanyák besorolását lakóterület helyett mezőgazdasági terület kategóriára **módosítja** annak érdekében, hogy a tanyás mezőgazdálkodási adottságok fenntarthatók maradjanak. Az OTÉK ez évben bevezetett tanyára vonatkozó előírásai jól illeszkednek e sajátos gazdálkodási egység építési igényeihez, nem szükséges egyedi helyi előírásokat rögzíteni.

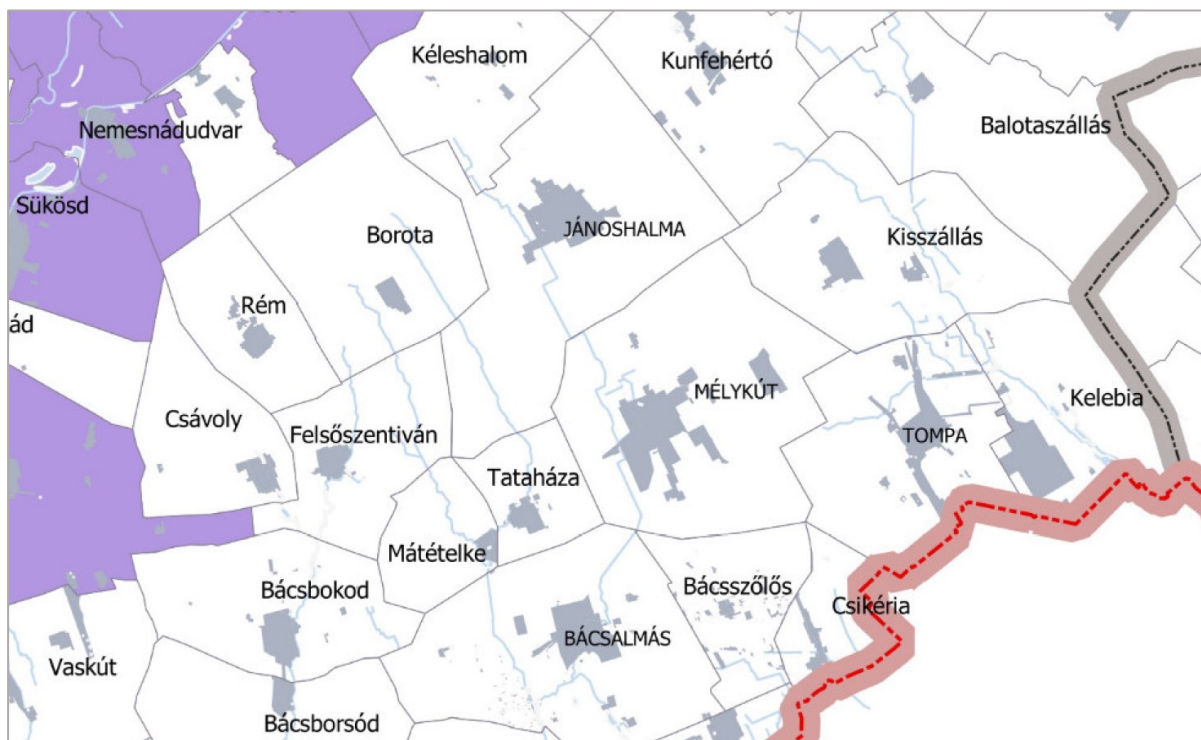

Tanyák térképi bemutatása: Tompán az alábbi, szórtan elhelyezkedő, tanyasort nem képező külterületi lakóházas ingatlanok mezőgazdasági övezetben szerepelnek a Településtervben

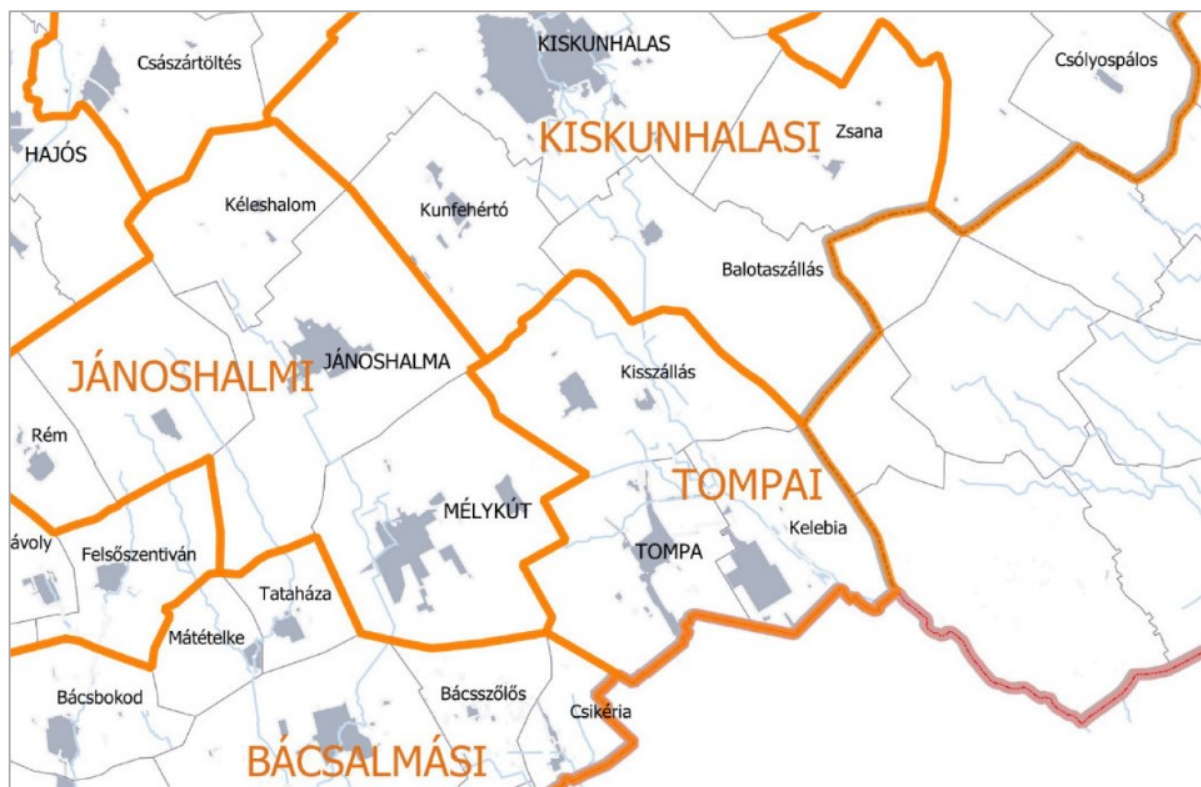
Tompa igazgatási területe az alábbi ábra szerint **nem érintett a földtani veszélyforrás terület övezetében.**

BKMTTrT 3/12 övezeti tervlap részlete: földtani veszélyforrás terület övezete Tompa térségében

Tompa a **városkörnyéki település-együttesek övezete** tekintetében vonzáskörzetében tudhatja Kisszállást és Kelebiát.

BKMTTrT 3/13 övezeti tervlap részlete: városkörnyéki település-együttesek

A megyei területrendezési szabályzat értelmében: „**városkörnyéki település-együttesek**: a megye városainak és a város térségéhez tartozó olyan településeknek az együttese, amely központi városának, esetenként a településeggyüttes más településeinek intézményeit, közlekedési és közműhálózatait, valamint kereskedelmi és szolgáltató létesítményeit, munkahelyeit más, a településeggyütteshez tartozó település lakossága is használja.”

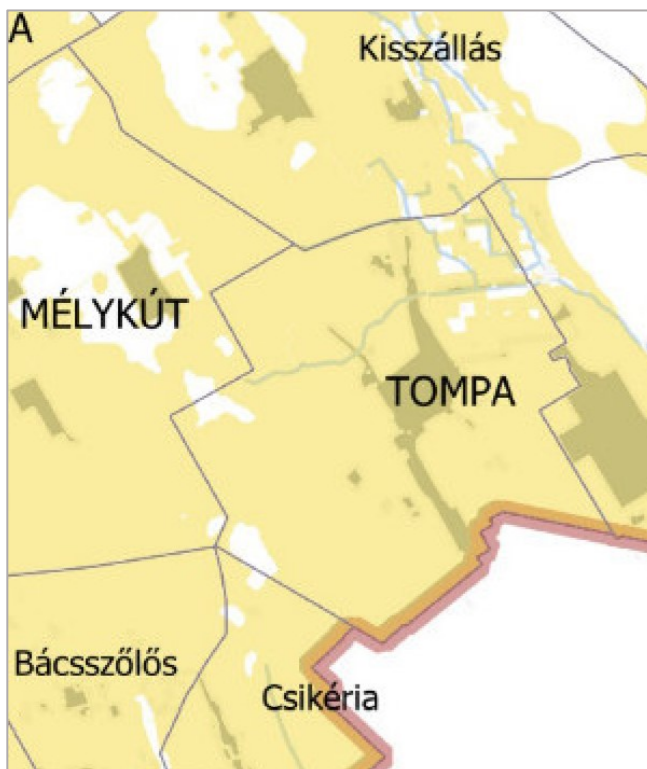
Az övezeti tervlap magyarázata közli: „a megye egyes városkörnyékeihez tartozó területeket a terv a járási beosztás szem előtt tartásával úgy alakítja ki, hogy azok a lehető legteljesebben a városok tényleges szomszédságait fedjék le, teljes körűen, de átfedések nélkül. A beosztás nem kizárólagos érvényű az egyes intézmények ellátási körzetét tekintve, azokat az érintett önkormányzatok az adott szakterület sajátosságainak megfelelően eltérő módon is megállapíthatják”. Tompához funkcionális a gyakorlatban is kapcsolódik a két község. Az új Településterv ápolja ezt a viszonyt, elsősorban a **kerékpáros elérhetőség** tekintetében (hivatás- és idegenforgalmi célú kerékpárúthálózat kiépítése). A **közüti kapcsolatokat** is erősíteni igyekszik a Fejlesztési terv a Kisszállás (M9) felől az országhatáron át Szabadkára vezető tervezett gyorsforgalmi út nyomvonal-tervezésével, valamint a Kelebia vasúti határátkelési pontját a tompai közúti határállomással összekötő tervezett egyéb országos mellékút kijelölésével. **Túraútvonalat** szintén átvezetni tervez a Településterv Kelebia területére, összekapcsolva a két település turisztikai érdeklődésre igényt tartó természeti értékeit.

Gazdasági, innovációs fejlesztési térségek

A megyei területrendezési szabályzat 6. § (2)-(3) bekezdése **gazdasági, innovációs fejlesztési térségeket** állapít meg, amelyek területén belül a kereskedelmi és szolgáltató gazdasági terület egységeken (Gksz) sajátos építési övezetek jelölhetők ki. A sajátos Gksz övezetekben a környék lakosságának, intézményeinek zavarása nélkül az OTÉK 2. mellékletében meghatározottnál az építési telek legnagyobb beépítettsége legfeljebb 10%-kal nagyobb, az építési telek legkisebb zöldfelülete pedig legfeljebb 5%-kal kisebb lehet. Tompa esetében élni lehet ezzel a lehetőséggel a **következő esetben**.

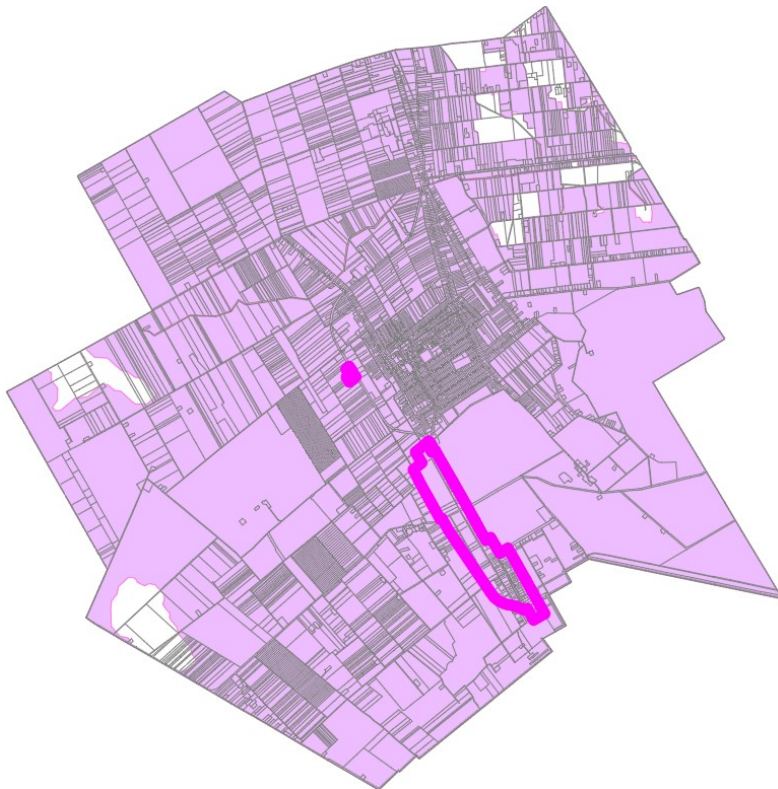
Különleges eszközökkel fejlesztendő terület övezete csaknem teljesen lefedi a város közigazgatási területét. Ezen belül az említett kedvezmények a gazdaságfejlesztést és munkahelyteremtést szolgáló területrészekre alkalmazhatók, amelyek lehetőleg csatlakoznak a település beépített területéhez, és amelyek a település és a szomszéd települések lakói számára közösségi közlekedési eszközökkel is jól elérhetők.

BKMTTrT 3/14 övezeti tervlap részlete: különleges eszközökkel fejlesztendő terület övezete Tompán és környékén

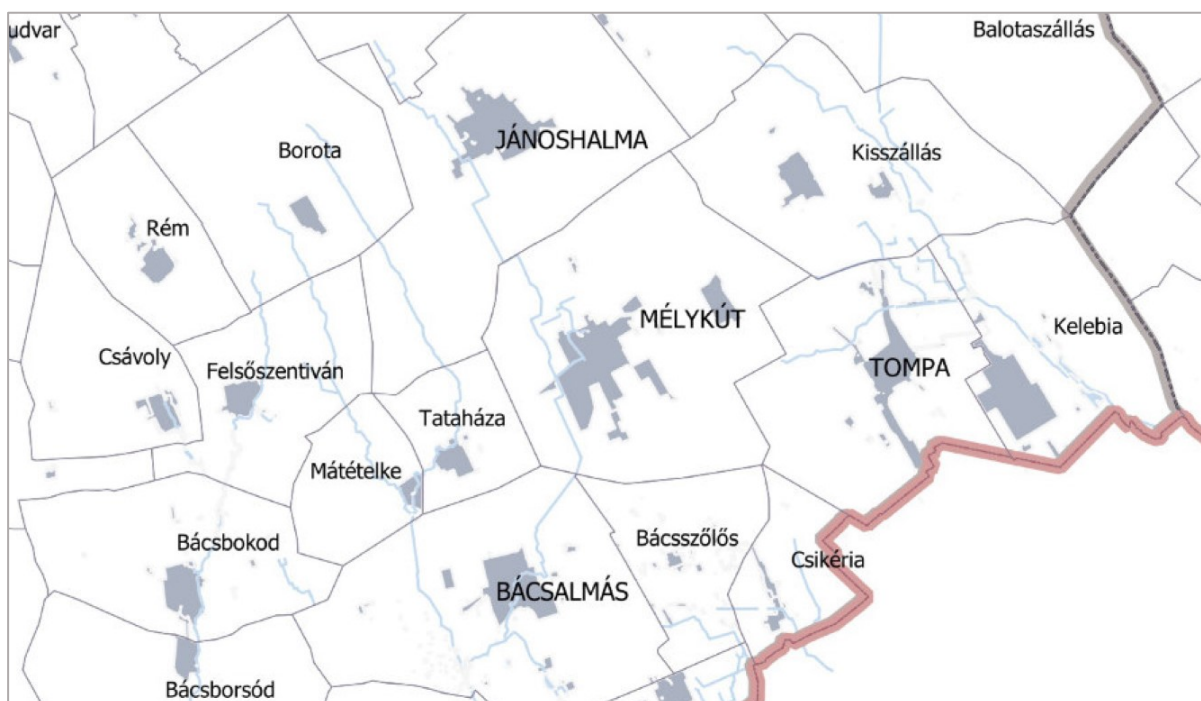
BKMTTrT különleges eszközökkel fejlesztendő terület övezete és Tompa Településterv Gksz területei

Az új beépítésre szánt kamionparkoló (elkerülő út mellett) és a határállomáshoz vezető utat kísérő gazdaságfejlesztési területek Gksz kereskedelmi szolgáltató építési övezetbe tartoznak. Egyelőre nem látszik szükségesnek az OTÉK szerinti 60 % megengedett beépítettség további emelése. A területek beépülési folyamata elérkezhet arra a pontra, ahol már indokolt lehet a 70 %-ra történő áttérés.

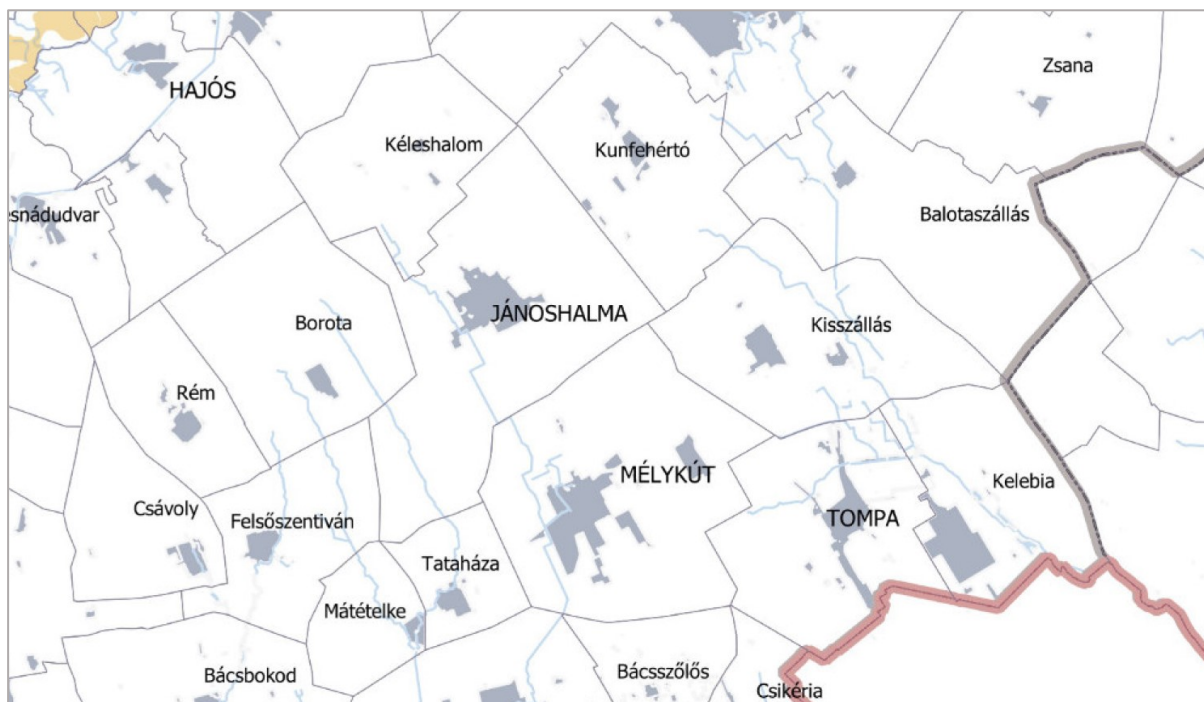
Tompa igazgatási területe az alábbi ábra szerint **nem érintett a gépjárműgyártási beszállítói terület övezetében.**

BKMTTrT 3/15 övezeti tervlap részlete: Gépjárműgyártási beszállítói terület övezete – Tompa térsége

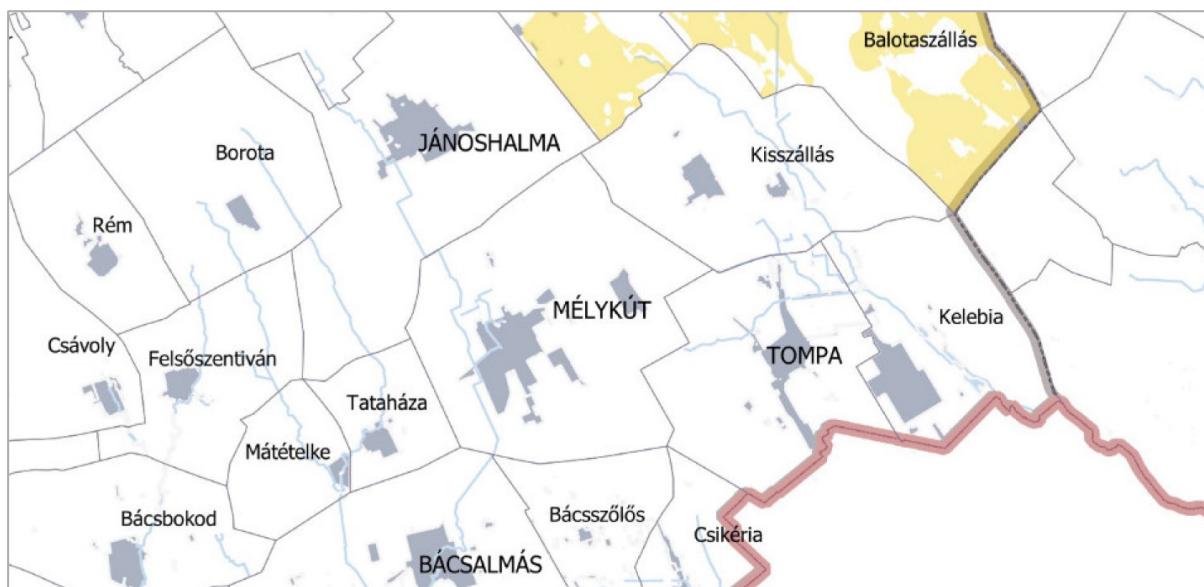
Tompa igazgatási területe az alábbi ábra szerint **nem érintett a híd gazdaságfejlesztési körzet övezetében.**

BKMTTrT 3/16 övezeti tervlap részlete: Híd gazdaságfejlesztési körzet övezete – Tompa térsége

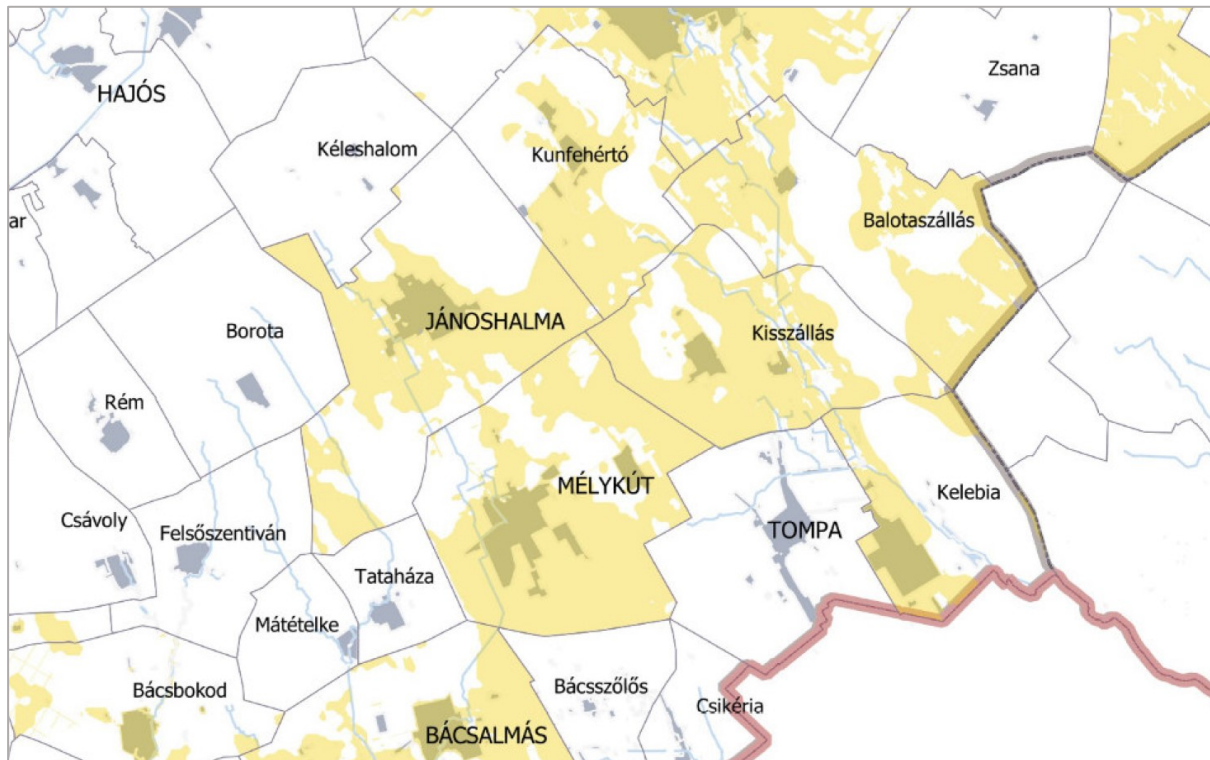
Együtt élő négy város (Kecel, Kiskőrös, Kiskunhalas, Soltvadkert) térségének övezetén belül: barnamezős, vagy a település beépített területéhez csatlakozó területrészen, a mezőgazdaságot, illetve a mezőgazdasági termékfeldolgozást, illetve az ahhoz csatlakozó szolgáltatási, raktározási, és kereskedelmi tevékenységet szolgáló létesítmények számára alkalmazható a sajátos Gksz övezet. Ez a lehetőség **nem vonatkozik Tompa városra**, mivel kívül esik az övezet területén.

BKMTTrT 3/17 övezeti tervlap részlete: Együtt élő négy város térségének övezete – Tompa térsége

Kötőpályás gazdasági terület övezetén belül: barnamezős, vagy a település beépített területéhez csatlakozó területrészen, a működő vasútállomás felvételi épületének kijáratától a telek bejáratáig a legrövidebb gyalogos megközelítési úton mérve legfeljebb 500 m-es távolságon belül alkalmazható a sajátos Gksz övezet. Ez a lehetőség **nem vonatkozik Tompa városra**, mivel kívül esik az övezet területén.

BKMTTrT 3/18 övezeti tervlap részlete: Kötőpályás gazdasági terület övezete – Tompa térsége

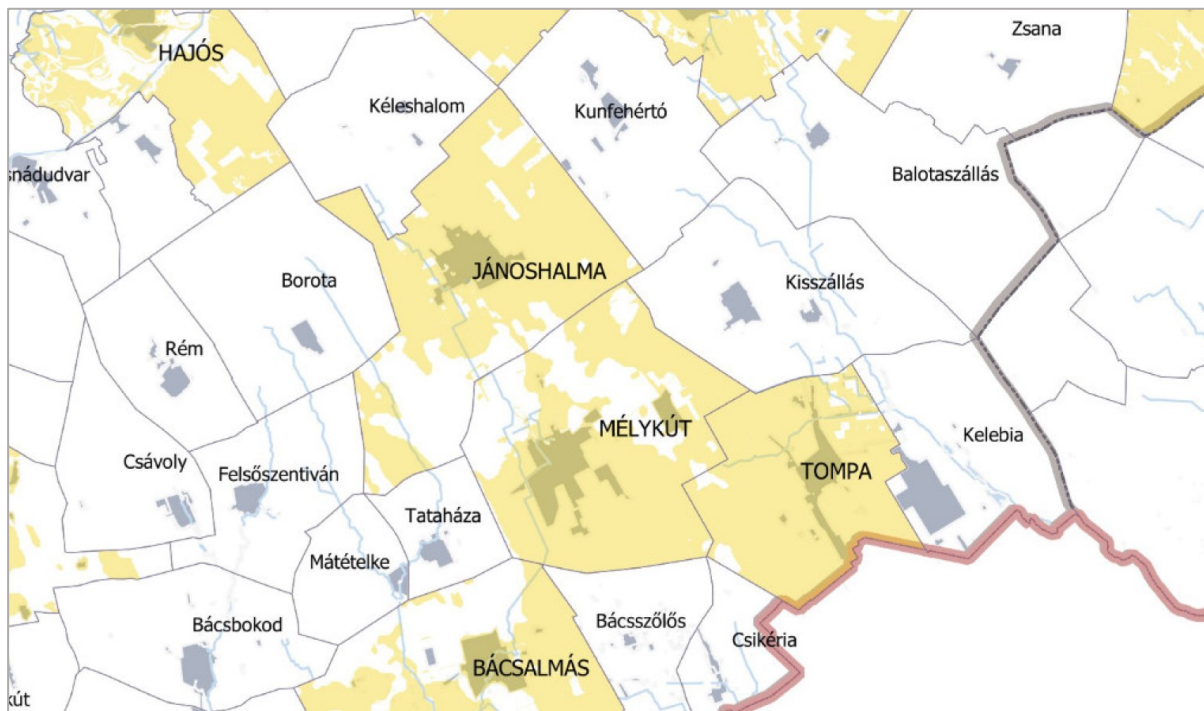
Turisztikai fejlesztési térségek

A megyei területrendezési szabályzat 7. § (2) bekezdése **turisztikai fejlesztési térségeket** jelöl ki, amelyek területén belül szintén sajátos Gksz terület jelölhető ki. A sajátos gazdasági területen „a környék lakosságainak, intézményeinek zavarása nélkül az OTÉK 2. mellékletében meghatározottnál az építési telek legnagyobb beépítettsége legfeljebb 10%-kal nagyobb, legkisebb zöldfelülete pedig legfeljebb 5%-kal kisebb lehet, ha azokon a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása NACE Rev.2 rendszerének létrehozásáról és a 3037/90/EGK tanácsi rendelet, valamint egyes meghatározott statisztikai területekre vonatkozó EK-rendelet módosításáról szóló, 2006. december 20-i 1893/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelete által létrehozott TEÁOR '08 rendszerében az „5510 Szállodai szolgáltatás” kategóriájába tartozó tevékenység céljára szolgáló, illetve a vendéglátást és gyógyturizmust, a turisztikai infrastruktúra fejlesztését szolgáló más kereskedelmi, vagy szolgáltató építmény kerül elhelyezésre.” Élni lehet ezzel a lehetőséggel a Településrendezési eszközök célzott módosítása során a **következő esetben**:

Általános turisztikai fejlesztés övezete: a megyei rendelet 7. § (1) bekezdés értelmében az övezeten belül „a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület egységeken olyan építési övezetek jelölhetők ki, amelyekben a környék lakosságainak, intézményeinek zavarása nélkül az OTÉK 2. mellékletében meghatározottnál az építési telek legnagyobb beépítettsége legfeljebb 10%-kal nagyobb, legkisebb zöldfelülete pedig legfeljebb 5%-kal kisebb lehet, ha azokon a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása NACE Rev.2 rendszerének

létrehozásáról és a 3037/90/EGK tanácsi rendelet, valamint egyes meghatározott statisztikai területekre vonatkozó EK-rendeletek módosításáról szóló, 2006. december 20-i 1893/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelete által létrehozott TEÁOR '08 rendszerében az „5510 Szállodai szolgáltatás” kategóriájába tartozó tevékenység céljára szolgáló, illetve a vendéglátást és gyógyturizmust, a turisztikai infrastruktúra fejlesztését szolgáló más kereskedelmi, vagy szolgáltató építmény kerül elhelyezésre.”

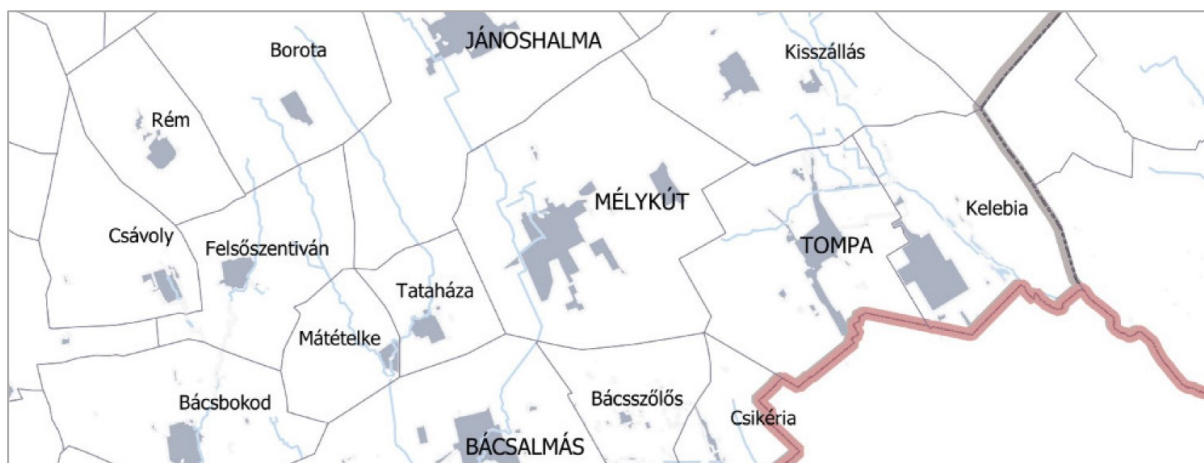
BKMTTrT 3/19 övezeti tervlap részlete: Általános turisztikai fejlesztés övezete – Tompa térsége

Tompán a turisztikai fejlesztésekre a **K-Tu** különleges építési övezet szolgál, ezért a Gksz területekre vonatkozó lehetőség egyelőre nem aktuális.

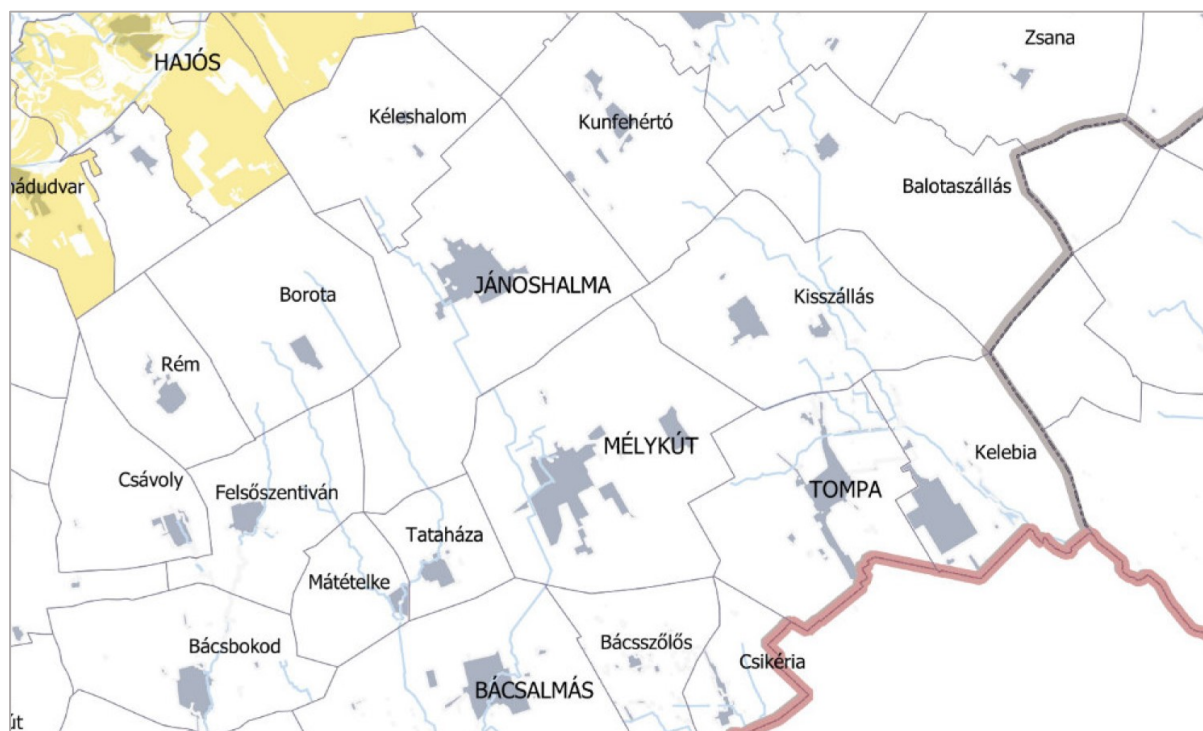
Tompa igazgatási területe az alábbi ábra szerint **nem érintett a pusztai turizmusfejlesztés övezetében**.

BKMTTrT 3/20 övezeti tervlap részlete: Pusztai turizmusfejlesztés övezete – Tompa térsége

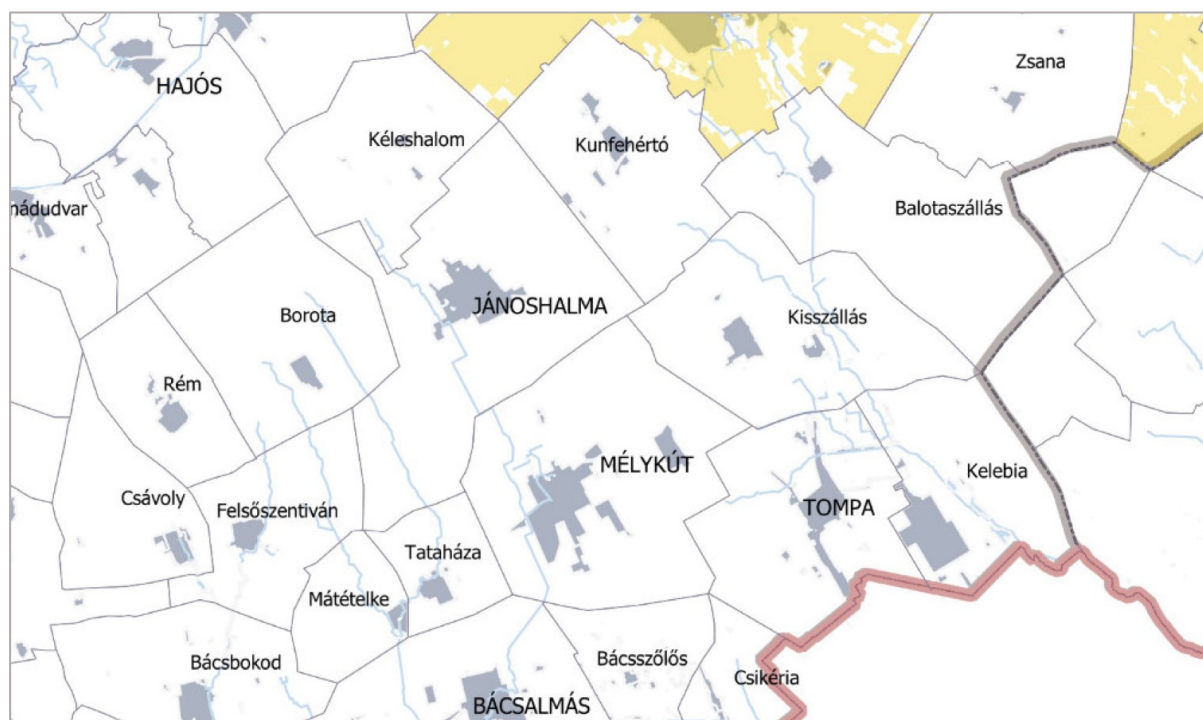
Tompa igazgatási területe az alábbi ábra szerint nem érintett a *pincefalvak övezetében*.

BKMTTrT 3/21 övezeti tervlap részlete: Pincefalvak övezete – Tompa térsége

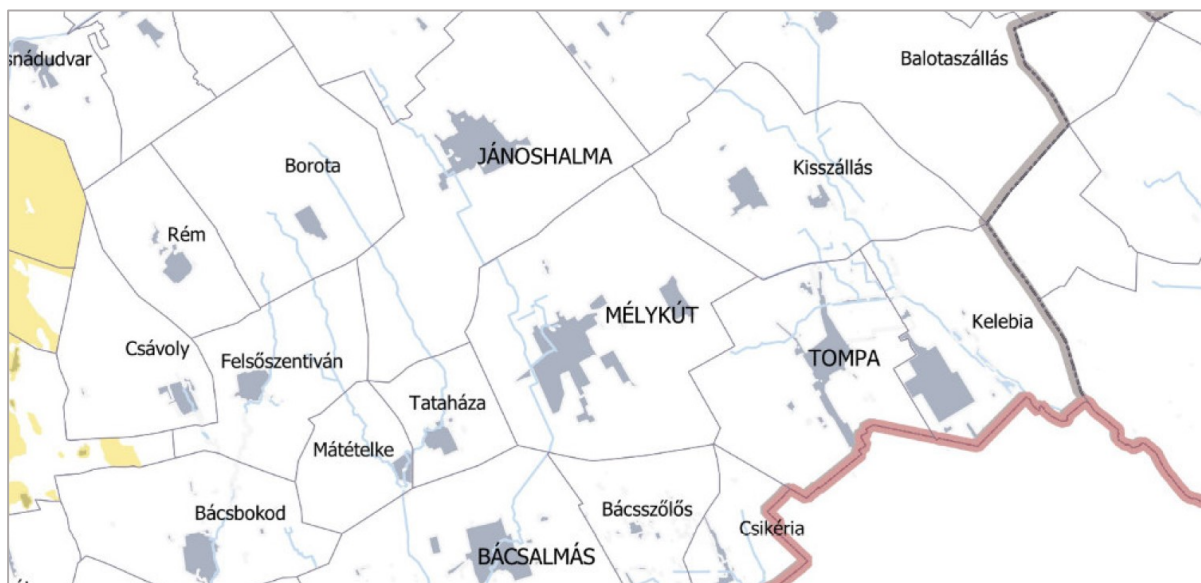
Tompa igazgatási területe az alábbi ábra szerint nem érintett a *gyógyhelyek és gyógyfürdők övezetében*.

BKMTTrT 3/22 övezeti tervlap részlete: Gyógyhelyek és gyógyfürdők övezete – Tompa térsége

Tompa igazgatási területe a következő oldali ábra szerint **nem érintett a Duna menti térség övezetében.**

BKMTTrT 3/23 övezeti tervlap részlete: Duna menti térség övezete – Tompa térsége

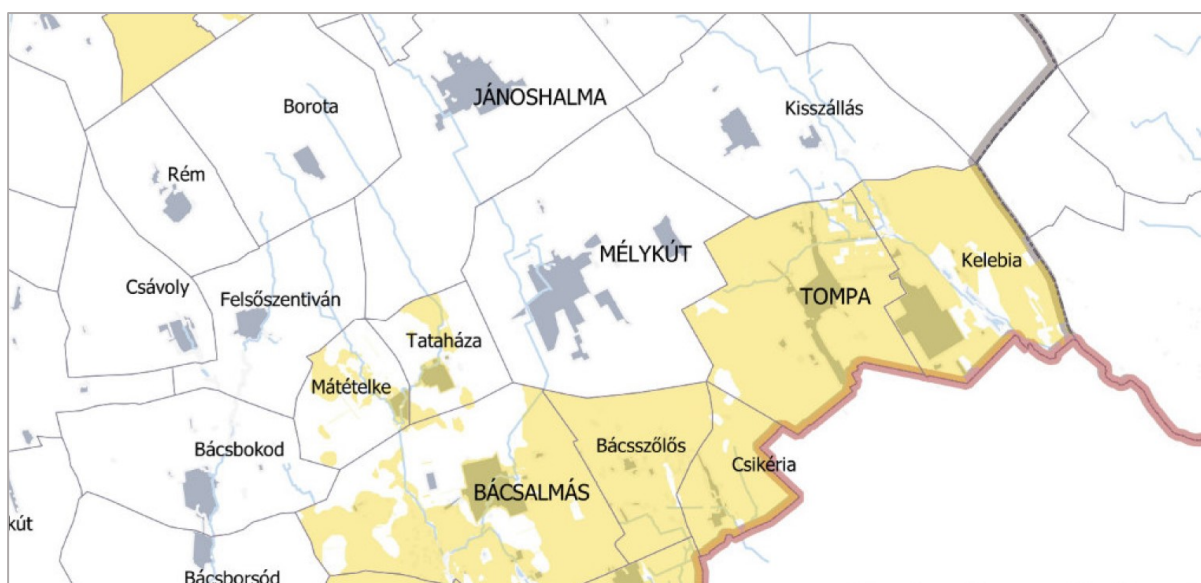

Natúrpark területének övezete: Ugyanazok a kedvezmények alkalmazhatók, mint az általános turisztikai övezetben, a következő fejlesztések esetén (idézet a megyei rendeletről):

„7. § (2) bekezdés f) a natúrpark terület övezete Kelebia, Tompa, Csikéria, Bácsszőlős, Bácsalmás, Tataháza, Bácsalmás, Mátételke, Kunbaja, Madaras, Katymár, továbbá Hajós, Császártöltés, Érsekhalm, Homokmégy és Öregcsertő települések 3/24. mellékletén feltüntetett területén alkalmazható, a sport- és természetközeli turizmust szolgáló létesítmények számára.”

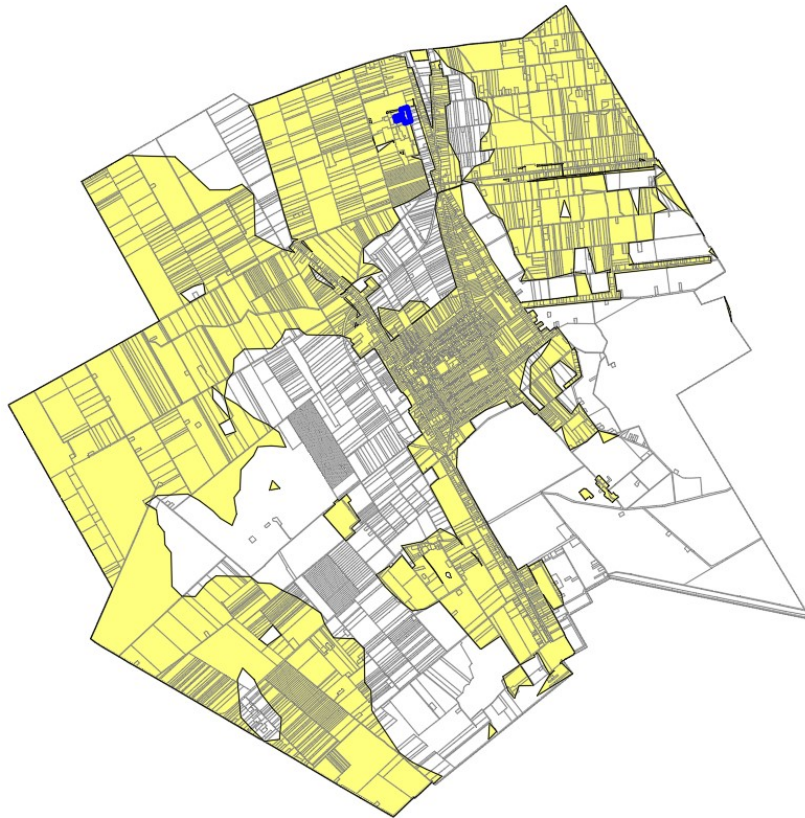
Tompán a turisztikai fejlesztésekre a **K-Tu** különleges építési övezet szolgál, ezért a Gksz területekre vonatkozó lehetőség egyelőre nem aktuális.

BKMTTrT 3/24 övezeti tervlap részlete: Natúrpark területének övezete – Tompa térsége

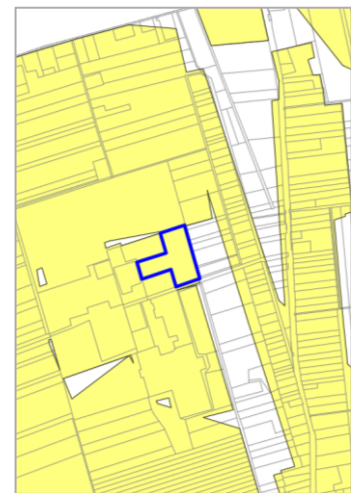

További különleges térségi övezetek

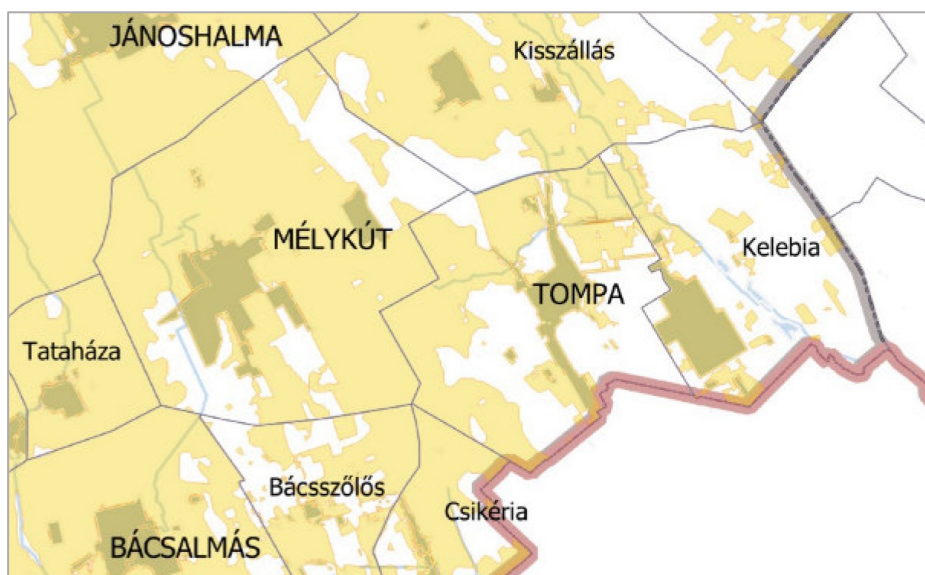
A **napelempark elhelyezésére szolgáló különleges** övezetet a vonatkozó megyei tervlap olyan módon tünteti fel, hogy a megye mezőgazdasági területeiből kivette az ökológiai hálózat magterületeihez és ökológiai folyosóihoz tartozó területeket. Ezen a területen belül a rendelet előírásainak megfelelő földminőségi kritériumok figyelembevételével lehetséges a napelemparkok létesítése. Napelempark elhelyezésére nem jelöl ki új területet a Településterv, egy területfolt már Kb-En övezetbe tartozik (Kel-Féder Kft. majorja mellett).

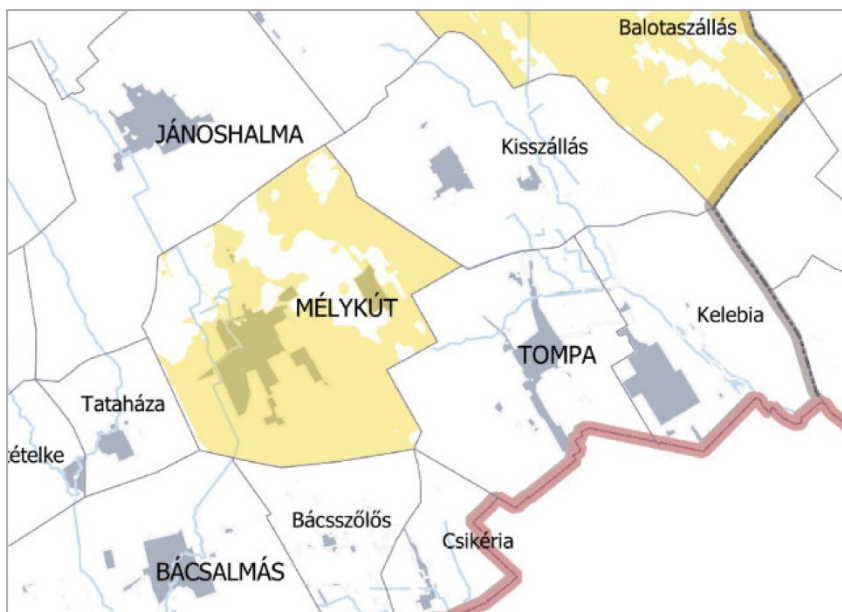

BKMT rT szerinti napelempark elhelyezésére szolgáló különleges övezeten belül korábban kijelölt Kb-En jelű különleges övezet

BKMT rT 3/25 övezeti tervlap részlete: napelempark elhelyezésére szolgáló különleges övezet – Tompa térsége

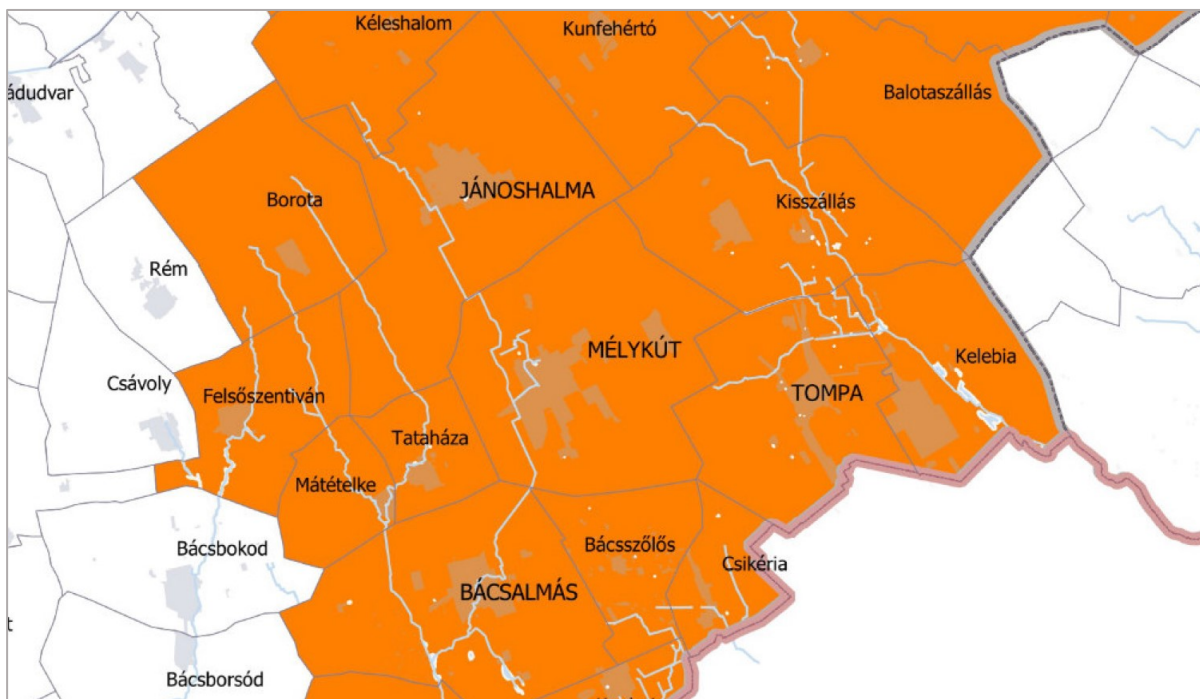
Tompa Város igazgatási területe nem érintett a geotermikus energia hasznosítását szolgáló övezetben.

BKMTTrT 3/26 övezeti tervlap részlete: Geotermikus energia hasznosítását szolgáló övezete – Tompa térsége

A **klímaváltozással fokozottan érintett térség** övezetébe tartozó településeken, így Tompán is, a településeken a vízmegtartó vízgazdálkodás és a víztakarékos mezőgazdálkodás elterjesztése kimagaslóan fontos cél. A településfejlesztési koncepcióban és integrált településfejlesztési stratégiában szerepeltetni kell a kapcsolódó intézkedéseket.

Nagyrészt a Homokhátság területén érvényes ez az előírás, ahol a sajátos talajszerkezet és a klímaviszonyok miatt az aszályosság jelensége a Pálfai-féle aszályossági indexszel kimutathatóan a sokéves országos átlagnál lényegesen nagyobb mértékben jelentkezik.

BKMTTrT 3/27 övezeti tervlap részlete: klímaváltozással fokozottan érintett térség övezete – Tompa térsége

15. VÍZGAZDÁLKODÁS HELYZETE ÉS FEJLESZTÉSE

Vízgazdálkodási alapelvek

A Bács-Kiskun Vármegyei Területrendezési Terv előkészítő anyagában szereplő alábbi összegzés rávilágít a vízgazdálkodás és a természetvédelem szoros kapcsolatára.

„A természeti értékek tekintetében kiemelendő a Duna-Tisza közti Homokhátság élővilága, természetes élőhelyei, homokbuckái, amely tele volt nyílt víztükrökkel, vizenyős területekkel, üde kaszálókkal és legelők, lápok. Azonban a területet az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) már félsivatagos területnek nyilvánította. A talajvízszint jelentős süllyedése és a lecsapolások, vízkitermelés miatt számos nyílt víz már eltűnt.

Tovább rontotta ezt az állapotot az erdőirtás, valamint az aszály és a csapadékhányos időszakok miatt egyre veszélyeztetettebb a terület, és ezt a hatást a már napjainkban is zajló szélsőséges időjárási események, mint az aszályos időszakok gyakoriságának és intenzitása növekedése és a csapadékesemények változékonysága, csapadékhányos időszakok növekedése várhatóan tovább ronthatja, hiszen ebből a csapadékból származik természetes vízkészlete. Ezen információk következtében kiemelten fontos a Homokhátság élővilágának, biodiverzitásának megőrzése és megóvása, az ökológiai állapot helyreállítása, a kiszáradás elleni lépések megtétele. A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak feloldására vonatkozó kutatások száma is ezt támasztja alá.”

Tompa város vízgazdálkodásának adottságai

A település és térsége a Bácskai-síkvidék DK-i szélén, a Bácskai löszös síkság K-i szélére eső tájegységén helyezkedik el a 124-139 mBf. tengerszint feletti magasságon. A terület enyhe lejtésű a belvízcsatornák felé mutató, fő lejtésvisszonya Ny, DNy-ról K, ÉK-i irányú. Az alacsonyabb területek a közigazgatási terület ÉK-i részein találhatóak, míg a belterület alatti területek a közép magas részen települtek. A település ÉK-i részén a 125 m és az alatti mélyfekvésű területeket a T-2 jelű tervlapon jelöltük.

Tompa város közigazgatási területe a Tisza vízgyűjtőjén, a 11.01 Algyői-Tápé-Gyála-Körös-éri belvízvédelmi szakaszhoz tartozik a 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet alapján.

A település közigazgatási területe belvízzel nem, vagy csak enyhén veszélyeztetett adatszolgáltatás szerint, melyet a korábbi csapadékos évek tapasztalatai is igazoltak a település mélyebben fekvő részein. A településen **belvíz-védekezési fokozat** az ATIVIZIG adatszolgáltatása szerint **nem volt**.

A 18/2003 (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint – mely a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szól – Tompa az árvízzel és belvízzel egyaránt a **NEM VESZÉLYEZTETETT** települések közé tartozik.

Tompa város településrendezési eszközeinek a jövőben meg kell felelnie az **OVGT3** (Országos Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv) kidolgozása során megfogalmazott célkitűzéseknek. Cél a felszíni- és felszín alatti víztestek jó állapotának elérése és a VKI (Vízkeretirányelv) kritériumainak megfelelő, jó állapotban való megtartása.

A VGT3 (Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv) célkitűzései között szerepel, hogy a települések területén keletkező csapadékvizek befogadóba vezetése helyett gondoskodni kell a csapadékvizekkel történő gazdálkodásról, ami magában foglalja a csapadékvizek alkalmas módszerekkel történő helyben tartását, tározását és felhasználását, a lehetőségek mérlegelésével.

A vízgyűjtő általános jellemzése

A város teljes területe az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén található. Belvízvédelmileg a település területe a 11.01. Algyő-Tápé-Gyála-Köröséri belvízvédelmi szakaszhoz tartozik. Tompa a következő **belvízrendszerre** és annak öblözetére tagolható:

40. sz. Köröséri belvízrendszer

40/2. Tompai öblözet	100,65 km ²
40/1. Körös-éri öblözet	1,86 km ² (csak Tompát érintő terület)

A **40/2. sz.** Tompai belvízöblözetéhez tartozó csatornák:

- Tompai főcsatorna
- Tompai III. mellékcsatorna
- Tompai IV. mellékcsatorna
- Tompai V. mellékcsatorna
- Tompai II. mellékcsatorna
 - Zsindelyes csatorna
 - Belsőégi csatorna
 - Szabadság csatorna
- Tompai VI. mellékcsatorna
- Tompai VII. mellékcsatorna

A **40/1. sz.** Köröséri belvízöblözetéhez tartozó csatornák Tompán:

- Tompai I. mellékcsatorna

Tompa város egyetlen felszíni lefolyásra kerülő létesítménye a Hunyadi János utcai csapadékvíz-elvezető árok – melynek befogadója a Tompai főcsatorna – a 40/2. sz. belvíz öblözetéhez tartozik. Az öblözet levezetési útvonala a következő:

Hunyadi János utcai csapadékvíz- elvezető árok - Tompai főcsatorna - Körös- éri- főcsatorna - déli országhatár - Körös- éri- főcsatorna szerb szakasza - Tisza folyó szerb szakasza

A külterületi csatornahálózat – igazodva a talajfelszín adottságaihoz – 0,5-2,0 ezrelékes eséssel mentesíti a területeket az elöntéstől.

A külterületen található ATIVIZIG kezelésében lévő belvízcsatornák üzemeltetéséhez elengedhetetlen a kotró pályák biztosítása, ami főcsatornák esetében 6,0-6,0 m a partéltól számítva. Mellékcsatornák esetében 3,0-3,0 m széles a partéltól számítva. A szabályozási tervek kialakításánál ezt figyelembe kell venni. A befogadó csatornák részben képesek a belterületről elvezetendő csapadékvizek fogadására, de a rendkívüli nagyságú és hosszan tartó csapadékok levezetésénél visszaduzzasztások következhetnek be. A burkolt utakról lefolyó víz elszívárogztatására, ahol nincs vízelvezető csatorna, szikkasztó árkok készíthetők. A település területének nagy része a homoktalajon fekszik. Így a vízviSSzatartás fontos szempont lehet a talajvíz dúsításával. A külterületi csatornák szikkasztásra alkalmasak. A belterületi csatornák nagy része burkolatlan, de az újonnan épülő burkolt csatornákat is célszerű félig szikkasztóvá kialakítani. A külterületi mellékcsatornákon és főcsatornákon is érdemes a vízkormányzó műveket felülvizsgálni és a lehetőségekhez képest minél többet a szükséges helyeken elhelyezni.

Főművek adatai

Tompa város területén található belvízcsatornák befogadója a Köröséri-főcsatorna. A főcsatornán szükséges **karbantartási munkákat** és a **belvízvédékezési feladatokat** az ATIVIZIG látja el.

Tompa község közigazgatási területén a következő csatornák találhatók:

ATIVIZIG vagyonkezelésében lévő csatornák:

A külterületen található közcélú csatornák az alábbiak:

Állami kezelésű főművek:

Csatorna neve	Kezdő szelvény szelvényszám (cskm)	Végszelvény szelvényszám (cskm)	Befogadója
Tompai-főcsatorna	0+744	9+520	Köröséri- főcsatorna

A csatornák kezelője: Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság Szegedi Szakasztechnósége
(6753 Szeged-Tápé, Folyamos telep)

Társulati kezelésű művek:

Csatorna neve	Kezdő szelvény szelvényszám (cskm)	Végszelvény szelvényszám (cskm)	
Tompa I. csatorna	0+550	3+425	Köröséri-főcsatorna
Tompa II. csatorna	0+000	3+000	Tompai-főcsatorna
Tompa III. csatorna	0+000	0+801	Tompai-főcsatorna
Tompa IV. csatorna	0+000	0+850	Tompai-főcsatorna
Tompa V. csatorna	0+000	0+700	Tompai-főcsatorna
Tompa VI. csatorna	0+000	1+150	Tompai-főcsatorna
Tompa VII. csatorna	0+000	2+500	Tompai-főcsatorna

Vízvisszatartás

Tompa Város közigazgatási területére meglévő vízvisszatartó művek

Tompa város területe folyót nem érint. A Tisza, mint a településhez legközelebb lévő természetes és állandó készlettel rendelkező vízfolyás kb. 50 km-re keletre található. A belvíz-elvezető rendszerek **befogadója közvetett módon a Tisza**. A terepesést követve a belvíz-elvezető hálózat a nyugat-keleti irányt vette fel.

A települést érintő vízgyűjtők, egyben belvíz-öblözetek a külterületi részt **két részegységre** bontják:

Tompai főcsatorna vízgyűjtő területe (= 40/2 Tompai öblözet)

Körös-éri-főcsatorna vízgyűjtő területe (= 40/1 Köröséri öblözet)

A Tompai főcsatorna befogadója a Körös-éri-főcsatorna, ezért az is a Körös-éri-főcsatorna rész-vízgyűjtőjéhez tartozik. A Tompai főcsatorna torkolata Kelebia külterületén van. Tompát érintően közvetlenül a Körös-éri-főcsatornába torkolló vízfolyás továbbá a Tompai I. mellékcsatorna.

A fennsíki homokos területekre jellemző, hogy Tompa belterületének egy részén és attól a déli országhatárig nem volt szükség a felszíni csatornahálózat kialakítására. Ezen területen a csapadék a területen **képes elszikkadni**, felszíni lefolyásra nem kerül.

Talajvízviszonyok:

A Duna- Tisza- közti hátság gerincéhez közeli területeken a talajvíz szintje 4-6 méter is lehet. Tompa esetében a nyugati felén a talajvíz-szint 4-5 méter, míg az észak- keleti területeken 2-4 méter körül mozog.

A talajvízszint-maximumok jellemzően február-márciusi időszakban alakulnak ki. A talajvíz szintje nagyban függ a megelőző időszak csapadékvizszoenyaitól, a talaj típusától, valamint a talajréteg vízzel való telítettségétől. Jellemzően nagy mennyiségű szikkasztó árkok kerültek kialakításra.

Fejlesztési javaslat a külterületi belvízelvezetéshez

Vízgazdálkodási terület bővítése vízviszatarató tavak kialakítása érdekében

Az igazgatási terület ÉK-i részén a Tompai I. mellékcsatorna belvízcsatorna-menti mélyfekvésű földek alkalmasnak a csapadékok megtartására, a magyarországi vízgazdálkodási alapelvekkel összhangban.

Vízgazdálkodási területek lesznek: Hrsz.: 092/36,38,52 telkekből 2,00 hektár, Hrsz.: 095/25,36 telkekből 2,27 hektár.

A tervezett belvíztározók:

- a VT1 jelű tározó a 092/36, 092/38, 092/52 hrsz.- ú területen
- a VT2 jelű tározó a 095/25 hrsz.- ú területen
- a VT3 jelű tározó a 095/36 hrsz.- ú területen lenne elhelyezhető.

A meglévő külterületi belvízcsatornákon több tiltó és zsilip kialakítása, a vízkormányzás és vízszint szabályozás, valamint a csatorna zárások kialakítására van szükség, a vízviszataratás és szabályozás biztosítása érdekében. A több elzárást biztosító műtárgy lehetőséget biztosít arra, hogy a fent megjelölt tervezett tározókon felül is biztosítható legyen a csatornameder tározás, ami szintén a talajvízdúsítás következtében lehetővé tudja tenni vízviszataratást.

Az általunk javasolt intézkedések még a tervezett belvíztározók vízszintszabályozása zsilipek beépítésével, rövid megkerülő csatornák kiépítésével úgy, hogy a város vízelvezetését ne korlátozza egy esetleges hirtelen kialakuló nagyvizeket okozó nyári záporok esetén sem.

Csapadékvíz-, és belvízelvezetés (lásd T-2 és T-4 jelű tervlapokat)

A területre jellemző szélsőséges **hidrológiai viszonyok** miatt az utcák nagy részében vízlevezető csatornákat kell kiépíteni nagy mennyiségű záporcsapadékok elvezetésére. A csapadékvizekkel való gazdálkodás különösen az aszályos időszakokban fontos vízgazdálkodási feladatot jelent a térségben élő és gazdálkodó lakosság számára. A csapadéokban gazdag időszakokban a belvízveszély is fennál, ezeket a területeket és az érintett belterületi utcákat is jelöltük a vonatkozó tervlapokon.

A mezőgazdaságot sújtó **aszály** e térséget sem kerülte el. A halmozódó csapadékhányad következtében jelentősen lecsökkentek a legfelső rétegekben elhelyezkedő talajvízkészletek is, ami tovább rontja a növénykultúrák életfeltételeit, a terméseredményeket. A vízgyűjtőre hulló csapadék **jelentős hányada lefolyik** az É-i, ÉK-i területről, nem hasznosítja a növényzet a vegetáció során, gyakorlatilag a csapadékvizek lefolyásra kerülő hányada **elvész** a terület számára. A vízgazdálkodás szempontjából, éppen ezért még a belvizes időszakokban is meg kellene oldani az elvezetett belvizek, lehetőleg helyben nem veszélyeztetett területen történő tározását, tervezett belvíztározók kialakításával, azért, hogy a **talajvízszintje ne csökkenjen le végesen** és a növényzet tudja hasznosítani a tározott és a talajvízdúsítással elhelyezett, bel-, és csapadékvizeket. A cél tehát az, hogy a lehullott és a csatornahálózatba bekerült bel-, és csapadékvizeket a területen visszatartsák. Vonatkozik ez természetesen a hóolvadásból származó tavaszi vízlevonulásokra is. A lefolyásra kerülő vizek visszatartása belterületen a csatornamedrekben, külterületen a csatornamedrekben és ha van, tározókban lehetséges.

Tompa város évi **csapadékelosztás** igen egyenetlen. A legtöbb eső nyár elején hullik, a csapadék mentesebb hónapok a január és február. A részben vagy teljesen vízviszatarató vízrendezési megoldások kapnak prioritást. Így a záportározók, vízkormányzó és záró tiltók, zsilipek beépítését és a jó szikkasztóképességi fennsík területen szikkasztó árkok, a nyíltszelvényű fenékburkolattal ellátott vagy burkolat nélküli csatornák, valamint a szikkasztótározók.

Nyíltszelvényű, hézagos fenékburkolattal (gyepráccsal) vagy terfilszűrős szikkasztó elemekkel ellátott csatornák és burkolatlan szikkasztó árkok kialakítását javasoljuk.

Amennyiben a zárt csatorna kialakítása indokolt, akkor réselt palást felületű zárt csatornák létesíthetők.

Levezetési lehetőség hiányában kavicssal, zúzottkővel töltött árkokkal történő a szikkasztást biztosítását javasoljuk.

A zárt csatornáknál térszín alatti 100-300 m³-es szikkasztó felületekkel kialakított záportározók kiépítése is indokolt lehet. Az így készült lefolyásos nyíltszelvényű csatorna a szükséges, az esetleges, valamint a folyamatos egyenletes víz visszatartás eszköze lehet.

A nyíltszelvényű, szikkasztós kialakítású csapadékvízcsatornák esetében a tiltó táblás, (bukó táblás) vízvisszatartás is szóba jöhet úgy, hogy az árkok maximális szikkasztási kapacitása ki legyen használva, de a szükséges lefolyás lehetősége is biztosítva maradjon, az érkező nagyvizek kártételének kiküszöbölése érdekében.

A *szikkasztó felületekkel ellátott* tervezett lefolyásos csapadékvíz csatornán a magas talajvízállás idején, eső esetén a felesleges víz lefolyik. Amikor nem esik az eső, de belvíz van a területen, azt a csapadékvíz csatornák vonalmenti beszivárogtatással a szikkasztós felületű burkolaton keresztül levezetik a belvíz főcsatornába és részben a belvítározókba. A kialakuló belvíz mértékét tehát csökkentik, vagy teljesen kiküszöbölik.

Fejlesztési javaslat a belterületi csapadékvízlevezetéshez

A belterületi utcáknak a jelenleg árkokkal nem rendelkező részeire **szikkasztó árkok** kialakítása javasolt, mert viszonylag kis beruházási költséggel nagy mennyiségű tározókapacitás (kb. 10 000-15000 m³) és ennek megfelelő vízvisszatartást biztosítana a belterületen közvetlen szikkasztással.

A meglévő lefolyásos burkolatlan vagy szikkasztó burkolatú csatornák esetében lefolyási szintet szabályozó minitiltók és mini bukótáblák beépítése javasolt a **vízvisszatartás-vízmeztartás** érdekében, így csak a többletvíz mennyiség folya le. Túl sok a víz esetén a tiltók teljesen megnyithatók.

A zárt csatornáknál térszín alatti 100-300 m³-es szikkasztó felületekkel kialakított záportározók kiépítése műanyag elemekből kialakítva. (ACO Stormbrixx SD HD szikkasztó záportározó elemek még parkolók alatt is kialakíthatók.)

Javasoljuk még az OVGT2-ből idézve Buzás Kálmán c. egyetemi tanár által javasolt **lefolyásszabályozási megoldások alaptípusai** a következők:

A **lefolyási útvonalak célszerű megváltoztatása**, alaphelyzetben a burkolt felületekről lefolyó vizek rávezetése burkolatlanokra. Ehhez lehetőség esetén a vízgyűjtő területhasználatának módosítása, például az áteresztő szilárd burkolatok fektetése a korábbi vízzáró helyett. A csekély beruházási költséggel jellemezhető beavatkozással, a terület talajának típusa és a talajvíz szintje függvényében az éves csapadékok akár 70%-a is visszatartható.

Beszivárogtató létesítmények kialakítása, amelyek alkalmasak nem csak a lefolyó csapadék mennyiségének, de az árhullám csúcsoknak is a csökkentésére.

Tározó létesítmények telepítése, amelyek egyaránt lehetnek egyszerű tárolótartályok, ideiglenes elöntési területek, vagy állandó vízborítású vizes élőhelyek.

Szivárogtató létesítmények, melyeknél a szennyezett lefolyást speciális anyagú szűrőrétegen vezetjük át a csatornahálózat, vagy a talaj-talajvíz felé. A tisztítás mellett ezek a megoldások lassítják a lefolyás sebességét, csökkentik a lefolyó vízmennyiséget és a lefolyási csúcsokat is.

Csekély beavatkozást igénylő tájépítészeti megoldások, ahol szerepet kapnak a helyi szárazságtűrő növények telepítése, fásítás, hosszabb, fűvel borított elfolyási pályák kialakítása. Ezek a megoldások a lefolyás csökkentése mellett, javítják a városi környezet esztétikai megjelenését, és hosszú élettartamuk mellett csekély fenntartási munkákat igényelnek.

A tervezett fejlesztési területek csapadékvíz-elvezetése

Turisztikai fejlesztési akcióterület 1:

A város É-i szélén található terület a területre javasolt nyíltszelvényű szikkasztó felületekkel ellátott, burkolt nyíltszelvényű csapadékvíz csatorna és meglévő szikkasztó árkok a szükséges vízelvezetést és vízviasszatartást biztosítják. A tervezett csatornák befogadója a közelben lévő Tompai csatorna.

Turisztikai fejlesztési akcióterület 2:

A város DK-i részén lévő terület csapadékvíz-elvezetése nyíltszelvényű szikkasztó felületekkel ellátott, tározókkal és csapadékvíz csatornákkal helyben megoldható.

Turisztikai fejlesztési akcióterület 3:

A belterület Ny-i szélén haladó Attila utca mentén, az ivóvíz magastározó (glóbusz) mellett K-Tu jelű *különleges turisztikai építési övezet* van kijelölve.

A terület csapadékvíz-elvezetése a meglévő szikkasztó árkokkal, valamint tervezett nyíltszelvényű szikkasztó felületekkel ellátott, tározókkal és csapadékvíz csatornákkal helyben megoldható.

Lakhatási akció terület, lakóterület fejlesztés kialakítása:

Tompa város É-i meglévő belterületi település részén Móra Ferenc utca, Kis utca által érintett terület csapadékvíz-elvezetése nyíltszelvényű szikkasztó felületekkel ellátott, tározókkal és csapadékvíz csatornákkal helyben megoldható.

Gazdaságfejlesztési akció terület:

A belterület D-i részén kijelölt három területegység (19,22 hektár). A Gá építési övezet nagyobb szabadságot enged a kereskedelmi szolgáltató és ipari funkciók között és nagyobb beépítési intenzitással hasznosítható.

Gazdaságfejlesztés 1.: A terület csapadékvíz-elvezetése nyíltszelvényű szikkasztó felületekkel ellátott, tározókkal és csapadékvíz csatornákkal helyben megoldható.

Gazdaságfejlesztés 2.: A terület csapadékvíz-elvezetése nyíltszelvényű szikkasztó felületekkel ellátott, tározókkal és csapadékvíz csatornákkal helyben megoldható.

Gazdaságfejlesztés 3.: A terület csapadékvíz-elvezetése nyíltszelvényű szikkasztó felületekkel ellátott, tározókkal és csapadékvíz csatornákkal helyben megoldható.

A tervezett csapadékvíz csatornák nyomvonal kialakítását a csapadékvíz hálózati fejlesztési tervlap tartalmazza.

16. VÍZIKÖZMŰVEK HELYZETE ÉS FEJLESZTÉSE

Ivóvízellátás (lásd T-2 és T-5 jelű tervlapokat)

Tompa városban kiépített vezetékes ivóvízellátás van, amelyet Kiskunsági Víziközmű-Szolgáltató Kft. üzemeltet.

Népességi adatok

Tompa Városban a lakások száma 1955 db, népességet figyelembevéve, ez közel 2.4 fő per lakás. Tompa Város népessége 2022-ben 4 636 fő 2023-ban pedig 4617fő. A város lakosszáma a statisztikai adatok alapján várhatóan a kismértékű csökkenést mutat.

Az üzemeltető által megadott **2022 évi** vizsgálati időszak alatt mért **átlag fogyasztási** adat $Q_{dcs} = 437 \text{ m}^3/\text{d}$. A meglévő fogyasztási adatok nem teljesen illeszkednek a várható fajlagos fogyasztással számolt **átlagfogyasztási** értékhez. Ez valószínűleg abból adódik, hogy a fajlagos fogyasztási értékek az utóbbi 5-10 évben, a takarékosabb vízfogyasztás miatt csökkentek. **Így esetünkben a várt $q=110 \text{ l/fő.d}$ helyett $q=94,26 \text{ l/fő.d}$ -ra csökkent.**

$$Q_d = 4636 \text{ fő} \times 110 \text{ l/fő.d} = 510 \text{ m}^3/\text{d}$$

Vízbázisok, vízműtelep

Vízbázisok geológiai, hidrogeológiai jellemzői a szolgáltató adatszolgáltatása alapján

A vízmű térségében az alaphegységi földtani képződmények relatív sekély mélységben már a térszín alatt 300,0-600,0 m-től detektálhatók és túlnyomó részben mezozóos, feltételezhetően alsó-, középső triász, jura, a térség É-i részén jura alsó kréta korú sekélytengeri self képződési környezettel jellemezhető üledékekből épülhetnek fel. Ezek fedőjében néhány száz méter vastagságban már miocén, valószínűsíthetően a bádeni emelethez tartozó sekélytengeri abráziós breccsa, konglomerátum, homokkő (Abonyi Formáció) és mélyebb tengeri márgás (Makói Formáció) kőzettani kifejlődésű üledékekből épülhetnek fel. Felettük alsó pannon medence üledékek is jellemzőek lehetnek a területen (Endrődi Marga Formáció).

Megközelítőleg 300,0-350,0 m mélységben már detektálható felső pannon porózus földtani képződmények bázisát víz alatti lejtő (deltalejtő) környezetben képződött agyagmarga, aleurit és homokkő rétegeket tartalmazó Algyői Formáció üledékei képviselhetik. Ezeket felfelé haladva a litorális delta front – delta síkság környezetben lerakódott homokkő, aleurit és agyagmarga sűrű váltakozásából álló Újfalu Homokkő Formáció és a delta síkság képződési környezethez köthető, túlnyomó részt folyóvízi és tavi eredetű, közép- és finomszemcsés homok, homokkő, aleurit, agyag rétegek igen sűrű váltakozásából felépülő Zagyvai Formáció üledékei követhetik.

A térségre jellemző, relatív kiemelt helyzetű szerkezetföldtani egységek következtében a felső pannon üledékösszletek vastagsága maximálisan a 100,0-150,0 méter érheti el.

A felső pannon képződmények fedőjében elhelyezkedő, nagyjából 230,0-260,0 m vastag negyedkori üledékek túlnyomó részét a pleisztocén folyóvízi genetikájú rétegösszlet alkotja, melyet eolikus eredetű, akár több méter vastagságú löszös kifejlődések tagolhatnak. A térségben található kutak fúrási rétegsorai alapján alluviális rétegsorban 15,0-20,0 m vastagságú apró-, középszemcsés homok, illetve általánosságban 10,0 méternél kisebb vastagságú finomabb szemcsés agyagos homok, aleuritos homok, homokos agyag, aleuritos agyag rétegek megjelenésére lehet számítani.

A holocén talajosodott homokos és löszös üledékek képviselhetik a térségben.

A térség sekélymélységű földtani képződményei hidrodinamikai szempontból semleges zónának tekinthetők, tehát túlnyomó részt oldalirányú felszín alatti vízáramlással jellemezhetők. A felszíni morfológiát jól követve talajvíz és a sekélymélységű rétegvíz regionális áramlási iránya túlnyomó részben K-i-DK-i lehet. Természetesen lokálisan a térszín változékonyságából adódóan kialakulhatnak ettől eltérő talajvíz áramlási irányok is.

A fent említett semleges hidrodinamikai jellegnek köszönhetően a 50,0-70,0 m mélységtartományig elhelyezkedő, sekélymélységű rétegvízadónak tekinthető vízadók nyugalmi vízszintjei és az áramlási irányok is közel megegyeznek a felszín közeli talajvíz paramétereivel. A nagyobb mélységben elhelyezkedő, valószínűsíthetően még mindig pleisztocén vízadó képződmények nyugalmi vízszintjei már a sekélyebb vízadókhoz képest mélyebben jelenhetnek meg. Ebből adódóan valószínűsíthető, hogy a 70,0 méternél mélyebben elhelyezkedő vízadókban a talajvízadóhoz és a sekélymélységű pleisztocén rétegvízadóhoz képest alacsonyabb abszolút magasságokkal jellemezhető nyomásszintek már leáramlási hidrodinamikai jellegű generálhatnak.

A területen jellemző **talajvízállásokra** a Tompa 2415. törzsszámú talajvízszint figyelő kút vízállás idősora alapján lehet következtetni. Az 1981-től jellemző átlagos talajvízszintek a 129,0-130,0 mBf. intervallumban detektálhatók, ami átlagosan a terep alatti 3,5-4,0 m mélységnek feleltethető meg. A talajvízszint idősort prezentáló diagramm alapján megállapítható, hogy a 1980-es évektől a 90-es évek második feléig terjedő időszakban jelentős mértékű talajvízszint süllyedés volt megfigyelhető a térségben, ami az elmúlt 2000-es évben stagnáló jellegűt vett fel.

A 100,0-180,0 m mélységtartományig elhelyezkedő, sekélymélységű rétegvízadónak tekinthető vízadók áramlási irányok is közel megegyeznek a felszín közeli talajvízéval. Ugyanakkor a beszívárgási hidrodinamikai jellegből adódóan a vízmű kutak és a környező mélyfúrású kutak nyugalmi vízszint adatai alapján a 70,0-80,0 méternél mélyebben elhelyezkedő vízadók nyugalmi vízszintjei a térszín függvényében 5,0-8,0 méterrel mélyebben lehetnek detektálhatók a fent említett talajvízadóhoz és sekélymélységű rétegvízadóhoz képest.

A vízmű kutak által termeltetett porózus rétegvízadó földtani képződmények a p.2.11.1 Duna-Tisza közti hátság – Tisza-vízgyűjtő déli rész porózus felszín alatti víztestnek feleltethetők meg, amely mind mennyiségi, mind pedig kémiai szempontból egyaránt **jó állapotúnak** tekinthető.

Termelő kutak

Kút kataszteri száma:	B-37	B-40
Helyi elnevezése	2. kút	3. kút
EOV X (m)	94626,10	94626,10
EOV Y (m)	687897,04	687894,04
Talpmélysége (m)	148,0	146,0
Szűrő felső pereme (m)	130,2	128,2
Szűrő alsó pereme (m)	142,0	140,0
Szűrő száma (db)	1	2
Üzemi vízhozam (l/perc)	660	735
Jelenlegi üzemállapot	Üzemelő	üzemelő
Védendő mértékadó kapacitás (m ³ /év)	230 000	

A két vízbázison összesen **3 db mélyfúrású kút** létesült, amiből az 1-es számú a mélyebb elhelyezkedésű rétegvízre települt kút nem üzemel. Az üzemelő fenti táblázat szerinti paraméterekkel rendelkező 2-es és a 3-as kutak azonos, de magasabban elhelyezkedő rétegvízű vízbázisra települtek.

Vízmű telepek területi azonosítói	
<i>Megnevezés</i>	<i>Azonosító</i>
I. sz. vízműtelep	Tompa külterület 0188/3 hrsz. – vízmű telep
II. sz. vízműtelep	Tompa belterület 264/7 és 264/8 hrsz – víztorony

Víznyerőhely adatai

A vízbázis víznyerő műtárgyai minden esetben mélyfúrású kutak, hagyományos csővezéssel kiképezve.

Víznyerőhelyek rendszer adatai			
<i>Megnevezés</i>	<i>OKK szám</i>	<i>Talpmélység [m]</i>	<i>Állapota</i>
I.sz. vízmű telep			
II. sz. vízmű telep			
II/1. sz. kút	B-35	202,0	üzemen kívül
II/2. sz. kút	B-37	148,0	Működőképes, csúcsüzemi
II/3. sz. kút	B-40	146,5	Működőképes, főüzemi

A kutak fontosabb technikai adatai az alábbiak:

Vízműtelepek kútjainak technikai adatai					
<i>Megnevezés</i>	<i>Jel</i>	<i>Adat</i>			<i>Me.</i>
Hely elnevezés		II/1.	II/2.	III/3.	
Kataszteri száma	OKK	B.35	B.37	B.40	
Talpmélysége	Hcs	202,0	148,0	146,5	m
Szűrőzése	Ø	165*4,5	203*5,5	324*6,0	mm
1 szűrő felső széle	H1szf	164,0	130,2	128,2	m
1 szűrő alsó széle	H1sza	169,0	142	133,6	m
2 szűrő felső széle	H2szf	177,4		134,6	m
2 szűrő alsó széle	H2sza	185,5		140,0	m

A vízmű kutak szabványosan védett és búvárszivattyúra telepített, szabályos kútfej-szerelvényezéssel ellátottak. A kutak vize II. osztályú rétegvíz. A vízmű-telepeken a belső védőterület biztosított.

VÍZTERMEELÉS

1. sz. kút (tartalék)

OKK száma: B-35
 Talpmélysége: 202,0 m
 EOVS koordinátái: X = 94646,68 m Y = 687888,84 m Z=136,0mBf.
 Kitermelt hozam: 360 l/p
 Szivattyútípus: Búvárszivattyú

2. sz. kút (üzemelő)

OKK száma: B-37
Talpmélysége: 148,0 m
EOV koordinátái: X = 94626,10 m Y = 687894,04 m Z=135,66 mBf.
Kitermelt hozam: 600 l/p
Szivattyútípus: Búvárszivattyú

3. sz. kút (üzemelő)

OKK száma: B-40
Talpmélysége: 146,0 m
EOV koordinátái: X = 94621,73 m Y = 687885,76 m Z = 134,84 mBf.
Kitermelt hozam: 1080 l/p
Szivattyútípus: Búvárszivattyú

Vízhasználati adatok:

Vízellátás: B-30 és B-40 OKK számú kutakból
Vízkészlet jellege: rétegvíz
Víztest mennyiségi állapota: jó (p.2.11.1.)
Vízminőség: II. osztály
Vízhasználat jellege: 100 % közcél
Vízhasználat: folyamatos
Víz mérés: hitelesített vízmérőórával

A vízmű üzemi paraméterei

Vízműtelepek címe:

I. sz. vízműtelep	Tompa külterület 0188/3 hrsz. – vízmű telep
II. sz. vízműtelep	Tompa belterület 264/7 és 264/8 hrsz – víztorony

Lekötött vízkontingens: 300.000 m³/év
A vízműtelep mértékadó kapacitása: 2693 m³/d.

A település napi átlagos vízigénye, fogyasztása: 437 m³/nap.

Qd 2. = 600 l/p x 18^h x 60/1000 = 648 m³/d
Qd 3. = 1080 l/p x 18^h x 60/1000 = 1166 m³/d

Elméletileg üzemben kitermelhető csúcs vízmennyiség 18 órás üzemidő figyelembevételével: Qd = 1814 m³/d

Napi átlagos kitermelés 2022-ben Qd_{átl} = 650 m³/d volt.

Vízbázis védelem

Tompa város egyik vízbázisa a 2-es és 3-as kutakra épül, amelyek azonos vízáadó réteget szűrőznek és a kis távolságuk miatt, egyértelmű egymásra hatásuk is érvényesül. Együttes működésükre ritkán és rövid ideig van szükség, mivel a fenti számításokból is látható, hogy a 3. számú kút várhatóan az év nagyrésztében egyedül is ellátja a kitermeléshez szükséges vízigényt. Ha pedig szükséges a nyári időszakba a 2. számú kút is bedolgozhat a rendszerbe.

A Tompa Városi Vízmű vízbázis védőidom, védőterület meghatározása megtörtént. A védőidomok, védőterületek kijelölése a Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság által kiadott 35600/2362-12/2018.ált. iktatószámú határozattal megtörtént.

A meghatározott védőterület, védőidomok paraméterei:

Az üzemelő 2 db vízmű kút (Tomba B-37. és B-40.) védelmének érdekében, a vízkivételtől minimum 10 m távolságban elhelyezkedő, felszínen kialakítandó, tehát a Tomba 0188/3 hrsz.-ú belterületi ingatlanon lekerített vízmű területnek megfeleltethető belső védőövezet mellett, csak az 50 éves elérési időnek megfelelő rétegbeli „B” védőidom meghatározására van szükség. A védőidom modellszámításai alapján meghatározott vertikális kiterjedései a következők: hidrogeológiai védőövezet „B” védőzóna: felső síkja térszín alatt -126,0 m (9,0 mBf.), alsó síkja térszín alatt -161,0 m (29,0 mBf.).

Védőövezetek

A hidrogeológiai „A” és „B” védőidomoknak nincs felszíni metszete, ezért a vízilétesítmények biztonságos üzemeltetése és a vízbázis védelme érdekében a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet szerinti védőterület, illetve és külső védőövezet kijelölése nem kötelező. A vízműterületen lévő kutak körüli belső védőterület 10 m sugarú körben történő kijelölése javasolt. A külső védőterület kijelölése nem kötelező.

A vízellátási tervlapokon megjelölt „B” védőidom területén belül termálkút vagy bármilyen olyan mélységi építmény, gáz- vagy olajkút létesítése a védőidomok átmetszésével az ivóvízbázis biztonságát veszélyeztetheti.

A vízbázis lehetséges szennyező forrásai

Tomba város csatornázott, szennyvíz-kezelőművel rendelkezik. A szennyvízkezelőt is a vízművet üzemeltető szolgáltató működteti, ezért ez, mint potenciális veszélyforrás nem jelent jelentős veszélyt a vízbázisra. A környező mezőgazdasági művelésre használt peszticidek mennyisége nem ismert, azok a talajvíztartót szennyezik. Szennyezőforrások továbbá:

- csapadék csatornába szabálytalanul bekötött szennyvíz
- szennyvíztelepről kibocsátott tisztított szennyvíz nem kielégítő tisztasága
- a vízgyűjtő területéről történő szennyezőanyag-bemosódás (túlzott mennyiségű műtrágya-, vegyszerhasználat, stb.)
- állattartó telepekről elfolyó trágyalé csatornába történő bevezetése
- lakosság által előidézett szennyezés (illegális hulladék lerakás)
- használt termálvíz bevezetése.

A Hidrogeológiai védőidom „B” zónájában az alábbi előírásokat és korlátozásokat kell betartani:

A hidrogeológiai védőidomok felszíni vetületében tilos:

- olyan létesítményt elhelyezni, amelynek jelenléte vagy üzeme a felszínalatti víz minőségének károsodását okozza.

Tilos olyan tevékenységet végezni, aminek következtében:

- csökken a vízbázis természetes védettsége, vagy növekszik a környezet sérülékenysége.
- 6 hónapon belül le nem bomló károsító anyag kerül a vízkészletbe.
- olyan anyag kerül a vízkészletbe, amelynek mennyisége, jellege vagy bomlásterméke a felszínalatti víz minőségének károsodását okozza.

A hidrogeológiai védőidom felszíni vetületeire eső új kutak csak környezeti hatásvizsgálat vagy a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményeitől függően engedhető meg:

- kutatófúrás vagy új kút létesítése.
- bányászat, valamint fedő vagy vezető réteget érintő egyéb tevékenység.

A vízbázis belső védőterületére vonatkozó korlátozások a vízmű üzemeltetési rendjébe tartozik és ott az előírásoknak megfelelően történik. A vízmű-kutak belső védőterülete

kialakított és körbekerített, ott csak az üzemeltetéssel összefüggő tevékenység folyik és folyhat. A kutak belső védőterületén a csapadékvíz a homokos talajban elszivárog.

Víztermelési, vízellátási és vízfogyasztási adatok

(ezer m³)

Víztermelési adatok:	2020: 302,774
	2021: 245,391
	2022: 237,260
Vízfogyasztási adatok:	2020: L: 126,331; E: 34,053; Ö: 160,384
	2021: L: 132,922, E: 32,733; Ö: 165,655
	2022: L: 129,006; E: 30,630; Ö: 159,636
Éves napi átlag fogyasztás:	2020: 439 m ³ /d
	2021: 453 m ³ /d
	2022: 437 m ³ /d
Éves napi max. fogyasztás:	2020: 1489 m ³ /d
	2021: 990 m ³ /d
	2022: 1211 m ³ /d
Éves napi minimum:	2020: 778 m ³ /d
	2021: 714 m ³ /d
	2022: 620 m ³ /d
Éves napi vízveszteség:	2020: 390 m ³ /d
	2021: 218 m ³ /d
	2022: 212 m ³ /d

A település napi átlagos vízkitermelése: **Qd= 650 m³/nap.**

A fenti adatokból látható, hogy az átlagos napi vízfogyasztás 2022-ben Qd átl.= 437 m³/d maximális pedig Qd max.= 1211 m³/d volt. Ezek alapján megállapítható, hogy a vízmű jelenlegi **mértékadó kapacitása** Qd = 2693 m³/d megfelelő, a tározás és a kismértékben csökkenő, lakosság fogyasztása a tervezett lakóterület fejlesztés vízigényének figyelembevételével együtt is **biztonsággal elegendő a város számára.** A nyári csúcsoknál előforduló fogyasztás kiugrások a magas tározó kapacitásokkal kiegyenlíthetőek, valamint szükség esetén, időszakosan a víztisztítómű üzemidő növelésével is biztosítható.

A vízellátó rendszer kialakítása, jellemzői

Vízkezelési technológia leírása

Az II. sz. telepen a vízkezelő technológia vas-mangán-arzén-ammónium mentesítés komplex feladatát tudja ellátni. A folyamatok a következők:

- Nyers víz betáplálása a telepen levő mélyfúrású kutakból.
- A nyersvíz előbb az atmoszferikus gáztalanítóba jut. A gáztalanító tartályban egyben a külső légtér levegőjével érkező nitrifikáló baktériumok betáplálása, azaz a nyers víz beoltása is megtörténik.
 - A metán gáz eltávolítás a külső légtérből beszívott levegővel történik.
- A gáztalanító - légtelenítő tartály után a technológiai csőszakaszban, kedvező körülmények esetén, megindul a biológiai ammónia mentesítés.
- A gáztalanított vízáramba oxidálószer adagolás történik. Oxidálószerként kálium-permanganát vizes oldatát (KMnO₄*nH₂O) alkalmazza az üzemeltető.

- Vegyszer előkészítés az ismert vegyszeroldó tartályterfogat és a technológiai folyamat adagolási igénye mellett a KMnO_4 beoldását és elkeverését jelenti.
- Az előkészítő tartályból vegyszeradagoló szivattyúval történik a kívánt mennyiségű oxidálószer adagolása. A vegyszer mennyiségének beállítása mindenkor az üzemelő kút nyersvizének kémiai paramétereitől függ. Mivel a vastalanítás és arzénmentesítés közösített berendezésben zajlik, ezért az adagolandó oxidálószer mennyiségét a komplex folyamathoz kell beállítani.

Hálózat kialakítás

A település vízellátó rendszerének alapját, vízbázisát, a 2 db mélyfúrású kút biztosítja.

A meglévő hálózat alkalmas az adott ellennyomó rendszerű magas tározós rendszer szerinti vízelosztásra az igények biztosításával. Jelenleg a vízműnél víztisztítás folyik a II. számú vízműtelep a tisztítási technológia helye.

A vízmű elosztó-hálózata jellemzően körvezetékes rendszerű, külterületi ágvezetékekkel és 1db betáplálási ponttal kialakítva. A vízvezetékek túlnyomó része azbesztcement csőből épült, de vannak AC., KMPVC, KPE csőből készült szakaszok is. A hálózat NA 80-200 mm átmérőjű vezetékekből került kiépítésre. Az elosztó-hálózat 3,0-3,5 bár üzemi nyomását az AKK-500-34 típusú acél szerkezetű magas tározó és a hálózati szivattyúk biztosítják. Elhelyezkedése: ellennyomó rendszerű. Az elosztóhálózatról bekötővezetéken keresztül vételezik a fogyasztók a szükségletüknek megfelelő vízmennyiséget. A vízbekötéssel nem rendelkező fogyasztók vízvételési lehetőségét közkifolyók biztosítják. Az elosztóhálózaton lévő tűzcsapokról vételezhető a tűzivíz, valamint biztosítható a mosató-víz kivezetése. A földfeletti tűzcsapok számát növelni és az altalaj tűzcsapok számát pedig csökkenteni kell úgy, hogy helyettük földfeletti tűzcsapokat kell telepíteni.

Tompa vízellátó rendszere NA200-as fővezetékekkel támogatja a nagyterjedésű külterületi vízellátást. A bekötővezetékek anyag acél, KPE, KMPVC.

Vízelosztóhálózat adatai

Elosztóhálózat (m)	57649
Bekötővezeték hossz (m)	15522

Bekötés /db/	Tűzcsap /db/	Közkifolyó /db/
1798	138	16

Tározás

Magastározó:

A település vízellátó rendszerének magastározója az 500 m³-es AKK-500-34 típusú acél szerkezetű víztorony. Az AKK-500-34 típusú acél szerkezetű víztorony biztosítja a hálózaton az egyenletes nyomást és a tűzoltási célú víz tároláson túl, a napi víztermelés és fogyasztás kiegyenlítésre szolgál. Megfelelő rendszeres karbantartás mellett még sokáig biztosíthatja a városnak a megfelelő nyomást a hálózaton. (T-5 jelű tervlap szerint.)

Mélytározó műtárgy

A II. számú vízműtelepen található térszíni, vasbeton, tisztvíz mélytározó 200 m³-es térfogatú, melynek nagysága hosszú távon is elegendő lesz.

A szűrő öblítésből származó zagyot ülepítő, vasbeton ülepítőmedence, dekantáló szivattyúval juttatják a befogadóba.

Tűzivízellátás

A tűzivízellátás a településen a földfeletti tűzcsapokról biztosítható, de tűzcsaponkénti kb. $Q_t = 700-2500$ l/min mértékig. A kivehető vízmennyiség a tűzcsap méretétől és elhelyezkedésétől függően változhat. Az egyedi tűzcsapról kivehető maximális vízmennyiséget az üzemeltető határozza meg az aktuális üzemi nyomásviszonyoknak megfelelően.

Fejlesztési javaslat a vízellátáshoz

Általánosságban javasolt a hálózati veszteség további csökkentése érdekében, az acél anyagú vízgerincvezetéseket, vízbekötéseket és a régi AC és rossz minőségű PVC csöveket KPE anyagúra kicserélni. Az általaj tűzcsapokat célszerű földfeletti cserélni. Bekötővezeték cserék, csomópontok, tűzcsap-csomópontok felújítása szükséges.

A tervezett fejlesztési területek vízellátása

Turisztikai fejlesztési akcióterület 1:

A város É-i szélén található terület vízellátása a meglévő D110 KPE vezetékkel megoldható.

Turisztikai fejlesztési akcióterület 2:

A város DK-i részén lévő terület vízellátása a meglévő D90KMPVC vezetékkel és annak tervezett meghosszabbításával tervezett D110 KMPVC ágvezeték kialakításával megoldható.

Turisztikai fejlesztési akcióterület 3:

A belterület Ny-i szélén haladó Attila utca mentén, az ivóvíz magastározó (glóbusz) mellett K-Tu jelű *különleges turisztikai építési övezet* van kijelölve.

A terület vízellátása a meglévő D200 KMPVC vezetékkel és a tervezett DN100 AC körzetekre zárt vízelosztó hálózat kialakításával megoldható.

Lakhatási akció terület:

Tompa város É-i meglévő belterületi település részén Móra Ferenc utca, Kis utca által érintett terület vízellátását, a meglévő D200 KMPVC és a meglévő D90 KPE vízvezetésekre csatlakozva körre zártan a tervezett D110 KPE vízvezetékkel történő kialakításával oldottuk meg. A részletes elosztóvezeték nyomvonal kialakítását vízellátási tervlap tartalmazza.

Gazdaságfejlesztési akció terület:

A belterület D-i részén kijelölt három területegység (19,22 hektár). A Gá építési övezet nagyobb szabadságot enged a kereskedelmi szolgáltató és ipari funkciók között és nagyobb beépítési intenzitással hasznosítható.

Gazdaságfejlesztés 1.: A terület vízellátása meglévő D200 KMPVC és a meglévő DN100AC vízvezetésekről ellátható. A részletes elosztóvezeték nyomvonal kialakítását vízellátási tervlap tartalmazza.

Gazdaságfejlesztés 2.: A terület vízellátását meglévő D200 KMPVC vízvezetésekről leágaztatva, a tervezett D160 KPE körvezetékkel történő kialakítással terveztük. A részletes elosztóvezeték nyomvonal kialakítását vízellátási tervlap tartalmazza.

Gazdaságfejlesztés 3.: A terület vízellátása meglévő D110KPE vízvezetésekről ellátható. A részletes elosztóvezeték nyomvonal kialakítását vízellátási tervlap tartalmazza.

Tervezett és meglévő tanyák:

A tanyás térségekben és a mezőgazdasági üzemek esetében az alábbi lehetőségeket javasoljuk.

- 1./ Vezetékes vízellátás belterületi hálózatról
(nyomásfokozó telepek létesítésével, vagy anélkül)
- 2./ Helyi, csoportigényt kielégítő kutas, törpevízmű kialakítása (víztisztítóval)
(vízműmajor)
- 3./ Egyedi tanyánkénti kutas, hidroforos vízellátás (egyedi víztisztítóval)

Mind a három módszer kielégítő megoldást biztosít. A 2./ megoldás csak sűrű beépítettségű tanyacsoportok esetében alkalmazható.

A 3. megoldás a ritka elhelyezkedésű tanyák vízellátását hivatott megoldani. Az 1. sz. vezetékes ellátás minden esetben megoldható, ha a belterületi hálózathoz közel eső tanyasor vagy tanyacsoport van.

4. Csapadékvízvezetés és gyűjtés szikkasztással és látványtavakba és öntözőtározókba történő bevezetéssel.

Öntözés

A belterületen az öntözés a közüzemi vízellátó rendszer vízbekötéseiről vagy az ingatlan saját sekély mélységű 30 - 50m feletti talpmélységű öntöző kútjából történik.

A külterületi nagyüzemi öntözés, kutas - öntözővíz tározós rendszerben működnek önálló vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező egyedi öntöző berendezéseken keresztül. Az öntözőcsatornákból történő vízkivételi pontok meghatározásával, vízjogi engedély birtokában a felszíni vízből történő öntözés is működhet.

Termálvízellátás

Az OVF. 3-11 melléklet: Felszín alatti vízkivételek 2. - Objektumok vízkivételi adatai nyilvántartásában Tompa Városban termálkút hivatalosan nincs regisztrálva.

A termálvízhasznosítás a Délalföld természetes energiaforrása, amelynek kiaknázása Tompa Városának is adott. A távlati fejlesztésekben javasoljuk termálvízes fűtő kaszkád rendszerek kialakítását a gázfelhasználás csökkentése érdekében.

Csatornázás, szennyvízelvezetés és -tisztítás (lásd T-2 és T-6 jelű tervlapokat)

Szennyvízelvezetés – szennyvízmennyiségek

A 2022 évi *tisztítatlan napi szennyvíz* mennyisége összesen: 271 m³/d - melyből mind befolyó szennyvíz.

A szennyvíztisztító telepet terhelő *nyers szennyvíz* mennyiség adatok:

A gravitációs csatorna *végátemelőjét terhelő szennyvíz* mennyisége:

2020: 281 m³/d

2021: 278 m³/d

2022: 271 m³/d

Az átemelő kapacitása: **250 m³/d; 3 l/s.**

Szennyvízcsatorna hálózat kialakítása

A Tompa városban kiépített elválasztó rendszerű magasvezetésű, közbenső átemelő szennyvízcsatorna hálózat gravitációs elvezetésű rendszerben működik az alábbi kialakításban és mennyiségek szerint.

A szennyvíz átemelő műtárgyak főbb műszaki adatai:

III. sz. átemelő Árpád utca:

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: ($Q_d = 355 \text{ m}^3/\text{d}$)
szívótér belső átmérője 3,0 m rendezett terepszint 131,25 m.B.f.
műtárgy földémszint 131,50 m.B.f.
műtárgy fenékszint 124,41 mBf.
csatorna befolyási szint 127,31 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 db aktívszenes szűrő

III/1. sz. átemelő Árpád utca - Szent István utca sarok

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: $Q_d = 115,0 \text{ m}^3/\text{d}$
szívótér belső átmérője D2,00 m
rendezett terepszint 130,70 m.B.f.
műtárgy földémszint 130,95 m.B.f.
műtárgy fenékszint 124,18 m.B.f.
csatorna befolyási szint 126,58 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 db aktívszenes szűrő

V. sz. átemelő Táncsics utca - Arany J. utca sarok

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: $Q_d = 230,0 \text{ m}^3/\text{d}$
szívótér belső átmérője 2,60 m
rendezett terepszint 133,70 m.B.f.
műtárgy földémszint 133,95 m.B.f.
műtárgy fenékszint 125,88 m.B.f.
csatorna befolyási szint 129,01 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 db aktívszenes szűrő

VII. sz. átemelő Attila utca

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: $Q_d = 14,0 \text{ m}^3/\text{d}$
szívótér belső átmérője 1,60 m
rendezett terepszint 133,00 m.B.f.
műtárgy földémszint 133,25 m.B.f.
műtárgy fenékszint 129,15 m.B.f.
csatorna befolyási szint 130,55 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 db aktívszenes szűrő

VI. sz. átemelő Attila utca - Bem utca sarok

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: $Q_d = 24,9 \text{ m}^3/\text{d}$
szívótér belső átmérője 1,60 m
rendezett terepszint 133,70 m.B.f.
műtárgy földémszint 133,95 m.B.f.
műtárgy fenékszint 129,79 m.B.f.
csatorna befolyási szint 131,69 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 db aktívszenes szűrő

VII. sz. átemelő Rákóczi utca — Bem utca sarok

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: $Q_d = 83,1 \text{ m}^3/\text{d}$
szívótér belső átmérője 0 2,00 m
rendezett terepszint 132,60 m.B.f.
műtárgy födémszint 132,85 m.B.f.
műtárgy fenékszint 127,30 m.B.f.
csatorna befolyási szint 129,21 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 aktívszenes sűrő

VII/1. sz. átemelő Rákóczi utca - Kölcsey utca sarok

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: $Q_d = 63,3 \text{ m}^3/\text{d}$
szívótér belső átmérője 0 1,60 m
rendezett terepszint 132,10 m.B.f.
műtárgy födémszint 132,35 m.B.f.
műtárgy fenékszint 126,36 m.B.f.
csatorna befolyási szint 128,76 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 db aktívszenes szóró

VIII. sz. átemelő Árpád utca - Mátyás Király utca

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: $Q_d = 42,6 \text{ m}^3/\text{d}$
szívótér belső átmérője 0 1,60 m
rendezett terepszint 131,10 m.B.f.
műtárgy födémszint 131,35 m.B.f.
műtárgyfenékszint 125,32 m.B.f.
csatorna befolyási szint 127,02 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 db aktívszenes szűrő

VIII/1. sz. átemelő Mátyás Király utca

az átemelőt terhelő napi szennyvízmennyiség: $Q_d = 9,0 \text{ m}^3/\text{d}$
szívótér belső átmérője 1,40 m
rendezett terepszint 130,40 m.B.f.
műtárgy födémszint 130,65 m.B.f.
műtárgy fenékszint 125,80 m.B.f.
csatorna befolyási szint 127,20 m.B.f.
gépeszet: 1 + 1 db szivattyú
szagtalanító berendezés: 1 db aktívszenes szűrő

Hálózat részeinek megnevezése	Mértékegység	Összesen
Gravitációs gerincvezeték	fm	21 239
Nyomóvezeték	fm	2 728
Gravitációs bekötővezeték	fm	13 056
Bekötések száma	db	1 331
Átemelő	db	9

Szennyvíztisztítás

Az Tompa város szennyvíztisztító telepének jelenlegi kapacitása $Q = 380 \text{ m}^3/\text{d}$, biológiai kapacitása: 4175 LE. Ezen kapacitás, ha a települések szennyvíztermelése a népesség adatok alapján stagnálna vagy csökkenne, akkor a városi szennyvíztisztító telep hidraulikai kapacitását tekintve hosszútávon tudja fogadni a település szennyvizét. A biológiai kapacitás viszont a tartalékok hosszútávú tekintetében nem ad biztonságot (vízhasználat változás, spórolás miatt, a szennyvíz szervesanyag és a kémiai anyag koncentráció is növekedhet). A biológiai kapacitás nem lesz elegendő, ha a szennyvíz töménysége változik, növekszik.

A szennyvíztisztító telep **biológiai kapacitás** növelése és/vagy intenzifikálása hosszútávon indokolt lehet.

Szennyvíztisztítás-, elhelyezés

Szennyvíztisztító telephelye: Tompa, külterület 022/32 hrsz.

Névleges hidraulikai kapacitás: $380 \text{ m}^3/\text{d}$, ebből $25 \text{ m}^3/\text{d}$ szippantott szennyvíz

Biológiai tisztítókapacitás: 4175 LE

Tisztítási technológia: totál-oxidációs eleveniszapos biológiai eljárás, vegyszeres foszfor kicsapatással, fázisszétválasztás és iszapkezelés.

A szennyvíztisztító telep főbb létesítményei

A szennyvíztisztító műtárgyai

Szippantott szennyvíz fogadó és átemelő $Q = 25 \text{ m}^3/\text{d}$

Gépirács, kézírács, homokfogó, zsírfogó

Anaerob medence

Anoxikus medence I.

Anoxikus medence II.

Levegőztető medence I.

Levegőztető medence II.

Sűrített iszap tároló medence

Fúvók

Utóülepítő medence

Gravitációs iszapsűrítő

Iszap feladó szivattyú

Iszapvíztelenítő

Polielektrolit adagoló, oldó

V- 92 Fertőtlenítő medence $V = 30 \text{ m}^3$

Tisztított szennyvíz mennyiségmérő: Indukciós mennyiségmérő

Tisztított szennyvízbefogadója

A tisztított szennyvíz közvetlen befogadója a Tompai főcsatorna (időszakos vízfolyás) 4+616 cskm szelvénye. A főcsatorna tisztított szennyvíz bevezetéssel érintett szakaszának tulajdonosa és kezelője, Tompa Város Önkormányzata befogadói nyilatkozatát 510-3/2016./P. iktatószámon megadta.

Felszín alatti víz monitoring

A telephelyen folytatott tevékenység és a tisztított szennyvízkibocsátás felszín alatti vizekre gyakorolt hatásainak nyomon követésére 2 db figyelőkútból álló monitoring rendszer létesült,

melyek engedélyezése külön eljárásban történt (vízjogi üzemeltetési engedély: 35600/2202-10/2016. áll., ügyirat azonosító: TVH- 99291-2-9/2016.).

Fejlesztési javaslat a szennyvízelvezetéshez

- A szennyvízátemelőknél függőleges tengelyű rács és kiemelő szerkezet beépítése hálózaton
- Napelemes erőmű építése a Délalföldi adottságok kiaknázása céljából.
- Irányítástechnikai modernizálás
- Új modernebb, jobbbhatékonyabb szivattyú vásárlások

A tervezett fejlesztési területek szennyvízelvezetése

Turisztikai fejlesztési akcióterület 1:

A város É-i szélén található terület szennyvízelvezetését és szennyvízelhelyezését, zárt szennyvíztározóba történő gyűjtéssel és a közeli szennyvíztisztító telepre történő szippantóautós szállítással javasoljuk kialakítani.

Turisztikai fejlesztési akcióterület 2:

A város DK-i részén lévő található terület szennyvízelvezetését és szennyvízelhelyezését, zárt szennyvíztározóba történő gyűjtéssel és a szennyvíztisztító telepre történő szippantóautós szállítással javasoljuk kialakítani.

Turisztikai fejlesztési akcióterület 3:

A belterület Ny-i szélén haladó Attila utca mentén, az ivóvíz magastározó (glóbusz) mellett K-Tu jelű *különleges turisztikai építési övezet* van kijelölve.

A terület szennyvízelvezetését, meglévő D200-as KGPVC szennyvízgyűjtő csatornák minden irányból biztosítják. A szennyvízvezetékek nyomvonalának részletes kialakítását szennyvízelvezetési tervlap tartalmazza.

Lakhatási akcióterület:

Tompa város É-i meglévő belterületi település részén Móra Ferenc utca, Kis utca által érintett terület vízellátását, a meglévő D200 KGPVC gravitációs gyűjtőcsatorna végaknájába csatlakoztatva a tervezett D200 KGPVC gravitációs csatorna kialakításával oldottuk meg. A szennyvízvezetékek nyomvonalának részletes kialakítását szennyvízelvezetési tervlap tartalmazza.

Gazdaságfejlesztési akcióterület:

A belterület D-i részén kijelölt három terület egység (19,22 hektár). A Gá építési övezet nagyobb szabadságot enged a kereskedelmi szolgáltató és ipari funkciók között és nagyobb beépítési intenzitással hasznosítható.

Gazdaságfejlesztés 1.: A terület szennyvízelvezetését, a Táncsics utcai D200KGPVC meglévő gyűjtőcsatorna végaknájába csatlakozó tervezett D200-as KGPVC gyűjtőcsatornával, valamint oldalirányú D200-as KGPVC gravitációs gyűjtőcsatorna becsatlakoztatásával terveztük. A szennyvízvezetékek nyomvonalának részletes kialakítását szennyvízelvezetési tervlap tartalmazza.

Gazdaságfejlesztés 2.: A terület szennyvízelvezetését, a Táncsics utcai D200KGPVC meglévő gyűjtőcsatorna végaknájába csatlakozó tervezett D200-as KGPVC gyűjtőcsatorna végaknájába csatlakozó D110 KPE szennyvíznyomócsővel és szennyvízátemelővel terveztük. A tervezett szennyvízátemelőbe igény szerint lehet a fejlesztési terület szennyvizét gravitációs

szennyvízgyűjtőcsatorna rendszerrel vagy kevesebb szennyvízelvezetési igény esetén, kényszeráramlású nyomott szennyvízcsatorna rendszerrel csatlakoztatni. A szennyvíz mennyiségek és minőségek pontos ismeretében a szennyvíztisztító telep bővítése és / vagy technológiai intenzifikálása is szóba jöhet. Az ellátás részletes kidolgozásánál kell ezeket a kérdéseket pontosítani. A terület másik részének szennyvízelvezetésének megoldása az Attila utcai meglévő D200-as KGPVC szennyvízgyűjtőcsatornába csatlakozó tervezett D200-as KGPVC gravitációs szennyvízcsatornával oldottuk meg. A szennyvízvezetékek nyomvonalának részletes kialakítását szennyvízelvezetési tervlap tartalmazza.

Gazdaságfejlesztés 3.: A terület szennyvízelvezetését, a fent tervezett új közbenső szennyvízátemelőbe gravitáltatott tervezett D200-as szennyvízgyűjtőcsatornával terveztük.

Tervezett és meglévő tanyák:

A tanyás térségekben és a mezőgazdasági üzemek esetében az alábbi lehetőségeket javasoljuk. Ezek a javaslatok a belterülethez közeli területektől, a távolabbi részekig adnak megoldást

1. Kényszeráramlású közcsatorna, ami a központi szennyvíztisztítóba a szennyvíz főnyomóvezetéken keresztül vezeti a szennyvizet. Gravitációs csatorna kialakítása a sűrűn lakott részekben egy központi átemelővel, amely a belterületi gravitációs szennyvízcsatorna végágakba nyomja a szennyvizet.
2. Egyedi tanyánkénti mini szennyvíztisztító kisberendezés, amelyből a tisztított szennyvizet elszikkasztja vagy tározza, és öntözésre használja fel.
3. Zárt szennyvíztározás, a gyűjtött szennyvíz elhelyezése szippantó autóval központi szennyvíztisztítóba történik.

Az 1. megoldás a településhez közelebb lévő tanyás térségeknél lehet elfogadható megoldás. A 2. megoldás külön álló nagy távolságú tanyástérség esetén is gazdaságos. A 3. megoldás minden esetben működőképes változat.

17. FÖLDGÁZ- ÉS VILLAMOSENERGIA-ELLÁTÁS, ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Földgázellátás (lásd T-2, T-8 jelű tervlapokat)

A gázvezetékek biztonsági övezetére az 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII.19.) számú kormányrendelet Vhr.19/A.§-a tiltásokat és korlátozásokat ír elő, melyeket a 79/2005. (X.11.) GKM rendelettel együtt kell figyelembe venni.

Nagynyomású hálózat

Tompa város közigazgatási területén nem halad át. A térség földgázellátását az FGSZ Zrt.-nek a Mélykút É-i igazgatási határvonala közelében haladó Szank - Dunafalva DN 400 nagynyomású vezetéke biztosítja. Jánoshalma igazgatási területén található a **gázátadó állomás**, amelyről egyéb településekkel együtt Tompa is földgázellátásban részesül.

Nagyközép-, közép- és kisnyomású hálózat

A jánoshalmi gázátadó állomásról lecsatlakozik a DN 200 KPE 8 bar-os (nagyközépnomású) vezeték, amely keletről elkerüli Mélykút belterületét és Öregmajoron át ÉNy felől érkezik be Tompa közigazgatási területére. DK felé DN 160 KPE 8 bar-os (nagyközépnomású) vezeték halad tovább Kelebiára. Tompa belterületet és tanyasorokat a városi nyomásszabályozóhoz É-ről érkező DN 160 KPE vezetékről látja el a szolgáltató.

A **nyomásszabályozó** a belterületről Ny-ra, az 53-as számú főút É-i oldalán, a 021/8 helyrajzi számú telken található. Gyártmánya: Fiorentini MT 80 RN 50 N, teljesítménye: 1600 m³/h, nyomásfokozata: 8/3 bar.

A nyomásszabályozótól 3 baros (középnomású) **gázvezeték** indul a település ellátására. A gerincvezeték DN 160, DN 110 KPE, a további elosztóhálózat DN 63, DN 32 KPE csővel épült ki. A gerincvezeték a Hunyadi, Táncsics, Attila utcán vezet be a belterületre, ahol minden utcában halad vezeték.

A külterületen vezetékek épültek ki a Kel-Féder Kft. major, valamint Katonaföld, Újföld, Belső-újsor és Külső-újsor tanyáinak ellátására.

A létesítmények **kisnyomású** gázellátását ingatlanonként épített 3/0,03 bar nyomásszabályozók telepítésével biztosítja a szolgáltató. A háztartásoknak több mint 90 %-a rákötött a hálózatra.

A belterület É-i részéhez kapcsolódóan tervezett **új kialakítandó lakóterület** a hálózat fejlesztését igénylik.

A meglévő **gáznyomás-szabályozók és a hálózat rendelkezik szabad kapacitással**, így a tervezett beépítésekkel a növekvő gázigény a 3,0 bar nyomású gázhálózat továbbépítésével, illetve, nagyobb ipari gázigény esetén a nagyközép-nyomású gázvezetékéről nyomásszabályozó telepítésével biztosítható.

A **gazdaság-fejlesztési területek ellátását** nem lehet tervezni a betelepülő funkciók ismerete nélkül, felmerülhet technológiai és a szociális melegvízigény. Nagyobb földgáz igényű ipari fogyasztó betelepülése esetén a gázigény alapján egyedi számítás és elbírálás szükséges, hogy az adott helyen rendelkezésre áll-e a megfelelő nyomás és mennyiség.

A tervezett létesítmények fűtésére, melegvíz igényének ellátására a rendelkezésre álló földgáz mellett szóba jöhet napkollektorok, napelemek telepítése, illetve talajhő hasznosítása. A gázigények nagymértékben függenek az egyedi megoldásoktól.

Gázvezetékek építés az MVM Égáz-Dégáz Földgázhálózati Zrt által jóváhagyott tervek alapján végezhető.

Egyéb ellátórendszerek

Jelentősebb decentralizált energia ellátórendszerek a település területén nem üzemelnek. A lakásokban hagyományos tüzelőanyagokat is használnak főzéshez, fűtéshez és használati melegvíz előállításához (vezeték nélküli hőenergia forrásként). A gáz árának 2011-ig tartó növekedésével egyre nagyobb arányban tértek vissza a lakóházakban a vegyes tüzelésre. A kialakult európai energiaválság miatt ez a tendencia folytatódni látszik. A tüzelőanyagok: döntően fa, esetleg szén.

A gazdaságosan vezetékes gázzal el nem látható területek, településrészek hőenergia ellátására továbbra is a nem vezetékes hőhordozókat kell alkalmazni.

Villamosenergia-ellátás (lásd T-2, T-9, T-11 jelű tervlapokat)

Nagyfeszültségű (132 kV) hálózat

Tompa területét nagyfeszültségű hálózat nem érinti. A település területén nagyfeszültségű hálózat fejlesztés várható a vármegyei terv szerint: Baja – Bácsalmás – Mórahalom 132 kV-os légvezeték építése van előirányozva. A vezeték tervezett nyomvonalát a tervlapok feltüntetik (biztonsági övezet 2 x 20 m).

Középfeszültségű (22 kV) hálózat

Tompa település elektromos energiaellátását az MVM DÉMÁSZ Áramhálózati Kft. 3 irányból érkező 22 kV-os légvezeték biztosítja.

- 1./ Kiskunhalas – Tompa 22 kV,
- 2./ Bácsalmás – Tompa 22 kV,
- 3./ Mórahalom – Tompa 22 kV.

22 kV-os hálózat fejlesztések:

A meglevő, három irányból érkező 22 kV-os légvezeteki gerinchálózat műszaki állapota alkalmas a település távlati elektromos energiaellátására. Az energiaigénnyel járó bővítések kiszolgálásához a külterületen részben 22 kV-os csatlakozó légvezeték, másrészt 22 kV-os földkábeles csatlakozások építhetők. A 2007. évi LXXXVI. Villamos Energia Törvény 178./J § értelmében belterületen 132 kV alatti új erősáramú hálózat csak földkábelrel építhető. Ezt az előírást a szolgáltatóknak fejlesztéseiknél figyelembe kell venniük.

Külterületi fejlesztés:

- 1./ (12.1.) Redl kastély és **Szent Anna templom** környezetének beépítéséhez az energiaellátás a 082-001 sz. meglevő transzformátorállomásból biztosítható.
 - 2./ (12. 2.) Az 53 sz. főút melletti OMV benzinkút **kamionos pihenővel** történő fejlesztése esetén az ingatlan előtt elhaladó meglevő 22 kV-os légvezetékéről földkábeles csatlakozást kell építeni, a kábel végpontjára telepített BHTR 22/0,4 kV-os betonházas transzformátorállomással.
 - 3./ (12. 4.) A vasútállomás felé menő Újföld u. melletti önkormányzati telken **ifjúsági táborhely** kerül kialakításra. Energiaellátása a meglevő 028-010 sz. transzformátorállomásról megoldható.
 - 4./ (12. 5.) A **volt határőr laktanya** szálláshely fejlesztésre felhasználható. Az ehhez szükséges villamos energia a meglevő 082-007 sz. transzformátorállomás átépítésével biztosítható.
 - 5./ A külterületi **major fejlesztések** területén mindenütt van meglevő, az energiaellátást kiszolgáló transzformátorállomás.
 - 6./ A települést tehermentesítő 53 sz. elkerülő út jelenleg a város belterületi déli határától a határátkelőig a régi 53 sz. út nyomvonalán halad. Az elkerülő út a terv szerint a várost elkerülő nyomvonalának folytatásában tovább épül, egészen a határátkelőig. A régi út és az új elkerülő út közötti területen **gazdaságfejlesztési akcióterület** kerül kijelölésre. Ennek megépítése esetén, a jelenleg a területen keresztülhaladó 22 kV-os légvezeték el kell bontani, a csatlakozó légvezetékkel együtt. Ugyancsak el kell bontani a 082-035 és a 082-037 sz. transzformátorállomásokat is. A harmadik, 082-016 sz. transzformátorállomás a régi út menti ingatlanok energiaellátását biztosítja, ezért ez megmarad.
- A tervezett megkerülő út mellett új 22 kV-os légvezeték hálózatot kell építeni egészen a határátkelőig. Erről a légvezetékéről 22 kV-os földkábeles csatlakozásokkal, és BHTR 22/0,4 kV-os betonházas transzformátorállomások építésével lehet a Gazdaságfejlesztési terület

energiaellátását megoldani. A régi 53 sz. út mellett megmaradó 082-016 sz. transzformátorállomás részére szintén 22 kV-os földkábeles csatlakozást kell építeni.

Belterületi fejlesztések:

1./ (12. 2.) Az Attila u. ÉNy-i részén lakóövezeti bővítés készül. Az energiaellátást a meglévő 22 kV-os légvezetékről 22 kV-os földkábelrel történő csatlakozással, és új OTR 22/160 kVA tip. oszlop transzformátorállomás építésével kell megoldani.

2./ (12. 6.) A belterület nyugati szélén, a glóbusz melletti területen turisztikai fejlesztés valósítható meg. Az energiaellátás a meglévő 082-002 sz. transzformátorállomásról biztosítható.

3./ (15. 1.) A belterület északi részén, a Móra Ferenc utcától keletre egy új lakótömb építésére van hely kijelölve. A villamos energiaellátás a meglévő 082-030 sz. transzformátorállomásról megoldható.

4./ (16.) A város belterületi részén kisvárosias lakóterületi átalakításra van lehetőség. A terület energiaellátását jelenleg 4 db transzformátorállomás biztosítja. A082-002, 082-004, 082-018 és a 082-031 sz. transzformátorállomások. Ezek az állomások a terület távlati energiaellátását is kiszolgálják.

Transzformátorállomások

A meglévő 22/0,4 kV-os transzformátorállomások a környezetükben jelenleg felmerülő elektromos energiaigényt többségükben biztosítani tudják. Korszerűsítésre, illetve átépítésre néhány, állomásnál van csak szükség.

A belterületen a lakóterületi és gazdasági fejlesztéseknél a meglévő 22 kV-os légvezetékről leágazó 22 kV-os kábelhálózatra telepített új betonházas, vagy épületbe telepített 400 kVA – 1000 kVA teljesítményű transzformátorállomások építése lehetséges.

A település külterületén a meglévő légvezetékes 22 kV-os hálózatok bővítésével OTRDF 22/160 kVA, valamint OTR 22/250 – 400 kVA típusú oszlop transzformátorállomások építhetők. Földkábeles 22 kV-os csatlakozás esetén BHTR 22/400 – 1000 kVA teljesítményű betonházas transzformátorállomások is épülhetnek.

Kisfeszültségű hálózat

A belterületen a villamosenergia ellátó hálózat a település teljes beépített területén kiépült. A fejlesztéshez szükséges villamosenergia igény általában a hálózat bővítésével, illetve új 22 kV-os földkábeles hálózat és betonházas transzformátorállomás építésével biztosítható.

A belterületen a meglévő kisfeszültségű hálózatok felújítása esetén, a csupasz légvezetékes hálózatok léghálózatra történő átépítése lehetséges. Új hálózat csak földkábelrel építhető.

A légvezetékes belterületi szakaszokon a légvezetékes hálózat földkábeles hálózatra történő átépítése nem javasolt, mert a meglévő épületállomány csatlakozása a légvezetékes hálózathoz van kialakítva. Földkábel esetén az épület csatlakozások földkábelre történő átalakítása a tulajdonosoknak is többletköltséget jelentene.

A település belterületén az új beépítésű területeken, a 2007. évi LXXXVI. Villamos Energia Törvény 178/J § értelmében azonban 132 kV alatti új hálózat így új kisfeszültségű hálózat is csak földkábelrel építhető. Az új beépítésű lakóterületeken csakis földkábeles kisfeszültségű hálózat létesíthető.

A külterületen a jövőben is léghálózatos kisfeszültségű hálózatok épülhetnek. Azokon az intenzív beépítésű területeken, ahol földkábeles a 22 kV-os csatlakozás és BHTR 22/400-1000 kVA tip. betonházas transzformátorállomás kerül telepítésre a kisfeszültségű hálózat is földkábelesre épül.

A település közvilágítása

A település közvilágítási lámpatestei Nátrium lámpás, illetve kompakt fénycsőes, ma már nem teljesen korszerű típusúak. A meglevő lámpatesteknek a ma korszerű „LED” lámpatestekre történő cseréje, és besűritése javasolt. Az új beépítésű területen, a kifestőszűtsűgű hálózattal azonos módon, csak földkábeles beton vagy acél kandeláberes közvilágítás épűlhet.

Megűjűlű energiaforrások használata, környezettűdatos energiagazdálkodás

A telepűlűs északi részén, az 53 sz. út nyugati oldalán, a Katonafűld 23/A sz. (051/14 hrsz.) KEL-FEDER Zrt. ingatlanán 1600 kVA teljesűtműnyű napelemes kiserűmű épűl. A tervezett napelemes kiserűmű azonban csak a KEL-FEDER Zrt. saját hálózatarű táplál. A kiserűmű „sziget” űzemben működik majd, és a kűzcűlű hálózatra nem csatlakozik

Az Alfűldi földrajzi környezet a napsűteses órák számát tekintve alkalmas 500 kW-nál nem nagyobb teljesűtműnyű naperűművek telepűtésűre, kiváltva ezzel a nem megűjűlű energiaforrások egy részűt.

Biogáz erűmű telepűtésűnek igényűe esetén figyelembe kell venni, hogy a vűges alapanyag ellátás miatt a telepűtés csak a rűgiűval egyeztetett módon tűrtűnhet annak érdekeben, hogy a környezetben keletkezett hulladűkok, és az esetleg mezűgazdasági termelűssel megtermelt alapanyagok elegendűnek bizonyűljanak a biogáz erűművek ellátására. Gazdaságosan biztosan nem telepűthetű biogáz erűmű minden telepűlűsen. A biogáz erűművek telepűtésűt az Energiahivatal koordinálja.

A napelemek megépűtésűnek van felsű korlátja, mivel a termelűs hullámvűlgyűben (tűli hosszú borult idűszakok, éjszakai űzem) a napelemek kiesűsűt műs erűművekkel pótolni kell. Ezt országosan az Energiahivatal koordinálja. A napelemes rendszerek telepűtésnek lehetűsűgűt azonban mindig csak az éppen ervűnyűes jogi szabályozások fűggvűnyűében érdemes megvizsgálni.

A lűtesűtésnek ugyan csak határt szab a telepűlűs energiaellátását biztosűtű Áramszolgűltatűi hálóz at és a 132/22 kV-os alállomás beépűtett teljesűtműnye. A Tompa telepűlűst ellátű 22 kV-os hálóz aton és az MVM Dűmász 132/22 kV-os alállomáson hálóz atfejlesztűs nélkűli szabad kapacitás már nem áll rendelkezűsűre.

TOMPA TRANSZFORMÁTORÁLLOMÁS LISTA

<i>Megnevezés</i>	<i>Azonosító</i>	<i>Üzemeltető</i>	<i>Állomás épületének jogállása</i>	<i>Állomás területének jogállása</i>	<i>Típus</i>	<i>Feszültség szint</i>	<i>Maximális teljesítmény</i>	<i>Hasznosítás jellege</i>
SZOCIÁLIS OTTHON	082-001	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes
VÁSÁRTERI	082-002	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Kommunális
MALOM	082-003	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTRD	20/0.4 kV	100.000 kVA	Vegyes
BEM U-I ALT ISK	082-004	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes
KOSSUTH U.	082-005	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
MATYAS KIR U.	082-006	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
ERDŐGAZDASAG	082-007	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	FOTR	20/0.4 kV	125.000 kVA	Vegyes
BÁCSALMÁSI AG TOMPAI	082-008	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Üzleti
RÁKÓCZI CS. TSZ. TOM	082-009	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTRL	20/0.4 kV	100.000 kVA	Üzleti
HALASI U.	082-010	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes
VASUTI U.	082-011	Baja Üzm.	DEMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTRDF	20/0.4 kV	160.000 kVA	Kommunális
KOSSUTH TSZ. CSIBETE	082-013	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTRDF	20/0.4 kV	100.000 kVA	Üzleti
Katona sori	082-014	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	VOTR egytörzsű	20/0.4 kV	125.000 kVA	Kommunális
BELSŐ UJSOR	082-015	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	VOTR egytörzsű	20/0.4 kV	125.000 kVA	Kommunális
ALSÓSASKALAPOS	082-016	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes
Felsősáskalapos	082-017	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	FOTR	20/0.4 kV	125.000 kVA	Kommunális
RÁKÓCZI U.	082-018	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	VOTR kéttörzsű	20/0.4 kV	250.000 kVA	Vegyes
KÜLSŐ UJSOR	082-019	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	FOTR	20/0.4 kV	125.000 kVA	Kommunális
DAMJANICH U.	082-020	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
ATTILA U.	082-021	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	BHTR	20/0.4 kV	630.000 kVA	Kommunális
SZABADSÁG TSZ. BAROM	082-022	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Üzleti
HATÁRATKELO	082-023	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR kéttörzsű	20/0.4 kV	630.000 kVA	Vegyes
KOSSUTH TSZ GÉPT	082-024	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Vegyes
VÍZMŰ	082-025	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Vegyes
VEGYES KTSZ FAIPARI	082-026	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	VOTR háromtörzsű	20/0.4 kV	630.000 kVA	Üzleti
SZABADSÁG TSZ KOZPON	082-027	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Üzleti
VÍZMŰ	082-028	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes
KINIZSI U.	082-029	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
KISS	082-030	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális

TEMLÓM	082-031	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes
Eötvös u.	082-032	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
BENZINKÚT 53. ÚT	082-033	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Üzleti
GIOVANNI BT	082-035	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Üzleti
Katonaföld Lakhandi	082-036	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	160.000 kVA	Kommunális
PEPITA ÁRUHÁZ	082-037	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	160.000 kVA	Üzleti
Szabadföld	082-038	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	160.000 kVA	Vegyes
Vodafoon bázisállomás	082-040	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTRDF	20/0.4 kV	160.000 kVA	Üzleti
Árpád u.	082-041	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
Mátyás K. u. Kelet	082-042	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Magántulajdon bérleti díj nélkül	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Kommunális
IBH-17 111-115	082-045	IBH Baja	Idegen	Közterület	OTR	20/0.4 kV	100.000 kVA	Üzleti
IBH-18 111-115	082-046	IBH Baja	Idegen	Közterület	OTR	20/0.4 kV	100.000 kVA	Üzleti
Tranzitzóna tr.	082-047	Baja Üzm.	Idegen	Közterület	BHTR	20/0.4 kV	1000.000 kVA	Kommunális
Feder Zrt tr.	082-048	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
Újföld tanya 3	082-049	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
Külsőújsor 2.	082-050	Kiskunhalas Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	OTRDF	20/0.4 kV	160.000 kVA	Kommunális
Fülöp Öntöző	082-051	Baja Üzm.	DÉMÁSZ	Közterület	BHTR	20/0.4 kV	1000.000 kVA	Kommunális

18. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS (lásd T-10, T-12, T-13, T-14 jelű tervlapokat)

Távbeszélő ellátás

Magyar-Telekom hálózat

Tompán a telefonhálózat a település teljes egészére kiépült. A telefonhálózat üzemeltetője az M-Telekom Nyrt. A digitális RDLU telefonközpont esetleges igény esetén bővíthető. A központ a Kossuth u. 28 sz. ingatlanon üzemel. A Településre két optikai gerinc kábelrendszer is érkezik:

- A Kiskunhalas – Kelebia optikai gerinckábel külterületen az 53 sz főút mellett, majd a Hunyadi u., Árpád u., Kossuth u., Szentháromság tér, Dózsa Gy. u. nyomvonalon az országhatárig halad. A városból kiérve az 5501 sz. közút mellett Kelebia irányába megy tovább.
- A Kiskőrös – Kelebia optikai gerinckábel az 53 sz. főút után a Hunyadi u., Árpád u., Kossuth u., Rákóczi u., Bem u és a Dózsa Gy. u. nyomvonalon halad, majd az 5501 sz. út mellett megy tovább Kelebia irányába.

A gerinc kábelek végig alépítményben haladnak. A telefonközpontból a kitáplálások alépítményesek és földkábelesek, de a hálózat többségében légvezetékes kiépítésű. Igény esetén a telefonhálózat bővíthető.

A Magyar-Telekom részére saját oszlopsoron, illetve alépítményben jelenleg tervezés alatt áll Tompa teljes területének optikai hálózata. A terven ezt is berajzoltuk.

Informatika és kábeltelevíziós rendszer

DIGI optikai hálózat

A DIGI gerinc optika Kiskunhalas-Kisszállás irányából az MVM Démász 22 kV-os légvezeték oszlopsorán az Árpád utcához érkezik. A gerinc optika innen szintén az MVM Démász 22 kV-os légvezetéken megy tovább Kelebia irányába. Az optikai kifejtési pont az Árpád u. 0,4 kV-os oszlopán van.

Tompa területén a DIGI a teljes régi koax hálózatát új optikai rendszerre építette át. Az átépített új hálózat az MVM Démász 0,4 kV-os oszlopsorára került felszerelésre. A kiépített optikai hálózat Tompa teljes területét lefedi.

NET-TV optikai hálózat

A NET-TV gerinc optikája Bácsalmás - Csikéria felől az MVM Démász 22 kV-os légvezetéken érkezik, és ugyancsak az MVM Démász 22 kV-os hálózatán halad tovább Kelebia irányába. A gerinc optika kifejtési pontja a Külső Újsor 2 sz. épületnél van.

A lefedő hálózat az MVM Démász 0,4 kV-os oszlopsorára épített optikai kábel. A NET-TV optikai hálózata Tompa teljes területére megépült.

Mikrohullámú rendszer

Tompa területét mikrohullámú rendszer nem érinti, fejlesztés nem várható.

GSM telefon antennarendszerek

Tompa területén három GSM antennatorony épült:

- A belterület É-i szomszédságában a0109/9 hrsz. ingatlanon.
- A belterületől ÉNy-ra, a volt szeméttelep területén a 021/9 hrsz. ingatlanon.
- A belterületől D-re, 0312/24 hrsz. ingatlanon.

A mobil szolgáltatók a település teljes területét lefedik. A vezeték nélküli (mobil) telefonok használata a településen biztosított.